

От първата
ЛЮБОВНА ПОВЕСТИ

ЕРИК СИЛГЪЛ

ЛЕНКАРИД

КНИГА ВТОРА

ИЗДАТЕЛСКА КЪЩА БАРД

ЕРИК СИЙГЪЛ ЛЕКАРИ КНИГА ВТОРА

Превод: Мария Чобанова, Станимир Йотов, Гергана Спасова, Лилия Михайлова

chitanka.info

ЧАСТ III

*„Онзи, който съгреши пред своя Създател,
Нека той падне в ръцете на лекувател.“*

Екклесиаст 38:15

26.

Напредъкът в медицината и автомобилната механика през 1962 година сякаш се движеше по две успоредни линии. Едно ново устройство за електрошокове можеше да съживи видимо мъртъв човек и по същия начин един уред за спешно електрозареждане връщаше към живот изтощения автомобилен акумулатор.

А в случаите, когато собственото сърце на болния откажеше да работи, лекарите можеха да заменят неизправните клапи с изкуствени, които се изработваха от пластмасови, дакронови и други подобни материали.

Единствената разлика беше, че резервните части за автомобилите идваха с гаранция, а медицинските материали — не.

Тези лечители може би имитираха, а може би и присвояваха Божиите дела? И ако беше така, щяха да бъдат наказани като Прометей?

Случи се едно събитие, което беше изтълкувано като Божие наказание срещу медицината. Това стана, когато се оказа, че „безвредният“ транквилант *талидомид*, който лекарите уверено изписваха на бременни жени, причинява странни аномалии на плода.

Сетне дойде и моралният въпрос. Ако жените простодушно бяха погълнали тази скрита отрова, препоръчвана им от техните лекари, нямаха ли тогава право да прекратят бременността си? Задължаваше ли ги медицинската етика да поемат риска да родят уродливи деца, животът на който щеше да бъде осакатен и изпълнен с болка?

Новото направление в медицината беше утвърдено чрез присъждането на Нобелова награда на Джеймс Уотсън и Франсис Крик за тяхното откритие на ДНК, материала на самия живот. Въпреки внушаващото страх наименование дезоксирибонуклеиновата киселина беше изненадващо, просто съединение. Оформена като двойна спирала, включваща освен другите неща и тиамин и захар, ДНК най-сетне даде възможност на учените да пекат от онези курабийки с формата на човечета, но този път вече „живи“. С други думи, те можеха да създават човешки същества в лабораториите.

Не беше ли това най-кощунственото оскърбление към Върховния небесен владетел?

А докато този прекрасен нов свят^[1] махаше към хоризонта, човечеството в едно по-близко бъдеще щеше да се сдобие с нещо, което предстоеше да стане най-често изписваното лекарство за всички времена. Спасителят на душите и утешителят на духа, крайно нужният за века на угнетението успокоител, чудотворното лекарство валиум.

Оркестърът засвири „Ето невястата иде“. Лора хвана Барни за ръката и всички гости отпавиха поглед към красивата жена и напетия ѝ придружител.

Това ставаше три дни след дипломирането и слънцето грееше от чистото синьо небе. Но онова, което трябваше да бъде истинско празнично събитие, беше помрачено, защото всички любящи роднини и приятели осъзнаваха, и то твърде болезнено, че поради невявяване на бащата, задължението да предаде булката се беше паднало на Барни.

Пристъпвайки бавно по импровизираната църковна пътека, която се образуваше от взетите под наем столове, наредени в градината на семейство Талбот, Барни се чудеше какво изпитва Лора. Тя изглеждаше притихнала и изпълнена с достойнство и спокойствие, най-красивата от всички булки.

Но беше ли щастлива?

Едва ли бяха прозвучали и пет-шест такта от сватбения марш, когато стигнаха до определеното място — пред тях бяха преподобният Лойд, в чието паство влизаха и Талботови, тържествуващият Палмър и кумът му Тим — „русокосият и сладникав любител на поло“, както Барни го наричаше в мислите си. Колко неловко изглеждаше без коня си.)

Когато всички застанаха по местата си, свещеникът започна:

— Многообични мои чада, ние сме се събрали тук пред Божиите очи и пред това паство, за да скрепим съюза на този мъж и тази жена в свещен брак.

След като, подчерта светостта на случая, той попита дали някой от присъстващите може да посочи основателна причина, поради която Лора и Палмър да не бъдат бракосъчетани. Барни, който смяташе че може, реши въпреки това да не му нарушава ритуала. Когато

преподобният попита кой предава тази жена, Барни каза, че той я предава.

Веднага след това Лора беше отстъпена и предадена на грижите на Палмър, който своевременно обеща да я вземе за своя законна съпруга. А тя обеща, че ще „обича, почита и ще бъде покорна“, докато смъртта ги раздели.

Сетне вещият в ездаческото майсторство кум подаде халката, която Палмър сложи на пръста на Лора, и след няколко добре подбрани баналности от страна на преподобния Лойд новобрачните за първи път се целунаха като мъж и жена.

В същия миг безсмъртната Менделсонова сватбена тема обяви, че е време всички присъстващи да похапнат здраво и да се натряскат.

Барни, който не беше сигурен каква е неговата роля по-нататък, стоеше и наблюдаваше как младоженците изчезваха сред суматохата от благопожелания.

— Хубава двойка, нали? — попита преподобният Лойд.

— Да — отвърна Барни, усещайки някаква странна меланхолия.
— Брат ми Уорън прави там снимки.

— Вие женен ли сте?

— Ъ-ъ, не, сър.

— Тогава, докторе — сърдечно рече преподобният Лойд, — с малко повече късмет вие може да сте следващият.

Горе-долу по същото време Бенет Ландсман започна да страда от криза на самоличността.

Макар расовите предразсъдъци да не бяха нещо ново за него като се почне от тоталната сегрегация в Милърсбърг и се стигне до по-прикритото (и следователно по-коварно) отлъчване от обществото в Кливлънд, той винаги беше успявал да се справя с ударите. И сега Бенет наивно се беше заблудил, че положението му на лекар, получил дипломата си в Харвард, ще накара хората да го гледат от долу на горе, а не обратното.

Но се беше излъгал. Бързо разбра, че под бялата престилка съгражданите му виждаха единствено черната кожа.

Той караше хирургическия си стаж в „Ню Хейвън“, а се надяваше да остане там и за в бъдеще, престижната йейлска болница

„Ню Хейвън“ — очите му бяха широко отворени, а умът — смутен.

Болницата не беше просто в близост до градското гето, тя беше в епицентъра му. И въпреки че самият той живееше — и паркираше новия си ягуар с лекарска регистрация, който Хершел му беше подарил — в модерен блок с климатична инсталация, гледащ към един парк недалеч от Олд Кампъс, Бенет прекарваше почти целия ден в борба с гнева на чернокожите от „Ню Хейвън“.

Университетът и почти снежнобелите му студенти бяха богатите и привилегированите, чернокожите бяха унизените, пренебрегнатите и обречените на бедност. — Считаше се, че шосе 95, минаващо между колежа и гетото, представлява някакво макиавелистко изобретение от страна на Йейл — нещо като магистрала-ров, пазеща патрициите в тихата им цитадела от посегателствата на сганта.

Не че в болницата имаше сегрегация. Броят на белите и чернокожите, облечени в лекарски одеяния, беше приблизително еднакъв. Единствената разлика беше, че хирурзите, които извършваха операциите, бяха бели, а онези, които избърсваха след тях кръвта, бяха потомци на освободените от Линкълн роби.

Бенет се опитваше да запази душевното си равновесие и чувството си за хумор. Но той се беше загубил... беше попаднал в ничия територия между две отделни и различни общества. И не се чувстваше уютно в нито едно от тях. И което беше по-лошо, *нищо* едно от тях не го признаваше за свой.

Не минаваше и ден без някое обезпокоително напомняне за неговата „различност“.

Веднъж, докато беше на смяна в спешното отделение, той прие едно семейство чернокожи, току-що получили леки наранявания при автомобилна катастрофа. Съпругата, която бе пострадала най-малко, беше просто в състояние на шок. За случая изглеждаше подходяща една доза демерол. За да спести време, Бенет реши сам да занесе рецептата до аптечния пункт.

Аптекарят погледна листчето и сетне се вторачи в Ландсман.

— Доктор Ландсман, а? — попита той. — Трябва да е някой нов.

— Извинете, не ви разбрах — учтиво каза Бенет.

— Момче, трябва да знаеш правилата. Не ни е позволено да даваме такива неща на санитарии... само на лекаря или на неговата

сестра. Кажете на този мързеливец Ландсман по-добре сам да дойде да си го вземе.

— *Аз съм доктор Ландсман* — отговори Бенет, надявайки се гласът му да прозвучи спокойно и достойно.

Беше твърде объркан, за да бъде гневен, и твърде наранен, за да се държи враждебно.

Очите им се срещнаха.

— Гледай ти, извинете, докторе — почтително рече аптекарят. — Не знаех... искам да кажа, че по-голямата част от персонала...

— Разбирам — тихо каза Бенет. — Просто изпълнете рецептата. Имам пострадал пациент.

— Разбира се. Разбира се — аптекарят се обърна и донесе демерола необичайно бързо.

Вечерта на следващата събота се развихри териториална война между банди на италианци и чернокожи, която доведе до близо дузина пострадали, сред които беше и един млад негър, прострелян в гърдите от автоматично оръжие.

Жертвата с огнестрелната рана се падна на Бенет. Двамата със сестрата бързо подкараха младежа по коридора и го настаниха в първия травматологичен кабинет. Сестрата се втурна да приготвя подкожната инжекция, а в това време Бенет разгледа пушечната рана по-отблизо. Но когато посегна да разкопчае ризата на ранения, той се обади задъхано и с усилие:

— Ей, по дяволите! Не ме докосвай, човече, искам доктор.

— *Аз съм доктор* — рече Бенет, колкото се може по-утешително.

— Я не ме будалкай... тук няма черни доктори. Докарайте ми истински доктор.

Бенет тъкмо щеше да възрази, че всъщност е напълно квалифициран специалист, когато един негов познат стажант, Хърб Елас, влезе да се посъветва за многобройните рани от нож, които му предстоеше да лекува.

Бенет се обърна да поговори полугласно с Хърб, но в това време пациентът се разкрещя:

— Ето, ето... искам *è това момче*. Тая шибана рана в гърдите ще ме довърши. Кажете на доктора там, че се нуждая от помощ.

Бенет набързо обясни ситуацията.

— Майната му — прошепна Хърб с негодувание. — Трябва да е щастлив, че е попаднал на лекар с твоите ръце.

Но чувството на Бенет за собствено достойнство беше толкова наранено, че той убеди Хърб да си разменят пациентите.

Без да отрони нито дума, Бенет тръгна по коридора, за да се залови със зашиването на раните от нож, като се надяваше, че този пациент ще бъде или по-толерантен, или в безсъзнание — което би било още по-добре.

— За Бога, не можеш ли да се опиташ да разсъждаваш разумно.

Хенри Дуайър, д.м.^[2] (както самият Ханк смяташе, че трябва да бъде наричан предвид на новото му положение), се опитваше да разговаря с Черил, докато тя кърмеше четвъртото им дете Розмари. Тъкмо се беше зазорило, когато той си дойде от една изнурителна трийсет и шест часова смяна в отделенията на „Бостън Мемориал“.

— Ханк, ще спреш ли, ако обичаш, да викаш — ще събудиш децата.

— И какво от това? *Те* никога не ме оставят да спя, макар да се бяхтя като грешен дявол, за да има какво да ядат.

— Ханк, но те са просто малки деца. Как според теб да им обясня какво означава стажант?

— Това си е твой проблем, Черил. Ти си майката. В моя дом към татко винаги са се отнасяли като към Бог.

— О, простете ми, ваше величество. Да разбирам ли, че сте се родили с необходимото възпитание?

— Това е далеч от въпроса. Ти отклоняваш важния проблем.

— Скъпи, това *не* е проблем. Забраната на католическата църква върху противозачатъчните е съвсем ясна. Или напълно си загубил вярата си?

— Виж какво, не се опитвай да ми пробутваш тия стари пасторски номера. И като ще ми говориш за Библията, какво ще кажеш за Св. Павел и за Първото му послание към коринтяните: „щото по-добре е да се женят, отколкото да се разжегват“^[3].

— Какво, за Бога, искаш да кажеш, Ханк?

Раздразнението ѝ беше толкова изразително, че гърдта ѝ изскочи от малките устица на Розмари.

Ханк почти беше излязъл от кожата си. Как може една сексапилна — или поне доскоро сексапилна — жена, като Черил, да не разбира, че мъжете в разцвета на силите си се нуждаят от редовно полово общуване, макар и някои превзети и тесногръди момичета, изповядващи католицизма, да намираха това за малко мръсно.

Седна до нея. Неговият квадрицепс феморис го болеше от изкачванията и слизанията по болничните стълбища.

— Скъпа, аз съм разжегнат, отдавам душата и сърцето си на проклетата болница, но има едно нещо, което пазя специално за теб. Сега достатъчно ясен ли съм?

Малката Розмари проплака. Ханк се намръщи, сякаш това беше укор, насочен към него. Черил постави отново малката главичка на бебето до гърдата си.

— Ханк, разбирам, че се нуждаеш от някои неща, но ти си лекар. Не разбираш ли, че жена, която току-що е родила...

— Ден и нощ израждам бебета, та не ми говори за така наречената следродилна депресия. Това е само повод да не ме допуснеш до себе си.

— Е, ама не е честно. Не съм казвала, че съм депресирана. Просто съм уморена. Но пак ще си върна стария ентузиазъм.

— Да де, тъкмо пак да забременееш.

Докато кърмя, не.

— Това, че една жена не може да забременее, докато кърми, са бабини деветини. Просто намекнах, че четири деца са достатъчно много за един лекар, който едва изкарва хляба си.

— Но Ханк, това почти свърши. Веднъж щом се установиш, проблемите ще свършат. И освен това знаеш, че родителите ми сега искат да ни помогнат.

— Аз си имам достойнство — отвърна той лицемерно. — Не приемам подаяния от роднините на жена си. Искам единствено да ме уважават. Всеки съпруг има нужда от уважение.

— Но аз те уважавам, скъпи. Знаеш, че те боготворя.

— Тогава защо не уважаваш моите нужди?

Черил плачеше, сълзите ѝ се търкаляха надолу по бузите, после падаха върху гърдите ѝ и мокреха челото на бебето.

— Ханк, ще направя всичко, каквото мога. Тази нощ... когато всички заспят...

— Няма такива изгледи — подметна той язвително. — Все някое от тях ще заплаче за внимание.

Тя отчаяно се стремеше към помирение.

— И ще прибегнем до... някакъв контрол — Черил не можа да произнесе истинската дума „контрацепция“.

Ханк се усмихна тържествуващо.

— Браво, моето момиче. Четох, че сега хапчетата по ги бива и...

— Не съм споменавала никакви ханчета — прекъсна го тя колебливо. — Католическите семейства могат да използват само календарния метод.

— Календарния метод? — избухна той. — Осмеляваш се да ми ги говориш тия при положение, че онова, което суче на гърдите ти, беше заченато по този начин. Нещо повече, така само се опитваш, и то доста неубедително, да сведеш нещата само до един-два пъти на месец.

И в този момент Ханк спря да говори. Разбра, че е отишъл твърде далеч. Сега Черил хлипаше неутешимо, приведена над Розмари, сякаш да я предпази от гнева на баща ѝ.

Той отново коленичи и прошепна:

— Извинявай, скъпа. Но ако се опиташ да изкараш два цели дни, без да мигнеш, може би ще разбереш колко невероятно разнебитен се чувствам. Наистина съжалявам.

— О, Ханк, обичам те. Моля те, нека не се караме повече така.

В продължение на няколко минути баща, майка и дете останаха прегърнати, люлеейки се напред-назад.

Черил се беше успокоила.

— Искаш ли закуска, скъпи? Веднага щом Розмари заспи, ще ти препека филийки.

— Не си прави труда, ядох от онези боклуци в болницата. Ние, стажантите, сме като кози — ядем всичко.

Той стана и тръгна към спалнята, и в този момент му хрумна още нещо.

Стажант-лекарите имат още една обща черта с козите — те са адски похотливи.

През съботните нощи спешното отделение в болницата „Белвю“ приличаше на скотобойна. На Барни, който даваше тук трийсет и шест часови смени, му се струваше, че по улиците на Манхатън се води световна война.

Беше парадоксално, но раните, причинени от нож или изстрел, бяха най-лесни за лекуване. В края на първите няколко седмици той беше зашил толкова много километри (или поне така изглеждаше) разкъсана плът, че се улови да мисли за описанието, което Луис Кастелано беше направил за Испанската гражданска война: „Бях повече шивачка, отколкото лекар.“

Постепенно Барни се научи да съшива кожа в полусъзнателно състояние и по този начин, докато се занимаваше с облъсканите от насилието в града жертви, поне можеше да си почива психически.

Никога не се откриваше възможност истински да поспи, защото, поне според Барни, Ню Йорк пазеше репутацията си на „град, който никога не заспива“.

Опитваше се да се утеши, като си напомняше, че вече го бяха предупреждали колко тежко е да си стажант-лекар.

Но защо, питаше се той, както и хиляди други преди него, защо са тези нечовешки дълги смени?

Едва ли някоя авиокомпания би позволила на някой от пилотите си да лети и наполовина от времето, през което работеше той. Защо стажантите бяха така наказани?

Беше комично, но лекарите, които най-добре познават човешката физиология, изглежда, пренебрегваха факта, че хората не могат да действат нормално, когато са уморени. А също и обстоятелството, че стажантите отиваха към границата на колапса.

Той се осмели да попита един от главните лекари защо трябва младите им колеги да наказват телата си по един такъв начин, който ще бъде изтълкуван като патологичен, ако бъде приложен върху пациентите им.

Изтъкнатият и опитен старейшина просто каза:

— И ние така практикувахме... и оцеляхме.

— Не, не, не, сър — сънливо заспори Барни, — дори да пренебрегнете нашето здравословно състояние, какво ще кажете за нещастния пациент, преглеждан от лекар, който едва не заспива? Нима има интерес да го лекува някой пълен дебил? Уморените хора грешат.

Докторът погледна Барни с укор в очите.

— Ливингстън, това е част от вашето образование и сигурно знаете поговорката: Ако те е страх от вълци, недей да ходиш в гората.

И тъй, Барни остана на поста си, макар да усещаше, че кръвта му бавно се превръща в кафе, а мозъкът му — в наквасен бял хляб с парче сирене отгоре. Имаше само една утеха — беше твърде уморен, за да се безпокои от малкото си познания, твърде изтощен, за да осъзнае, че, ако някога изгуби верния си „Наръчник на Мърк“, няма да има никаква представа, с какво си има работа и какво трябва да прави.

През една относително спокойна делнична нощ някакъв мъж съобщи на сестрата от пропуската, че „умира от рак“. Но когато го помолиха да бъде по-ясен, той отвърна: „Мога да го кажа само на лекар.“

Сестрата насочи този случай към Барни.

Той прие човека в кабинета за прегледи, наля кафе и за него, седна насреща му и го помоли за обичайните сведения: име, професия и, което беше най-важно за болницата — каква здравна осигуровка има.

Оказа се, че името на пациента е Милтън Адлър, счетоводител, трийсет и пет годишен, и че разполага със Синия кръст и Синия щит.

— Добре — рече Барни и остави молива, опитвайки се да не се задуши, от пушека на силната цигара, от която болният непрекъснато подръпваше. — Кафето ви със захар ли да бъде?

Човекът се разшава.

— Боже, що за доктор сте вие? Аз седя тук и умирам, а вие ме питате дали искам захар в кафето си. Да не са ме пратили при някой студент? Искам да кажа, нямате ли някой висшестоящ, с когото да разговарям?

— Господин Адлър — твърдо каза Барни, — аз съм квалифициран лекар. Зная всичко за карциномите, неоплазмите или за каквото и да било онкологично заболяване, от което бихте могли да „страдате.“ И откровено казано, изхождайки от опита, който имам, мисля, че все още разполагате с петнайсет минути, през които да поговорим.

— Само толкова? — тревожно попита пациентът. — Искате да кажете, че ми остава да живея по-малко от час?

— Не съм казвал такова нещо, господин Адлър — отвърна Барни, колкото се може по-любезно. — Но ние и двамата може да умрем от старост, ако не ми дадете повече информация.

Нещо в поведението на Барни (може би лекотата, с която беше произнесъл „карцинома“) убеди Адлър в компетентността на младия лекар.

— Добре, питайте.

— Къде точно се намира вашият рак, господин Адлър?

Човекът помисли малко и отвърна:

— Не знам, не съм сигурен, по дяволите, вие сте лекарят, вие ще си го откриете.

Барни вече добиваше представа за случая.

— Господин Адлър, нищо друго, освен рака на кожата не се вижда с просто око.

— Тогава, за Бога, пратете ме на рентген. Какво чакате?

Барни взе празен лист и се опита в гласа му да прозвучи загриженост:

— Добра идея, господин Адлър. Но преди това ще трябва да им кажа коя част от тялото ви да снимат. Боли ли ви конкретно някъде?

— Сърцето ми, докторе. Мисля, че имам рак на сърцето. Това лекува ли се?

— Не мога да отговоря, преди да получа допълнителна информация — отговори Барни. — Ако обичате, кажете ми какви симптоми имате и кога се появиха?

— Струва ми се, че започна в неделя — човекът забеляза, че моливът на Барни остава неподвижен. — Записвате ли всичко това?

— Не се тревожете, Милтън, просто говорете.

— Ами това е. Нали ви казах, че болките почнаха в неделя.

— Нещо друго случи ли се през уикенда? Имам предвид дали иначе всичко беше спокойно?

— Не разбирам какво искате да кажете. Това, че се разболях неизлечимо от рак, не е ли достатъчно? — изведнъж той стана подозрителен. — А вие сигурен ли сте, че не сте студент по медицина?

Барни не обърна внимание на този въпрос и на свой ред го попита:

— Вие сте женен, Милтън. Така ли е?

— Вече ме питахте това за вашата проклета документация. А сега извикайте някой висшестоящ или ще се обърна към адвокатата си.

За част от секундата никой от двамата не се помръдна. Сетне изминаха още няколко минути, през които лекарят и пациентът седяха безмълвно в малката стаичка за прегледи.

После Барни го попита съвсем вежливо:

— Какво ви накара да се сетите за адвокатата си, Милтън?

— Какво искате да кажете? — сърдито попита пациентът.

— Казахте, че искате друг доктор. Защо според вас ви е нужен адвокат за тази работа?

Адлър не можа да отговори и в знак на протест се изправи на крака.

— Седнете, Милтън — тихо, но твърдо нареди Барни.

Човекът се подчини като послушно дете.

Барни облегна лакти върху масата.

— А сега, Милтън, ми кажете дали имате някакви затруднения?

— Не, абсолютно никакви.

— Добре ли сте във финансово отношение?

— Да, да — той махна пренебрежително с ръка. — Престанете да ми задавате тези глупави въпроси.

След това Барни го попита:

— А бракът ви?

— Какъв брак? — изведнъж избухна той. — Ако все още имах брак, защо ми е да се обаждам на адвокатата си? Тя е наела най-голямата акула на Ню Йорк. А моят човек толкова не го бива, че навярно ще загуби дори и правото ми да посещавам децата. Боже, ще умра.

Той зарови глава в ръцете си и се разплака.

След малко Барни тихо запита:

— Имате предвид, че искате да умрете, не е ли това истината, Милтън?

— Да, да — той кимна, все още криейки лице зад ръцете си. — Аз я обичам. Обичам и децата си. Какво ми остава, ако те си отидат — само един празен и гаден апартамент. Просто не можете да си представите колко ужасно се чувствам.

— Мисля, че мога — съчувствено рече Барни. — Бих казал, че се чувствате толкова зле, колкото и човек, който има рак на сърцето.

Това беше неговата първа сполучлива психиатрична диагноза... и първият му провал.

Макар веднага да изписа лекарства за ободряване на болния, той усети, че Адлър е твърде близо до едно сериозно разстройство и не може да го пусне да си ходи.

Барни се обади в психиатричното отделение и обясни ситуацията. Завеждащият, един много уморен човек на име Бартън, се ядоса.

— Виж какво, момче, ако трябва да прибираме всеки депресиран, който влиза в стаята за прегледи, за да ги поберем всичките, ще ни е нужен целия Сентрал парк. При нас и без това е претъпкано. Няма къде да се седне дори. Дай му либиум и го прати да си ходи.

— Но, доктор Бартън — възрази Барни учтиво, — мисля, че този човек може да се опита да се самоубие.

— Е, това е нещо друго — рече гласът от телефона. — Ако *наистина* се опита, обади се пак.

Барни се върна в стаята за прегледи и даде на Адлър две капсули в черно и зелено и картонена чашка с вода.

— Изпий едната сега, Милт, а другата утре след закуска. Това е, за да се успокоиш и да заспиш. Но искам да те видя веднага щом се събудиш утре, става ли?

Пациентът кимна покорно и погълна капсулата.

Барни го изпроводи до входа и му хвана такси.

На другата сутрин Адлър наистина се появи. На първата страница на „Дейли мирър“. Беше скочил от четиринаisetия етаж, където се намиреше „неговата пищна ийстсайдска мансарда“ — както се бе изразил репортерът. Като я интервюирали, скърбящата съпруга, която заедно с децата била в провинцията за уикенда, проплакала: „Трябваше да се сетя. Горкият Милтън беше толкова потиснат. Трябваше да се сетя.“

Доктор Айвън Бартън се опитваше да открадне няколко скъпоценни секунди сън и обхванал обраслата си брадичка в ръце, подремваше на бюрото в сестринската стая. В този момент той беше разбуден от нещо като ковашки чук, стоварил се само на няколко

сантиметра от ушите му. Бартън погледна сепнато нагоре и видя една непозната фигура в изцапана бяла престилка.

— Вие ли сте Бартън? — изръмжа неспретнатият млад лекар.

Психиатърът, който не беше спал през последните трийсет и шест часа, бе леко объркан. Той отвърна неясно:

— Мога ли да ви помогна с нещо?

Барни тикна един брой на „Мирър“ пред лицето му.

— Вижте това — ядосано рече той. — Това е човекът, когото миналата нощ отказахте да приберете, защото не взехте на сериозно думите ми.

— Ей, ей, успокой се, друже — отвърна малко по-възрастният лекар, който вече възвръщаше способностите си и (както сам смяташе) клиничните си похвати. — Ти май си нов тука.

— Че какво от това? Може би, ако миналата нощ си бяхте направили труда да поговорите с Адлър, щяхте да видите онова, което видях и аз. Човекът беше отчаян.

— Хайде, момче, ти сам не беше толкова сигурен, иначе щеше да ме притиснеш малко по-здраво. Прав ли съм?

— Не — изрева Барни и в същия момент си помисли: „Може би грешката наистина е моя. Аз съм отговорен за смъртта на клетия нещастник.“

— Искаш ли да поговорим за това? — попита Бартън угрижено.

Барни тръсна глава и седна.

— Съжалявам, ако съм загубил самообладание. За първи път...

— Загубваш пациент? — завърши Бартън мисълта му.

Барни кимна:

— Ужасно е. Да не бях толкова сънен, щях да спася живота на този човек — после вдигна очи и попита: — Ти някога губил ли си пациент?

— Да — призна Бартън. — И ако това те утешава, с всеки път става все по-лошо.

— Искаш да кажеш, че си загубил много пациенти? — попита Барни с потрес и изненада.

— Слушай, момче, статистиката е установила, че всеки студент по медицина „убива“ средно по трима пациенти, преди да се квалифицира. И *никой* не държи сметка за това.

Барни поклати измъчено глава.

— Не мисля, че мога да го преживея още веднъж.

— Тогава не ставай психиатър — посъветва го Бартън искрено. — Захвани се с нещо по-безопасно като дерматологията — той замълча. — Точно както хирургът ортопед се нуждае от физическа сила, така и психиатърът се нуждае от вътрешна издръжливост. Печално е, но е факт, че светът гъмжи от нещастни хора и че в това число са включени дори психиатрите. Всъщност знаеш ръста на самоубийствата при нас.

— Чух, че е доста висок — промърмори Барни.

— Девет... *девет* пъти по-висок в сравнение със средния ръст. Избрал си много опасна професия, приятелю.

Барни знаеше, че лекарите не могат да спасят всички пациенти. С това обстоятелство той беше готов да свикне. Не беше ли умрял онзи нещастник в ръцете му на операционната маса, докато му преливаха кръв.

Но сега той изведнъж разбра каква е разликата. Ножът е бърз, животът изтича бързо от вените. Може би пред психиатъра стои същият проблем, но при *забавен каданс*. Неговата работа е не да шие, а да се опита да предотврати употребата на ножа.

— Кога си тръгваш оттук? — попита психиатърът.

— След половин час — отвърна Барни.

— Аз си тръгвам веднага щом дойде Сара Фийлд, а това може да стане всеки момент. Искаш ли да направим една лека закуска?

— Не, благодаря — каза Барни, все още неизлязъл от шока. — Искам само да поспя. Да се вмъкна в леглото и всичко да остане зад гърба ми.

Той се обърна и тръгна.

— Не разчитай на това — извика Бартън зад него. — Повечето стажанти не правят разлика между болката насън и болката наяве. Всичко е един общ скапан кошмар.

— Благодаря — отговори Барни, — ти наистина ми помогна.

---

[1] „Прекрасен нов свят“ се нарича известен роман от английския писател Олдъс Хъксли. — Б.пр. ↑

[2] Доктор по медицина. — Б.пр. ↑

[3] Коринтяни, 7:9. — Б.пр. ↑

27.

Сет Лазаръс беше галеното дете сред дипломиралите се лекари.

Това се признаваше дори от Питър Уаймън, макар че той сам можеше да предяви претенции към това неофициално отличие, ако предварително не му беше направено предложение от Харвард. Професор Пфайфър се нуждаеше от „его“ — Питър беше станал незаменим при собствените му проучвания. Според Питър Майк (разбира се, сега те си говореха на малко име) искал „да се хване за опашката на комета“. Поради тази причина Уаймън беше подал заявления за работа само в болници, които се намираха в непосредствена близост до биохимичната лаборатория. И, естествено, беше приет навсякъде.

Неговият ментор се беше погрижил оскъдната му стажантска заплата да бъде допълнена от фондовете на националните институти по здравеопазване.

По този начин за Питър не се промени нищо, освен че сега на визитката му пишеше:

Питър Уаймън, д.м., н.с.

Сет беше постигнал безпрецедентен успех в историята на Харвард — беше получил отлични оценки по всички клинични дисциплини. Болниците го ухажваха по начина, по който колежите ухажват реномираните предни защитници, идващи от средните училища. Нещо повече, заради разностранния му талант му бяха предложени специални стажове, по която и да е предпочитана от него специалност.

„Помисли си за престижа на хирургията — говореха половин дузина шефове на болници. — Ти имаш виртуозни ръце. Режеш така добре, както Яша Хайфец свири на цигулка — с финес, вещина и абсолютна точност. От теб може да излезе някой нов Харви Кушинг.“

Излишно е да казваме, че Сет беше дълбоко поласкан от сравнението с легендарния харвардски неврохирург и физиолог.

Но отклони с благодарности тези предложения.

Той призна на Джуди, че не иска да посвети живота си на това да работи с хора в безсъзнание. Дори си мислеше, че е възможно зад това му решение да стои онази точка от Хипократовата клетва, която забраняваше тялото да се реже дори за да се извадят камъните.

Почти поради същите причини той отхвърли поканата на стария си шеф Том Матюс да започне редовна работа в патологичния екип. Матюс само дето не му гарантираше, че след време ще му отстъпи поста си на завеждащ отделение. Но Сет гледаше на патологията просто като на средство към целта — като на способ, чрез който да се установи кое е довело до смъртта на човешкото тяло. В това отделение пациентите идваха при лекарите твърде късно.

Не, ако хирургията приличаше на работата на водопроводчика, то патологията беше археология. Вдовицата няма да намери никаква утеха в това да узнае причината за смъртта на съпруга си. Но само си помисли какво щастие ще донесеш на една жена, ако успееш да разгадаеш всичките симптоми на мъжа ѝ. Тогава, ако имаш необходимото време и опит, ти би могъл да спасиш живота му.

И тъй, Сет избра средния път — вътрешната медицина, където една проницателна диагноза можеше да спаси болния от необходимостта да бъде опериран. И какво от това, че хирурзите наричаха интернистите „бълхи“?

Въпреки ласкателствата, идващи от Сан Франциско, Хюстън и Маями — да не говорим за Бостън и Ню Йорк, — той искаше да се върне у дома, в Чикаго. Усещаше някаква особена връзка с тамошната стара болница. Сърцето му беше там. А също и бъдещата му жена.

За нещастие не беше помислил, че там бяха също мама и татко.

Откакто Хауи почина, майка му се беше променила коренно. Макар да ходеше на гробището толкова често, колкото навремето в частната болница, у нея взе да се появява някаква мания, насочена към другия ѝ син.

В наивността си Сет допусна една стратегическа човешка грешка. С Джуди бяха решили, че най-подходящото време да се оженят ще е през юни другата година, когато свърши стажът му. И двамата се договориха да не казват на родителите си. Затова, когато се върна в

Чикаго след дипломирането си, той избра пътя на най-малкото съпротивление и остана да живее вкъщи.

Роузи, която преди не забелязваше кога заниманията в училищната библиотека го принуждаваха да закъснява за вечеря, сега започваше да нервничи, ако той не е с тях на масата. Макар винаги да ѝ се обаждаше от болницата, тя все повече и повече гледаше на отсъствията му като на неуважение към родителите.

Освен това с развитието на тази нова мания тя престана да заспива, преди синът ѝ да се е прибрал. Понякога стоеше дори след Джони Карсън. На екрана мъждукаше някой филм от каменната ера, но тя пренебрегваше молбите на Нат да изключи телевизора и да го остави да спи на спокойствие.

— За нищо на света — отвръщаше тя строго и оставаше будна, докато не чуеше стъпките на Сет нагоре към стаята му.

Една нощ, когато предаването „Шоу в късен час“ представяше някакъв класически ням филм, Роузи се погрижи за озвучаването и въвлече Нат в разговор.

— Какво мислиш, че прави по това време? — попита тя.

В първия момент той не отговори, защото беше изнамерил начин да спи, затисвайки двете си уши с възглавница. Роузи трябваше отново да извика:

— Какво мислиш, че прави той, Нат?

В същото време Сет се прибра и започна да се изкачва на пръсти нагоре по стълбите. Тогава той неволно дочу нещо като начална сцена на разговор между двама почтени граждани.

— За Бога, Роузи, момчето е на двайсет и пет години.

— А ако тя го хване натясно? Момичетата ги правят тези неща. Уж всичко е цветя, рози и целувки и изведнъж бум — тя забременява.

— Чудесно — каза Нат. — Значи скоро ще станеш баба.

Сет остана на стълбището, омагьосан от разговора.

— Джуди не е достатъчно добра за него — има и по-подходящи.

Нат се изправи на лакти и отговори:

— Тя е мило момиче и те двамата се обичат. А ти какво очакваш? Някоя принцеса?

— Очаквам нещо по-добро.

— Слушай сега, Роузи. Сет е прекрасно момче и носи чудесна глава на раменете си. Но чак пък принц не е. Това момиче го прави

щастлив. Какво повече можеш да искаш?

През тягостната пауза, която последва, Сет реши да се качи горе и повече да не слуша. Но мислите му не можеха да активират необходимите психомоторни области в мозъка му.

И после чу печалния глас на майка си:

— Не искам да го загубя, Нат. Стига ми това, че загубих Хауи. Не искам да загубя и другото си дете.

— Защо пък да го загубваш? Момчето си е здраво. Той просто ще си доведе жена.

— Къде ще я доведе, Нат? Това е въпросът. Няма да позволя моят Сет да се ожени за нея. И това е последната ми дума.

При което мъжът ѝ отвърна:

— Искрено се надявам, че е така, Роузи. Лека нощ.

* * *

Следващата събота Сет Лазаръс и Джуди Гордън отидоха с кола до Евънстон и сключиха свещен брачен съюз пред лицето на Бога и паството, представено от — Даниъл Каръл, мирови съдия, съпругата му и един втори свидетел (който им струваше пет долара) — но уви, там не бяха родителите им.

И нека онези, които Бог е съюзил, свекърва да не може да ги раздели.

Лора за пръв път имаше работа с деформирано бебе.

Преди дванайсет часа госпожа Катлийн Пейли беше родила бебе, тежащо три килограма сто и петдесет грама. Дежурният педиатър доктор Пол Федорко беше довел любимата си стажантка, за да може доктор Кастелано да наблюдава как се манипулира бебе през първите моменти от живота му.

Когато младата жена пристигна в болницата, тя беше в паника. Акушер-гинекологът доктор Джак Леели заключи, че за него и пациентката му ще е по-лесно, ако тя е солидно упоена, и реши да я приспи със сто милиграма нембутал, а после да я „скопират“ — или с

други думи, да ѝ даде сто милиграма скополамин, за да я задържи в това състояние.

Лора беше озадачена — струваше ѝ се, че подобни дози могат и слон да приспят за няколко дни. Госпожа Пейли само дето не се видиоти. Това беше, все едно да изключат външния слой на мозъка ѝ. Лора се чудеше как жената все още диша.

Раждането беше седалищно и Леели умело си вършеше работата, но тъкмо заради това деформациите бяха открити чак в последната минута.

Майката спеше дълбоко, без да подозира за удара, който я очакваше.

Нейното иначе съвършено момченце се роди с частично разцепено небце — тъканта в областта на устата и носа не беше сраснала. В допълнение новороденото беше със заешка устна, което го правеше да изглежда, сякаш някое куче е разкъсало устата му.

Федорко беше предупредил Лора да бъде готова за такава възможност, тъй като в семейството на Катлийн вече имаше подобни малформации.

Лора беше виждала в учебниците снимки на бебета с разцепено небце, но макар и да се опита да остане клинично хладнокръвна, гледката я накара да потръпне.

Доктор Леели даде знак на педиатрите да изнесат новороденото. Лора и Федорко завиха бебето в одеяла, а сестрите го понесоха към едно неголямо изолационно помещение, където то щеше да остане под интензивно наблюдение. По същото време майката беше откарана в стаята ѝ, където вследствие на приспивателното щеше да остане в безсъзнание поне още дванайсет часа. Това щеше да даде възможност на Леели и на екипа му да се подготвят за решителния сблъсък с родителите.

Този ден Лора получи един много важен урок. Когато лекарят трябва да съобщи на пациента добра вест, го прави сам. Тогава той е като оперна звезда. Стои в центъра на сцената и пее солово партия без акомпанимент. И, обратно, ако не всичко е минало гладко, се пее друга опера или по-скоро нещо като оратория за колкото се може повече гласове.

И направо да си го кажем, в кризисни моменти лекарите предпочитат да са повечко на брой.

Лора беше привлечена към екипа, в който влизаше Леели, а и Федорко, който пък носеше лична отговорност за детето. След дванайсет часа те отново се събраха пред стая 653.

— Всичко уредено ли е, Пол? — попита Леели.

Федорко кимна.

— Книгата е у мен — каза той и се обърна към Лора.

— Ти добре ли си?

— Не, ако трябва да бъда напълно откровена — отвърна тя. — Най-вече не знам какво правя тук.

— Е, ако ще работиш в педиатрията, ще трябва да научиш и това. А и, честно казано — тези неща стават винаги по-лесно, ако присъства и жена — отговори Пол.

По дяволите, помисли си Лора, значи моята работа е да не давам на майката „да се държи като жена“, тоест да не изпада в истерика. Какво да й кажа — че и аз съм минала през това ли? Или може би има някакво друго клише, което да е подходящо за „нас, момичетата“?

Тя се обърна към наставника си.

— Какво пише в книгата, Пол?

— Ще видиш — рече той и се усмихна. — Не се тревожи, Лора, това е един от онези случаи, за които почти винаги можем да гарантираме щастлив финал.

Леели почука.

Един мъжки глас им каза да влязат. Те се вмъкнаха вътре — толкова много на брой, че малката стая сякаш за миг се претъпка. Морт Пейли седеше до възглавницата на жена си и държеше здраво ръката ѝ. Беше очевидно, че още е под въздействието на упойката, но в мига, в който докторите влязоха, съпругът ѝ скочи на крака.

— Здравей, Морт — рече акушер-гинекологът, умишлено използвайки малкото име, за да подсили ефикасното статукво *родител-дете*, което винаги дава предимство на лекаря. — Поздравявам ви.

— Но нещо не е наред, знам аз! — извика Катлийн. — Питам ги всичките сестри от отделението, а те все ми отговарят: „Изчакайте, докато дойде доктор Леели.“ Нещо се е случило... вижда се по лицата ви. По лицата на всички ви.

Акушерът започна отново:

— Да ви представя колегите си:

Морт слушаше нетърпеливо, а в това време Леели представи всеки един от екипа си по име и длъжност. Сега беше по-ясно от всякога, че не са дошли с добри вести.

Лора му съчувстваше. „Защо бе, защо говорят толкова много? — чудеше се тя. — Не могат ли просто да кажат истината и да успокоят тези нещастни хора. Боже, те сигурно си мислят, че детето е умряло.“

— Има малък проблем — най-накрая каза безизразно Леели.

— Какъв проблем? Какво не е наред? — запита Морт.

— Да не е болно детето, а?

В този момент Леели отстъпи мястото си на педиатъра.

— Доктор Федорко ще ви обясни. Всъщност това е в неговата област.

Пол се покашля и започна да говори, разигравайки представление за печелене на доверие.

— Виж, Морт, сигурно знаеш, че от страна на Катлийн по майчина линия има случай на разцепено небце...

— Недейте — задъха се бащата. — Да не искате да кажете, че детето ще изглежда като чичото на Катлийн? Та този човек на практика е ненормален. Не може дори да говори като хората.

— Какво става, Морт? — попита жена му. — Нашето бебе като чичо Джо ли е?

Тя започна да стене и той взе ръката ѝ, за да я утеши.

— Не, не, моля ви, кажете ми, че това не е вярно.

— Морт и Катлийн — прекъсна я гинекологът, — сега сме 1962 година. Ние имаме с какво да коригираме подобни деформации. Просто позволете на доктор Федорко да ви покаже какви невероятни постижения имат хирурзите-педиатри в наши дни.

Той още веднъж се обърна към своя колега — а на Лора ѝ се стори, че това е по-скоро непочтено прехвърляне на топката.

— Погледнете тези снимки — каза Пол утешително и отвори един албум.

— Божичко!

Морт Пейли се отдръпна уплашено.

— Това обаче е преди операцията — настоя Федорко.

— Вижте тези същите деца, след като са били оперирани. Не са ли чудесни?

Ужасът на Морт не утихна. От мисълта за това, как изглежда точно сега тяхното дете, все още му прималяваше.

Той се вторачи в лекарите и започна да ги увещава:

— Моля ви, не ѝ ги показвайте сега. Не можете ли да изчакате поне един ден?

— Не, Морт — категорично отказа Леели. — Това и двамата трябва да го видите и на часа да се заемете с него.

„Защо е това? — питаше се Лора. — За Бога, каква ще е ползата, ако тази жена осъзнае лошата вест именно сега? Клетото момиче половин нощ се мъчи. А операция няма да има поне няколко седмици. Защо не я оставят да си почине малко по-дълго?“

Но старшият педиатър продължи да показва снимки на деца с малформации преди и след съответните коригиращи операции. И изведнъж Лора разбра тази припряност на Пол — той не понасяше болка. Твърде много се вживяваше и имаше нужда да свали бремето, колкото се може по-скоро.

Тя за първи път разбра защо казват, че, за да бъдеш лекар — или поне да оцелееш като такъв, — трябва да изградиш крепост около чувствата си, която да удържи набезите на емоционалното съпричастие.

Можеш да се опиташ да помогнеш на страдащия и да смекчиш болката му, но не трябва да я *усещаш*.

Тя се зачуди дали ще успее някога да бъде толкова силна.

Час по-късно Федорко предложи:

— Лора, защо не помогнеш на сестра Уокър да занесе бебето Пейли на майка му. Трябва да го кърми.

— Тя може ли да прави това, Пол?

— От физическа гледна точка, да. Детето е в състояние да суче. Но от психологическа, не знам. Тук по-добре да се прояви твоят подход към пациентите. Аз лично предпочитам да не използвам Бреков фидер. Защо ми е спринцовка, щом от гледна точка на бебето по-хубаво нещо от „Шато Маман“ няма?

— Но, Пол, това е толкова ново за мен, че, мамка му, просто не знам какво да ѝ кажа.

— Кажи й, че след шест месеца заешката устна ще бъде тип-топ. Във всеки случай, ако я накараш просто да вземе детето в ръце, природата ще свърши останалото.

Тя застана пред стая 653, пое дълбоко въздух и после се обърна към сестрата:

— Вие ме изчакайте тук. Ще видя как да я подготвя психологически.

— Но, доктор Кастелано, това не е обичайната ни практика. Ние обикновено направо вкарваме бебето тук.

— Е, ако нямате нищо против, нека се опитам, както аз си знам.

— Добре, докторе — капитулира сестрата.

Първата реакция на Катлийн беше точно каквато Лора бе очаквала.

— Не! За Бога. Не искам да го видя... махнете го.

Съпругът й беше още там и направи безмълвен жест, сякаш казваше: „Стига сте я мъчили.“

Малко уплашена от отговорната си задача, Лора настоя:

— Моля те, Катлийн, бебето си е едно съвсем хубаво момченце, само дето има няколко деформации, които ние лесно ще отстраним.

— Но то е като чичо Джо — възрази тя. — Аз съм виновна. Ако Морт го види, ще престане да ме обича.

— Моля те, мила — прошепна мъжът й, — вината не е твоя. И съм сигурен, че няма да спра да те обичам.

За да намали напрежението, Лора леко измести въпроса.

— Избрали ли сте вече име?

— Щяхме да го кръстим Морт младши — започна Катлийн. — Но сега...

— Ние пак ще го кръстим Морт — намеси се съпругът й, опитвайки се да й вдъхне увереност.

Лора го погледна, сякаш за да му каже: „Добро момче си ти. Късмет има тя, че те има.“

— Сега ще донеса малкия Морт — нежно каза Лора. — Той е готов за кърмене, а от вас бих искала поне да опитате.

Катлийн не можа да отговори. Вместо това Морт постави ръка на рамото ѝ, погледна Лора и промълви:

— Добре, донесете детето ни.

Има едно желязно правило: Докато лекарят държи детето, то все още му принадлежи. В момента, в който майката го докосне, то става нейно завинаги. И независимо как изглежда, то винаги е красиво.

Така беше и с Катлийн Пейли.

Лора постави новороденото в ръцете ѝ, а майката го повдигна към гърдите си... и въздъхна.

— Виж, Морт — промълви Катлийн разнежено, — то суче — със свободната си ръка тя погали мъхестата главица на бебето. — Хубаво е, нали, Морт?

— Най-хубавото бебе в целия свят, скъпа — отвърна той и беше искрен.

А Лора си мислеше: „Добре, че не го погледнахте в устата... иначе на практика щяхте да видите носа му.“

— Благодарим ви, докторе — развълнувано рече Морт. — Благодарим ви много. Надяваме се, че ще се видим отново.

— И аз се надявам — чистосърдечно отвърна Лора и реши да проследи развитието на бебето Пейли. За да бъде сигурна, че, когато то стане наистина красиво, тя ще присъства.

Медицинско училище „Джонс Хопкинс“
Балтимор.

Скъпа Лора,

Истински се зарадвах, като получих писмото ти, а историята за бебето с разцепеното небце дълбоко ме развълнува. Ако вашите педиатрични екипи са толкова добри, колкото и нашите, детето ще бъде наред.

Моят собствен хирургически опит — ако може да се нарече така — се изчерпва с това да държа екартборите, докато разни други хора режат. Един лекар, вече втора година тук, ми обеща да ме научи на онзи номер едновременно да държиш щипките и да спиш, както си прав. Той твърди, че само така човек може да издържи.

В по-личен план в живота ми настъпи известна промяна. Миналия месец бях дежурна една нощ с един,

ама наистина изискан лекар, който е женен и има две деца.

Знаеш как човек се чувства, когато е много късно и останалият свят е заспал — изведнъж откриваш, че изричаш неща, които иначе никога не би изрекъл. Говорихме за работата, за брака и против него и това момче направо каза, че, ако трябва да избира между това да бъде главен хирург без семеен живот и фелдшер в Гренландия, но с жена си и децата си, той, без да се замисля, щял да избере семейния вариант. Още преди да ме запита защо не съм съпруга и майка, аз вече сама си задавах същите въпроси. И не намерих задоволителни отговори. И тъй, аз реших, че може би е време да престана да я карам по момичешки и да поговоря с някой, който може да ми помогне в това отношение.

В крайна сметка започнах да се заглеждам в един страшно добър психиатър — може би дори си чувала името му. Андрю Химерман. Той е страшно умен мъж, написал е половин дузина книги и безброй статии. Единственият проблем е, че работи в Колумбийския университет, а тъй като ми се налага да ставам в пет часа сутринта, за да тръгна с колата от Балтимор за Вашингтон, ще взема да вляза за нула време в гроба. Но поне отивам там по собствено желание. Във всеки случай сега тършувам из района на Вашингтон за някое хирургическо местенце, та да не се налага да влизам в лудницата от много пътуване.

В писмото си нещо не говориш за брачен живот. Но пък познаваш Палмър толкова отдавна, че за теб май няма голяма промяна. От друга страна, като гледам как влияят дългите дни (и нощи) върху браковете на някои стажант-лекари, си мисля, че тук сто на сто има преумора. Но пък понякога забравям, че ти си „жената-чудо“.

Трябва да побързам да си измия ръцете.

Моля те, пиши ми скоро.

С обич,
Грети

Лора сгъна плика и в същия момент Палмър се появи в кухнята небръснат и с прозявка. Тя се втурна да го целуне.

— Боже мой, изглеждаш така, все едно не си спал през цялата нощ — промърмори тя.

— И ти също.

— Бях дежурна — отвърна тя с уморена усмивка. — Спасих два човешки живота. Не можеш да си представиш колко велико е усещането. А твоето извинение какво е?

— Чаках да се прибереш.

— Забрави ли, че съм дежурна? Отбелязала съм го.

Тя посочи към календара „Харвардски сезони“, върху който със зелено мастило беше направила график на дежурствата си в болницата.

— Мога сам да чета, Лора — каза той сънено и в това време механично си правеше нес кафе. — Но като стар военнослужещ реших, че 23.00 ч. значи единайсет часа и че ще успееш да си дойдеш към полунощ.

— Уф, по дяволите — отвърна Лора, удряйки се по челото. — Имахме едно спешно обаждане от Манчестър за две преждевременно родени близначета, които трябваше да откараме в интензивното. Хукнах с един от стажантите. И няма да ми повярваш, на връщане спухахме гума.

— Не! — отвърна той хладно. — Няма да ти вярвам.

— За щастие респираторите бяха на агрегат, иначе щяхме да изгубим децата... — когато думите на Палмър най-накрая проникнаха в съзнанието ѝ, тя изведнъж спря да говори. — Да не би да искаш да кажеш, че лъжа.

Той се опита думите му да прозвучат бездушно.

— Лора, Манчестър се намира в независимия щат Ню Хемпшър и аз съм сигурен, че там си имат свои собствени педиатри.

— Разбира се, че си имат. Но нали знаеш защо толкова много хора се преместват в Ню Хемпшър — там няма нито държавни данъци, нито нищо. Кое то пък означава, че болниците им едва могат да поддържат отделения за бърза помощ. Нямаше никакъв друг начин да спасим близначетата, освен да ги поставим на респиратори в Детската болница.

Тя погледна Палмър умоляващо.

— Да де, знам, че трябваше да се обадя, но всичко стана толкова припряно. Прости ми, скъпи.

Лора тръгна да го целуне, но той леко се отдръпна, за да избегне прегръдката ѝ.

— На недостъпен ли се правиш? — усмихна се тя нежно.

— Играта май че е твоя — отвърна той рязко.

— Палмър, за какво, по дяволите, намекваш?

— *Primo*, макар и да ми се иска да повярвам, че в Манчестър разполагат със спартански условия за живот, не съм склонен да приема, че там нямат линейка, с която да закарат тия нещастни деца. *Secundo*, никога не съм чувал за линейка, която се кара от двама лекари и още по-малко за линейка със спаднала гума. *Tertio*, възторжените слова, които сипеш за твоите колеги медици, ме карат да мисля, че е само въпрос на време да направите „онова, двугърбото животно“^[1], както казва Шекспир в „Отело“.

Центърът на яростта в мозъка на Лора изпращаше сигнали за експлозия. Но останалата част от нея беше твърде изтощена.

— *Primo*, благоверни съпруже — започна тя опровержението си, — не трябва да забравяш, че Отело не е бил прав за жена си. *Secundo*, в Манчестър не разполагат с преносими инкубатори и нашата кола е седан, а не линейка. И *tertio*, мисля, че си параноичен глупак, задето не ми вярваш. А аз откъде, по дяволите, да знам дали миналата нощ не си бил с някоя проститутка? Сега ми се махни от главата, имам само четири часа за сън, преди да застъпя отново в дежурство.

Когато Лора стигна до кухненската врата, Палмър извика подире ѝ:

— Ето една добра идея, доктор Кастелано, бих могъл да организирам мое собствено интензивно отделение, което да се грижи само за мен.

Работата беше там, че Лора и Палмър имаха различни представи за брака. Но тя никога не събра смелост да разговаря с него открито за това.

С патриархалните си убеждения той считаше, че жена му трябва да бъде негова спътница, съпруга, майка на децата му и, разбира се, блестяща домакиня. В края на краищата собствената му майка беше

точно това за баща му. И Лора определено отговаряше на всяко едно от тези негови изисквания.

От друга страна, тя нямаше никаква определена формула за брака. Знаеше единствено, че не иска да бъде като при родителите ѝ. Обстоятелството, че, преди да се разделят, Луис и Инес бяха живели заедно повече от двайсет години, в никакъв случай не доказваше, че някога са имали здрава връзка помежду си.

Наистина, през първите си години в института тя дълго време се чудеше дали въобще става за брак. Защото родителите ѝ бяха успели да ѝ внушат само едно нещо — да разчита изцяло на себе си. А не беше ли бракът една връзка, обусловена от взаимна зависимост? Причината не беше в слабостта, а в желанието на две сили да се слоят в една още по-голяма — две греди се подпираха една друга, за да носят още по-голяма тежест.

Но най-привлекателното нещо у Палмър, което Лора беше открила по времето, когато ходеха, беше начинът, по който я закриляше. В поведението му имаше нещо толкова... бащинско, макар и този образ никога да не получи завършен вид в съзнанието ѝ. Той я беше накарал да повярва, че женитбата ще промени само името, но не и начина ѝ на живот.

Двамата бяха прекарвали медения си месец в екзотичния хотел „Библос“ в Сен Тропе. Всяка сутрин се разхождаха край Памилонския плаж (плаж дьо ла Буябес) и стигаха до таитянския — а докато вървяха сред налягалите наоколо нудисти, се опитваха да не изглеждат смутени (и по тази причина дори не се поглеждаха).

Палмър не криеше радостта си от подобни гледки и се опитваше с леки закачки да я накара да свали сутиена си. Но за своя — а и нейна — изненада откри, че тя не е лишена от нормалните човешки задръжки, и от това му стана забавно.

Следобеда двамата си лягаха и следваше обедна почивка. По-късно, когато слънцето станеше оранжево, те сядаха в „Льо Сенекие“ недалеч от пристанището, и гледаха красивите бронзови яхти, които минаваха наблизко.

Пийваха си перно, а в същото време на около стотина метра рибарите чевръсто разтоварваха онова, което щяха да им поднесат на вечеря в „Леи Мускарден“.

Техният сватбен воаяж бе като сън, но завръщането им на летище „Логан“ им се стори като неприятно пробуждане. Така се получи, защото Лора, която със своята чувственост (макар и прикрита зад горнището на банския) засенчваше останалите жени на плажа, сега облече една бяла размъкната престилка и призори потегли с колата към Детската болница.

На Палмър му предстоеше още половин лято да изнемогва от жегата, без да знае с какво да се захване до започването на зимния семестър. В началото се опита да поработи върху китайския си. Но дори собственият му глас, който се опитваше да имитира височини, разграничаващи различните значения на една и съща дума, го нервираше до лудост.

Понякога той вземаше книга и тръгваше да се разхожда по „Чарлз авеню“ в търсене на сенчесто място за четене. А когато се умореше, зарейваше очи в платноходките, които — същински пеперуди албиноси — се стрелкаха напред-назад през тихите води.

Мракът се спускаше, когато, половината от вечерта беше изминала. Тогава той тръгваше обратно към „Бийкън стрийт“, размразяваше вечерята, отваряше бутилка шабли, пускаше Вивалди на стереоуредбата и си представяше, че е на среща с Лора.

Палмър беше търпелив човек, а Лора, все още блестяща и енергична след медения им месец, превръщаше свободните си от дежурство дни в компенсация за честите си отсъствия.

Но стажантството ѝ тежеше много и върху плещите ѝ се натрупа умора. Тя се прибираше вкъщи, целуваше го, взимаше душ, хапваше и се потапяше подобно на тежководолаз в бездънен сън.

Постепенно Лора изостави вечерята. След още няколко седмици се отказа и от душа, оставяйки къпането за сутринта, целуваше го, хвърляше обувките и си лягаше, както си беше облечена.

Но в интерес на истината преди това винаги го целуваше.

И изведнъж — о, чудо на чудесата — тя си взе лекарския еквивалент на гарнизонния военен отпуск. Палмър беше очарован и ѝ предложи да отидат на излет до Върмънт да видят как четката на природата е обагрила дърветата, да хапнат в някоя уютна странноприемница и сетне, както беше казал Едгар Алън По, да се „обичат с любов, по-голяма от всяка любов“^[2].

— Аз съм за последната част — каза Лора с уморена усмивка, — но не можем ли да минем с нещо по-близо до дома, като например собственото ни легло?

— Хайде, Лора, къде отиде склонността ти към авантюри?

— Мисля, че я загубих след първата си операция, която трая цяла нощ.

— Лора, скъпа, струва ли си всичко това?

Тя видя тъгата в очите му и разбра колко е самотен, но все пак отвърна:

— Да, Палмър, за мен да.

Телефонът иззвъня.

Бенет Ландсман отвори едното си око, опитвайки се да задържи съня в останалата част от тялото си. Беше два часа след полунощ и той тъкмо си беше легнал след цяло трийсетчасово дежурство в спешното отделение. Но апаратът продължи да звъни безмилостно и най-накрая с поразителна въздишка той вдигна слушалката.

— Доктор Ландсман — рече той грубо.

— Обажда се доктор Ливингстън, но можете да ми викате Барни. Бенет отвори и другото си око и седна на леглото.

— Ей, имаш ли представа, че се обаждаш посред нощ?

— Не — заяде се Барни. — А ти не можеш ли да го премълчиш?

— Да не си се докарал нещо на градус?

— С какво, с нес кафе и шоколадите ли? Не, Ландсман, за първи път от месец насам сядам на задника си. Сигурно съм изслушал няколко милиона болни и съм записал всяка една от проклетите им истории. Изгубил съм представа, колко рани съм зашил. Толкова се замаях, че се стигна дотам тукашният главен лекар да ми каже да си легна. Обаче, като видях, че имам петнайсет свободни минути, реших да ти се обадя и да разбера как се отнасят с теб там, в Йейл. Беше ли *наистина* заспал, Ландсман?

— Не, разбира се, че не. Тъкмо използвах свободното си време, за да проуча това-онова. Опитвах се да открия лекарство против тъпотииите. А между другото твоят задник как е?

— Боли ме, както и останалата част от тялото ми. А ти как си, стари друже? Успяваш ли поне да стигнеш до някои хоризонтални

положения в суматохата?

— Една-две сестри ме гледат благосклонно, но в това отделение има строго йерархичен ред и старшите лекари обират каймака. Но и тъй ще оцелея. Нещо ново за Кастелано?

— Нищо. А ти какво очакваш? И тя работи не по-малко от нас. А като се обадя, старият Палмър твърди, че я няма. Мисля, че в половината от случаите говори истината.

Двамата приятели се заеха да си разправят за разни случки от отделенията за бърза помощ — някои от които бяха толкова мрачни, че само черният хумор ги оправдаваше донякъде. И в един момент Барни неволно докосна болно място.

— С други думи, като изключим пълната умора и сексуалните лишения, ти си щастлив в „Ню Хейвън“.

Последва мълчание.

— Хей, Ландсман, там ли си още?

Бенет се поколеба.

— Ами... това е дълга история.

И после се впусна да изрежда дълъг поменик от грозни ситуации.

Когато свърши, Барни каза:

— Мога да си представя как се чувстваш.

— Наистина ли можеш?

— Абе май настроението ти е доста мрачно.

— Прав си, Ливингстън. И през цялото време става все по-мрачно.

---

[1] „Аз, уважаеми, съм този, който иде да ви съобщи, че в този момент вашата дъщеря и арапът правят онова, двугърбото животно!“ — цитат от „Отело“ — Б.пр. ↑

[2] Едгар Алън По, „Анабел Ли“ — Б.пр. ↑

28.

Осведомени наблюдатели на американската политическа сцена предсказаха, че 1963 година ще бъде запомнена като годината на самоосъзнаването на чернокожите. Но това беше преди събитията от двайсет и втори ноември. Сега водещото събитие за годината щеше да бъде убийството на Джон Ф. Кенеди.

И не само политическото тяло изпадна в смут, човешкото тяло също така забележимо се раздвижи при новината. Това беше началото на нова ера.

По цялата страна се носеха известия за успешни замени на болни и умиращи органи. Десетки хора бяха дарени с живот чрез присаждане на чужди бъбреци.

В университета в Мисисипи беше извършена първата трансплантация на бял дроб. В Хюстън доктор Майкъл де Бейки прибягна до изкуствено сърце, за да поддържа кръвообращението на пациента, докато му оперира истинското сърце.

А когато липсваше човешки донор, дойдоха на помощ лабораториите. Благодарение на изкуствените роговици някои отново можеха да виждат.

Но не всички новини от медицината бяха добри. Американската болнична асоциация докладва, че само за пет години средните дневни разходи за пациент са нараснали повече от два пъти. От 18,35 долара на 36,83 долара.

Същата година преди Джон умря още един Кенеди. На седми август се роди преждевременно с пет седмици и половина вторият син на Джей Еф Кей — Патрик. Детето тежеше два килограма и сто и три грама и страдаше от СДН (синдром на дихателна недостатъчност). Белите му дробове не бяха достатъчно развити. То можеше да ги изпълни с въздух, но не беше в състояние да го задържи. Увито в синьо одеяло и поставено в пластмасово сандъче, новороденото беше незабавно откарано в „Хианис порт“ в бостънската детска болница, където за спасяването на живота му беше мобилизиран целият персонал. Болницата разполагаше с уникална апаратура, каквато

нямаше другаде по света — огромна кислородна камера, дълга девет метра и петнайсет сантиметра и широка два метра и четирийсет сантиметра. Двама специалисти работеха вътре в съоръжението в отчаян опит да вкарат кислород в организма на детето. Но безуспешно. Само след трийсет и девет часа живот бебето почина.

(По ирония на съдбата само година по-късно лекарите от детската болница в Луисвил, щата Кентъки, създадоха нова и усъвършенствана апаратура за лечение на СДН.)

Към края на 1963 година студентите от Харвардския медицински институт, получили дипломите си година по-рано, привидно бяха покрили всички изисквания, за да практикуват медицина в Америка. Повечето от тях бяха на възраст между двайсет и четири и двайсет и девет години. Освен това по-голямата част далеч не бяха готови да практикуват, защото най-често краят на стажа означаваше ново начало.

Истинската специализация изисква напрегната концентрация върху определен аспект от медицината. Като например анестезия или фармакология. Или върху дадена материя, като кожа или кръв. Или дадена област — гръдния кош, корема. Или орган — око, сърце. Или върху дадена техника, като хирургическото изкуство. Или дори върху една мистерия (макар и някои да настояваха, че това не е наука), като работата на човешкия мозък: психиатрията.

И тъй, Барни Ливингстън, доктор по медицина, своевременно отговорил на съответните изисквания по време на стажа, искаше да стане психоаналитик и за целта трябваше да работи три години в психиатрично отделение (а впоследствие още дванайсет месеца по избор).

И ако желаше да стане пълноправен член на психиатричен институт, беше необходимо да подложи собствената си глава на изследване от някой старши психоаналитик. Целта на това беше самият той да влезе в по-добра връзка с подсъзнанието си и по този начин да помага на пациентите си да влязат в по-добра връзка с тяхното.

И така, ако предположим, че нямаше да се препъне някъде по пътя, след шест-седем години пред Барни нямаше да стоят никакви педагогически изисквания. Това означаваше, че през 1970 година,

когато щеше да бъде на трийсет и три години, най-сетне щеше да бъде самостоятелен. С други думи, той тъкмо щеше да започва, когато специалисти от други области (като малкия му брат Уорън, който тази година щеше да се дипломира като юрист) щяха да са натрупали към десетгодишна практика, а за парите, които щяха да изкарват, да не говорим.

А плюс това не трябваше да се забравят и военните задължения, които междувременно трябваше да изпълнява.

Но пътят на Барни не беше най-дългият. На дипломираните студенти, насочили се към хирургията, като Бенет (който беше поканен да остане в Иейл) и Грети (приета на работа в болницата „Джорджтаун“ във Вашингтон), им предстояха поне пет години на следдипломно обучение — една като стажанти, две като асистенти, една като първи асистенти и в случай че не рухнеха и не грохнеха до този момент, идваше една последна година като шефове на екипи. Разбира се, ако се насочеха към някоя подспециалност, като педиатрична хирургия, следваха допълнителни години обучение.

Често обвиняват лекарите в безсърдечие, продажност и самозаслепление. Но те ни напомнят, че са пожертвали пролетта на живота си и са загубили онези скъпоценни години между двайсетте и трийсетте, за да придобият умения, с които да служат на ближните си.

На по-голямата част от тях не им се събираха повече от десетина нощи истински сън за през цялото това време. Много от тях бяха пожертвали брака си и бяха пропуснали единствената по рода си възможност да видят как децата им растат.

Затова и когато спорят, че светът им дължи известна компенсация под формата на богатство, уважение и социално положение, техните изисквания не са съвсем без основание.

Освен това според мрачните статистики лекарите често страдат повече от който и да е било пациент. Защото никой не може да възстанови разбития брак или да помогне на деца, оцетени от явното пренебрежение на бащите им.

Когато детето на Кенеди беше докарано в болницата, Лора беше там. Макар да нямаше пряк достъп до случая, тя остана с по-голямата част от персонала в нещо като масово бдение.

Не беше спала повече от четирийсет и осем часа, когато секретарят на пресцентъра към Белия дом Пиер Селинджър, самият той почти просълзен, съобщи, че „Патрик Буви Кенеди почина сутринта в четири часа и четири минути. Старанието на детето да диша се оказа непосилно за сърцето му“.

Тя сподели общата скръб и усещането за провал, които бяха проникнали във всеки коридор.

Когато чу един от новите стажанти да казва „Добре е поне, че семейство Кенеди имат още две деца, не е толкова страшно“ тя се обърна към него:

— Какво, по дяволите, е това отношение? Въпросът не е какво тя има, а какво е загубила.

Порицаният стажант се оттегли засрамен.

Като педиатър първа година, Лора имаше поне няколко сериозни задължения.

Например, когато дойде времето Катлийн и Морт Пейли да докарат шестмесечното си бебе за коригиране на устната му (операцията на небцето щеше да бъде направена по-късно), Лора застана до рамото на хирурга. Тя наблюдаваше с внимание, как Федорко прецизно затваря грозния отвор и най-накрая свързва повърхностния слой на кожата с почти микроскопични найлонови шевове. Малформацията беше почти заличена.

Семейство Пейли бяха във възторг. Три дни по-късно, докато Катлийн обличаше палтенцето на бебето, Морт се обърна към Лора:

— Направено е точно както ни обещахте, доктор Кастелано. Безкрайно сме ви благодарни... и тримата.

Когато се ръкуваха, Лора си помисли: Точно думи от този род ни карат да ставаме лекари.

След двайсет и четири часова смяна Лора се прибра у дома, ходейки като сомнамбул. Един от малкото неврони, които все още работеха в мозъка ѝ, напомни на тялото, че се нуждае от храна, за да изпълнява основните си жизнени функции.

Тя отвори хладилника, извади две кисели млека, седна тихо на масата и започна насила да се храни. Беше толкова уморена, че не можеше дори да разгледа лежащия наблизо вестник. Протегна ръка към малката купчинка писма, повечето от които бяха сметки, и започна да ги преглежда. Между тях нямаше нищо, за което си струваше да стои будна, освен едно, което носеше печат: „Медицински център Джорджтаун“, Вашингтон, окръг Колумбия. Тя взе един нож и отвори плика с хирургическа точност.

Скъпа Лора,

Велика новина. Фактически вчера аз направих първия си хирургически разрез. Е да, това беше само рутинна апендектомия. Но пациентката ми беше осемнайсетгодишна — типична мажоретка. Най-голямата и тревога беше дали отново ще може да носи бикини. Но междувременно аз бях понатрупала опит предимно върху праскови и портокали и в един момент, когато главният — внезапно се обърна и ми подаде ножа и ми каза да започвам, се оказа, че съм съвсем готова.

Взех скалпела, обърнах ръката си надолу с дланта и започнах с един действително „изкусен“ (или поне така си мислех) напречен разрез. Той ме остави да продължа и да разрежа перитонеума. Толкова се радвах — най-после бях посветена.

Изглежда, че напредвам в терапията. Анди казва, че по едно или друго време почти всеки студент по медицина трябва да потърси психиатрична помощ. Той ми разказа за едно проучване, направено от фондацията „Маркъл“ преди няколко години, и аз отидох в библиотеката да го видя. Ще повярваш ли, че от 219 000 лекари в тази страна жените са едва 11 000.

А онова, което ме поразя, беше, че процентът на разводите при жените лекарки е пет пъти по-голям, отколкото при мъжете... а като капак на всичко заплатите им са по-ниски. Дори и чудесно момче, като Анди, има за жена едно доста противно създание.

След около три минути трябва да съм на линия, а ти пиша гола като сойка — затова по-добре да побързам и да се облека.

Моля те, пиши ми и ми разкажи за себе си.

С обич,
Грети

Лора се усмихна. Андерсън си беше същата, винаги отваряше дума за тялото си. Чудя се кога някой ще се погрижи по въпроса.

И изведнъж се сети. „Анди“? Тя нарича психиатъра си с малкото му име? И откъде, по дяволите, знае за жена му? Да не би това да е нещо, което те обсъждат по време на терапевтичния сеанс? Но Лора беше твърде уморена, за да продължи да мисли за тези неща.

Тя свали обувките си във всекидневната и тръгна на пръсти нагоре по стълбата. В спалнята още светеше. Леглото беше празно.

И в него никой не беше спал.

Лора почувства, че би трябвало да бъде разстроена. Но изтощението ѝ беше толкова голямо, че изчезването на съпруга ѝ не можеше да надвие над властния жест на Морфей.

Едва на другата сутрин в осем часа тя проумя, че Палмър е изчезнал. Нямаше бележка. Нямаше обяснение. Нямаше нищо.

Въображението ѝ работеше върху различните възможности. Може би му се е случила злополука. Може да са го нападнали и сега да е в някоя от близките болници.

Помисли да се обади на родителите му, но не искаше да ги тревожи.

Направи си кафе и отиде в кухнята да разгледа таблата за бележки, където всеки един от тях беше поставил личния си график.

Погледът ѝ попадна върху дневния му ред за предишния ден. Миналата вечер от 19 до 21 часа Палмър беше ходил на семинар по „История на англо-китайските дипломатически отношения“. Тя тъкмо реши да се обади на професора и да разбере дали Палмър вчера е бил там, когато обектът на нейното издирване внезапно се появи.

— Добро утро, Лора — весело рече той.

— Палмър, ужасно се притесних за теб.

— Наистина ли? Приятно ми е да узная, че не ти е все едно.

Тя разбра, че целта на забележката беше да предизвика скандал, и я подмина.

— Къде беше цялата нощ?

— С приятели — отвърна той, за да я ядоса още повече.

— Това ли е всичко? Това ли е цялото ти обяснение?

— Искал ли съм някога от *теб* пълен отчет за онова, което правиш, когато не си вкъщи? Просто казваш, че си била в болницата, и това е всичко.

— Вчера вечерта си бил на семинар.

— Да, наистина.

— И?

— Това е всичко.

— Не очакваш да ти повярвам, че дискусиата е била толкова разгорещена, та е продължила цялата нощ, нали?

Палмър се ухили.

— Лора, скъпа, та нали ти самата все така ми отговаряш. Красивият ти зелен почерк съобщава, че излизаш от смяна в единайсет часа вечерта, а после се появяваш призори и само ми подхвърляш нещо за някакъв спешен случай. А ако ти кажа, че ни сполетя малка криза — апендиксът на книгата на професор Феърбанк се разлетя и ние положихме геройски усилия да го съшием отново.

— Ако това е шега, не я намирам за смешна.

— Лора, след втората ти седмица в болницата аз вече не се смея. По природа съм общителен тип. Разбира се, предпочитам да бъда с теб, но, изглежда, не можеш да ми предложиш много от себе си. Ето защо, когато едни момчета от семинара предложиха да отидем да пийнем няколко бири, аз се присъединих към тях.

— Не се ли опита поне да се обадиш?

— Да, скъпа, опитах се. Правих опити на всеки половин час от 11,30 нататък, но никой не се обади, а от централата в болницата не можах да определят къде се намираш. Най-накрая се отказах да те търся и приех поканата на един приятел, състудент да спя на кушетката му.

— А какво ще кажеш за пола на този състудент, Палмър?

— А аз питам ли те за пола на твоите колеги?

— По дяволите, престани с тази софистика — избухна тя. — Знаеш, че работата ми изисква да бъда в болницата през цялата нощ.

Това не е едно и също.

— Извини ме, но от моя гледна точка разлика няма. Хареса ли ти самотното легло тази нощ?

— Разбира се, че не, аз бях...

— Точно така се чувствам и аз почти всяка нощ — прекъсна я той.

— Хайде стига, Палмър, не ми казвай, че не знаеш как живеят лекарите и стажантите — ако това може да се нарече живот. Да не мислиш, че ми харесва да ми се вие свят от недоспиване и едва да държа очите си отворени. Аз не съм мазохистка.

— Аз също — отвърна ѝ той. — Ти не харесваш нощните си смени, аз — също — Палмър замълча и после добави: — Всичките ми съученици са женени, имат деца... и си прекарват чудесно. А пък аз на практика живея като отшелник. Или, казано накратко, Лора, отказвам да я карам все по този начин.

Двамата приличаха на хора, застанали на двата противоположни бряга на река, чието корито ставаше все по-широко.

Най-накрая тя заговори. Гласът ѝ беше уморен.

— Ясно е, че аз няма да се откажа от болницата.

— Ясно е.

— А ти какво предлагаш като алтернатива?

— Ами смятам, че, ако искаме да останем заедно, ще трябва да се съгласим на компромис, на някакъв *modus Vivendi*^[1].

— Напротив, Палмър. Мисля, че ти вече си взел решение за двама ни — тя пое дъх и попита: — Къде, всъщност беше миналата нощ?

Той ѝ отговори без явно вълнение:

— С жена.

Думата „неизлечим“ е почти табу в медицинския речник. Макар и повечето лекари да успяват да произнесат думите „фатално болен“, изглежда, те имат някаква свръхчувствителност към специфичната гама от значения на думата „неизлечим“. Като че ли по някакъв начин тя ги подиграва. Освен това е опасна. Роднините на нещастния пациент можеха да проявят дързостта да попитат: „Защо не можете да го излекувате, докторе?“

В стари времена прокажените клетници били заточавани или изолирани от останалите хора — и не само заради отблъскващия им външен вид и ужаса от зараза, а и поради това, че обществото е предпочитало да скрие недъзите, които просто не могат да бъдат отстранени.

Днес проказата е съвсем лесно лечима с помощта на дапсон. Но тя си има своя съвременен аналог при душевните болести.

Психиатрията обаче е по-състрадателна в това отношение. Нейните отделения са прецизно разделени на „излечимо болни“ и „хронично болни“: за първите единствената терапия са сънотворните медикаменти, като торазин, а за другите съществува известен шанс да бъдат спасени от мрачните пещери на халюцинациите.

През юли 1963 година Барни Ливингстън започна психиатричната си практика в психопатичното отделение (разбирай за „неизлечимо болни“) към болницата „Белвю“. Като всеки новак той се надяваше да помогне на всички душевно болни. И тъй, когато Барни отвори вратата на „Бленъм“, той не видя претъпкан музей от восъчни фигури. Не видя шейсетина души, всеки от които живее напълно сам в собствения си свят. Вместо това той гледаше на тях по начина, по който Данте беше съзерцавал душите в чистилицето, решен да им помогне да го напуснат.

Но имаше едно нещо, което почти веднага му направи впечатление. В този момент асфалтът по улиците на Манхатън едва не се топеше от жегата и въпреки това повечето от пациентите бяха облечени като крал Лир, пригответил се да посрещне бурите на пустошта.

Той си спомни, че хроничните шизофреници често носят зимно облекло през цялата година, обладани от ужаса, че то може да бъде откраднато или — което беше още по-неправдоподобно — да бъде загубено в това подобно на склад помещение.

Често наричат психиатрията „говорещото лекарство“. Но Барни разбра защо тази разнолика компания беше събрана на едно място.

Те мълчаха.

От време на време се чуваше звук на тътреци се крака. Кашляне. Кихане. Но дори и тези неща бяха редки. Обитателите бяха като неми. В най-добрия случай те си припяваха по някоя мантра, дошла не от този свят.

Странното беше, че сякаш никой от тях не забелязваше присъствието на другия. Идването му не привлече дори и един чифт очи. Свети Боже, мислеше си той, как стигат хората дотук.

Към Барни се приближи голям мускулест негър, облечен в бяла и разкопчана на врата риза.

— Изглеждате малко объркан, докторе — рече той приятелски.

— Здравсти, аз съм доктор Ливингстън — поздрави той своя събеседник, който явно беше санитарят на отделениято.

— Да, докторе, очаквахме ви. Позволете ми да ви заведем до сестринската стая.

— Благодаря — каза Барни, но очите му продължиха да се стрелкат наляво и надясно.

Минавайки през една двойна врата, те видяха един мъж с побелели коси и глава, приведена над лявото му рамо. Пръстите на лявата му ръка танцуваха, а дясната се движеше напред-назад наляво на лявата.

— Това е Игнац — обясни негърът, — той се упражнява.

— О — рече Барни. И после събра смелост да попита. — А на какво се упражнява?

— Е, докторе, не виждате ли неговия Страдивариус?

— О, разбира се, разбира се. Просто не го чух първия път.

— Ах, докторе, „Пленяват чути песни, ала как е дивна тая, нечута песен!“^[2]

Барни се усмихна с разбиране.

— Съвсем на място — рече той възхитен. — Джон Кийтс, самият той лекар. Между другото — добави Барни, протягайки ръка, — аз все още не знам името ви.

— О — каза чернокожият. — Мислех си, че са ти казали в двореца.

— Извинете, не ви разбрах.

— Не знаете ли, че Пилат Понтийски възнамерява да ме разпъне на кръст?

— Исусе Христе! — рече Барни, изгубвайки за миг равновесие.

— Да, сине мой. И когато в петък вечер се видя с моя баща, ще кажа някоя добра дума за вас.

Изведнъж някой гневно извика:

— Господин Джонсън... какво говорихте на този млад лекар?

Грамадният мъж се обърна към една жена, която трябваше да е старшата сестра на отделението — поне Барни се надяваше да е така. Тя крачеше към тях и размахваше предупредително пръст към неговия „гид“.

Негърът прошепна на Барни:

— Пази се, сине мой! Тази жена е зъл дух, който се съвкупява със спящи мъже... това е сатаната в женски образ.

В този момент сестрата дойде при тях.

— Добро утро — каза тя. — Аз съм Джейн Херидж. А вие трябва да сте доктор Ливингстън.

— Доктор Ливингстън? — чернокожият беше очарован. — Тогава аз трябва да съм Хенри Стенли.

— А вие, господин Джонсън, отивайте да си ги разказвате другаде вашите истории и ме оставете да поприказвам с доктора. Сигурна съм, че той ще дойде да ви посети отново.

Сестрата поведе Барни и през цялото време го убеждаваше, че многопосочните халюцинации на господин Джонсън били съвсем безобидни.

— Всъщност той не живее тук, той е от интензивното отделение. Но господин Джонсън е нещо като неофициален санитар. Не ни достигат хора. А той е толкова открит човек и има такъв добър подход към хората.

„Навярно защото самият той представлява толкова много хора“, помисли си Барни. Погледна през рамо към извисяващата се фигура на господин Джонсън, който сега беше вдигнал ръка за прощален поздрав.

— „... прощавай, спокойствие! Прощавай, ведър дух!“

— Това е Шекспир — довери Барни на сестрата, — но да ме убиеш, не мога да се сетя от коя пиеса.

Грамадният мъж извика отдалеч:

— „Отело“, трето действие, — трета сцена, стих триста петдесет и първи!

Малко по-късно те бяха в безопасност зад почти звукоизолиращите стъкла на сестринската стая и пиеха кафе от картонени чашки с пластмасови дръжки.

— Този човек е някакъв гений — отбеляза Барни.

Сестрата отвърна:

— Докторе, мисля, че най-тъжното нещо в това отделение е целият похабен талант, който е затворен тук. Нямам предвид зад решетки и резета. Той е заключен дълбоко в тях. И нищо не може да се направи.

— Сигурна ли сте...?

Госпожа Херидж го прекъсна.

— Извинете, доктор Ливингстън. Не искам да прозвучи непочтително, но всяко лято в отделението идва нов лекар и си мисли, че ще го превърне в институт за научни изследвания. Но всъщност това е дом за умопобъркани и болестта им е толкова напреднала, че навън те не могат да се грижат сами за себе си.

Тя го поведе да разгледат „удобствата“. Напомнящите затвор прозорци не бяха нещо ново за него, нито пък стаите, чиито стени бяха с мека облицовка. (Така и не можа да се застави да ги нарича „килии“.) Но онова, което го удиви, беше мястото, където болните спяха. Спалнята им приличаше на спално помещение в летен лагер, но вместо десетина легла там имаше...

— Колко са, сестро?

— Шейсет — отвърна тя. — Помещението е предвидено за четирийсет, но вие знаете нашите проблеми.

Барни се зачуди дали наистина е така. Разрастваше ли се лудостта по света?

— Как ги лекувате? — запита той.

— Ами, то не е точно лечение, докторе. Просто се опитваме да им помогнем да преживеят. Повярвайте ми, истинско изпитание е да събудиш шейсетима болни от шейсет различни планети и да ги подкараш на закуска...

— Да ги подкараш?

— Е, не точно. Но ние се опитваме да ги накараме да стоят по двама. Така е по-лесно да се справим с тях.

— Като Ноевия ковчег — разсеяно каза той. И сетне попита: — А после какво следва?

— За онези, с които може да се установи някакво общуване, ние имаме изкуства и занаяти. Дори понякога се опитваме да организираме курс по танци. Но повечето от тях просто стоят наоколо и правят — вие току-що видяхте какво правят — и тъй, докато стане време за обяд. После си получават лекарствата и това е всичко.

— Всичко?

В погледа на сестрата се долови нотка на нетърпение.

— Доктор Ливингстън, те са шейсет, а ние осем... като в това число включвам и господин Джонсън. Трябва да ги поддържаме спокойни, защото иначе настъпва пълен хаос.

Барни кимна.

— Ако не ви затруднявам много, ще може ли да прегледам някои от историите на заболяванията.

— Разбира се — отвърна тя и го поведе обратно към кабинета си.

Дяволска работа! Дори беглият поглед върху документацията накара Барни да се почувства замаян от количеството лекарства, които тези пациенти получаваха.

— Боже — рече той на сестрата, — дори супермен ще заспи от дозите, които давате на тези клетници.

Госпожа Херидж не отговори — само го погледна с крайчеца на очите си. Барни започна да си мисли, че тя може би го оглежда, за да открие у *него* някакви следи от психоза.

— Нещо не е ли наред, госпожо Херидж?

— Не, докторе. Просто съм изненадана, че искате да отделите толкова много време за четене на тези документи.

— Е, това ми е работата, нали? — отвърна Барни.

— Вижте, ако действително искате да прочетете пълната документация за всеки един от болните в това отделение, практиката ви тук ще се изчерпи с това. Повечето от тях са при нас, откакто се помня. Госпожа Ридли би празнувала двацет и пет годишен юбилей, откакто е тук... ако имаше някакъв начин да ѝ го съобщим.

А Барни си мислеше: „Ами ако това, което ги е довело тук (независимо какво е), не е било толкова лошо, колкото това, в което, е прераснало просто вследствие на престоя им тук?“

— Госпожо Херидж, можете ли да ми кажете дали някой някога е бил изписван от това отделение?

— Не може да се говори за изписване в пълния смисъл на думата, докторе. Мисълта ми е, че повечето от тях са възрастни хора и...

— ... и просто трябва да умрат, за да излязат оттук, а?

Стори му се, че долови раздвижване на лицевите ѝ мускули — краткотрайно подобие на усмивка.

Но тя погледна нетърпеливо часовника си.

— Ще ме извините, докторе, но трябва да проверя дали всичко е наред.

Барни кимна. Дали пък не отива да се увери, че всички пациенти са натъпкани догоре с лекарства.

Той учтиво се изправи.

— Май че и аз трябва да тръгна. Утре рано сутринта, ще бъда тук и започвам наново.

Но Барни скри истинската причина — той се страхуваше да остане сам сред тези сенки на хора.

Вървеше на няколко крачки след старшата сестра и се мъчеше да не отклонява поглед от стъпките ѝ.

Точно когато стигнаха до другия край на огромния коридор, той чу нещо като вой, който, макар и безсловесен, все пак го разтърси, сякаш беше нечия молба.

Спря и бавно се обърна наляво. Там стоеше един млад мъж — поне не изглеждаше толкова, стар колкото останалите пациенти.

Човекът беше застанал неподвижно и издаваше пресекливи стонове. Беше се вторачил в празното пространство.

После нещо се случи.

Очите им се срещнаха. На Барни поне му се стори, че са установили контакт.

За един кратък миг той усети, че са го познали.

Беше ли виждал този човек преди? Бяха ли се срещали отвъд тези стени... в света отвън?

Докато стоеше озадачен, госпожа Херидж заговори на всеослушание, сякаш смяташе, че пациентите, макар и да не са глухи, нищо не разбират:

— Не обръщайте внимание, докторе. Неговият случай е трагичен — опитал се да убие жена си и децата си. Ужасна история. Да тръгваме ли?

Барни се насочи към човека от охраната, който стоеше на вратата, но преди да излезе, погледна крадешком към стенещия мъж и отново си каза: „Кълна се в Бога, че познавам този човек.“

Теоретически за Бенет Ландсман последните две седмици на август бяха свободни и през тях той можеше да си поеме дъх, да поспи... и дори да хване някоя и друга риба.

Преди няколко години Хершел и Хана бяха купили една лятна къща в Тръро на Кейп Код. Те съзнателно бяха избрали вила с отделна постройка за гости — надявайки се, че по този начин синът им ще се чувства по-спокоен, ако доведе приятелка.

Именно тук Бенет беше прекарал последните седмици на август 1958 година, когато се върна от Оксфорд, за да започне следването си в института.

Ландсманови бяха изключително щастливи, че е довел Робин Уинслоу, за която им беше писал толкова често. По всичко си личеше, че това е момичето, за което Бен беше решил да се ожени.

Понякога Бен и Робин се отправяха да пътуват из Нова Англия. Хана беше сигурна, че по време на някое от тези пътувания момичето е питало в Харвард какви са възможностите да се прехвърли.

Робин беше възпитаничка на Оксфорд, имаше смолисточерна коса и беше спечелила така желаната стипендия за „Лейди Маргарет Хол“, където следваше физиология.

А онова, което правеше постиженията ѝ още по-забележителни, беше обстоятелството, че е от Южна Африка. И поне в очите на Бенет и тя като него имаше едно особено качество — не беше нито бяла, нито черна. Родната ѝ страна беше ничия земя, в която се бяха смесили различни раси.

Ландсманови безкрайно я харесаха. Тя беше винаги в добро настроение и въпреки нещата, които беше преживяла, у нея нямаше горчицина. Освен това им стана ясно, че Бен е влюбен до уши.

Точно в деня преди празника на труда всички изпратиха Робин на летище „Логан“ и с изпълнени с обич сърца си обещаха да прекарат Коледа заедно. Допуснаха като възможност празникът да съвпадне с годишното празненство.

Но след по-малко от седмица, прекарана в медицинския институт, Бенет спокойно съобщи на учудените си и натъжени родители, че той и Робин са скъсали. Нямаше никакви обяснения... а и никой не поиска такива.

— Той не е дете — опита се да го оправдае Хершел, — и не ни дължи никакво обяснение.

Въпреки че пак посещаваше Кейп Код всеки август, Бенет повече не доведе момчето. А родителите му пак не го разпитваха защо е сам. Но през лятото на 1963 година синът им изобщо не дойде.

— Ще се включа в похода на доктор Кинг до Вашингтон — каза им той по телефона.

Настъпи тишина. Никой от двамата му родители не знаеше как да реагира. Във вестниците се говореше за многобройни заплахи за насилие от страна на бели расисти. Макар да знаеха, че Бенет не би хвърлил първия камък, те бяха не по-малко сигурни, че той първи ще премине към действие, ако такъв дойде от другата страна.

Най-накрая Хершел отговори:

— Аз се възхищавам от доктор Кинг и съм горд, че отиваш там. Но, Бенет, обещавай, че ще бъдеш внимателен.

— Обещавам. Не се безпокой — отвърна Бенет. — Обещавам да не влизам в разговор с хора, облечени в чаршафи^[3].

Хершел му отговори с нервен смях:

— Дочуване. Но се обади да ни кажеш дали си добре.

— Ще се обадя. Целувам ви и двамата.

Когато затвори телефона и се върна обратно в кухнята, Хершел предложи на Хана:

— Искаш ли да излезем и да се поразходим?

— По това време? В тъмното?

— Хайде — настоя той, — когато луната свети и се отразява по морския бряг, става не по-малко светло, отколкото през зимата в Кливлънд.

Те сложиха пуловери и тръгнаха да се поразходят ръка за ръка по спокойния безлюден бряг.

— Е, Хершел — рече накрая Хана, — какво се върти в главата ти?

Когато най-сетне ѝ отговори, той сякаш се беше загледал в отдръпващите се морски вълни.

— Да, това все някой ден трябваше да се случи.

— Кое?

— Ние загубихме момчето — прошепна той.

— Нима? Защото един два̀сет и осем годишен мъж не е дошъл да види родителите си?

— Осиновители, Хана. Бен се връща у дома.

— Неговият дом е при нас — каза тя.

— Не, скъпа моя, всяко нещо си има край. Той ни беше даден само на заем. Неговият дом е при неговия народ.

---

[1] Начин на живот, условия на общуване — Б.пр. ↑

[2] Джон Кийтс, „Ода за гръцката ваза“ — Б.пр. ↑

[3] Намек за начина, по който се обличат членовете на Ку-клукс-клан. — Б.пр. ↑

29.

О, дълбоко в сърцето си
Аз вярвам,
Че някой ден ще победим.

Множеството, което се беше събрало на двацет и осми август 1963 година под палещото слънце пред паметника на Линкълн във Вашингтон, наброяваше близо четвърт милион. Всеки един от шестте хиляди полицаи в окръга беше мобилизиран. Като подкрепление бяха вдигнати и четири хиляди морски пехотинци. Но походът премина без ни най-малък инцидент, защото участващите в него не бяха бунтовническа тълпа, а хора, откликнали на призива на Мартин Лутър Кинг, човека, който беше „призовал на съд съвестта на нацията“. Произнесоха се речи от представители на различни организации за граждански права. Тук бяха включени както многоуважаваните НААКП, така и по-отскоро формираният и по-активен Конгрес за равенство между расите (КРР), а също и търсещият пътя си Студентски координационен комитет за ненасилие (СККН). Но каквито и да бяха убежденията им, всички бяха запалени от страстта на доктор Кинг:

Мечтая за деня, в който тази нация ще се издигне и ще заживее в съответствие с истинския смисъл на нейното верую: „Ние считаме, че тези истини са очевидни сами по себе си и че всички хора са създадени равни“... Мечтая за деня, в който моите четири малки деца ще живеят в нация, където няма да съдят за тях по цвета на кожата им, а по съдържанието на характера.

Думите му изправиха огромната аплодираща тълпа на крака. Силните чувства извикаха сълзи в очите на мнозина. На около

петдесет метра от мястото, където беше застанал Бенет Ландсман, припадна една млада негърка. Беше станала жертва на прежурящото слънце и на треската на вълнението.

Бенет бързо си проби път сред тълпата, която се беше скупчила около нея, и в същото време викаше:

— Аз съм лекар. Аз съм лекар.

След миг той вече беше коленичил до момичето.

— Добре ли е? — попитаха няколко души, които стояха наблизо.

Той кимна.

— Трябва само бързо да я закараме до някой пункт за бърза помощ.

— Има такъв точно от другата страна на паметника — отвърна един младеж, сочейки отвъд мраморния стол на президента Линкълн. — Аз ще ви заведа.

Бенет вдигна припадналата, като внимаваше да държи главата ѝ изправена, и нареди на сновящата наоколо тълпа да му направи път. Малко по-късно стигнаха до една бяла палатка с козирка, върху която се вееше знамето на Червения кръст.

— Хей, има ли някой... тук има тежък случай на хипертермия. Имам нужда от интравенозна система и студени кърпи. Трябва да видим и кръвното налягане.

— Отпусни се, братко — извика една доброволка. — Остави я само на леглото, а аз ще извикам лекар.

— Спокойно, момиче — отвърна той. — Аз съм лекар, ще ми съдействаш ли?

Доброволката помогна на Бенет да сложат припадналата жена на леглото, а той не можа да не си помисли: Исусе, точно тук, под сянката на Ейб Линкълн, и когато думите на Мартин Лутер Кинг все още ечат във въздуха, тази сестра отказва да ме приеме за истински лекар.

В този момент откликналият на призива дежурен лекар се втурна вътре и се разсмя.

— Ландсман, къде, по дяволите, беше през целия следобед? Можеше наистина да ми помогнеш.

Беше Лора. Той я посрещна с широка усмивка.

— Кастелано, какво прави хубаво момиче като теб на такова място?

— А ти какво си мислиш — че пека курабии?

Един от помощниците ѝ студенти пристигна на бегом, носейки интравенозна система и бутилка с физиологичен разтвор.

Докато Лора регулираше капката, Бенет вкара иглата в ръката на момичето, което все още беше в безсъзнание.

— Както в добрите стари времена, а? — попита той.

— Да — усмихна се тя. — Но като че ли беше преди милиони години, когато инжектирахме портокали.

Лора уви един найлонов ръкавел около дясната ръка на коматозното момиче и притисна стетоскопа откъм вътрешната страна на лакътя ѝ.

— Боже — възкликна тя, — кръвното налягане удря в тавана. Трябва да я завием в мокри чаршафи.

— Имаш ли такива?

— Имам цяла камара с кърпи и няколко кани със студена вода. Трябва да стигнат. Ще ги донеса, а ти свали дрехите ѝ.

Лора се втурна навън, а Бенет се обърна и погледна младата жена. Системата, която влизаше в ръката ѝ, нямаше да позволи блузата ѝ да бъде просто свалена. Той хвана плата горе при шията и го разкъса до средата.

Момичето беше без сутиен. Гърдите ѝ сега бяха напълно оголени. Изведнъж Бенет усети пристъп на смущение.

Лора се върна с мокрите кърпи. Две от тях мигновено увиха около гърба и гърдите на момичето.

— А панталоните? — попита тя нетърпеливо. — Трябва да увием и краката ѝ. Побързай и свали джинсите ѝ.

— Да, разбира се — отвърна той, опитвайки се да възстанови клиничната си дистанция.

— Хайде, Ландсман — настоя Лора, — започвам да прогизвам от тези кърпи.

Бенет разкопча бронзовото копче отпред на джинсите „Ливайс“, дръпна ципа и започна да изтегля панталоните ѝ. Те бяха толкова стегнати, че заедно с тях тръгна и бельото ѝ. Миг по-късно тя беше напълно гола. Коремът ѝ беше стегнат и гладък, кафеникавите ѝ бедра бяха красиво оформени.

Преди да успее да се порицае за непрофесионални мисли, Лора пусна в ръцете му няколко кърпи и нареди:

— Добре, Бен, свършвай с гледането и се погрижи да я завиеш. Имам половин дузина слънчеви удари, с които още не съм се захванала.

Преди Бенет да отговори, Лора вече беше толкова далеч, че не можеше да го чуе. Той коленичи до „спящата красавица“ и прехвърли в главата си наученото от института за това, какво трябва да се прави при топлинен удар.

По-важните мерки вече бяха взети, но Бенет знаеше, че все още има вероятност да получи конвулсии, което зависеше от сериозността на състоянието ѝ. Организмът ѝ имаше огромна нужда от соли и течности и затова той провери системата. После коленичи отново и започна да масажира единствените незавити части от тялото — ръцете и краката ѝ.

След няколко минути първата помощ започна да дава резултати. Главата на младата жена започна да се поклаща, като че ли се опитваше да се измъкне от припадъка. И после тя се събуди.

— Къде съм? — измънка момичето замаяно. — Какви са тези неща, дето са увити около мен. Студено ми е.

— Добре — каза Бенет, — това е добър признак.

— Кой сте вие?

— Не се страхувай, ти си в палатката на Червения кръст. Кое е последното нещо, което си спомняш?

— Доктор Кинг... „Мечтая“... Какво се случи после? — попита тя.

— Ами — усмихна се Бенет, — предполагам, че ти също беше споходена от мечта.

— С други думи, съм припаднала, така ли?

Той кимна.

— Получи тежка хипертермия. Все още не ти е минало и затова лежи. Мислиш ли, че можеш да приемаш течности през устата?

— А има ли някакъв друг начин? — попита тя с лека усмивка.

Бенет каза:

— Я погледни ръката си, през последния половин час пиеш оттам. Но ти започваш да ставаш дръзка, от което съдя, че се възстановяваш. Между другото как се казваш?

— Анита... и бих искала чаша вода. А ти как се казваш?

— Точно сега името ми е Гунга Дин. Стой спокойно, а аз ще отида да донеса H₂O.

Той се втурна навън и след секунда се върна с чаша вода.

— Ето, изпий това — рече той, придържайки я с дясната си ръка.
— Тук има електролити.

— Какво има?

— Всякакви видове йони — заместват минералите, които организъмът ти е загубил.

— Говориш точно като лекар — забеляза тя.

— А може да съм точно такъв — пошегува се той.

— Колко още трябва да стоя като мумия?

— Докато сме сигурни, че си се оправила. А междувременно трябва да ти намеря някакви дрехи.

— Дрехи? Я не се занасяй... какво стана с моите дрехи?

— Съжالياвам, трябваше да ги скъсам — просто лекарски дълг.

— Хайде де — заяде се тя. — Обзалагам се, че добре си ме огледал.

— Щом казваш — ухили се той. — Но успях да спася джинсите ти. С други хора ли си тук?

Тя кимна.

— Дойдох с една група от колежа „Сиелман“ в Атланта.

— Добре, тогава трябва да са някъде съвсем наблизо. Видях една група момичета да размахват училищни знаменца. Ще отида да видя дали някое от тях няма риза, която да облечеш.

Навън следобедната жега беше започнала да намалява. Бенет откри няколко от приятелките на Анита и едно от момичетата, което беше свалило раницата ѝ, когато тя припадна, сега му я подаде.

— Аха — каза той, когато се върна при нея, — ти наистина си дошла подготвена. Да не би да си очаквала да те приемат в Белия дом?

— Не ме поднасяй, братко. Докато се съберем всички, един човек с голяма душа май ще се озове ей там в Овалния кабинет. И то не за да помете пода.

— Наистина ли мислиш, че ще доживеем това? — попита я той искрено.

— Братко, аз няма да умра, докато то не стане — ако ще да се наложи да чакам сто години преди да хвърля топа. А ти за какво мечтаеш?

— Ами, на този етап от медицинската ми кариера бих казал, че мечтая да се наспя през нощта.

— Това ли е всичко, докторе?

— Казвам се Бенет. И отговорът ми е да. Ако действително искам да работя като хирург, през следващите пет години с малко късмет ще мога да спя по двацет часа на седмица. Всъщност дори в този момент трябва да съм на работа. Но изнудих един от посвободомислещите лекари да поеме смяната ми... което означава, че, когато се върна довечера, навярно ще ми се наложи да работя четирийсет и осем часа без почивка.

Той се изправи:

— Това ме подсеща, че... трябва да бързам за полета в седем и трийсет. Искаш ли да те хвърля донякъде, Анита?

— От самолета ли?

— Занасяш ли се, или си винаги такава остроумна?

— В случаите, когато не ме е треснал топлинен удар, обикновено преливам от добро настроение.

Бенет погледна часовника си и после отново — Анита, претегляйки бързо възможните алтернативи. Ако хванеше самолета, щеше да загуби момичето, но ако останеше, болницата можеше да „загуби“ него:

Той гледаше как две от съученичките на Анита ѝ помагаха да сложи нова блуза. Това се казваше жена.

Уф, хайде, помисли си той, може никога да не получи шанс като този.

— Ъ-ъ, Анита, мога ли да си позволя да те поканя — и твоите приятелки, разбира се — на една малка прощална вечеря, преди да поемем всеки по своя път. Мисля, че трябва да те държа под око и да съм сигурен, че приемаш течности.

Анита отговори положително, а съученичките ѝ бяха дори поентусиазирани и от нея.

— Чудесно — отвърна той. — Само да си взема довиждане с една моя колежка.

Бенет влетя вътре и намери Лора да слага нова система с физиологичен разтвор.

— Слава Богу, че слънцето залязва — каза тя, като го видя да идва към нея. — Бен, можеш ли да ме изчакаш малко и после да

пийнем по нещо.

— Извинявай — отвърна той смутено. — Току-що поех друг ангажимент.

— Добре — Лора се усмихна с разбиране. — Давам си сметка, колко са сериозни твоите ангажименти. Някой друг път, а?

— Разбира се, разбира се. А между другото как е Палмър?

Тя го усети, че бърза, и затова само каза:

— Добре е. Ще го поздравя от теб.

Бенет се завтече навън, а Лора си помисли: „Палмър е добре, а в това отношение и аз също. Само дето бракът ни е болен.“

По време на вечерята в „При мокрия Джо“, който се намираше недалеч, Бенет все се питаше защо Анита настоя приятелките ѝ да седнат до него, а пък тя самата си избра мястото от другата страна на масата.

Като изключим тази загадка, всички се забавляваха чудесно. Следобедната демонстрация беше внушителна и те имаше с какво да се гордеят. Бенет отново погледна часовника си. Последният самолет беше излял. Трябваше да прекара нощта във Вашингтон.

Сам?

Другите момичета от колежа „Спелман“ подхвърляха елегантни намеци, че с удоволствие биха облекчили самотата му. Но Анита се държеше на разстояние.

Той се реши на един последен опит и изпрати момичетата до автобуса им. Бенет успя да направи маневра, с която да се добере до Анита, и я задържа няколко крачки:

— Ей — скара ѝ се той, — помниш ли ме? Този следобед аз спасих живота ти. Няма ли за благодарност да получа поне телефона ти?

Тя за първи път се почувства неловко.

— Виж, Бен, ти си чудесно момче и съм ти благодарна. Но аз имам годеник.

— О! — рече Бенет, опитвайки се да прикрие разочарованието си. — С какво се занимава този късметлия?

— Той е морски пехотинец — тъкмо започва да учи в школата за младши офицери. Като се дипломира, ще се оженим.

— Е, тогава може би ще ме поканиш на сватбата ви.

— Разбира се — каза Анита с усмивка. Но и двамата разбираха, че това е един празен разговор.

Веднага щом автобусът на момичетата се отдели от бордюра, Бенет тръгна към „Юниън стейшън“ и си купи билет за влака до „Ню Хейвън“. По време на бавното и дълго пътуване той се опитваше да подремне, нещо, от което имаше голяма нужда, но установи, че не е в състояние да заспи.

Барни не спа през цялата нощ. Все още го преследваше образът на онзи последен обитател на „Бленъм“, когото видя. Утре в единайсет часа щеше да има съвещание на персонала на отделението под председателството на началника. Може би щеше да научи кой е този човек.

Остана в леглото, колкото се може по-дълго, но към пет и половина сутринта трябваше да се измъкне от завивките. Стана, облече се и закрачи сънен и неизмит към „Земята на неизлечимите“.

Човекът от охраната го погледна с любопитство. Тогава Барни разбра, че не си беше направил труда нито да се вчеше, нито да си загащи ризата. Как да убеди този човек, че е законен посетител?

— Добро утро, докторе — поздрави го пазачът приятелски.

Барни не можа да се въздържи да го попита:

— Как разбрахте, че съм лекар? Тъй де, видът ми е толкова мърляв.

Докато говореше, той бързо прибираше ризата в панталоните си.

— Забравихте ципа, докторе — отвърна дружелюбно пазачът. — Но истината е, че всички вие, лекарите, след нощна смяна изглеждате по този начин. Онези, които получават лекарства, за да се чувстват комфортно, са пациентите.

Барни влезе в отделението и тръгна, колкото се може по-безшумно, през огромния празен „Салон за занимания“ към стаята на сестрите, в която седеше една млада и хубава пуерториканка. Името ѝ, както сочеше табелката, беше Н. Валдес. Въпреки учтивото почукване на Барни тя се стресна. Никой не идваше в този сивеещ час на границата между нощта и сутринта, освен при спешен случай, при който сигнализираха алармените системи.

— Мога ли да ви помогна с нещо, докторе? — попита тя.

— Да, бих искал да видя картона на един от пациентите.

— Сега? — попита тя, поглеждайки часовника си. — Тоест, нима комисията...

— Аз съм новият лекар — отвърна той. — Горя от нетърпение да започна отрано.

— Разбира се, сър — каза тя все още без ясна представа за мотивите на Барни. — За кой пациент става дума?

— Ъ-ъ, не знам точно. Но ако отидем в спалното, ще мога да го посоча.

Сестра Валдес се съгласи. След седем години работа в психо отделения, не можеше да я учуди никакво поведение — нито от страна на пациентите, нито от страна на персонала.

Когато Барни и сестрата влязоха в огромното помещение, всички болни все още спяха, а хъркането, мънканията и стоновете им звучаха като някаква кошмарна симфония. Тя започна да осветява с фенерче лицата върху всяка възглавница. Изведнъж Барни я докосна по ръката.

— Ето този! Този човек... как е името му?

Тя насочи лъча към края на леглото, където висеше табелката на болния. Барни се наведе и прочете: „Касиди, Кенет. Роден на 17 юли, 1932 година.“

Барни залитна. Това привидение? Действително ли беше възможно това да е Кен Касиди, онзи баскетболен треньор-скаут от Колумбийския университет?

Той знаеше, че е така.

— Благодаря ви — прошепна Барни, опитвайки се да запази спокойствие. — Сега ако обичате, бих искал да видя папката с историята на заболяването.

Барни седеше в сестринската стая, пиеше чаша възсилно кафе с много захар и четеше медицинските документи на Кен Касиди.

Болният беше приет на лечение преди две години, когато бе получил силни пристъпи на безумие. Макар и по-рано да нямал симптоми на психическа дегенерация, той изведнъж започнал да разрушава дома си с брадва, а в това време жена му и двете му дъщери се криели в кухнята. Ако полицията — известна от съседите — била

закъсняла, той несъмнено щял да ги убие. Първоначално бил прегледан от лекар (чиито инициали В. М. Барни не можа да разпознае), а после директорът на болницата, професор Стенли Ейвъри, го насочва към „Бленъм“.

— Добро утро, доктор Ливингстън, станали сте рано!

Това беше сестра Херидж — идваше на работа, за да могат двете с Валдес да събудят болните двама по двама.

Няколко секунди по-късно се появи техният многопосочен санитар.

— Добро утро, господин Джонсън — каза Барни.

През лицето на грамадния мъж премина сянка.

— Господин президент — рече той, — ужасно съжалявам, че ви разочаровах.

— В какъв смисъл?

— Като главнокомандващ американската армия в тихоокеанския регион аз не трябваше да напускам Окинава. Но повярвайте ми, сър, аз ще се върна.

— Убеден съм, че ще го направите, генерал Макартър — отвърна Барни. — А какво ще кажете всички ние да отидем и да вдигнем частите?

Джонсън застана мирно и отдаде чест на своя главнокомандващ:

— Слушам, сър, незабавно, сър!

Барни наблюдаваше ритуала на събуждането и помагаше, където може (в действителност той въобще не знаеше какво да прави). Веднага щом Касиди беше придуман да измие лицето и зъбите си (днес не беше ден за бръснене, тази работа вършеше Джонсън по системата на редуването), Барни го хвана под ръка и го поведе към един тих ъгъл.

— Господин Касиди, вчера ми се стори, че ме познахте. Помните ме, нали? Аз бях мръсният играч — онзи, който ви беше като трън в очите в баскетболния отбор „Колумбия“. Ти все още обичаш баскетбола, нали, Кен?

Касиди стоеше като гранитна статуя, очите му бяха без фокус, а изражението му с нищо не подсказа, че е разбрал нещо от онова, което му говореше неговият събеседник. Барни го сграбчи за раменете, сякаш се опитваше да го събуди.

— Баскетбол, Кен — повтори той, — хвърляне на топката в коша, забий.

Нищо не ставаше. Барни заговори по-високо, като че ли силата на децибелите щеше да бъде достатъчна, гласът му да проникне в черепа на този болен човек.

— Ревя, лъве, ревя! Напред, Колумбия!

Невъздържаното раздрусване на Барни даде резултат. Изведнъж Касиди замахна с ръце и така го хласна в гърдите, че Барни отхвърча през половината коридор.

Винаги бдителният господин Джонсън дойде на подскоци, за да защити члена на персонала. Той сграбчи вършеещия Касиди в смазваща мечешка прегръдка като през това време го предупреждаваше:

— Внимавайте какво правите, господин Касиди. Може и да съм се оттеглил от ринга, но в стария Джо Луис още има хляб. Не забравяйте многото двубои, от които излязох, без да бъда победен.

Касиди продължи да рита и да удря дори когато „Джо Луис“ затегна хватката си. Джонсън погледна загрижено към Барни, който ставаше от пода.

— Добре ли сте, докторе — попита той.

— Да — отвърна Барни, — благодаря. Благодаря ви, че ме спасихте, господин... Луис.

— Няма защо — отговори Джонсън, — той не е Макс Шмелинг. Да извикам ли сестрата да му направи инжекция?

— Да, мисля, че се налага — отговори Барни, чувствайки се отговорен за пристъпа на този нещастник.

Двайсет минути по-късно Кен Касиди лежеше силно упоен в леглото си, а Барни, Джонсън и сестра Херидж го наблюдаваха.

— Пропусна закуската си — виновно забеляза Барни.

— Не се безпокойте, докторе — успокои го сестрата. — Ще се погрижа да се нахрани веднага щом се събуди.

— Кога предполагате ще стане това?

— Мисля, че след по-малко от час той ще дойде в съзнание, но вече ще бъде спокоен.

— Добре — отвърна Барни. — Ще отида долу до кафетерията и после се връщам.

— Не забравяйте, че в единайсет часа има съвещание на персонала, докторе — напомни му сестра Херидж.

— Затова и ще гледам да се върна преди десет — отговори Барни.

След час Барни се зърна обръснат, спретнат и вече готов за съвещанието на колегите си. Но междувременно трябваше да направи един професионален преглед. Двамата със старшата сестра отидоха до леглото на Касиди.

Както беше предсказала тя, сега болният беше маргинално буден. Барни извади офталмоскопа от самото си и се залови да преглежда очите на Касиди. Лявото му око беше напълно нормално, но когато се взря в дясното, той остана неподвижен в продължение на няколко минути.

— Доктор Ливингстън, може ли да ви попитам какво правите? — попита сестра Херидж с нотка на нетърпение. — Този човек е минал през цялостен медицински преглед.

— Преди колко време? — запита Барни.

Тя му подаде папката.

— Вижте сам.

Барни бързо запрелиства страниците, търсейки необходимата информация, и накрая я намери.

— Преди осемнайсет месеца! Божичко, това обяснява всичко.

— Не ви разбрах, докторе.

Той се изправи.

— Благодаря ви, госпожо Херидж, вие бяхте чудесна. Ще се видим на съвещанието.

* * *

Бяха седем души: Барни, Джоузеф Лийдър, лекар втора година тук, завеждащата отделение Вера Михалич, млада, с изпъната фигура, съсредоточено изражение и силни бабешки очила, професор Ейвъри и три сестри. Считаше се, че господин Джонсън няма необходимата квалификация да участва в тези съвещания въпреки че миналата година в продължение на близо половин месец той беше Зигмунд Фройд.

Ейвъри представи Барни на колегите му и после всички продължиха да обсъждат приемането на двама нови пациенти с шизофренична параноя, които спешно се нуждаеха от хоспитализация и за които трябваше да се намерят две допълнителни легла.

Сестра Херидж възрази:

— Извинявайте, професоре, но всичко вече е претъпкано. Ако продължим да вкарваме нови легла, ще заприличаме на военния затвор в Калкута.

— Ще имаме това предвид, Джейн — отвърна Ейвъри.

— Възможно ли е да изпишем някого?

Ръката на Барни се стрелна нагоре.

— Да, Барни?

— Мисля, че можем да дадем леглото на господин Касиди на някой друг, сър.

В стаята настъпи известно смайване, тъй като вече всички бяха информирани за сутрешната крамола.

— Сериозно ли говориш? — възрази Ейвъри. — Поведението му днес не беше ли достатъчно доказателство за тежкото му състояние?

— Да, сър — отвърна Барни. — Но той не е психопат.

— Не разбирам — каза Ейвъри, а в гласа му прозвуча нотка на засегнато професионално честолубие. — А ти какво отделение смяташ, че е подходящо за тая навита пружина за физическо насилие?

— Неврологично, сър — отвърна Барни. — Мисля, че неговото антисоциално поведение се дължи на интракраниално напрежение.

— Това със сигурност щеше да бъде открито по време на прегледа му, доктор Ливингстън — или може би вие имате рентгенови очи?

— Не, сър — отговори Барни, — но преди малко го прегледах с офталмоскоп.

— Е — рече Ейвъри, — това направихме с доктор Михалич още когато го приехме, а мисля, че тя сама го прегледа още веднъж преди малко повече от година. Какви нови данни ни предлагате?

— Сър — продължи Барни уверено, — възможно е менингиомата в дясното му око тогава да не е била толкова очевидна.

Вера Михалич възрази:

— Доктор Ливингстън, искам да ви уверя, че съм работила и в неврологично отделение, и ако е имало и най-малка следа от

интракраниално развитие, което да потиска функциите на главния мозък, аз щях да го откроя. Човекът страда от шизофренична параноя, съчетана със склонност към убийства.

„А ти си една спечена кучка, която се страхува да не разберат, че е сгрешила“, помисли си Барни.

Ейвъри се намеси, за да предотврати растящите разногласия в колектива.

— Един повторен емпиричен преглед не е ли най-добрият начин да се справим с положението?

— Очевидно — отвърнаха почти едновременно Барни и Вера.

В единайсет и трийсет първо професор Ейвъри, после доктор Михалич, доктор Лийдър и най-накрая Барни надникнаха през дясното око в мозъка на пациента — което беше извършено с помощта на господин Джонсън, стиснал здраво ръцете на потящия се и разчорлен Кен Касиди зад гърба му. Никой от лекарите не можа да отрече наличието на тумор.

По обед болният бе преместен в неврологичното отделение, а за другата сутрин беше насрочена операция. След двайсет и четири часа образуването беше отстранено от предния дял на мозъка и след още няколко дни невронатолозите обявиха, че то е доброкачествено.

Скоро Барни научи още един урок за привилегиите в медицинската йерархия. Именно Ейвъри беше човекът, който заедно с неврохирурга съобщи добрата вест на Кен Касиди, докато последният лежеше в новата си стая, хванал ръката на жена си.

Барни трябваше да се промъкне при Кен едва към края на часовете за посещения. Преди да успее дори да му се представи, Касиди се усмихна неомощно и промърмори:

— Ливингстън, ти, вироглаво копеле. Какво, по дяволите, правиш тук?

— Това е най-новото в медицината, Кен. Всички болници набират баскетболисти за „Бедпан лийг“. Какво ще кажеш да ни станеш треньор?

— Става — прошепна той и се усмихна като човек, от чиято глава току-що бяха свалили някаква тежест. В случая — мозъчен тумор.

Барни тръгна за нощната си смяна и беше зареден с толкова адреналин, че можеше да изкара до обед на другия ден без капка кафе.

Преди да го осъди на вечно мълчание, Вера Михалич го прекороса с всяка дума от речниковия фонд — а имаше и доста такива, които не беше срещал в книга и не беше чувал на улицата.

— Защо се държиш толкова гадно? — попита той. — Не е нужно да ми присъждаш Нобелова награда, но смятам, че заслужавам поне едно потупване по главата за това, че спасих живота на човека. Какво лошо съм направил, по дяволите?

Тя го погледна свирепо.

— Трябваше да дойдеш първо при мен.

— Е, стига де. Открих го в десет часа, а съвещанието беше в единайсет. И освен това диагнозата беше вярна. Това не е ли единственото нещо, което има значение?

— Как въобще са допуснали такъв глупак като теб в програмата? — присмя му се тя. — Виж какво, момченце, ако искаш да постигнеш нещо в играта, по-добре да се научиш, че тук има йерархия.

Тя се обърна на пети и тръгна с маршова стъпка още преди Барни да успее да ѝ отговори.

Момченце? Йерархия? Игра?

Оттук нататък на съвещанията в четвъртък тя съумяваше да не се обръща по никакъв повод директно към него с вещина, която граничеше с гениалност. Най-доброто, на което можеше да се надява, беше формулата на трето лице като например: „Може би доктор Ливингстън не разбира...“

Годината беше хиляда деветстотин шейсет и четвърта — година за медицинска полемика и в сфери, които не влизаха в медицината.

Лекарите, които бяха служили на страната си през Втората световна война, бяха открили, че у дома им предстоеше да водят още една битка. Този път врагът не беше Хитлер или Тоджо, а Хари С. Труман, президент на Съединените американски щати. Той беше решил да създаде програма за *безплатно* медицинско обслужване за всеки член на обществото. Американската медицинска асоциация се вдигна на оръжие. Това бяха наченки на социализъм и те щяха да се борят докрай.

Битката продължи близо двайсет години. През 1964 година президентът Линдън Джонсън принуди Конгреса да приеме неговия

закон за здравеопазването, предвиждащ безплатно медицинско обслужване за гражданите над шейсет и пет години и за инвалидите, независимо от възрастта им.

Още по-героична беше победата, като се има предвид, че АМА беше похарчила милиони долари и имаше постоянно лоби във Вашингтон от поне двацет и трима души, които трябваше да предотвратят това посегателство върху живота и препитанието им, както смятаха те.

Също през 1964 година шефът на Асоциацията на хирурзите издаде своя дългоочакван доклад за влиянието на тютюнопушенето върху човешкото здраве, предоставяйки доказателство за връзката му с белодробния рак, сърдечните болести и различни заболявания на дихателната система — естествено следствие от този продукт, изпълващ човешките дробове с отровата на газовете, излизащи от автомобилните ауспуси.

Но цигарената промишленост, разполагаща със свои собствени научни екипи, нанесе контраудар и представи не по-малко „убедителни“ доказателства, че всъщност пушенето може да се отрази като благотворен „релаксант“ на хора, намиращи се под силно напрежение.

На един друг фронт Американската асоциация за обществено здравеопазване отправи обвинението, че инсектицидите довеждат до гибелта на хиляди риби във водите на река Мисисипи и че ще доведат до още по-опустошителни проблеми, ако незабавно не бъдат предприети строги мерки, които да спрат замърсяването.

На един по-малко мащабен, но не по-малко важен фронт Хенри Дуайър, доктор по медицина, и съпругата му Черил сложиха край на един дългогодишен спор и постигнаха крехко примирие. Използвайки единствено тежестта на научните аргументи, софистиката... и непрестанното словесно мъчение, той беше убедил жена си да минат на хапчета.

Черил искаше просто да следва заповедите на религията си. Но най-накрая беше убедена, че последното средство, което Ханк и предлагаше — съдържащо всъщност само естроген и прогестоген, като и двете вещества бяха близки до естествените хормони, вече открити в женските жлези с вътрешна секреция, — се доближава плътно до Божиите Новели, по-плътно от всяко друго средство.

Ханк работеше първа година в гинекологичното отделение на болницата „Сейнт Деймиън“ в Питсбърг, където отново бяха сред близки приятели и две любящи баби, които горяха от желание да бавят бебета.

Не е нужно да се казва, че повече от половината от нощите му минаваха в дежурства в болницата. Трепетът да помогнеш на новия живот да навлезе в света му носеше радост. Държиш бебето под ярката тържественост на светлина на операционната маса и съобщаваш величаво подобно на Божи разпоредител: „Господин Джоунс, имате чудесно момче (момиче, близнаци).“

Много от лекарите бяха женени и ненавиждаха нощните смени, които ги откъсваха от съпругите и децата им. Но в лицето на Ханк те винаги намираха човек, готов на драго сърце да ги замести. И тъй като му бяха безкрайно благодарни, той не се чувстваше длъжен да им каже, че удоволствието е изцяло негово.

Дежурствата в болницата му даваха достъп до тихата стая с тясно и хванато за стената легло, върху което можеше да спи по-добре, отколкото у дома. (Децата, за разлика от будилниците не можеха да бъдат навити за определен час.)

Освен това беше открил, че легендата, според която бебетата се раждат в ранните утринни часове, всъщност е вярна. (Никой не знаеше защо е така — но може би това беше свързано с нивото на кортизола, което се покачваше по това време.) И тъй, в полунощ той се срещаше с щъркела и дори с неколцина от тях, а после можеше да се вмъкне в леглото си в своята самотна килия и да поспи няколко часа необезпокояван от никого.

Ханк също така беше открил, че при подходящо избран тон, сестра и време на нощта фразата „Госпожице... вие имате чудесен задник (гърди, крака)...“ може да облекчи монашеския му аскетизъм.

Болничният график караше повечето лекари да гледат на болницата като на втори дом, разделящ ги от истинския. При Ханк Дуайър беше обратното. Той започна да възприема дома си просто като антракт в пиесата на истинския си живот.

И както разсъждаваше някогашният пастор, по-добре да флиртуваш, отколкото да пламтиш.

30.

Въпреки че предишната година на Мартин Лутър Кинг му беше дадена Нобелова награда за мир, през 1965 година цялата му философия беше подложена на атаки от страна на нови войнстващи елементи в движението за граждански права.

При основаването на негърската националистическа партия Малкълм Хикс твърдеше: „Времето за мирна съпротива е отминало.“ По ирония на „съдбата“ самият Малкълм беше застрелян след няколко месеца от чернокож революционер, който считаше, че Малкълм не е достатъчно убеден привърженик на насилието.

Писателят Джеймс Болдуин беше прав в предсказанията си, че „на ред е огънят“^[1].

Отношенията между Лора и Палмър също стигнаха до състояние на враждебни действия. Тя въобще не се съмняваше, че това е открита война. И всъщност за пръв път, откакто армията го беше изпратила в университета, Палмър носеше униформа.

Веднъж, когато се върна след една от онези все по-изтощителни трийсет и шест часови смени, тя го завари облечен именно по този начин.

— О, Палмър, на маскарад ли отиваш... или имаш среща с някоя полкова дама?

— Лора, може би си спомняш от дните, когато отношенията ни бяха все още донякъде вежливи, че по линия на запаса съм ангажиран по една вечер в седмицата и по два почивни дни в месеца. Когато поех ангажимента, си мислех, че това ще бъде жертва, но, откровено казано, сега го намирам за огромно облекчение.

— Шибай се, Палмър.

— Е — язвително подметна той, — ако ти не искаш, други пък искат.

Лора въздъхна дълбоко. Тези съпружески престрелки ѝ бяха дошли до гуша.

— Палмър, зная, че си прекалено зает с усъвършенстването на китайския си, за да четеш вестници, но в тях се появи едно ново нещо, което се нарича „развод по взаимно съгласие“, и тъй като сме стигнали до положение, което аз определям като съпружеско *rigor mortis*^[2], мисля, че трябва да се възползваме от него.

— Не ставай глупава — отвърна той. — Ние сме просто двама своенравни типове, които се обичат, независимо от временното разделяне на пътищата им. Настоявам да изчакаме, защото считам, че си принадлежим.

— Затова ли се чукаш наляво и надясно?

— А ти не го ли правиш? Какво ще кажеш за всички онези яки и млади лекари и стажанти?

Лора се разплака повече от безсилие, отколкото от мъка.

— О, Боже, Палмър, не разбираш ли, че се бъхтим до побъркване, за да спасяваме деца. И че, ако ни останат пет минути да полежим в леглото, ние ги използваме за сън? Похотливият ти мозък не може ли да разбере какво означава „дълг“?

— Добре, Лора — каза той с тон на човек, уморен от живота, — аз определено не съм достатъчно квалифициран, за да ти държа лекции за хормоналните импулси. Но ти би паднала в очите ми, ако поне не се *опитваше* да кривнеш.

Той се стремеше да я нарани и това го знаеха и двамата.

Лора се попита защо търпи всичко това.

Вера Михалич направи на Барни едно удивително предложение.

Главният психиатър, който през последните два месеца по необясними причини старателно го отбягваше, дойде при него след края на сутрешната визитация и го покани на чашка кафе.

Барни имаше голямо желание да си оправят отношенията и с готовност се съгласи. Той дори ѝ предложи да ѝ купи датско кафе, но тя направи това вместо него и настоя да плати цялата сметка. („В края на краищата, пошегува се тя, аз имам по-висок доход от теб.“)

Барни учтиво и благодари. После на масата в тихата болнична кафетерия той събра смелост да каже:

— Вера, мислех си, че ме мразиш и в червата.

— Не ставай глупав, моята област е психоанализата. Научих се да се освобождавам от тези неща.

— О, радвам се — отвърна той. — Аз самият очаквам с нетърпение моя психоаналитичен тренинг.

При което тя бързо добави:

— Това все още не означава, че те харесвам. Просто зная *защо* не те харесвам. Причината е, че си много по-умен от мен — обясни тя спокойно и откровено. — И не само това. Твоят подход към пациентите е много по-добър. Трябва да се гордееш с онова, което си постигнал при някои от тях — особено като се има предвид, че винаги зарязваме безнадеждните случаи в ръцете на новобранците. Нали всички ние сме се съсипали през първата си година, тогава защо да не бъде така и с теб?

Барни се усмихна.

— Разбирам, че по някое време ще трябва да ти кажа „благодаря“, но ми се струва, че пресилваш, нещата. Има ли някаква конкретна причина за всички тези ласкателства? Като например да ме информираш, че отпадам от програмата.

— Разбира се, че не.

— О — каза Барни, сега вече в пълно недоумение, защо е бил поканен на този разговор на кафе. Не му помогна и следващият въпрос на Вера.

— Къде спиш, когато не си на работа?

Дали това невротично и двойствено отношение не го водеше към някакъв капан?

— Имам стая в студентското общежитие. Стига, колкото да си смениш ризата, но аз прекарвам малко време там.

— Мислил ли си за апартамент?

— Разбира се. Мислил съм си и за „Уолдорф-Астория“. Но както изчисли един мой познат, лекарите получават някъде към трийсет и четири цента на час.

— Имам предвид да живееш в апартамент с някой друг.

— С теб?

— Е, всъщност бяхме четирима — две момчета и две момичета. Един неврохирург, един педиатър и една моя приятелка, която работи на „Уол стрийт“. Но току-що ни се откри свободно място. Неврохирургът отпадна.

— По средата на семестъра? Защо?

— Скочи през прозореца.

— Боже Господи! — възкликна Барни. — Искаш да кажеш, че се е самоубил?

— Живеем на четиринайсетия етаж, Ливингстън, така че отгатни какво е станало. Тъй или иначе, твоят дял от наема ще бъде двайсет и седем долара и петдесет цента плюс чистене на кухнята веднъж в седмицата. Какво ще кажеш?

— Леле, Вера, поласкан съм.

— Какво означава това — да или не?

— На леглото на неврохирурга ли ще трябва да спя?

— Освен ако не искаш да спиш на пода.

— Е добре — съгласи се Барни, — стига да сменяте чаршафите. Но все още не разбирам защо ми направи това предложение.

— Аз също не знам. Но двамата с моя психоаналитик работим по въпроса.

* * *

По време на специализацията си по вътрешна медицина Сет мина и през онкологичното отделение.

Макар и официалната статистика да приемаше, че близо една трета от всички заболели от рак биват спасени — а за спасени се считаха онези, които живееха още пет или повече години, мястото все пак изглеждаше като зала за мъчения. На онези, които не умираха от неизразимо болезнената смърт, им предстоеше да преминат през ужасното и подобно на изтезание „лечение“. Често радиацията или хемотерапията така ги съсипваше, че смъртта им се струваше по-лека от това наказание.

Онова, което правеше живота на Сет поносим, беше обстоятелството, че сега Джуди стана заместник главна сестра и те често успяваха да си откраднат време за обяд, кафе или поне целувка.

Веднъж госпожа Алпърт, неизлечимо болна от рак на костите пациентка, зърна прегръдката на лекаря и сестрата. Сет и Джуди се смутиха и тръгнаха да се извиняват, но болната жена ги изненада.

— Продължавайте, деца — рече тя с усмивка. — Доставя ми удоволствие да виждам как животът продължава.

Но за някои животът продължаваше твърде дълго.

Стоманолелярът Мел Гаткович беше живо, или по-скоро — умиращо, доказателство за валидността на доклада на главния хирург. Неговите два пакета на ден най-накрая му бяха докарали рак на белите дробове, ангина пекторис и болестта на Рейно — смущение в кръвообращението, което прогресивно намаляваше притока на кръв до крайниците. Това означаваше гангрена на пръстите на ръцете и краката му и необходимост от ампутация.

Но сега вече той беше твърде болен, за да пуши, твърде болен, за да яде, и все повече губеше способността си да говори. Единственото нещо, което можеше да предаде с известна точност, беше страданието, което никакви лекарства не можеха да облекчат в поносимата степен.

Той влизаше в рамките на експеримент, разрешен от Министерството на здравеопазването на Съединените щати, и получаваше дози хероин, но дори и това не сложи край на страданията му.

Сет тъкмо помагаше на доктор Барт Нелсън, когато Дорис, съпругата на Мел, го притисна в коридора до стената.

— Не издържам, като го гледам така, докторе. Той страда толкова много. Не можете ли да *направите* нещо?

Тримата й синове стояха зад нея заедно с жените си и приличаха на гръцки хор, пеещ ектения на скръбта.

— Боя се, че направихме всичко, което можем — отвърна доктор Нелсън, колкото се може по-състрадателно. — Просто трябва да изчакаме естествения ход на нещата.

— Колко време ще трае това, докторе? — угрижено попита най-големият син.

— Честно казано, не знам. Може да свърши всеки миг. Но, от друга страна, той е толкова корав, че може да изкара няколко дни... може би дори и седмица.

Дорис се обърна умолително към Сет.

— Не мислите ли, че е нечовешко един толкова силен мъж да свършва така. Онзи в леглото вече не е Мел. Това не е човекът, за когото се омъжих преди трийсет и пет години. Самият той не би искал това да продължи. Дори и куче не заслужава толкова страдание.

Сет кимна в знак на съгласие.

Дорис се обърна отново към доктор Нелсън:

— Знаете ли, всяка вечер, когато излизам от болницата, отивам на църква. Падам на колене и започвам да се моля: „Господи, вземи този човек. Той иска да дойде при теб. На никого не е сторил нищо лошо. Защо не го целунеш и не вземеш дъха на живота му?“

И двамата лекари бяха покъртени, но Нелсън беше виждал много жени като Дорис Гаткович и си беше изградил нещо като емоционален имунитет.

— Мисля, че всички се молим за това — каза той тихо. Лекарят потупа скърбящата жена по рамото, кимна на синовете и тръгна с поглед, прикован в земята.

Но Сет не можа да се откопчи от тази обезумяла от страдание група.

Най-големият син се опита да успокои майка си.

— Успокой се, мамо, няма да продължи дълго.

— Не, не, дори една минута е твърде много. Защо Господ не откликва на молбите ми? Защо не го избави и не го остави да умре. Идва ми да отида там и да откъсна всички онези маркучи, забодени в ръцете му.

— Спокойно, мамо, спокойно — мърмореше синът ѝ.

— Не ме е грижа, не ме е грижа — викаше тя. — Искам той да спре да страда.

Семейство Гаткович се скупчи около майката, сякаш за да я предпази от болката, която всички усещаха да се излъчва от леглото на баща им.

Те едва ли забелязаха младия лекар, който стоеше наблизко като безмълвен свидетел на мъката им.

Сет беше направил графика си така, че нощните му дежурства да съвпадат с тези на Джуди. Беше седнал недалеч от телефона за спешни повиквания и се караше на колегата си Джоуел Фишър, че пуши.

— По дяволите, как можеш да правиш това, Джоуел, когато във всяка стая на този етаж имаш доказателства за онова, което вършиш с тялото си?

— Нищо не мога да направя, Сет, наистина не мога — възрази той. — Колкото и глупаво да звучи, единственото нещо, което ми помага да понасям страданията им, са няколко дръпвания от цигарата.

— Добре — каза Сет и се изправи с намерение да излезе на чист въздух. — Аз обаче тук не оставам — не ща и мен да вкараш рано в гроба.

Докато вървеше по тъмния коридор, Джуди го пресрещна и му прошепна:

— Франсин отиде да вечеря. Сами сме.

— А Джоуел? — запита той, махвайки с ръка към мястото, където младият лекар се наслаждаваше на никотиновия си успокоител.

— Аз ще поприказвам с него — рече тя окуражително. — Кои са любимите му теми?

— Сексът — ухили се Сет. — В момента е пред развод. Разкажи ми за различните момичета, с които можеш да го запознаеш.

— Но аз не познавам такива.

— Тогава ги измисли. Дай ми само пет минути.

Джуди кимна. Но преди да се обърне и да тръгне, Сет я сграбчи за ръката и прошепна:

— Това ли е правилното решение — редно ли е да правя това? Страх ме е.

— Зная — отговори тя. — Но клетият човек не трябва да страда по този начин.

— Но се кълна, че, ако не е в съзнание, за да ми даде съгласието си, аз няма да го направя. Той трябва да ми даде съгласието си.

След което двамата тръгнаха в различни посоки.

Сет взе от сестринската стая лекарството, което трябваше да бъде дадено на господин Гаткович в три часа след полунощ. В джоба на връхната си дреха носеше един допълнителен флакон.

После влезе в стаята на болния. Трудно беше да се каже дали Гаткович е буден, или спи, тъй като той живееше в една упойна зона на здрач, която предлагаше удобствата и на двете състояния.

Сет се приближи до леглото. И в двете ръце на болния влизаха интравенозни системи, но лявата беше над завивките. Сет я взе в дланта си и промълви:

— Господин Гаткович, ако ме чувате, моля ви стиснете ръката ми.

Той усети грубите му пръсти да се пристягат около неговите.

— А сега, Мел, ще ти задам няколко прости въпроса. Ако отговорът е *да*, стисни ръката ми веднъж, а ако е *не* — два пъти. Разбираш ли, Мел?

Пръстите му се свиха. Веднъж.

— Мел — продължи да го разпитва Сет, — лекарите казаха ли ти, че ще умреш?

Едно стискане.

— Страхуваш ли се?

Две стискания. Той се беше подготвил за смъртта.

— Много ли е мъчителна болката?

Еднократното стискане беше по-силно от преди.

— Би ли искал да ти помогна? Искаш ли да направя така, че да заспиш завинаги и да не усещаш повече болка?

Болният сграбчи ръката на Сет и не пожела да я пусне. На Сет му се стори, че той казва: „Избави ме от това телесно мъчение. В името на Бога спаси ме.“

— Разбирам, Мел — прошепна Сет. — Не се безпокой, ще ти помогна.

За подкожната игла нямаше никакъв проблем. Сет трябваше просто да извади временно една от системите и да вкара среднощната доза морфин.

След миг болният беше в безсъзнание. Тогава Сет пусна в действие морфина за три часа след полунощ и най-накрая флакона, който тайно беше донесъл. Той сложи трите празни ампули в джоба си, погледна спокойното лице на болния и прошепна:

— Бог да ви благослови, господин Гаткович.

И после излезе на пръсти.

Смъртта на Гаткович беше установена по-късно през същата нощ. Според смъртния акт, подписан от Джоуел Фишър, д.м. и Сет Лазаръс д.м., смъртта беше настъпила вследствие на многобройни карциноми и белодробна недостатъчност.

Когато ѝ съобщиха по телефона, вдовицата избухна в сълзи и изплака:

— Слава Богу, слава Богу.

Веднъж щом пациентите от хроничното отделение получеха хапчетата си за сън, Барни Ливингстън вече имаше относително малко проблеми до края на нощната си смяна. Разбира се, понякога в спешното отделение се случваха бедни, но те най-често бяха резултат от отравяния в събота вечер. Неспособен да заспи в близост с онова, което си представяше като потресаващи и болезнени кошмари, той използваше свободните си часове за четене. А много скоро и за други неща.

В началото започна да говори по телефона с разни съученици, за които знаеше, че също са на нощна смяна. (Лора се опита да синхронизира нощните си дежурства с неговите.) Освен това можеше да се обади и на колеги, работещи на Западния бряг, които по това време всъщност излизаха от дневна смяна и се готвеха за вече митичния здрав нощен сън.

По време на един от тези разговори Ланс Мортимър нехайно отбеляза:

— Между другото дал съм името ти на Линдзи Хъдсън.

— Кой, по дяволите, е той или тя?

— Ами, мисля, че самият Линдзи не е успял да стигне до някакво становище по този въпрос. Но както и да е, бяхме заедно със същия този човек в колежа и сега той работи като редактор във „Вилидж войс“. Попита ме дали познавам някой образован лекар, тъй като те очевидно се срещали по-рядко от доброкачествените тумори. И аз му препоръчах теб.

— Благодаря ти, Ланс — отвърна Барни, искрено поласкан. А после се пошегува: — А как стана така, че не му предложи две имена!

— Доктор Ливингстън, откровено казано, не можах да се сетя за друго име.

Ланс се оказа прав и два дни по-късно Хъдсън от „Вилидж войс“ се обади на Барни и го попита дали би написал някоя кратка статия върху психодинамиката на „Кой се страхува от Вирджиния Улф“ от Олби.

Барни прие предложението с радост и направи няколко недвусмислени намека, че и за в бъдеще би приел подобни покани.

Очевидно той беше и човекът, способен да оцени киногографията на Фройд на режисьора Джон Хюстън — филм, за който заключителните думи на Барни бяха: „Може би двата най-безуспешни петдесетминутни сеанса на Учителя.“

Тази статия привлече погледа на един редактор от наскоро появилия се „Ню Йорк ревю ъф бокс“, който покани Барни на обяд в „Четири сезона“. Оказаната чест беше толкова зашеметяваща, че Вера се съгласи да го замести.

На другия ден му беше изпратено копие от романа на Пастернак „Доктор Живаго“ с молба за анализ на тема „Лекарите в литературата“, а за целта „Живаго“ трябваше да му послужи като трамплин.

— Трябва да съм бил луд, че да поема този ангажимент, Каstellано — докладва той същата вечер. — Това е равносилно на интелектуална наглост.

— Хайде, Барн, съдейки по малкото, което съм чела, това е изцяло линията на „Ревю“. Освен това знам, че можеш да направиш страхотно нещо.

Тъкмо когато Барни се канеше да затвори телефона, тя изведнъж каза:

— Ей, Ливингстън, това е за първи път.

— Какво искаш да кажеш?

— За първи път се налага аз да ти вдъхвам увереност.

Вера Михалич все по-малко и по-малко беше в състояние да поддържа платонически (или в този случай професионални) отношения със своя колега-литератор, с когото делеше общ умивалник, душ, а понякога дори и паста за зъби.

Сексът отдавна изпъкваше в психоаналитичните ѝ сеанси като важен проблем — като това уточнение, разбира се, е толкова излишно, колкото и твърдението, че китът играе важна роля в романа „Моби Дик“. Вера имаше един личен проблем и това беше страхът ѝ от мъжете. Веднъж тя се опита да впечатли психоаналитика си с обобщения вид на схващанията си по този въпрос: „Те са или твърде фалични, или твърде енцефалични...“ или с други думи, безкрайно под

или над нея. Това е, теоретизираше тя, женската версия на така наречения комплекс на двойствения образ, който кара мъжете да делят жените на противоположни категории.

Лекарят на два пъти беше проявил огромен интерес към идеята ѝ. Най-напред, когато Вера изказа становището си, и после, когато го запита дали смята, че си струва да го предложи на някое списание. Тя дръзна дори да представи парадигма за нормалност, опираща се на качествата, които откриваше в личността на Барни Ливингстън.

И тъй, в името на научното изследване, любопитството, а също и надеждата да не навърши трийсет години все още като девственица тя реши да се отдаде на Барни телом и духом (психиката си запази за кушетката в кабинета на психоаналитика).

Вера, естествено, не можеше да руши чудесната дружелюбна атмосфера в квартирата си и затова реши да предложи тялото си на Барни по време на някое от нощните дежурства.

Съквартирантката ѝ Пеги се учуди, когато видя Вера да излиза точно в единайсет часа, в момента, в който започваха новините.

— Мислех си, че тази нощ не си на работа, Вера.

— В хроничното отделение има, един лунатик — отвърна тя, слагайки парфюм „Джой“ зад ушите си.

— Че има ли други? И не са ли затова там?

— Този е специален случай — отговори Вера.

— Какъв е проблемът? — поинтересува се Пеги.

— Комплекс на двойствения образ — рече Вера.

— Никога не съм го чувала.

— Проблемът е съвсем нов — обясни тя. — Всъщност смятам да напиша статия за него.

— О, Боже, Михалич, не можеш ли да мислиш за нещо друго, освен за работа. Защо не съблазниш един от онези симпатични млади лекари? Те сигурно умират за секс.

— Откъде знаеш?

— Барни спомена такава нещо.

— Така ли? — подозрително попита Вера. — Кога беше това?

— Тази сутрин. На закуска. Ядяхме пуканки — отвърна Пеги.

— Ох — каза Вера. — Пуканки, това е хубаво. Ще се видим по-късно.

— Ще се бавиш ли много?

— Не знам. За първи път се сблъсквам с такъв проблем.

Барни беше страшно уморен. Един от хроничите реагира по неочакван начин на седативите и така се разбесня, че се наложи чак да му вържат ръцете и краката, за да му сложат една солидна доза торазин.

И тъй като Барни се оказа първи на местопроизшествието, той трябваше сам да се бори с човека до идването на хората от охраната. Когато се върна в дежурната стая, вече беше твърде уморен, за да застане отново пред пишещата машина. Затова си легна на леглото, вдигна слушалката и помоли телефонистката да го свърже с Детската болница в Бостън.

Воденето на лични разговори по служебния телефон, разбира се, беше съвсем неетично. Но не бяха ли това обичайни лекарски контакти?

— На телефона е доктор Кастелано — обади се уморен глас.

— Ей — отвърна Барни, — изглеждаш уморена като мен.

— О, Барни, няма да повярваш каква нощ прекарах. Защо децата винаги качват температура в полунощ?

— Кой знае? — каза той. — Може би по този начин пипват пониски тарифи, както е при телефонните услуги.

— Не — отвърна тя. — Те *пипват* мен. Освен това се страхувам, че аз съм най-добрият лекар в моята смяна. Не се шегувам. Просто другите са истински некадърници.

Лора тъкмо му разказваше колко много се е качил в очите на Палмър, откакто е почнал да публикува материалите си в „Ню Йорк ревю ъф бокс“, когато Вера Михалич слезе от асансьора на етаж на Барни.

— Това е типично за този сноб — натякна Барни. — Външните прояви винаги го впечатляват. Защо не се върнеш в Ню Йорк, където наистина те обичат. Всъщност защо не дойдеш през следващия си свободен уикенд? Мога да те подслоня.

Вера стоеше скрита, но така че да чува разговора.

— Мислех, че живееш с някого — каза Лора.

— О, не, това е чисто делова спогодба — отвърна той. — Мисълта ми е, че Вера Михалич е за секса каквото са мравките за

пикника.

Вера се затича към асансьора с навлажнени очи и затова не чу смекчаващите комплименти на Барни.

— Но тя наистина е добър човек, Лора. Искам да кажа, че външният вид не е единственото важно нещо.

— Барни, това изявление, дошло от твоята уста, звучи направо революционно.

— Слушай, Кастелано, скоро започвам психоаналитичен тренинг и искам да сложа ред в поведението си, така че човекът да може бързо да приключи с мен. В момента работя върху временното смекчаване на либидото си.

Лора се засмя.

— Какво толкова смешно, Кастелано?

— Доктор Ливингстън, вашето либидо ще затихне, когато ябълката роди круши.

— Това комплимент ли беше, или критична бележка?

— Това е факт, Барни. Ей, виж какво, сигналната ми лампа мига. Имат нужда от мен в спешното. Обади ми се в четвъртък след полунощ.

— Добре. Предай добрите ми чувства на Палмър.

— Защо не — Замислено рече тя. — Изглежда той не се нуждае от моите.

Барни затвори телефона и смаяно тръсна глава. Защо, по дяволите, стои при този студенокръвен и глупав негодник?

Най-накрая, в седем часа сутринта смяната му свърши и той измина пеша разстоянието от около осемстотин метра до апартамента си, просто за да освежи белите си дробове и да възвърне кръвообращението в краката си.

Когато пристигна, там нямаше никой и той влезе в банята, за да измие зъбите си преди лягане.

Навсякъде бяха пръснати разбити стъкла. Всичките му тоалетни принадлежности — и особено еротичният му арсенал, който се състоеше от афтършейв „Олд спайс“, дезодорант и т.н. — бяха изпочупени и разпилени навсякъде по пода. Надписът върху огледалото, направен с пяна за бръснене, гласеше: „Дано да пукнеш!“

Той реши, че става дума за необоснован израз на враждебност от страна на Вера.

Точно когато беше измел (дано!) и последното стъкълце и когато се беше справил донякъде с хаоса в банята, телефонът иззвъня.

„Божичко, помисли си той, надявам се това да са хората от отдела за борба с насилието, които се обаждат да ми кажат, че Михалич е в усмирителна риза.“

— Ало — излая той, — тук е доктор Ливингстън.

— Барни, можеш ли да ми кажеш защо всички психиатри са луди?

Беше Лора. И в гласа ѝ имаше раздразнение.

— Кастелано, можеш ли да ми кажеш кой, по дяволите, е счупил всичките ми флакони?

— За какво говориш? Сега виждам, че и ти си луд като останалите си колеги.

— Ей, Лора, не съм си лягал от близо два дни, в банята ми току-що е паднала атомна бомба и така съм се смахнал, че ще си взема багажа и ще се преместя в най-близката лудница.

— Ливингстън, преди да тръгнеш, бих искала да ти прочета едно писмо, което ей сега получих от Грети Андерсън.

— Не може ли да ми го спестиш? Наистина не съм в подходящо настроение.

— Не — отвърна тя неумолимо. — Затвори си устата и слушай.

Скъпа, Лора,

Надявам се, че си добре. А моят дух е извисен като знаме на четвърти юли, защото аз победих фобиите си и се присъединих към човешката раса като зряла жена.

— Лора, за Бога — запротестира Барни, — необходимо ли е да слушам възторжените ѝ излияния за това, че Земята се въртяла?

— Просто чуй и останалата част.

Тя прочете:

И нещо повече, аз наистина извадих късмет. Това е истинската любов. Анди казва, че никога не е познавал толкова прекрасна жена като мен...

— Кой по дяволите е Анди? — попита той.

— Андрю Химерман — глухо отвърна Лора.

— Онзи Андрю Химерман? Имаш предвид човека, който написа онази велика книга за развитието на егото при тийнейджърите?

— Същият. Явно е порботил и върху егото на Грети... от коленете нагоре.

— Какво? — рече Барни с негодуванието на праведник. — Това е абсолютно непрофесионално и точно онова, което бих могъл да очаквам от хистеричка като Грети Андерсън. Лора, в института си карала стаж по психиатрия. Не си ли чувала някога за „пренасянето“?

— Извини ме, Барни, но тук пренасянето явно е на особено голямо разстояние. Очевидно е, че току-що са прекарали един уикенд в Южна Каролина.

— Вярваш ли на тези идиотски фантазии?

— Хартията, на която ми е писала, носи печата на „Хилтън Хед“.

— Значи е отишла там, за да фантазира.

— Сигурно моменталната снимка с тях двамата до басейна също е плод на въображението.

— Може да са били на конференция.

— Тогава защо са се увидели един около друг на джуфка?

— Леле, това е ужасно. Чувае съм май, че тия неща понякога се случват. Искам да кажа, че той не е първият, който влиза в забранена зона.

— Така е. Но е първият, който влиза в Грети, и там е цялата беда.

— Кастелано, ако това е вярно, Химерман заслужава да бъде уволнен. Но освен това смятам, че сега ми крещиш, защото се нуждаеш от основателна причина да смършиш някого, задето се е отнесъл непочтено с някоя друга жена.

Лора известно време не отговори.

— Мисля, че си прав, Барн — тихо отвърна тя.

— Палмър продължава ли да хойка?

— Ами да кажем, че в момента си позволява завишена честота на сексуалните контакти.

— Ти не заслужаваш това, Лора — каза той тихо.

— Да оставим това, Барни. Обадих ти се да поговорим за Грети.

— Извинявай, но Андерсън може да се грижи сама за себе си. Тя е голямо момиче.

— Аз също съм голямо момиче, Барн.

— Не, ти не си — нежно каза той. — Ти се нуждаеш от някой, който да се грижи за теб.

Изведнъж в другия край на линията настъпи тишина.

— Всичко е наред, Лора. Не плачи. Приятелите са за това.

— О, Боже, Барни — рече тя. — С какво заслужих приятел като теб?

— Премести се в Бруклин — каза той жизнерадостно.

— Сега си лягай, а довечера ще поговорим пак.

---

[1] Става дума за есе от чернокожия американски писател Джеймс Болдуин, посветено на проблема на расите в СЛ111. — Б.пр. ↑

[2] Вкочаняване на умъртвен. — Б.пр. ↑

31.

В едно отношение психоанализата се различава значително от останалите медицински дисциплини. От новака кардиолог, например не се иска да ляга на масата и да му отворят гръдния кош, че да се квалифицира в специалността си. Психоаналитикът обаче е *задължен* да узнае как стоят нещата и от двете страни на кушетката. От друга страна, за разлика от хирурга той не работи с отпуснат и упоен върху масата пациент, а с активни човешки същества, чиито болки трябва да изживява.

Погледната в най-добра светлина, психоанализата може да се окаже най-вълнуващата и най-хуманна медицинска дисциплина. Но тя безспорно може да бъде и най-разрушителната.

Барни беше приет като специализант в Психиатричния институт и започна психоаналитичния си тренинг при неговия президент Фриц Бауман — учен, спечелил си световно признание за своите проникновени трудове, а също и уважението на пациентите си, които в негово лице виждаха един мъдър и грижовен терапевт.

Но Барни бързо откри, че самият тренинг далеч не беше приятен.

Фройдисткият анализ, обясняваше доктор Бауман, е като театрална труппа от двама актьори, като пациентът играе себе си на различни възрасти, а психоаналитикът играе ролите на всички личности, вплетени в неговото психологическо развитие (дори и да няма такова). Анализирайки сцените, които пресъздава, пациентът е в състояние да разбере по какъв начин отдавна минали случки са повлияли върху поведенческите модели на по-нататъшния му живот.

В този абстрактен вид на Барни му се струваше, че това е забавно. Но твърде скоро разбра, че потиснатите мисли носят болка. Психоанализата не беше нищо друго, освен мозъчна хирургия без скалпели и това беше вярно дори за един на вид „уравновесен“ обект за изследване, за какъвто той се мислеше.

За първия сеанс Барни пристигна весел, жизнерадостен и убеден, че доктор Бауман ще го нарече „най-даровития пациент, който някога е

имал“. Беше решил да превърне традиционния маратон в стометров спринт.

В известен смисъл той се беше подготвял за това изпитание от онзи момент, в който взе Фройдовото „Гълкуване на сънищата“ от Бруклинската библиотека, за да го чете през летните нощи в лагера Хайауата. Оттогава насетне той съзнателно се опитваше да анализира кое е мотивирало значимите постъпки в живота му. И беше решил да покаже на Бауман, че наистина познава вътрешните си импулси.

Барни влезе в кабинет, застлан с кафяв килим, с дървена ламперия по стените и с тясна кожена кушетка в дъното. Гореше от желание да прескочат предисловията и да преминат направо към същността на психологическото изследване.

Доктор Бауман му зададе обичайните въпроси — семейна история, братя и сестри, заболявания в детството и т.н. Сетне му обясни, че таксата (с нарочна отстъпка за специализанти) трябва да бъде внасяна веднъж месечно. Най-накрая Бауман попита Барни дали е наясно с процедурата.

— Да, сър — отговори той. — Трябва да казвам всичко, което се появи в съзнанието ми, да не потискам нищо и да стигна до първичния материал.

После Барни се настани на кушетката, напълно подготвен да разкрие всичките потиснати (или поне така си мислеше) тайни и „срамни“ сексуални подробности от времето, когато е бил подрастващ, та дори и еротичните фантазии, свързани с учителката му от детската градина. Разбира се, един психоаналитик би срещнал трудности при изкопчването на подобна информация от своеволната и циментирана психика на обикновения пациент.

И тъй, той посвети първия си петдесетминутен сеанс на нещо, което гордо възприемаше като най-щедро сексуално разголване от времето на Крафт-Ебинговата „Патологична сексуалност“.

Бяха му необходими единайсет сеанса и няколко изтънчени загатвания от страна на доктор Бауман, за да осъзнае, че целта на пикантните му откровения беше просто да покаже, че е „добър обект“, и по този начин да спечели благоразположението на психоаналитика.

— Че защо да се натягам, само и само да ви се харесам? Искам да кажа, че това е нормално, нали? — попита той накрая.

Изведнъж Барни усети, че въпреки климатичната инсталация в помещението по челото му избива студена пот.

— Можете ли да обясните това, доктор Бауман? — попита за втори път.

Но от страна на старшия психиатър не последва никакъв отговор и чиракът разбра, че в психоаналитичен смисъл те бяха попаднали на рудоносен пласт. И че той самият трябва да грабне кирка и лопата и да го разкопае.

Постепенно и изненадващо трудно (което беше съчетано с пълното мълчание на Бауман) Барни осъзна, че е пресъздал най-мъчителната връзка в живота си.

В основата на това откритие стоеше гняв.

— Защо, по дяволите, не казвате нищо? — попита той с растящо безсилие. — Аз, ви плащам добри пари, а вие не искате да ми говорите. Мислите, не забелязвам, че дори не ми казвате „Добро утро“. Боже Господи, дотук чувам от вас само „Времето ни изтече“. И какво да правя с това?

Доктор Бауман не отговори.

— Добре, сега разбирам, Фриц — рече Барни с неприкрита враждебност (което личеше от непочтителната употреба на малкото име на изтъкнатия лекар). — Вие всъщност искате да ме разкарате. Е добре, успяхте — разкарвам се.

Доктор Бауман не отговори.

— Добре, добре, разкрит съм. Искам да кажа, че съм прочел цялата литература и знам какво идва сега. Аз трябва да кажа, че всъщност съм се ядосал не на вас, а на човека, за когото ви мисля — знаеш, че съм прав Фриц. Признай поне, че съм наясно със себе си.

Доктор Бауман не отговори.

— Разбира се — троснато рече Барни и продължи тирадата си, — вие искате да кажа...

Той не успя да довърши изречението си. Все още не можеше да произнесе името на онзи човек от миналото, който сякаш го беше третирал по същия начин както сега Бауман.

„Мамка му, помисли си той, май трябваше да стана дерматолог. За целта не е необходимо да имаш дори и обрив. Защо се подлагам на този глупав курс? Какво ме е грижа дали Бауман ме харесва, или не? Той е просто един дебел и оплешивяващ дъртак.“

— Какво си мислите? — попита Бауман.

В първия момент Барни се сепна от внезапно прозвучалия му глас. После му отговори с чувство на очистителна агресивност:

— Тъкмо си мислех, че сте един дебел и оплешивяващ дъртак.

Настъпи пауза. Сетне Бауман спокойно попита:

— Каква е асоциацията ви?

— Никаква, никаква. Нямам асоциация.

Барни просто не можеше да разкрие объркващата връзка, която беше направил.

Накрая отбеляза:

— Не мисля, че това ще доведе до нещо, Фриц.

Отново настъпи тишина, която продължи до момента, когато лекарят най-сетне каза:

— Времето ни изтече.

На Барни му бяха необходими цял месец ежедневни сеанси и безброй повторения на същата тази сцена с различни нюанси, преди да събере смелост и да признае на Бауман, че зад думите, които беше използвал, за да го охули, стоеше една важна асоциация.

— Да, да — каза той. — Зная какво предполагате, че си мисля — че думата „дъртак“ е просто жаргонен вариант на думата „баща“. Но грешите. Това е глупава идея.

Барни все така не дръзваше да се пребори с проблема си.

— Боже — оплака се той. — Не мога да кажа, че получих кой знае какво срещу тези близо триста долара.

И изведнъж си помисли: „Защо се държа като типичен пациент от учебниците? Защо се оплаквам за таксата? Защо да не бъда различен?“

После му хрумна друга идея. „Може би Фриц ще ме хареса повече, ако пасна в обичайния модел.“

Надвисналата през 1965 година буря над Югоизточна Азия най-накрая се разрази. И наистина първите серии от бомбардировките на президента Линдън Джонсън носеха злоещото кодово название „Тътнеща гръмотевица“.

През юни Белият дом обяви, че генерал Уестморленд може да хвърли американските армейски части в бой, когато сметне за

необходимо.

Ако кажем, че малкият пламък прераства в огромен пожар, това ще бъде нещо повече от метафора. Защото тъкмо в тази година първият антивоенен демонстрант посегна към портфейла си, извади малко листче хартия и го запали. Това беше първата горяща повиквателна заповед — и тя далеч не остана последна.

Макар връстниците им да бяха твърде възрастни, за да бъдат привлечени като пехотинци, онези, които бяха станали медици, все още бяха длъжни да служат в армията на своята страна. И все по-голям ставаше броят на лекарите, които заминаваха за Виетнам в изпълнение на дълга си.

В началото съпротивата не беше голяма. Това може би се дължеше на опита на администрацията да прикрие все по-голямата замесеност на Съединените щати в делата на тази малка югоизточноазиатска страна.

Беше странно, но онзи, когото бе най-малко вероятно да мобилизират, имаше най-голямо желание да служи. Ханк Дуайър се записа като доброволец. Положението му въкъщи беше станало непоносимо. И тъй като у дома мир нямаше, той реши, че може да отиде и някъде, където се водеше истинска война. Първоначално Черил не възрази. Всъщност тя и останалите в семейството се възхитиха от патриотизма на Ханк. И освен това беше сигурна, че ще го пратят в тила, за да се грижи за съпругите на офицерите. Никой не предвиди с какво пламенно усърдие Ханк ще се включи в специална военна програма, която преквалифицира лекарите и ги подготвя да лекуват травми, получени по време на сражения.

Подготовката изглеждаше така: армейски снайперисти откриваха огън по частично упоени овце, след което лекарите се втурваха да ги „спасяват“. Първоначално това се оказа тежка задача — особено за млади хора, откърмени с нежни песнички, като „Где си, малко агънце“ и „Мери агънце си има“.

Както се оказа, в мотивите на Ханк се криеше не само пламенен патриотизъм. В офицерския клуб във Форт Девънс, щата Масачузетс, той беше чул главозамайващи истории за екзотичните удоволствия на Сайгон.

Един опитен капитан на редовна служба, който вече беше ходил там на кратко проучване, обобщи нещата по този начин:

— Спомняте ли си, момчета, как изглеждаше Хавана, преди оня брадат чеп да сложи край на удоволствията? Направо беше фантастично — прав ли съм? Един безкраен празник. Като че друго там не расте, освен ром и мадами. От тия мадами по-хубави никъде не можете да видите. Винаги съм се чудил какво стана с всичко това след идването на оня лайнар Фидел. И сега вече знам. Те просто са си вдигнали партакешите и са се преместили в Сайгон.

— Наистина ли е толкова хубаво? — попита негов колега с широко отворени очи.

— Не — настойчиво рече капитанът. — Десет пъти по-хубаво. Целият се одървям само като говоря за това. Да пийнем по още една бира.

— Сега е мой ред — предложи услугите си младши лейтенант Ханк Дуайър, д.м. от американските санитарни части.

Докато наблюдаваше как се точат трите нови чаши с бира, в клуба влезе един висок капитан, който махна към бармана.

— Хорацио, два джина с тоник и по-леко с тоника.

— Веднага, капитане — учтиво отвърна човекът зад бара.

Ханк се обърна и видя едно познато лице, но не можа да се сети за името.

— Извинете, не ви ли познавам отнякъде?

Капитанът погледна към Ханк и веднага отбеляза:

— Вие от санитарните части ли сте?

— Да.

— Тогава може би познавате жена ми от Харвард.

Ханк се ориентира.

— Сега се сещам. Вие сте мъжът на Лора Кастелано, нали?

— Може и така да се каже — отвърна Палмър.

Двамата се представиха един другиму отново и се ръкуваха.

— Какво те води тук, Палмър? Трийсетдневен запас?

— Не, върнах се на редовна служба.

— Дявол да го вземе — отбеляза Ханк, — Лора сигурно го е понесла доста тежко, а?

— Ами всъщност — отвърна Палмър — тя е толкова заета да лекува болните, та не мисля, че ще забележи отсъствието ми поне един месец.

— Да. Жена ми се оплаква, че от толкова стоене в болницата децата вече не си спомняли как изглеждат.

— Усещането ми е познато — рече Палмър.

— Имате ли деца? — попита Ханк.

— Ъ-ъ, не.

— Е, добре сте го измислили — предположи Ханк. — А пък у нас е менажерия. Нищо не мога да свърша там. Откровено казано, завиждам ти. Щеше да бъде чудесно, ако бяхме прекарвали няколко години само с Черил... просто ние двамата. Нали се сещаш, всяка вечер като събота вечер — ако разбираш какво искам да ти кажа.

— Разбирам — рязко отвърна Палмър.

— Лора е страшно момиче — продължи Ханк неудържимо. — Прилича на онези мадами от кориците на списанията — наистина така мисля.

— Благодаря. Непременно ще ѝ го кажа.

В този момент дойде Хорацио с питиетата и избави Палмър.

Бяха изминали близо два месеца откакто Барни се премести в едно огромно и разнебитено таванско помещение в стил Со Хо, но той все още нямаше и най-малка представа, от какво беше предизвикан онзи пристъп, тласнал Вера Михалич да чупи шишета.

На другата сутрин след случилото се той сърдито се поинтересува за причините, а Вера му изръмжа, че била опустошила единствено тоалетните му принадлежности просто „защото не разполагах с главата ти“. Нима това беше поведение на опитен психотерапевт? Барни започна да се пита дали тя не изследва мозъците на пациентите си с чук и длето.

Слава Богу, след няколко месеца тя напускаше и той повече нямаше да понася убийствените ѝ погледи в болницата.

Междувременно се радваше като дете на своя продължаващ възход в литературния свят. Кулминацията беше една покана за обяд в „Лутес“, където цената на виното надвишаваше месечната му лекарска заплата. Негов домакин беше Бил Чаплин, главен редактор в Бъркли Хаус, а името на тази издателска къща говореше само за изданията ѝ.

Барни установи, че Чаплин е изключително начетен, което му даваше възможност да говори с еднаква лекота и за Платон, и за

френския *нов роман*. Но той беше още по-впечатлен от качествата и достойнствата на асистентката, която Чаплин беше довел със себе си — грациозна нимфа с дълги естествено руси и свободно падащи коси.

Когато Барни пристигна, те вече бяха на масата.

— Сали просто ще ни прави компания, докато поговорим, ако нямаш нищо против — почтително каза Бил.

По някакви неведоми пътища Барни разбра с пълна сигурност, че Сали Шефилд (улица „Брин Мор“ № 63) има фантастични крака, макар те да бяха скрити под полата ѝ, която пък се намираще под масата.

Въпреки относителната си неопитност Барни не беше наивен. Той знаеше, че Чаплин не го е довел тук да обсъждат Флобер, Пруст или Фокнър, макар и да стана дума за всеки един от тях. Но заговориха по работа едва след суфлето, брeндитo и контрабандните хавански пури.

Барни разбра, че е дошло време за съществената част, когато кръшната госпожица Шефилд се извини за ранното си тръгване с очарователно обяснение:

— Шефът ми е истински експлоататор и ми е оставил куп работа за вкъщи. Приятно ми беше да се запознаем, доктор Ливингстън.

Очите на Барни бяха приковани в златните разпуснати коси, които чезнеха, докато тя се отдалечаваше. „Боже, помисли си той, тя е по-русa и от Лора.“

— Барни — започна Чаплин, привличайки вниманието му върху себе си, — надявам се, че си разбрал колко съм впечатлен от твоята работа. В нея има свежест. Да се четат материалите ти, е вълнуващо преживяване, защото не използваш разни психиатрични дрънканици.

— Поласкан съм, Бил — искрено отвърна той.

Издателят се усмихна.

— Много бих искал да те публикувам, Барни.

— А аз много бих искал да ме публикуваш — отвърна Барни.

— Някакви нови хрумвания?

— Всъщност да. Още от дете съм влюбен в спорта. Сто на сто всеки по някое време си е представял, че е шампион.

Бил кимна.

— Аз пък щях да ставам полузащитник в националния отбор. Но за нещастие, когато достигнах сто шейсет и осем сантиметра, спрях да раста.

— Винаги съм мечтал да стана професионалист и да играя за „Никс“ — продължи Барни. — Но всъщност някои хора превръщат фантазиите си в действителност. Като например бегача Емил Затопек, Железния чех — навярно в главите на такива хора има нещо особено, което ги кара да преодоляват границите на човешките възможности. Но примерите са буквално десетки.

— Черната бомба е също в категорията — предложи Бил.

— Абсолютно. Джо Луис е удивително явление. На седем години дори не е можел да говори, а впоследствие става световен шампион в тежка категория.

— ... а, от друга страна, има цяла една категория спортисти, които са започнали с телесни недъзи. Хал Конъли например. Представяш ли си... по рождение е бил сакат с лявата ръка и от всички възможни неща избира хвърлянето на чук, което е *подчертавало* неговата недъгавост. Той свършва кариерата си с олимпийско злато от 1956 година и седем световни рекорда.

— Това ще бъде страхотно — съгласи се Бил, посрещайки радушно идеята.

Оберкелнерът пристигна със сметката, която домакинът на Барни бързо подписа и я върна обратно.

— Благодаря ви, господин Чаплин — каза оберкелнерът с лек поклон и с прегъване в коленете.

— Да — обобщи Бил, — мисля, че идеята ти е чудесна. И съм сигурен, че ще уредим нещо, което да удовлетвори твоите хора.

„Какви хора? — зачуди се Барни. За какво говори тоя?“
Обаче Чаплин скоро изясни нещата.

— Кажете им да ми се обаждат утре сутринта. Виж какво, съжалевам, че трябва да те оставя по този начин, но тази нощ ми предстои да прегледам един дълъг ръкопис. Остани и си поръчай още едно бренди или нещо друго. Между другото кои са твоите агенти?

Барни започна да рови в прогизналата си от „Бордо“ памет и му се стори, че измина цяла вечност, преди да отговори:

— Ъ-ъ... Чапман, Рътлидж и Страус...

— А адвокати — одобрително рече Бил. — Слава Богу, че си нямам работа с ония жалки десетпроцентаджии. Чао.

Келнерът допълзя отново.

— Желаете ли нещо, господин Ливингстън?

— Ъ-ъ, всъщност, да, ще ви бъда благодарен, ако ми донесете чаша минерална вода. А имате ли телефон?

— Веднага, сър.

Призракът изчезна.

Нима този човек отива да ми донесе телефон? На мен, Барни Ливингстън, дошъл наскоро от Бруклин, Ню Йорк? На мен, дето през целия си живот съм разполагал само с пет и десетцентови монети, сега ми носят телефон на сребърен поднос? Господи, нямам търпение да разкажа това на Фриц.

Но сега му предстоеше една по-належаща работа. Той набра телефона.

— Кой е? — обади се сънлив глас.

— Уорън, аз съм... съжалявам, че те събудих.

— Барн? Някакви проблеми ли имаш?

— Нещо такова. Но от приятно естество. Имам нужда от „хора“.

— Сигурен ли си, че не си превъртял от недоспиване?

— Не, не, но ми се струва, че забравих имената на компаниите, за които работиш.

— Чапман, Рътлидж и...

— Добре, добре — прекъсна го Барни. — В мозъка ми все още е останало нещо. Виж, Уорън, открий най-добрите агенти в твоята служба и ги помоли да ми се обадят в болницата. Току-що продадох една книга!

— Хей, страшен си! Поздравления, Барн! Чакай да видиш какво ще стане, мама като разбере за това. Сигурно си на седмото небе.

— Всъщност съм в „Лутес“, но никога не съм бил толкова близо до него. Лека нощ, братле, и ти благодаря.

Това беше една относително спокойна нощ в пъкъла, както лекарите често наричаха спешното отделение — обичайните счупени кости, деца с треска, пострадали при автомобилни злополуки и т.н. — до момента, в който полицията съобщи на сестрата от пропуската, че в болницата ще пристигнат двама души, станали жертва на изключително брутално нападение, получили при инцидента многобройни намушквания и сериозна загуба на кръв.

Само след няколко минути Сет чу воя на линейките и на полицейските коли и миг по-късно спешното отделение заприлича на лудница. Пострадалите може би наистина бяха само двама, но самите санитарни и полицаи, които се втурнаха вътре с носилки, бяха омазани в кръв.

— Кой отговаря тук? — излая един сержант от полицията.

— Аз — каза Сет. — Говорете бързо, защото ми се струва, че нямаме много време за губене.

— Извинете, докторе, извинете. От онова, което можах да видя, жената е пострадала по-тежко. Струва ми се, че раните ѝ са повече — а мисля, че е била и изнасилена.

— Благодаря ви, сержант — каза бързо Сет. — Аз сам ще се погрижа за нея.

Той махна към две сестри и един стажант на име Тим Блустоун да вкарат пострадалия във втора травматична зала, а междувременно той, един друг стажант и една трета сестра щяха да се заемат с жената в стая № 1.

Носилката още не беше спряла, когато помощникът на Сет вече вкарваше система в едната ръка, а той самият се зае да прелива кръв в другата.

Сестрата свали онова, което беше останало от дрехите на момичето. Навсякъде от тялото ѝ бликаше кръв, но тя беше толкова зашеметена от шока, че сякаш не усещаше никаква болка.

Сет тъкмо се опитваше да прецени броя и сериозността на нараняванията, когато чу от другата страна на масата разни гневни и възмутени гласове да си говорят:

— Животни, абсолютни животни. Как е възможно човек да направи такова нещо?

— Явно се е борила с всички сили — спокойно забеляза Сет. — Повечето от нараняванията ѝ са по ръцете и раменете. Разкъсванията на корема са само две, доста са под сърцето и са твърде повърхности, за да засегнат някой орган.

Той вдигна очи към по-младия лекар.

— Провери дали има вътрешни кръвоизливи, и започни да шиеш. Отивам да видя как се справя Тим, и веднага се връщам да ти помогна.

Той тръгна бързо по коридора, отвори вратата и завари другия спешен екип, замръзнал в странна неподвижност.

— Какво става? — попита Сет.

Тим Блустоун отговори с дрезгав глас:

— Ножът е попаднал точно в сърцето му. Мъртъв е.

Сет погледна към монитора, показващ сърдечната дейност — линията беше права. Жертвата лежеше неподвижно на масата. От лявата страна на гърдния кош се процеждаше червена струйка.

— Проверете отново кръвното налягане — нареди Сет и извади фенерче от джоба си, за да погледне в очите на пострадалия.

— Вече направих това — отбеляза Блустоун. — Зениците му бяха разширени и не реагираха изобщо.

— Какво е кръвното налягане? — попита Сет, сякаш почти не беше чул думите на стажанта.

— Нула — отговори Блустоун. — Казах ти, че е мъртъв.

Сет като че ли отново не обърна внимание на присъдата на колегата си.

— Подайте ми игла и спринцовка.

— С какво, докторе? — попита старшата сестра.

— Просто подкожна инжекция — отвърна ѝ грубо той.

Спринцовката беше поставена в ръката му. За изумление на всички присъстващи — и особено на младия лекар Блустоун — Сет бързо заби иглата в гърдите на човека в почти същата близост до сърцето, каквато беше и раната. Той остави спринцовката да се напълни с кръв и по този начин намали налягането в сърдечната област.

— Започвам да долавям сърдечен пулс — каза невярващата на очите си сестра, която стоеше пред монитора.

Сет кимна леко, за да потвърди думите ѝ, и после се обърна към другата сестра:

— Дайте на доктор Блустоун десет милиграма епинефрин — след това погледна по-младия лекар и нареди: — Забий иглата право в сърцето му, Тим.

Без да каже нито дума повече, той посегна към таблата с инструменти, взе скалпел и направи разрез върху гърдите на пациента, а после с помощта на широк екартьор счупи две от ребрата му. Сега пред очите на всички се откри туптящото сърце.

Сет сложи едната си ръка върху раната, а с другата стисна органа. Старшата сестра се втурна да провери дали дежурните хирурзи са пристигнали, за да довършат онова, което Сет вече беше започнал.

Блустоун стоеше онемял. Единственото нещо, което можа да каже, бе:

— Исусе Христе, мисълта ти работи като светкавица — а после се сети нещо и добави: — Но това беше в противоречие с правилата — само хирург има право да отвори гръдния кош на пациента.

— Зная — отвърна Сет с лека досада. — Опитай се да кажеш това на вдовицата му.

Ръцете на Сет продължиха да масажират сърцето, а очите му бяха приковани в лицето на човека.

След няколко минути той започна да стене:

— Елън, къде е моята Елън?

— Тя е добре — промълви Сет. — Аз съм доктор Лазаръс, а жена ви е в другата стая. Ще се оправите и двамата.

Час по-късно, когато двамата лекари бяха успели да измият кръвта от ръцете си (макар и саката им все още да бяха на червени ивици), те имаха възможността да обсъдят случилото се.

— Не знам какво, да кажа, Сет. Чувствам се толкова дяволски виновен. Ако не беше дошъл...

— Остави това, Тим. Всички ние понякога се сащисваме.

Не и ти. Наблюдавам те от цяла година и нито веднъж не видях да сбъркаш.

Сет се усмихна.

— На тази процедура не са ви учили в института, Тим. Казва се С.С.З.

— Какво?

— Спасявай собствения си задник.

32.

Годината беше метежна. През хиляда деветстотин шейсет и шеста в Америка избухнаха не по-малко от четирийсет и три бунта на расова основа.

Общността на чернокожите в Ню Хейвън кроеше планове да отстоява своята собствена идентичност и да потърси неотменимите си права. Но за жалост Мартин Лутър Кинг не беше желан гост на техните заседания. Тук, както и във всички най-северни градове, борбата щеше да бъде жестока и кървава.

И Бенет Ландсман неизбежно щеше да бъде повлечен от вихъра.

Той оформяше документите на пациент, когото току-що беше приел с диагноза ингвинална херния, когато на вратата се почука. Посетителят му бе един чернокож мускулист санитар и единственото нещо, което знаеше за него, беше, че се казва Джек.

— Преча ли ви, докторе?

— Не, никак. Влез и седни.

Джек влезе, но не седна. Бенет се върна на бюрото си и видя угриженото лице на младия мъж.

— Някакви проблеми ли има?

— И така може да се каже, докторе.

— Моля те, наричай ме Бен. Кажете сега какъв е проблемът?

— Става дума за всички нас — неуверено рече санитарят. — Така да се каже, аз съм упълномощен да представям братята и сестрите от персонала на болницата. В това число не включвам портиерите и чистачите.

— Яка работа.

— Не е дип тъй, Бен. Знаеш ли колко са чернокожите лекари и стажанти тук?

Бенет се усмихна:

— Имам чувството, че пръстите на ръцете и на краката ми ще стигнат, за да ги изброя.

— Достатъчни са ти и пръстите на ръцете, това е. Виж, Бен, на много от нас ни е писнало да си седим на задниците и да пишем писма

до членове на Конгреса — или пък да маршируваме като бойскауты в парка на Ню Хейвън. Оформя се една група, склонна към по-твърди действия. Ние искаме онова, което ни е писано да се случи... и го искаме сега. Чат ли си?

— Чат съм — отвърна Бенет.

— В четвъртък вечерта имаме нещо като решително заседание. Какво ще кажеш за седем и половина?

— Става. А адресът?

Джек се изправи, извади едно листче хартия от джоба си и го подаде на Бенет.

— Мисля, че онова, което ще видиш там, ще ти отвори очите.

После се обърна и тръгна да излиза.

— Между другото — извика Бенет след него — тази група има ли си име?

— Да — отвърна Джек, — името ни е „Черните пантери“.

Той вдигна стиснатата си в юмрук ръка в знак на поздрав и излезе от стаята.

— Фриц, аз си изясних всичко — обясни Барни с надеждата, че психоаналитикът е буден и го слуша. — По време на войната баща ми го нямаше и, естествено, аз си фантазирах за него, а понякога може би съм се питал дали аз не съм причината той да не си е у дома.

Лекарят нито потвърди, нито отрече това предположение.

— Виж, Фриц, непрекъснато ти повтарям, че ще ми бъде от голяма полза просто ако ми дадеш възможност да разбера дали съм прав, или греша — той направи пауза. — Прощавайте, докторе, моите разстроени нерви не трябва да бъдат за ваша сметка. Аз със сигурност знам, че онова, което казвам, е вярно, защото наистина го мисля. Не съм ли прав?

Психоаналитикът отново не отговори.

— Естествено, търсейки образа на бащата, аз се върнах в ранното си детство. И веднага се сетих за Луис Кастелано, той живееше само на петнайсет метра. Огромен, подобен на мечка и с бащинско поведение. Предполагам, че до известна степен станах лекар просто за да бъда като него... макар той да не вярваше много в

психиатрията. Понякога се шегуваше, че тя била само „изповед без опрощение“.

— Тези думи са на Г. К. Честертън — каза Бауман в едно от редките си вмешателства.

— Възможно — отвърна Барни, — но са и на Кастелано. Сигурен съм, че той не е чел Честертън... Луис, беше един консервативен пропагандатор на католицизма и нищо друго.

Барни продължи да негодува срещу своя „неистински баща“ почти цял месец. Едва тогава д-р Бауман сметна за необходимо да се намеси.

— Но ти все пак си имал истински баща — отбеляза аналитикът.

— Е, да. Да не мислите, че нарочно избягвам да говоря за него? Е, Фриц, не съм се вманиачил чак толкова. — Той се замисли, после каза тихо: — А може би съм, а?

Барни изтълкува мълчанието на лекаря като съгласие.

— Обикновено го сънувах, когато го нямаше — само че след време забравих как изглежда. Искам да кажа, гледах всички ония храбри войници от филмите за войната и си представях, че и татко е някакъв здравеняк.

Барни замълча, а в съзнанието му изплува денят, в който посрещнаха Харолд на гарата — и той изживя наново разочарованието си.

— Представях си го едър и висок, а човекът, който приближи, накуцвайки към нас, изглеждаше толкова дребен и крехък.

Той спря изведнъж, защото почувства, че всеки момент ще се разплаче. Пое дълбоко въздух няколко пъти и продължи:

— Но все пак той беше мой баща и аз исках на всяка цена да го зарадвам. Представяте ли си, дори започнах да уча латински само за да му покажа, че се интересувам от предмета му! Сигурно не е било кой знае какво...

Барни пак замълча, после отбеляза горчиво:

— За него поне не беше.

Ядът му нарастваше.

— Знам, че съм ви го казвал хиляда пъти. Бях доста добър баскетболист в гимназията и винаги вдигах на крака мидуудските

запалянковци с някой бърз пробив или нещо подобно. Исках баща ми да ме види в действие, разбирате ли, да чуе одобрителните възгласи на тълпата... Но той никога не дойде — Барни замълча, като все още се опитваше да сдържа емоциите си. След малко каза: — Понякога го мразя — и продължи с горчивина, — мразя го за това, че умря, преди да ме види... да ме види пораснал.

И не можа да каже нищо повече. Той плачеше.

Барни преглеждаше пациенти на благотворителни начала в болницата — някои веднъж, други два пъти седмично — и така се убеждаваше в правотата на твърдението на Торо, че повечето хора свикват да живеят с отчаянието си.

В учебниците му пишеше, че поне двайсет процента от човечеството страда от депресивни симптоми. Но унието, което Барни срещаше всеки час, караше тази преценка да изглежда милостиво занижена. Отчаянието беше като епидемия — в Ню Йорк поне.

Една малка част от пациентите проявяваха двуполусни синдроми. Те поне ту се носеха на гребена на необяснима еуфория, ту падаха на дъното на също толкова немотивирано отчаяние.

От друга страна, учебникът му не грешеше, като казваше, че тази болест се среща по-често при жените. Те имали по-голям „коэффициент на уязвимост“. За много от тях домът — без деца дори — е самотен затвор без утехата и подкрепата на близък човек.

Понякога след цял ден, изпълнен с кошмари, Барни стигаше до извода, че щастливи бракове няма. Но все пак, размишляваше той, щастливите няма да идват да се лекуват, нали така?

Той откри, че в по-голямата си част „Меланхолията и тъгата“ на Фройд все пак предлага най-проникновеното обяснение на депресията. Защото тези, които страдат от нея, в известен смисъл тъгуват за загубата на самоуважението си, за това, че са длъжни да живеят.

И той обясни на д-р Бауман, че този проблем го бе завладял изцяло, защото се тревожи за Лора.

— Това момиче има всичко — тя е красива, умна, великодушна, има чувство за хумор. А ето че се мисли за недостойна и позволява на

оня кучи син, съпруга ѝ, да я тъпче. Божичко, иска ми се да я види лекар.

Впрочем Лора вече се виждаше с лекар. Иначе казано, тя ходеше с Роби Уолд — един психолог, с когото се беше запознала, когато той дойде в Детското за една извънредна консултация. Струваше ѝ се, че той притежава чара и оптимизма на Барни — плюс някои необичайни лични качества. Той беше също талантлив пианист и преподаваше в Нюингландската консерватория.

И винаги когато отиваха в някой джазклуб, накрая той неизменно заемаше мястото на пианиста и завършваше композицията със собствени импровизации.

Роби беше мил и внимателен, появяваше се често в среднощна доба по време на дежурствата на Лора с куп гевреци или половин кило разноцветен сладолед.

Винаги вземаше огромни количества „Роки роуд“ — любимия ѝ сладолед, — макар Лора никога да не беше му споменавала, че предпочитанията ѝ към този вид се дължат на името му^[1], което тя приемаше като ироничен коментар по повод на брака си.

И все пак тази връзка я притесняваше. Тя не бе страдала от скрупули, че се среща с други мъже, а в същото време ходи с Палмър. Но сега, когато бе вече омъжена, се чувстваше виновна. Вярваше — или ѝ се искаше да вярва — в светостта на клетвата, която бе дала.

Все пак вниманието, което Роби ѝ оказваше, накрая я бе покорило. Още повече че беше самотна. С изключение на разговорите по телефона с Барни, тя наистина нямаше с кого да размени две думи. Дори пощата ѝ се състоеше предимно от сметки, картичка от Палмър от време на време и нередовни писма от Грети.

И тъй като все повече се отпускате с Роби, тя започна да споменава проблема на Грети.

— Може и да греша — бе отвърнал Роби, — но най-големият ѝ проблем е собственият ѝ лекар. Анди Химерман може да е най-големият експерт по смущенията при подрастващите в света и да има профила на Кари Грант, но иначе хич не е стока.

— Какво имаш предвид? — попита Лора.

— Мисля, че не е уверен в своята мъжественост. Но все пак не мога да проумея защо му е притрябвало да злоупотребява с положението си и да прелъстява пациентки.

Лора бе слисана.

— Откъде знаеш толкова много за него?

— Не искам да бъда неколегиален. Да речем, лекувал съм пациентка, с която той се беше забъркал и която обърка.

— Но Грети се кълне, че той иска да се ожени за нея.

Роби се подсмихна.

— Ще използвам израз на Дороти Паркър: „Ако всички жени, на които Анди е дал обещание за женитба, ги видя зарязани в една безкрайна редица, никак не бих се изненадал.“

— Роби, това никак не е смешно. Грети не познава мъжете. Затова е отишла при Химерман.

— О, господи — промълви Роби и се умълча.

Лора бе длъжна да попита:

— Успя ли да оправиш онази негова пациентка? Искам да кажа, добре ли е вече?

Роби се смути.

— Момичето беше много болно.

Лора се хвана за миналото време.

— Беше?

Роби кимна сериозно.

— За малко не посочих на следователя като причина за смъртта Андрю Химерман, доктор по медицина.

— Боже мой! — възкликна Лора. — Защо не съобщи за това?

— Опитах се — отвърна глухо Роби. — Но единственият свидетел не можеше да даде показания.

Бенет не можеше да заспи — дори след двата милиграма валиум, които бе взел. Все пак той знаеше, че е от съдбоносно значение да е добре отпочинал, иначе нямаше да е достатъчно сръчен, за да оперира. В хирургията не си извинен за това, че е понеделник сутрин.

Накрая той преодоля неохотата си и вдигна телефона.

— Д-р Ливингстън го няма — каза един глас, който звучеше точно като този на Барни Ливингстън.

— Ей, аз съм, Бенет. Събудих ли те?

— А, д-р Ландсман — каза Барни вече с фалшиво професионален тон. — Може ли да ви се обадя малко по-късно? Тъкмо преглеждам един пациент.

— У дома, посред нощ? Звънях в болницата и ми казаха, че *не* си дежурен.

— Д-р Ландсман, струва ми се, че по-добре ще е да ми се обадите утре сутринта в редовните ми приемни часове.

Бенет най-сетне загрея.

— Да не би да си с гадже, докторе? — попита тихо той.

— Да, докторе — отвърна Барни многозначително. — И пациентката сериозно се нуждае от незабавната ми намеса.

— Извинявай. Няма повече да спирам възхода на медицината.

Барни остави слушалката и се върна в стаята, като мърмореше театрално:

— Край няма. Лекарите се обаждат за съвети денонощно. Това, че в Европа в момента е ранна сутрин, не значи, че имат право да ме безпокоят сега.

После попита пациентката си:

— Докъде бях стигнал?

— Точно дотук — отвърна Сали Шефийлд.

Бенет не можеше да повярва на очите си.

В малката, изпъстрена с цветни плакати дневна на горния етаж на едно двуфамилно жилище близо до Диксуел авеню се бяха натъпкали повече от двайсет негри, половината от които бяха жени с бухнали дълги коси. Повечето от мъжете бяха облечени като извратени манияци по кожените изделия или като щурмоваци (или двете едновременно). Защото официалната униформа на „пантерите“ се състоеше от яке, барета, риза и панталони от черна кожа. И, разбира се, черни ботуши.

Ярост покриваше стените на стаята: снимки на Малкълм Х, Че Гевара, Стоукли Кармайкъл и Рон Каренга — най-войнствения от черните националисти. Плакатите сякаш крещяха в хор революционни лозунги: „Огън за дългоносите мръсници“, „Смърт на белите“.

Бенет влезе смутен и се зарадва, когато видя Джек. Санитарят го поздрави, после го заведе до средата на стаята, където го представи на събралите се като „брата Бенет“.

В спортния си университетски пуловер, ризата с разкопчана яка и дънките Бенет се чувстваше като чужденец.

Той положи усилия да се слее с тези хора, които въпреки всичките си войнствени намерения се стремяха да поправят една коренна несправедливост. Странно защо, той си спомни едно есе, което Барни му беше дал веднъж, за да го предаде на Хершел. Беше писано от Бруно Бетелхайм и третираше човешкото поведение в екстремни ситуации. То беше за концентрационните лагери, но принципите бяха същите. Прекомерният натиск води до удивителни реакции сред потиснатите.

Джек се изправи, за да вземе думата, но тук го наричаха не с „робското“ му име, а *брат Джамал*.

— Имаме братя, които са били в армията и могат да научат хората ни как се води партизанска война. Имаме курсове по карате за всяко дете, което не е достатъчно голямо, за да държи пушка. Освен това организираме учения по уличен бой. Ако белият човек се готви за война, ще я има!

Последваха овации и одобрителни възгласи: „Браво.“

Брат Джамал попита дали има някакви въпроси.

Бенет се поколеба, после вдигна ръка.

— Може ли да попитам какви доказателства имате, че въ... въпросните бели се готвят за война?

Джамал-Джек отговори:

— Имам писмени доказателства, че армията на САЩ подготвя седем специални части — чувате ли? — *Седем специални части*, които трябва да се справят с „наглото“ държане, което очакват от нас. Само че ние възнамеряваме да ги смачкаме *тях*.

Това предизвика нов залп „Браво“ от страна на публиката.

— Между другото — продължи говорителят, като погледна към Бенет, — искаме да започнеш един курс по първа помощ и понеже си хирург, да обучиш един медицински корпус да лекува рани от куршуми. Така че с нас ли си, братко?

Бенет се почувства като в небрано лозе.

Джамал-Джек го подкани:

— Хайде, човече, знаеш какво казва Елридж: „Ако не си част от разрешението, значи си част от проблема.“ Така че на чия страна си, братко Бенет?

Из тълпата се разнесе шепот.

Бенет се изправи и отговори колкото може по-спокойно:

— Сигурно съм по-стар от всички вас и може би ще успея да представя борбата за равенство — нашата борба — в един вид перспектива. В малкото градче в Джорджия, където израснах, имаше гимназия за белите и хамбар за „неграта“. По-късно училищата на Юга, и университетите дори бяха слети. Вече имаме един черен сенатор от Масачусетс...

— Я чакай малко, Чичо Том — изрева ядосано един глас.

Беше Джомо Симба (на суахили — „лъв“).

— Ясно е, че главата ти, мистър, е точно до задника на белия човек.

Сред подигравателния кикот на „пантерите“ Симба продължи:

— Тук сме, защото ни дойде до гуша от тъпите брътвежи на белите: „Вижте колко далеч сте стигнали.“ По-добре се вдигай и си обирай крушите, човече. Иначе, като се разсее димът ще си се превърнал на черен пух и прах.

Възгласите „Браво“ бяха още по-силни.

— Добре, умнико — отвърна язвително Бенет, — да видим как ще ми отговориш на някои въпроси с повишена трудност. Първо, какво спечелихме с подпалването на Уотс или на някой от другите централни райони, след като всъщност запалихме собствените си домове и работни места? И още — някой от вас да е лекуван в болницата „Иейл-Ню Хейвън“? Къде, по дяволите, ще идете, ако я изгорите?

— Имат двама черни лекари на кръст в целия медицински персонал — изкрещя писклив женски глас.

— Съгласен, съгласен — отвърна веднага Бенет. — Но все пак в спешното *приемат* целия черен Ню Хейвън.

— Какъв напредък, дявол да го вземе, е това? — озъби се в отговор жената.

Бенет снижи глас и отговори бавно и отмерено:

— Дайте ми минута, за да ви разкажа една историйка. Човекът, който пръв изпробва технологиите по преливане на кръв, беше един черен лекар на име Чарли Дрю — един от най-кадърните хора в света.

През 1950 г. той пострада при автомобилна катастрофа в Алабама. Но понеже бил черен, не го приели в проклетата болница за единственото, което можело да спаси живота му — *преливане на кръв*. Зацепвате ли? Някой от вас да е имал някога подобен проблем?

Те мълчаха.

— Това, което искам да кажа, е, че разбирам желанието ви да изгорите мостовете зад себе си. Но защо бе, защо ви трябва да палите мостовете *пред* себе си?

Те мълчаха вцепенени, докато един от „пантерите“ не се обади от дъното на стаята:

— Не ни трябва проклетото ти мнение. Искаме да видим задника ти в предните редици.

Бенет се опита да напусне сцената колкото може по-кратко.

— Вижте, момчета — рече тихо той, — поставихте ме пред много труден избор и ми трябва време да помисля. С удоволствие ще преподавам първа помощ в гетото — това ще е от полза. Само че не съм готов да сложа бомба под стола на Линдън Джонсън.

И след като се извини с болничните си задължения, той се отправи към вратата.

В коридора го настигна Джамал-Джек.

— Слушай, Бенет — прошепна той притеснено, — работата ми носи шейсет и осем и петдесет чисти, а трябва да издържам жена и деца. Нали няма да кажеш...

— Разбира се, че не, Джек. Не се тревожи.

Бенет се обърна и се втурна надолу по стълбите към улицата, защото се срамуваше, че може да го видят в деветхилядидоларовия му „Ягуар“.

---

[1] Скалист. — Б.пр. ↑

33.

Навлизането в живота е един величав момент. И ето че през 1967–1968-а повечето лекари, завършили медицина пет-шест години по-рано, най-после биваха освобождавани от надзор и продължаваха сами, увенчани с короната на всеведението, а в същото време прокълнати да осъзнават своята ограниченост и склонност към грешки.

Времената бяха толкова объркани, че военните лидери се произнасяха върху стойността на живота, а лекарите предопределяха момента на настъпване на смъртта. Моралната шизофрения беше остро заразно явление.

Генерал Уестморленд каза на пресата, че жълтите — като тези например, които неговите войски се опитваха да изтребят във Виетнам — ценели човешкия живот по-малко, отколкото хората от по-просветения Запад.

Черните се бунтуваха в големите градове, навличайки си гнева на белите. Но колкото и да е парадоксално, когато същите тези негри обличаха униформа от каки и косяха с картечен огън виетнамските партизани, белите генерали окачваха медали на гърдите им.

Пример за това противоречие, за това шизофренично отношение към насилието беше Касиус Клей (както му казваха белите) или Мохамед Али (както го наричаха неговите събратя и част от либералната левица). Великият боец застана на стъпалата на мобилизационния център и заяви, че няма да използва дадените му от Бога дарби, за да кара виетнамците да се защитават от съкрушителните му удари. Този, който с настървение се впускаше на ринга и смазваше противника си в петия рунд или го просваше на земята още в четвъртия, отказа да участва в унищожението на хора, които дори не можеха да си купят боксови ръкавици.

Али беше освидетелстван като умствено негоден за военна служба. („Казах им, че съм най-великият — а не най-умният.“) Времената се меняха.

В същото време лекарите се питаха: „Какво е смъртта?“ С други думи, кога органите на един умрял човек, могат да бъдат извадени, за да се използват на мястото на увредените органи на други болни?

В една страна, толкова близо до Южния полюс, че понякога я осветяваше южното полярно сияние, д-р Кристиан Барнард чакаше смъртта да бъде установена, за да присади сърцето на един труп в друго тяло.

В болницата „Хрут Шуур“ близо до Кейптаун хирурзите добавиха още един аспект към спора, чий живот е по-важен. Третият пациент на д-р Барнард, един бял зъболекар от Кейптаун, беше спасен от сърцето на „цветнокож“. Как биха класифицирали вече този пациент идеолозите на апартейда? Коя част от автобуса, коя тоалетна трябваше да ползва и всъщност в кой квартал трябваше да живее Филип Блайберг, най-успешният и най-противоречив случай на Барнард?

Все пак надежди за този свят имаше. Прехвърлянето на сърце от едно тяло в друго заля печата през 1967-а, а в една тиха лаборатория в Кливлънд, щата Охайо, през същата тази година д-р Робърт Уайт извади целия мозък от черепа на една маймуна и го присади на друга.

Възможностите надхвърляха границите на въображението.

В психоанализата няма дипломиране, тъй като в известен смисъл човек не престава да се учи. Впрочем най-важният етап на терапията започва едва когато пациентът се надигне като феникс от пепелта на своите задръжки, когато се изправи и прекрачи в лабиринта на всекидневието, а психиката му вече го води като компас — да се надяваме — към правилните решения.

С противоречиви чувства — гордост и облекчение, редуващи се с тъга и мъничко страх — Барни се отправи за последния си сеанс с д-р Бауман.

Въпреки че психоанализата му беше приключила официално, той съзнаваше, че някои негови емоции завинаги ще останат неразгадани.

Вярно, че по време на своята вътрешна одисея от спомен на спомен Барни бе открил, че болестта на Харолд и ранната му смърт го бяха лишили от бащата, от който толкова много се е нуждаел. И това не можеше да се промени.

С помощта на д-р Бауман той се беше научил да разбира това, което прави — или поне *защо* го прави. Той вече можеше да очаква най-големия дар, който анализата носи — рядкото умение да се държи като възрастен.

Това беше хубавата страна. Но имаше нещо, което им убягваше — един герой от драмата на живота му, който се появяваше почти във всяка сцена, но чиято функция остана неизяснена. И д-р Бауман знаеше прекрасно, че Лора Кастелано не е просто статистка.

Пациентът му беше описал това момиче толкова живо — не само нейните качества, но и разтревожената ѝ психика, — че Бауман често се питаше какво всъщност представлява тя. Все пак той знаеше, че не е успял да помогне на младия психиатър да разкрие точно какво означава за него тази митическа фигура.

Оставаха само няколко минути и Барни тъкмо изказваше мисли по повод на навлизането си в трийсетата си година на принципа на свободната асоциация:

— Е, Кастелано също навършва трийсет. Чувствам се крайно виновен заради оптимизма си, защото знам, че тя е крайно нещастна.

Фриц се намеси:

— Относно Лора...

Барни го прекъсна:

— Сигурно мислите, че съм криел нещо от вас и че може би тая — знам ли? — романтични чувства към Лора. Но не е така.

Аналитикът не отговори.

— Искам да кажа, че бях съвършено откровен с вас, докторе. Не отричам, че веднъж или два пъти през всичките тези години, откакто се познаваме, съм имал — да ги наречем еротични — помисли спрямо нея.

И двамата мълчаха.

— Сигурен ли си, че не криеш нещо? — попита Бауман направо.

— Да, разбира се. Моите уважения, сър, но светът се променя. Вече е напълно възможно мъжете и жените да бъдат просто добри приятели.

— Това винаги е било възможно — отговори Бауман. — Просто се питам дали си сигурен, че вашият случай с Лора е точно такъв.

— Тя поне ме приема по този начин. В това съм сигурен.

— А ти?

— Не знам. Наистина, кълна се в Бога, не знам...

— Е, може би това е нещо, върху което можеш да порботиш в бъдеще.

Макар че още не беше завършил двете анализи, които правеше под научен надзор, за да го приемат в института, Барни вече имаше правоспособност да практикува обща психиатрия и можеше да приема частни пациенти извън болницата, в собствен кабинет.

Благодарение на широките връзки, които си бе създал сред по-старите си колеги, той научи, че един от старшите научни сътрудници, Брайс Уайзмън, наскоро бе останал сам, тъй като младият психиатър, който работел с него, постъпил в армията.

Барни се чувстваше объркан. Той седна на стола, който наскоро бе купил, затвори очи и се опита да се съсредоточи в себе си, за да разбере какво го тревожи.

Дали не беше това, че кабинетът на Брайс Уайзмън беше в Ийст сайд, достатъчно близо до Парк авеню, а името на тази легендарна улица веднага извикваше в съзнанието представата за привилегированост? Да, отчасти беше това.

И после — обзавеждането. Предшественикът му бе събрал разни екзотични творби и изделия и беше превърнал кабинета в подобие на бедняшки музей.

Но точно в това бе въпросът! Никой бедняк не може да бъде лекуван сред такова царско великолепие, мислеше си той. Ако се нуждаех от помощ, докато бях просто едно хлапе от Бруклин, щях ли да имам възможност да отида при добронамерения д-р Ливингстън в кабинета му между Медисън и Парк авеню? После веднага си каза в своя защита, че пък в болницата преглежда пациентите безплатно. Той дълго мисли, опитвайки се да стигне до по-дълбоките причини за недоволството си.

И накрая разбра какво е.

Не бяха адресът, причудливите декори или картините. Бяха *парите*. Защото в дъното на скрупулите си той откри това, което го тревожеше: той трябваше да си сложи *цена*.

На пръв поглед изглеждаше невероятно, че не бе се сетил за това досега. Но единствената награда, която бе желал до този момент, беше

здрав нощен сън. От болницата получаваше заплата — ако можеше така да се нарече. Писането му носеше още малко. Това поне беше работа, която можеше да измери количествено.

Но как да оцени себе си — своя ум? И след като хората, които идват на психиатър, са достатъчно изтерзани вече, как да стовари още една тежест върху тях? Да, Фройд казва, че финансовата жертва помага за успеха на лечението. Но не всичко, което Учителят твърди, е вярно. В края на краищата той не си е изпратил сметка, когато се е самоанализирал.

Неусетно Барни започна да си спомня случки от детството. Като например случайно дочутия разговор на Луис Кастелано с майката на едно дете, чиято счупена ръка тъкмо бе наместил.

„Колко ви дължа, докторе?“ — бе попитала тя.

„Пет долара много ли са за вас?“

„Не, не — бе отговорила колебливо тя. — Но може ли да ви платя една част сега, а другите по-късно?“

А Луис я бе уверил: „Петдесет цента на седмица са достатъчни. Но аз изобщо не бързам. Може да поговорим пак, като сваля гипса на піно.“)

Само че Луис не трябваше да плаща наема на тежкарски кабинет или половината заплата на секретарката.

И все пак наистина ли един лекар се нуждае от цялата тази показност?

— Знам как се чувстваш — каза Брайс на другия ден. — Но и Рокфелер да беше, пак трябваше да вземаш пари. Така пациентите ще те приемат на сериозно. Това е документирано в литературата — не само от Фройд, но и от Ференчи и много други. Разбира се, ще правиш изключения, когато се касае за бедни. Но иначе, ако бях на твое място, бих заковал таксата си на двайсет-трийсет долара на сеанс.

Но съвестта на Барни още не можеше да се успокои.

— В древния Вавилон са плащали на доктора само ако излекува пациента си.

Уайзмън се засмя.

— Хамураби е установил това правило още през 1800 г. пр.н.е. Смятам, че в наши дни АМА би приела това за малко старомодно.

После пак се върна на въпроса:

— Ти извършваш услуга, Барни. Представи си, ако искаш, че си таксиметров шофьор, който превозва пациентите от болестта към здравето. Броячът отчита, нали така?

Без да иска, Уайзмън бе употребил метафора, която отговаряше на едно истинско изживяване на Барни. Той беше работил като таксиметров шофьор.

Барни се засмя дяволито:

— Единствената разлика е, че не вземаме бакшиши. Нали, Брайс?

Уайзмън се ухили и каза:

— Само под формата на акции или хероин.

До пролетта на 1967-а във Виетнам имаше близо половин милион американски войници и само малка част от тях знаеха точно за какво се бият. През това време от единия до другия край на Щатите почти същият брой протестанти маршируваха срещу намесата на страната им в Югоизточна Азия. Генерал Луис Б. Хърши, който ръководеше мобилизацията, даде да се разбере — тези, които са били отложени, докато завършат образованието си, ще бъдат лишени от тази привилегия, ако бъдат хванати, че участват в антивоенни демонстрации.

Много лекари не бяха отбили военната си служба и ако ги призовяха да служат във Виетнам, щяха да се изправят пред морален проблем. До този момент големи колонии американски младежи, които вече бяха мобилизирани, доброволно ставаха бежанци и напускаха страната. Канада и Швеция изведнъж се превърнаха в дезертърски центрове.

Но имаше и други начини да се избегне униформата. Например бележка от лекар, в която се твърди, че младежът е негоден за военна служба. Тъй като удостоверението за психическа лабилност бе може — би най-ефективната пречка за мобилизиране, Барни беше подложен на изключителен натиск.

Какъв лекар щеше да е той, ако обяви здрав човек за болен? Дватамата с Лора обсъждаха това безспир в среднощните си „консултации“.

— Слава Богу, че момчетата, с които имам работа, са само на няколко дни — отбеляза тя — и нямам подобни проблеми.

— Не бъди толкова сигурна, Кастелано. Както е тръгнало, нищо чудно, като пораснат, тази война още да продължава.

— Но ти *в момента* се печеш на бавен огън. Как смяташ да се справиш?

— Ще обявя за луд генерал Уестморленд, а цялата война — за безумство.

— Съгласна съм с теб — каза тя, — аз вече свирех отбой. И ти съчувствам за това, че си толкова затънал. Знаеш ли, никъде в Хипократовата клетва не се казва, че лекарят има право да излъже, за да не прати пациентите си на бой. Морален прецедент няма.

— *Има* — възрази Барни. — Нюрнбергският процес доказва, че нравствеността стои над националната принадлежност. И не забравяй, че, ако тези момчета вземат да подпалят военните си книжки, ще бъдат хвърлени в затвора. Това не е ли неморално? Освен това лекарите трябва да спасяват животи. А ако обявя някого за негоден, той няма да отиде да убива хора.

— Божичко, Барн, ти наистина поемаш голям риск. Възхищавам ти се. И какви причини ще посочиш?

— Всичко, което сметна за подходящо — фетишизъм, шизофрения, склонност към убийства.

— О, сигурно много ще си паднат по тези със склонност към убийства.

— Като стана въпрос за убийци — прекъсна я Барни, — какво прави онзи кучи син, съпругът ти?

— Прави нещо там във Вашингтон.

— Нямах това предвид. Как я карате вие двамата?

— О, знам ли — отговори тя. — Май сме в застои. Както и да е, той пристига тази вечер.

— Не смяташ ли, че достатъчно време те подмята като пумпал? Това е убийствено, Кастелано. Защо не му дадеш някакъв ултиматум?

— Слушай, Барн, вече му отправих една сърдечна покана за развод. Той не прие. Казва, че харесва нещата такива, каквито са. А аз, честно казано, съм толкова уморена, че не ми пука.

Лора така се бе увлякла в разговора, че не забеляза как вратата се отвори. Нито че Палмър влиза в стаята.

— Ако трябва да бъда искрена, сигурно аз съм виновна, че кръшка. Тоест че с любовните си истории вероятно ми връща за „свободните“ ми възгледи, преди да се оженим.

— За Бога, Кастелано, имаш удивителната способност винаги да се изкарваш виновна.

В този момент Лора изпищя.

— Ей, какво става, дявол да го вземе? — попита Барни.

Тя се обърна и си отдъхна, като видя, че е Палмър, който я беше ощипал игриво по врата. Той обвини ръка около кръста ѝ, а тя успокои Барни:

— Безпътният ми съпруг се прави на Дракула. По-добре да свършваме вече.

— Добре, Кастелано, но гледай добре да го наредиш или поне да му затвориш устата.

Тя остави слушалката.

За нейно учудване Палмър започна да разкопчава копчетата на блузата ѝ и да мълви с тон, който не бе чувала от години:

— Страшно ми липсваше, Лора.

Половин час по-късно, когато седяха пред камината, Лора го целуна и каза:

— Това трябва да се отчете като най-големия духовен прелом, откакто Свети Павел полудя на път за Дамаск.

— Знаеш, че винаги съм те обичал, Лора. Онова сигурно е било закъснял пубертет. Няма да се преструвам, че съм запазил целомъдрието си във Вашингтон. Там е един малък сексуален карнавал. Знаеш ли, надявам се, че не си видяла онази долна клюка във вестниците за мен и Джесика Форбс. Просто се случи да седя до нея на вечеря. Но предполагам, че всичко, което една сенаторска дъщеря върши, налива масло в огъня на клюкарите.

Лора се питаше дали това „признание“ не беше всъщност зле прикрит опит за самохвалство. Но пък толкова ѝ се искаше да повярва, че той отново я обича.

— Слушай, Палмър — отговори тя, — няма нужда да посочваш имена, ранг и номер на сутиена. Да приемем, че и двамата сме разнообразили за малко моногамията си.

Тогава той попита колебливо:

— Да не би в живота ти да се е появил някой по-специален?

— Хайде да сменим темата — каза нежно тя, защото знаеше, че, ако си признае за Роби, ще нарани честолюбието на Палмър. И му отговори с въпрос: — Колко ще останеш?

— Имам две седмици отпуск — отвърна той. После тихо добави: — Ако ти е възможно да се откачиш поне за малко от работата, бих искал да прекарам цялото време с теб.

— Може би ще успея да си взема ден-два...

В този момент телефонът иззвъня. И двамата не помръднаха.

— Сигурно е за теб — прошепна той.

— Забрави го. Не искам да развалям магията.

Телефонът звънеше настойчиво.

— Хайде, Лора — подкани я Палмър. — Ти си лекар, може да е важно.

Докато вървеше бавно към телефона, тя усещаше как погледът му я следи.

— Ало, на телефона д-р Кастелано.

— Здравей, Лора, твоят вечно любящ Роби е насреща. Дали ще успея да те изкуша с едно късно питие и няколко такта музика?

— Извинявай, но сега съм затрупана с работа. Ще се видим утре след сутрешните визитации.

— Случило ли се е нещо? Или може би звъня в неподходящ момент?

— Много си тактичен, благодаря ти.

— Няма защо — каза тъжно той. — До утре.

Тя долови разочарованието в гласа му.

— Кой беше? — попита небрежно Палмър, когато тя се върна до камината.

— Никой — отвърна тя. — Няма значение.

— Може ли да те попитам нещо?

— Разбира се.

— Вземаш ли хапчетата?

Тя се усмихна.

— Само не ми казвай, че се притесняваш да не забременея. Хайде, успокой се — вземам ги по-редовно от всякога.

По лицето му пробягна краткотраен израз, който сякаш казваше: „От кого си се пазила през всичките тези месеци?“

— Ако ги спреш, колко време ще трябва, за да забременееш?

Лора онемя от учудване. Тя отговори механично, като по учебник:

— Ендокринната система на тялото често е непредсказуема. Понякога трябва да минат шест-седем цикъла — дори година след като жената спре таблетките. Но има и случаи, в които прекъсването непосредствено стимулира плодовитостта.

— Да се надяваме, че си във втората категория — каза той.

Тя все още беше леко шокирана.

— Откъде този внезапен стремеж към бащинство?

— Ами и двамата остаряваме. Жената трябва да роди първото си дете преди трийсет и петата си година. И тъй като специализацията ти свършва тази година и вече няма да си толкова натоварена, би могла да го вместиш някак в програмата си.

— Каква е истинската причина, Палмър? — настоя тя.

— Ами искам наследник, който да продължи фамилията.

— Не — Лора бе категорична, — искам да ми кажеш абсолютно честно — цялата истина.

Той я погледна право в очите и не без известна доза страх си призна:

— Прехвърлят ме. Не знам точно кога, но заминавам за Виетнам.

— Лора, сигурно се шегуваш!

— Съжалявам, но така трябва.

— Но той се е отнасял с теб като с парцал — нима ще го приемеш пак в живота си и отново ще заровиш глава?

Роби беше извън кожата си. Докато пиеха кафето си, Лора му бе съобщила, че не бива да се виждат повече — освен като приятели. Роби можеше да приеме тази половина от новината. Той не беше дете. В различни моменти от живота си бе печелил и губил — имаше бивша жена и две объркани деца, които го доказваха.

Но фактът, че жена като Лора би си помислила сама да се върне при Палмър, след като той се бе държал с нея така долно, направо го разстройваше. Още повече, защото от собствен опит знаеше, че това, което най-често задържа мъжа и жената заедно дори когато и двамата си дават сметка, че така се съсипват, е чувството за непълноценност.

Роби смяташе, че с него ще ѝ бъде по-добре, отколкото с Палмър. Защото Роби виждаше малкото момиченце в жената и това инстинктивно го караше да я защитава.

А онова копеле Палмър влиза с валсова стъпка, щраква с пръсти и тя веднага се връща пак да я тормози. Като се замислеше, може би Лора всъщност искаше да бъде нещастна. Добре, Роби, каза си той, пусни я да си върви — мъката може би ще остане за теб.

Всичко това минаваше през главата му, докато седяха в стаята на сестрите и се наливаха с кофеин. Той бе доволен, че бе потиснал първоначалния си инстинкт да ѝ се скара. Почувства се по-спокоен, по-разумен.

— Сигурна ли си, че изборът ти е правилен? — попита той.

— Не съм правила никакъв избор, Роб.

— Искаш да кажеш, че си избрала един от двамата ни без вътрешна борба?

— Не, това не беше избор. Роб. Палмър ми е съпруг. Обмислих дълго и внимателно решението си да се омъжа за него.

— Разбира се, че *имаш* избор — много добре знаеш, че бих се оженил за теб.

Лора пое нежно ръката му.

— Слушай сега, Роби — това, което беше между нас, бе чудесно и аз много те обичам. Но, откровено казано, смятам, че ще се оправиш по-добре без мен. Не съм лоша за любовно приключение, но от мен наистина не би излязла добра съпруга.

Роби го болеше — колкото за нея, толкова и за него самия.

— Лора, слушай внимателно, това е заключителната ми реч — той спря, пое си дъх и продължи тихо: — Господ ти е скроил лош номер. Дал ти е всичко. Само че резултатът така го е омагьосал, че е забравил да те довърши, като прибави и мъничко самоувереност. Добре, явно аз не успях. Няма да ми е лесно, но ще се оправя. Надявам се само някой ден някой да налее малко мозък в тази твоя великолепна главица и да те научи да *харесваш* себе си.

Той се обърна, за да скрие сълзите си.

И си тръгна.

34.

В ранната есен на 1968-а *Черната сила*^[1] буквално достигна олимпийски върхове.

В игрите, проведени в град Мексико — на една миля надморска височина, американските атлети Томи Смит и Джон Карлос спечелиха златния и сребърния медал в надбягването на двеста метра. От почетната стълбичка, докато оркестърът свиреше „Знамето, обсипано със звезди“, двамата атлети вдигнаха юмруците си в черни ръкавици, за да протестираат срещу начина, по който бяла Америка се отнасяше с техните събратя.

Тази нова ярост се бе разгоряла предишната година, когато Раи Браун стана председател на Студентския координационен комитет за ненасилие. Във встъпителната си реч той предложи лейди Бърд Джонсън, съпругата на президента, да бъде убита — което показваше колко малко означаваше вече името на групировката.

Освен това той въведе една нова тема във войнстващата им доктрина — антисемитизма. Изведнъж на американските евреи започна да се гледа като на първопричина за потискането на черните.

За организации като СККН и КРР^[2], които имаха широката подкрепа на бившите жители на първите гета, това беше странна тактика.

За Хершел Ландсман това беше нож в сърцето. До този момент той бе подкрепял с всички сили черната кауза, сега двамата с Хана се чувстваха предадени. Но най-голямата им тревога — толкова смущаваща, че не смееха да я споделят дори един с друг — беше как ще се отрази това на отношенията им с Бенет.

До този момент Барни бе написал повече от двеста страници от „Вътрешният мир на шампиона“ и вече не можеше да отказва на настойчивите молби на Бил Чаплин да хвърли поглед на ръкописа.

Силно развълнуван, той занесе материала в издателска къща „Бъркли“.

От девет часа същата вечер той започна да звъни на Бил Чаплин поне по два пъти на час с молба да чуе някакъв отзив.

— Добре ли е, Бил? Добре ли е? Тъй де, става ли? Или е ужасно? Не е ли претенциозно? Не е ли повърхностно?

Обърканият редактор отговаряше:

— Слушай, не мога да чета, разсейваш ме. Вземи едно хапче и се опитай да заспиш.

— По дяволите, не искам хапче. Искам да чуя какво мислиш.

Страниците, които беше дал на Бил, съдържаха анализи на наблюдения върху най-различни шампиони, като например спринтьора Джеси Оуенс, боксьора Джо Луис и Роджър Банистър, който пръв пробяга една миля за четири минути. Те включваха още интервю с Доналд Кампбъл човека, който постави рекорди по бързина по суша (403,1 мили в час) и във вода (276,33 мили в час), взето дни преди смъртта му. Това беше един особено интересен случай, тъй като бащата на Кампбъл също е бил от „бързите състезатели“ — първият човека надхвърлил предела от 300 мили в час по суша. Дали това не се дължеше на гените? Или на психиката? Как се е чувствал той, когато е „бил“ собственият си баща?

Но Барни знаеше, че най-добрата глава дотук е тази, която бе посветил на героя от своето детство Джеки Робинсън — внук на роб и първия, който разруши цветната бариера в бейзбола.

В единайсет и половина Бил му позвъни.

— Материалът е страхотен — възкликна той.

— Искаш да кажеш, че ти харесва? — попита Барни недоверчиво.

— Не, просто съм влюбен в него. Кога ще довършиш останалото?

— Ей, слушай — сопна се Барни, — понякога забравяш, че съм практикуващ лекар.

— Знам, знам — съгласи се Чаплин, — но просто се налага да го включим в плана за напролет. Ако се притесняваш за пари, мога да ти дам още един аванс, така че да се освободиш временно от другите си задължения и да се концентрираш само върху книгата.

Мълчание.

Бил помисли, че връзката е прекъснала.

— Барни, чуваш ли ме?

Барни отговори с тон, който не скриваше раздразнението му:

— Бил, ще ти кажа за милионен път, че психиатърът е като баща на голямо семейство. Нашите пациенти не са от тия, които постъпват за операция и си заминават след една седмица. Когато дойдат при мен, аз се обвързвам с тях и трябва да съм на линия, когато имат нужда от мен дори ако това продължи с години. Какво ще кажеш, ако пилотът рече да си вземе почивка точно когато летиш над Атлантическия океан?

Бил се опомни.

— Извинявай, Барн, извинявай. Увлякох се. Разбирам, че имаш по-важна работа. Може ли да оттегля предложението си приятелски?

— Разбира се, не се притеснявай.

— Добре тогава, Барн, ще отменя уговорката — каза редакторът му, като побърза да се оттегли, но вметна в последния момент:

— Все пак, ако можеш да свършиш до август...

— Лека нощ, Бил.

— Току-що убих човек — какво ще правя сега, по дяволите?

Беше два часа през нощта. Тим Блустоун, лекар-стажант по вътрешни болести, беше объркан. Сет Лазаръс, по-старши от него, се опита да го успокои.

— Ей, Тим, по-спокойно. Опитай се да се стегнеш. Седни и ми разкажи какво се случи.

Младият лекар се подчини автоматично. После зарови глава в ръцете си.

— О, Божичко, аз съм убиец — изпъшка той.

Тим вдигна лице и изтри очите си с ръкав.

— Мисис Макнотън. Тя беше...

— Знам — прекъсна го Сет. — Утре трябваше да бъде изследвана. Продължавай.

— Когато сестрата правела обичайното измерване на съществените признаци, кръвното налягане на бабата изведнъж започнало да спада дяволски бързо и тя ме повика от дежурния кабинет. Аз изтичах веднага и още преди да й сложа маншета разбрах, че кръвното ѝ е страшно ниско. Лицето ѝ беше посиняло...

Той спря и след малко продължи:

— Чувствам се пълен идиот. Знам, че трябваше да те повикам, Сет. Ти нямаше да ме оставиш да оплескам всичко.

Той погледна отчаяно към главния лекар. Сет каза просто:

— Продължавай.

— Ами мислех, че знам какво трябва да направя. По-точно, *знаех* какво трябва да правя, само дето...

Той прекъсна изречението си по средата. Канеше се да си признае фаталната грешка.

— Проклетият й диастолик беше спаднал на трийсет, затова Казах на сестрата да ми донесе арамин. Знаех, той веднага ще вдигне кръвното й.

— Точно така — отбеляза Сет, — той съдържа съдопресорен елемент. Дотук не виждам нищо нередно.

— Сестрата ми донесе пет-шест ампули. Просто ми ги изтърси и хукна към другия край на стаята — някой бе получил кръвоизлив. Всъщност и тя е виновна, защото трябваше да ми донесе по-разреден арамин. Не, глупости, аз трябваше да внимавам повече. Но бях толкова уморен, че наистина не знаех какво правя. Както и да е, вкарах десет милилитра във вената на мисис Макнотън и изчаках да видя резултата. Но такъв нямаше. После изведнъж кръвното й скочи — и аз се паникьосах. Уплаших се да не получи сърдечна недостатъчност, инфаркт или мозъчен кръвоизлив.

— Загуби самообладание и й даде още една ампула — предположи Сет.

Тим кимна.

— После тя изведнъж притихна — той млъкна и след малко промърмори: — Беше мъртва. Накрая направих това, което трябваше да направя най-напред. Взех картоната й. Чак тогава видях, че е страдала от тежък диабет...

— Лошо — отбеляза небрежно Сет. — Араминът има противопоказания при диабет — стеснява кръвоносните съдове, които и без това вече са увредени и може да спре притока на кръв.

Тим започна да удря с юмруци по бюрото.

Сет се изправи и прошепна:

— Казал ли си на друг?

Младежът поклати глава.

Без повече приказки Сет се отправи към леглото на мисис Макнотън, а Тим го последва. Пациентите от двете ѝ страни хъркаха. Мисис Макнотън лежеше неподвижно.

Сет внимателно провери съществените ѝ признаци и освети зениците ѝ. После погледна Тим и рече:

— Прав си, тежък мозъчен инфаркт според мен.

Тим стоеше неподвижен, сякаш парализиран от вината си, а Сет продължи:

— Върни се в кабинета и ме изчакай. Ще кажа на дежурната сестра да поеме нещата. После двамата с теб ще напишем смъртния акт.

За част от секундата и двамата мълчаха. После Тим проплака тихо и уплашено:

— Аз я убих, нали, Сет?

А Сет каза само:

— Ще се видим в кабинета.

И се отдалечи.

Когато след петнайсет минути Сет стигна до дежурния кабинет, въздухът там беше гъст като лондонска мъгла. Блустоун сигурно е пушил по две цигари наведнъж, помисли си той.

Сет подаде на Тим писалка и един документ. Тим го погледна, без да продума.

— Просто го подпиши, Блустоун, бъди така добър — подкани го Сет.

— Посочваш като причина за смъртта тежък церебрален инфаркт.

— Да, и? Това е съвършено вярно.

Тим вдигна скованото си лице към Сет и каза:

— Знаеш много добре, че причината за смъртта съм аз.

— Слушай, Блустоун, няма лекар на света, който да не е загубил пациент поради някоя човешка грешка, особено ако е спал малко като теб. Този документ казва истината — Сет замълча, после се съгласи: — Просто не казва цялата истина.

Тим гледаше главния лекар с благодарност.

— Благодаря, Сет, никога няма да забравя това.

Няколко минути никой не продума. После Тим попита с пресекав глас:

— Каж ми, Сет, някога убивал ли си пациент — искам да кажа, по погрешка?

Сет премери внимателно отговора си и каза:

— Обясних ти. Всички го правим.

Кариерата на Барни, както и настроението му — бяха определено във възход. С царския аванс, който Бил Чаплин му бе отпуснал, той плати началната вноска за един апартамент в Гейнсбъро Хаус, където от прозорците на дневната си можеше да наблюдава огромната тревна площ отпред, известна още като Сентръл парк.

Освен това почти винаги когато се возеше в асансьора, той попадеше в компанията на някой известен писател, художник или музикант. Барни още не можеше да повярва, че кариерата му е достигнала такива висоти, и момченцето в него често се изкушаваше да помоли съседката от деветия етаж да изтананика няколко такта от партията, която пее в момента в Метрополитън.

— Страхотни новини!

— Дано да са такива, щом ми звъниш посред нощ.

Барни бе допълвал данните на пациентите си до късно през нощта и тъкмо се бе унесъл, когато Бил Чаплин го разбуди по телефона.

— Слушай — каза развълнувано Бил. — Тази вечер вечерях с върхушката на „Спортс илъстрейтид“. Миналата седмица им изпратих твоята глава за Джеки Робинсън и те искат да я отпечатат в голямото си априлско издание за бейзбола — да покажат как са се променили нещата. Барни, нямаш представа, какво може да означава това.

— Но, Бил, главата е твърде дълга...

— Те, разбира се, ще я съкратят, момчето ми. И не се тревожи. Осигурил съм ти правото да прегледаш крайния вариант.

— Чудесно, Бил, чудесно — отговори Барни. — Но нали нямаш нищо против да си легна вече. Първият ми пациент е в седем без петнайсет сутринта.

— Този Ню Йорк е наистина само за теб, нали, Барни? Всеки час някой откача. Добре, ето ти една мисъл за приспиване: когато книгата излезе, ти ще станеш *знаменитост*.

Барни беше толкова уморен, че не го вълнуваше дори дали ще стане „знаменитост“.

— Лека нощ, Бил, и приятни сънища.

— Никога не сънувам — отговори между другото Бил. — Онези големи червени хапчета изтриват всичко от съзнанието ми.

— Страхотно — продума на прощаване Барни. И докато затваряше телефона, си мислеше: Успех, Чаплин. Когато мозъкът ти се размекне като маджун, наистина ще се радваш, че си се пристрастил към секонала.

Ланс Мортимър беше може би единственият човек в Лос Анджелис, който можеше да накара всички в стаята да се превиват от смях, без да е казал един-единствен виц.

Той бе осъзнал едно от многото предимства на анестезиологията — че с нейна помощ можеш да получиш множество покани за първокласни приеми в Бевърли Хилс, които иначе се оказват твърде високо за статуса ти. Дори баща му, доста известен сценарист, не беше нито веднъж удостоен с такава чест от висшите ешелони на холивудското общество. Особеният чар на Ланс като гост бе в това, че той се появяваше винаги не само с две красавици, но и с една тубичка.

Тоест тубичка с азотист окис — известен като смехотворен газ.

Ланс бе решил да стане анестезиолог след внимателно проучване и усилен размисъл.

Той първо отхвърли истински „заробващите“ алтернативи. Акушерството например. На кого му е приятно да го будят посред нощ? И на кой му е приятно да ходи по чуждите къщи, освен на гости? Което значи, че вътрешните болести също отпадаха.

В хирургията пък имаше толкова много бачкане. А отговорността бе прекалено голяма.

По едно време дерматологията привлече вниманието му. Първо, не те будят посред нощ. Не можеш да загубиш пациент. Нито пък има нужда да помниш огромна фармакопоя. Според Ланс достатъчно бе да дадеш на пациента кортизон или пеницилин. Или ако си с по-бедно

въображение, просто му казваш, че кожното дразнение най-вероятно ще изчезне само.

Пък и в дерматологията имаше хляб. Той познаваше един човек, който бе разделил кабинета си в Бевърли Хилс на пет отделни стаички за консултация, не по-големи от килери. Там сновеше от кабина на кабина и хвърляше по един поглед понякога през лупа — на обрива, пъпката или друг някой симптом. После веднага поставяше диагноза и казваше нещо кратко и мило на пациента. Накрая сестрата раздаваше указанията и рецептите и за пореден път назначаваше на пациента час за следващата седмица.

Единственият проблем според Ланс бе това, че дерматологията е скучна. Да виждаш един и същ обрив с малки вариации по сто пъти на седмица, е все едно да гледаш постоянно една и съща картина. Ако си принуден да се взираш в нея часове наред всеки ден, дори усмивката на Мона Лиза може да започне да те дразни.

Следваше урологията. Според последните данни от „Медикъл икъномикс“ гинеколозите и уролозите в момента водеха класацията по най-съществения признак — годишния доход. И тук не се налагаше да те търсят вкъщи. Това бе добре. Съотношението посетители на час също не бе лошо. И както при дерматологията, не можеш да загубиш пациент. (Защото, ако наистина откриеш нещо като рак, веднага препращаш заболялия при хирург или онколог.)

Но все пак, каза си Ланс, има много работа. И отговорността е значителна. Ще трябва да следиш литературата да овладяваш нови технологии и изобщо — да се отнасяш към работата си сериозно. Още повече че някои от пациентите наистина ще бъдат болни — може дори да умрат (макар и на операционната маса). А идеята да прекарваш дните си, като надничаш с кистоскоп в срамните части на хората не бе никак съблазнителна.

Работата на анестезиолога го привличаше много повече: докарваш пациента си до приятното състояние на отпуснатост, приспиваш го дълбоко и поддържаш дишането му равномерно. А през това време от другата страна на масата хирургът — вечно под напрежение — усърдно реже и пори, присажда и шие, рискувайки всеки момент да се провали. И ако операцията влезе неуспешна, почти винаги обвиняват него.

А междувременно любезният „газоподавач“ просто наглежда апаратурата, за да регулира дишането и кръвното налягане. И когато след успешната операция пациентът се събуди, той прелива от благодарност за подарения му втори живот.

Освен това анестезиологията е благодарна специалност. Работното време е подвижно. Пациентите не са в състояние да се оплакват, да противоречат или да задават въпроси. И ако искаш, можеш така да организираш работата си, че да имаш максимално свободно време за нормален охолоен живот.

И за първокласни приеми, където те канят заради чара ти — и азотистия окис.

Дните на Барни бяха толкова напрегнати, че той почти забрави главата за Джеки Робинсън, която щеше да излезе в „Спортс Илъстрейтид“. Една съботна сутрин в края на февруари, след като бе прекарал два часа с пациент, който предишната нощ му се беше обадил смъртно уплашен, и сега навличаше спортен екип, за да потича и отърси поетата чрез осмоза болка, телефонът не щеш ли иззвъня.

— Д-р Ливингстън, съжалявам, че се налага да ви безпокоя в събота, казвам се Емили Ерийнууд. Работя към „Спортс Илъстрейтид“. Предполагам, че се досещате защо се обаждам.

— О, да, вашето списание смята да ампутира, тоест да „редактира“ главата от моята книга.

— Вижте, че се налага да режем, налага се, но това не означава, че осакатяваме. Ще бъде ли удобно днес да ви донеса нашия текст? — Бърза ме да спазим срока.

— Колко време ми отпускате?

— Ами — поколеба се тя и се опита да се извини — би трябвало първо да ви подготвя за новината. Но ще ви кажа направо — в понеделник печатаме.

— Какво? Това е абсурдно! (Трябвало да ме подготви!)

— Моля ви, д-р Ливингстън, списанието ни е информационно и материалът ви трябва да излезе, когато успеем да го вместим. Пък и мисля, че ще останете доволен от съкращенията.

— Добре, бихте ли ми го изпратили тогава?

— Няма проблеми, ще го получите след половин час — отговори тя.

Барни отиде до бюрото си, извади своя екземпляр от главата и започна да препрочита това, което бе писал преди месеци.

След двайсет и пет минути на вратата се позвъни. Той отвори и видя дребна млада жена с големи кафяви очи и къса червеникавокафява коса.

— Здравейте, аз съм Емили Ерийнууд. Вие ли сте добрият чичо доктор?

— Аз съм — отговори Барни, като се опита да скрие разочарованието си от това, че го смятаха за второкласен автор и му пращаха помощник-редактор.

— Нося ръкописа — рече весело тя и извади кафяв плик.

— Чудесно... ъ... заповядайте, ако искате, за чашка кафе.

— Ами — отговори с усмивка тя — мисля, че се налага — освен ако не държите да преглеждате корекциите ми в коридора.

— Та вие ли сте редакторът ми? — възкликна той.

— Познахте. Не бих позволила на помощниците ми да припарят дори. Мисля, че е върхът.

Комплиментът — ако целеше това — заглади настръхналата перушина на Барни.

— Влезте... влезте — каза той, като ѝ направи път с пресилен поклон. — Настанете се на това, което претенциозно наричам маса за хранене, а аз ще кипна малко вода.

— Добре — отвърна Емили и влезе в дневната на Барни.

Купчини дрехи бяха разпръснати из цялата стая, като всяка от тях сочеше края на специфична дейност — спортни гащета и маратонки, чорапи от различни чифтове, ракета за скуош и т.н.

— Надявам се, нямате нищо против да е нес — провикна се той от кухненската ниша.

— Вие сте докторът, вие решавате — отвърна мило тя.

За нула време той се върна с две канички кафе и като ги постави на масата, отбеляза:

— Май трябва да ви се извиня.

— Не се притеснявайте, случва ми се постоянно. Всички ме вземат за секретарката ми — сигурно заради детинската ми страст към спорта. Но защо следващият Грантлънд Райе да не бъде жена?

Съгласна съм с тезата на Вирджиния Улф за „хермафродитното съзнание“.

„Точна алюзия“, помисли си Барни — и отговорът му показва, че познава източника:

— „Стая само за теб“ наистина бе пътеводно есе за жените писателки. А и клиничните данни показват, че всеки от нас се нуждае от някои качества на противоположния цол, за да може да твори.

— Е — каза Емили, — аз не съм точно Вирджиния Улф.

— Няма нищо — отговори той. — И аз не съм точно Зигмунд Фройд.

— Добре — усмихна се тя. — Сега, след като си показахме колко сме скромни, нека да наденем ръкавиците и да започнем борбата за съкращенията.

И наистина последва борба. За Барни всеки изрязан пасаж бе като удар с нож.

— Не, Емили, не, това е най-жестокото съкращение.

— Хайде, Барни — възрази тя, — трябва да наблегнем на основните чувства на Робинсън през този първи ден в Главната лига. Не си ли съгласен?

Тя го погледна с големите си кафяви очи.

— Честно казано, Емили — призна си Барни, — ако продължаваш да ме гледаш така, ще те оставя да съкратиш цялата тази проклетия срещу телефонния ти номер.

— Хайде — гълчеше го тя като миниатюрен футболен треньор, — давай да свършваме с това.

— Слушай, Ем — нали може да ти казвам Ем?

— Да, разбира се „ем“ е първата буква в „майка“ и съм убедена, че има някакво психологическо значение за теб. Обаче не ми казвай какво, докато не свършим. Сега предлагам да започнем оттам, където Робинсън влиза за първи път в кабинета на Бранч Рики. Смятам, че това е най-страхотната част.

— Как така?

— Виж, не знам как е при теб, но всеки си спомня Джеки в онази първа забележителна година — когато го обсипваха с обиди от скамейките и с топки от маунда — а той беше над всичко това. Изглеждаше страшно благороден, задето никога не изпита гняв или желание за мъст.

— Така си мислех и аз. И действително бях поразен, когато той ми каза, че Рики всъщност го е накарал да се закълне, че ще сдържа емоциите си цели три сезона. Само светец може да запази самообладание толкова време.

За по-малко от час двамата извлякоха текст, който, Барни трябваше да признае, бе по-добър от собствения му оригинал. Господи, тя е толкова умна.

А и не е грозна.

„Не, не, стига си се залъгвал, хубава е призна си Барни. Всъщност много е хубава. По дяволите, такова момиче не може да си няма приятел. По-добре да не рискувам да я каня на вечеря, иначе може да развалим деловите си отношения.“

— А сега — каза Емили, като затвори шумно бележниците си, — надявам се, няма да ме лишиш от удоволствието да ми направиш компания за един късен обяд в ресторант по твой избор.

— Ама ти каниш ли ме? — попита той.

— Е, да приемем, че аз каня, а списанието плаща. Така че дай воля на апетита си.

— Добре тогава, какво ще кажеш за „Клуб 21“?

— Нека да е „21“. Познавам момчетата там и ако ми позволиш да използвам телефона ти, ще им се обадя, че тръгваме натам.

Беше наистина късно дори за събота следобед и затова на горния етаж се виждаха предимно келнери, които разчистваха масите.

На една от тях, само че ъглова, седяха увлечени в разговора си двойка спортни манияци и се засипваха със стари спомени за „Бруклин Доджърс“. Емили прие предизвикателството на Барни и той започна да я изпитва, като я караше да разпознава играчите по номерата на екипите.

— Едно...

— Дребосъкът Рийз, защитник близо до втора база — добър стопер, нелош батсман.

— Четири.

— Едуин Снайдър, по прякор Графа — централен филдер, майстор на далечните топки.

— Шест.

— Карл Фурило, по прякор Точния мерник — десен филдер, най-добрият хвърляч в бейзбола.

Играта им завърши наравно — и двамата нямаха пропуски и събраха еднакъв брой точки. И когато решиха да преминат от цифрите към въпроси, изискващи пълен отговор, на Барни му хрумна една мисъл.

— Минавало ли ти е през ум, Емили, че всичките стари герои на „Доджърс“ са били с едноцифрени числа на униформите си? После се появява Джеки Робинсън и му дават четиридесет и две? Мислиш ли, че това е просто съвпадение?

— Не, печелиш точка — отговори тя — защото на Кемпи, втория негър в „Доджърс“, дадоха трийсет и девет. Като лекар как ще обясниш това?

— Ами — започна Барни — от професионална гледна точка нищо не мога да кажа. Аз лично винаги исках номер десет — ще побързам да добавя, не в първа лига.

— Знам — каза весело Емили Ерийнууд.

— Какво знаеш?

— Знам, че си бил баскетболист, преди да станеш такъв голям интелектуалец. Впрочем трябва да си призная нещо — надявам се, че няма да го психоанализираш твърде много — и тогава тя му довери: — Падах си по краката ти.

Барни не знаеше какво да каже. Дали това не беше някакъв моден жаргон, излязъл напоследък сред играчите на крикет в Ийст Сайд? (Ще се качиш ли да ти покажа наколенниците си?) Той отвърна със същия шеговит тон:

— Това много ме ласкае, Ем. Май че никой не ми е казвал нещо толкова мило или свежо досега.

— Не се притеснявай, не съм фетишистка. Бях два випуска след теб в „Мидууд“.

— Учила си в „Мидууд“? Че как не съм те забелязал тогава?

— Ами беше твърде зает да омайваш мажоретките. А аз снимах срещите за „Аргус“. Всъщност винаги съм се чудила защо не играеше през последната година — със сигурност щяхте да станете най-добрите в града. Ти беше не само добър нападател, но и истински тигър като защитник. Какво се случи с теб?

Фактът, че някогашните му спортни подвизи бяха обект на възхищението ѝ, накара Барни да се надуе и да отговори лаконично като Гари Купър:

— Това е дълга и тъжна история, Емили. Не мисля, че ще ти хареса.

— Имам предостатъчно време — каза усмихнато тя.

Невинната ѝ забележка го накара да погледне часовника си. Беше четири и петнайсет.

— Ей, Ем, оберкелнерът ще ни изпепели с поглед. Сигурно ще ни убие, ако не се изметем оттук.

— Не ставай параноик, Барни, Дмитри ми позволява да стоя колкото си искам. Нали аз го снабдявам с билети за суперкупата.

— Нямах ли си приятел, или работа за вършене?

— Не по първата точка, да по втората. А ти?

— Също. Но да оставим ненаписаните още страници. И както е казал един римски поет: „Не изпускай деня“.

— Прав си — отговори тя. „Carpe diem.“

И докато излизаха, Барни си помисли: „Никак не бих искал да те «изпусна», Емили.“

Като минаха няколко пресечки в оживен разговор Барни осъзна: *сега* наистина знам какво значи да си в еуфория.

---

[1] Негърско движение за граждански права — Б.пр. ↑

[2] Конгрес за радикално равенство. ↑

35.

Беше ноемврийско съботно утро, свежо като есенна ябълка, и обикновено кафявият и каменистосив университетски район бе оживен от синьо-бели футболни шалчета, русокоси момичета — зачервени от вълнение, — футболна треска и студентски лица.

Дежурството на Бенет бе свършило в десет сутринта. След като бе асистирал на Рик Зелтмън при едно осемчасово „сондиране“ (както, главният хирург бе нарекъл, сложната генитално-уринална процедура), той се изтощи както от физическите усилия, така и от умственото напрежение. Но поради възбудата си не пожела да си легне веднага.

Той закрачи към сградите на университета с мисълта да се отбие в разменната книжарница и да си вземе някоя книга, която да отвлече вниманието му от кървищата и червата.

Уличните продавачи бяха наизлезли и разнасяха балони, карфици и други дреболии. Студентите му изглеждаха като деца. Божичко, помисли си той, толкова бързо ли съм остарял? Какво ли е ставало навън, докато съм бил затворен в тоя зандан от бетон и линолеум, където няма нито нощ, нито ден, нито смяна на сезоните? Преди десет години влязох като млад лъв, а сега се чувствам като стар козел.

Когато пресичаше Чапъл стрийт по посока Бродуей, млад негър, който продаваше вестници, се приближи към него.

— Ей, братко — провикна се той, — чу ли новините? В течение ли си? Ако не си, по-добре си вземи тоя документ. Само двацет и пет цента, брат, и ще прогледнеш.

Бенет бръкна в джоба си, даде монета на момчето, пхна вестника под мишница и се отдалечи.

След половин час си беше вкъщи с книги за петнайсет долара, които, ако имаше късмет, щеше да прочете до следващия юли. Пусна си музика, изхлузи мокасините си и се залови с четене.

Но беше толкова скапан от рязането, връзването на кръвоносни съдове, съшиването — и най-вече от притеснението, дали го прави както трябва, — че дори стилистичните изгъзици на Том Улф не

можаха да му задържат вниманието. От немай-къде се хвана да прегледа последните новини на „пантерите“.

Езикът на вестника бе рязък и бълваше отрова срещу белите. „По дяволите — каза си Бенет, — ще прескоча «сериозната» част. Може да имат спортна страница.“

Прелисти последните страници и се зарадва, като видя няколко комикса. А, каза си, точно такава литература ми трябва в момента.

И се зае да чете един от тях. Но след нецензурните рисунки в началото на „Как мръсните еврейски свине разкъсват негрите“ той захвърли вестника на пода и изхвърча от апартамента си в студения нюхейвънски вятър.

Намери Джек в стаята на санитарите.

— Здравсти, Бен, скъпи — поздрави го Джек, пренебрегвайки болничния етикет, след като и останалите санитарии смятаха Бенет едва ли не за „свой човек“.

— Искам да си поговорим — каза строго Бенет.

— Разбира се, докторе.

Двамата излязоха в празния коридор. Бенет за малко не избухна с тирадата, която бе подготвил на път към болницата. („Това ли е всичко, което можете да пишете в този ваш мръсен парцал?“) Но осъзна, че няма никаква полза да стоварва гнева си върху бедния Джек. Не той беше редакторът, не той ръководеше — той беше обикновен пехотинец, борец за една кауза в чуждата земя Америка.

Овладея яда си и каза само:

— Искам да дойда на следващото събрание, Джек.

— Друг акъл ли ти дойде, докторе?

— Може и така да се каже.

— Добре, ще те предупредя.

Главната лекарка се намираше в спешния кабинет на бостънската Детска болница и приемаше едно деветгодишно момиченце с опасно висока треска от неизвестен произход, която според нея бе признак за ендокардит.

Докато Лора описваше случая, мина полунощ. Когато свърши, се запъти към спалнята на дежурните, но забеляза, че обикновено тихите гласове в сестринската стая бяха необичайно високи и развълнувани.

Една от жените се провикна отдалеч:

— Лора, чу ли новините от единайсет часа тази вечер.

— Не — каза тя, твърде изтощена, за да я заинтригува нещо друго, освен четвърта световна война (беше сигурна, че е достатъчно уморена, за да проспие третата).

— Какво съм изпуснала?

— Потресаващо, Лора. Наистина потресаващо — събци най-младата и обикновено най-мълчаливата от тях. — Един страшно сочен вашингтонски скандал с двама лекари — жената е хирург в Харвард, около твоите години.

Лора веднага се досети за кого става въпрос. Сърцето ѝ заби лудо и езикът ѝ се преплете:

— Единият от тях да не се е самоубил?

— Опитал се е. Почти триста милиграма валиум. Но стомашната помпа е свършила работа. Страхотна жена, наистина.

Силно потресена, Лора промърмори:

— Грети Андерсън?

— Да — отговори една от сестрите. — Така се казваше. — Познаваш ли я?

Лора попита загрижено:

— Има ли някакви мозъчни увреждания? Изобщо какво е направил оня проклет психиатър?

Сестрите изглеждаха озадачени.

— Ама хапчетата ги е изпил той, не друг — отговори една от тях.

Лора се хвана за главата. Зави ѝ се свят.

Една сестра на име Найда се приближи и попита разтревожено:

— Добре ли си, Лора? Да не би д-р Химерман също да ти е приятел?

— Не, не — рече тя все още замаяна, като се остави да я отведат до един пластмасов стол в чакалнята. — Много ще съм ви благодарна, ако ми кажете просто какво пише във вестника.

— Ами — започна Найда, — смята се, че този доктор наистина е бил звезда от първа величина в психиатрията.

— Зарежи препоръките. Какво е направил?

— Ами, меко казано, това, което не бива да прави с пациенти. Приятелката ти е постъпила доста хладнокръвно...

— ... и смело — добави друга сестра.

— Свикала е пресконференция в болницата на Джорджтаун.

— Какво, какво? — попита Лора, невярваща на ушите си. —
Защо, по дяволите, пресата ще изслушва някаква си лекарка?

— Първо на първо, тя е невероятна — отвърна Найда.

— И най-вече те обожават този род скандали. Както и да е, тя
казала, че е отишла при Химерман за лечение, а той я вкарал в леглото
си.

— Но как, дявол да го вземе, ще може да го докаже?

— О, тук става интересно. Първо този д-р Химерман — който
между другото е невероятно красив — се изправил пред камерите и
отрекъл всичко. Казал, че това било някаква параноична заблуда и че
„бедното момиче“ трябвало да е в клиника за душевно болни. Бил
много убедителен.

— Няма начин — промълви Лора.

Следващите думи на Найда й дойдоха като гръм от ясно небе:

— После се обърнал и се изкачил по стъпалата на градската си
къща — на чудесно място в Джорджтаун — качил се горе и нагълтал
всичките тези хапчета.

— Аха — каза Лора, вече ободрена. — Значи се е оказало, че
този кучи син си бил най-злият враг на себе си. Браво на Андерсън.

— Грети, добре ли си? От две седмици се опитвам да се свържа с
теб.

— Извинявай, Лора, но просто се наложи да се преместя при
една приятелка, защото телефонът ми щеше да откачи от звънене.
Трябваше да ти се обадя по-рано — извинявай.

— Ей, как събра смелост да натриеш носа на онова неетично
копеле? Какво те накара да го направиш?

— Все някой трябваше да го стори. Знаеш ли, Анди ми се закле,
че ще напусне жена си и ще се ожени за мен. После разбрах, че го е
казвал повече от милион пъти.

— Как разбра?

— От самата мисис Химерман. Срегнах я, когато излизах от
един сеанс. Тя ме измери с поглед и изведнъж избухна: — Вие сигурно
сте последната кукла Барби на Анди. — После нахълта в кабинета му

и започна да крещи. Това, което е последвало, сигурно ще излезе в следващия брой на „Нашънъл Инкуайърър“.

— О, Грети, толкова ми е мъчно за теб. Надявам се тази отвратителна случка да не те отблъсне съвсем от мъжете.

— Ами, право да си кажа, в момента не са любимият ми пол. А що се отнася до мъжете лекари, смятам ги за най-нисшата форма на живот. Познай до три пъти кой трябва да напусне града в резултат на този скандал.

— Какво говориш?

— Ами — отвърна Грети, — изглежда, много *бода* в очите на тукашното Хирургично отделение, ако мога така да се изразя. Затова са предложили мястото ми на друг, а на мен ми съобщиха, че „бих могла да остана“, но няма да получавам вече заплата и ще трябва да се, спускам от работа на хонорар.

— С други думи, уволнили са те.

— Е — отвърна саркастично Грети, — може и така да се каже. Всъщност „уволнена“ бе единствената дума, която *не* употребиха. Лекарите са нещо като братство или тайно общество. Очевидно грехът ми не е в това, че съм позволила да бъда съблазнена, а в това, че съм съобщила на пресата.

— Нямам думи, Грети. Искаш да кажеш, че онова влечуго ще се отърве безнаказано?

— Вероятно. Естествено, те ще си дадат вид, че спазват процедурата. Анди ще трябва да свидетелства пред някаква областна комисия — насаме, разбира се. Но той все още твърди, че съм истеричка и че съм си въобразила всичко това. Както и да е, примирих се с напускането си и сега пиша до всички болници от тук до Хонолулу. И ако нищо не излезе, ще постъпя в армията.

— Какво? — попита Лора недоверчиво.

— Говоря сериозно. Там имат голяма нужда от хирурзи. Може дори да ме изпратят във Виетнам — и с болка добави: — Честно казано, Лора, ако ми бяха отрязали главата, едва ли щеше да ме боли толкова, колкото сега.

За първи път откакто бяха женени, Лора и Палмър бяха почти еднакво заети. Палмър вече не се оплакваше, когато тя се прибираще в

четири сутринта. Защото самият той продължаваше да стои буден, след като беше изкарал среднощните часове в усилено изучаване на виетнамски.

Когато тя влезе в стаята, той свали очилата си за четене и каза:

— Знаеш ли, скъпа моя, започвам да проумявам на какво изпитание си подложена. Искам да кажа, че този недостиг на сън съвсем ме съсипва.

— Всъщност, Палмър, това е изпитана и безотказна тактика за пречупване на военнопленници. Разбрах, че била много разпространена в Югоизточна Азия.

— А, така ли? Откъде разбра?

— От „Ню Йорк таймс“.

— Нима вярваш на този комунистически парцал?

— За Бога, Палмър — отбеляза тя полушеговито. — Ти можеш да изкараш дори Бари Голдуотър радикал.

Лора си наля чаша портокалов сок, отпусна се уморено на дивана и започна да мисли на глас:

— Иска ми се да знам какво, по дяволите, е това нещо у вас, мъжете, което ви кара постоянно да водите войни и да се избивате. Сигурно е от тестостерона — имам предвид това, че андрогенът е силен стимулант.

— Аз пък мисля, че той стимулира секса — рече Палмър с усмивка.

— Да, винаги е имало някаква връзка между любовта и войната, нали така? Да вземем например хубавата Елена...

— Сега по-скоро бих взел теб — каза Палмър и се изправи зад бюрото си.

— Мислиш ли, че тази вечер стана? — попита той.

Те лежаха в леглото един до друг, сънливо отпуснати.

— Палмър — отговори сънено тя, — ако медицинската наука беше открила машина за точно определяне на овулацията, щях тутакси да я открадна от болницата и да я донеса вкъщи под шлифера си.

— Е, все пак не е необходимо — размишляваше Палмър. — Ако го правим всяка вечер, със сигурност ще улучим момента, нали?

— Професионалното ми мнение, Палмър, е, че средностатистическата, така да се каже „олимпийската“, двойка се нуждае от четири до шест месеца, за да зачене бебе. А понякога и от повече, ако жената е вземала хапчета.

— Мисля, че в голяма степен това е на психическа основа — отбеляза той. — Ако успееш да се настроиш, сигурен съм, че веднага ще го направиш. Виж родителите ми — съмнявам се, че са правили любов повече от пет-шест пъти през целия си брачен живот, но ние със сестра ми сме налице. Всъщност как мислиш да го наречем?

— Кое?

— Нашето дете — моя син. Този, който така усърдно зачеваме.

— Защо не Чудодей? — попита тя. — Ще бъде много подходящо — после бързо добави: — А ако е момиче — Чудодея.

— Няма да е момиче — увери я Палмър.

— Може и нищо да не е — каза Лора.

— Е, ще му мисля, като му дойде времето — отговори Палмър. — Всъщност нали нямаш нищо против тези малки упражнения по създаване на потомство?

— Не — каза тя, — но предпочитам да гледам на това като на правене на любов.

— Разбира се, че е така. В това е красотата на цялото упражнение.

Лора замълча. Тя беше щастлива за пръв път от дълго време насам и не искаше да разваля атмосферата. И все пак не можа да се сдържи и попита:

— Палмър, откъде изведнъж този зор за потомство? И без това вече няма как да не заминеш за Виетнам...

— Точно там е работата, скъпа — отвърна той. — Ще бъда брутално откровен — страх ме е, че може да не се върна.

Две седмици по-късно Лора го откарваше към летището.

— Знаеш ли, ти още не си ми обяснил какво точно ще правиш там.

— Защото, честно казано, и аз не знам, Лора. Затова отивам на едноседмичен инструктаж във Вашингтон. По-точно, край Вашингтон

— в прословутото имение на сенатора Сам Форбс. Ето — не трябваше да ти казвам толкова много.

— Форбс подстрекава Хоук — отбеляза тя.

— Знаех, че ще кажеш това. Във всеки случай запази го в тайна. Няма да ни бъде позволено да излизаме дори.

— О, ами прекрасната му и тъкмо прохождаща в обществото дъщеря Джесика ще бъде ли там?

— Скъпа, тя е една празноглава светска пеперудка — един празен фасон.

— Сигурно. Но какво ще кажеш за другите й данни.

— Няма дори да удостоя това с отговор, Лора.

Продължиха в мълчание, докато стигнаха края на Стороу драйв и се пуснаха в тунела Калахан. Насред това, което изглеждаше като безкрайна, зле осветена баня, покрита цялата с плочки, той се върна към най-належащия въпрос.

— Може ли да го наречем Палмър?

Лора кимна.

— Само ако е момче — додаде тя с равен тон.

Пътниците с полет 261 за Вашингтон вече се качваха.

Оставаше време само за бързо сбогуване, за последна размяна на откъслечни мисли.

— Лора, кажи ми пак... наистина ли спря хапчетата?

— Да, заклевам се.

Той се усмихна, обърна се и се качи в самолета.

Малкият апартамент бе по-претъпкан от всякога. Не само от новите попълнения на „пантерите“, а и понеже други също се бяха струпали там, след като бяха чули, че главен оратор ще бъде „сърдечния хирург“ от Йейл.

Сърцето на Бенет биеше лудо. Додето не се озова пред тях, той дори не знаеше как да започне. Но с почти свръхестествен глас изрече:

— Вярвам, че всеки негър в Америка трябва да получава своето. Както се казва в конституцията: „Всички хора са създадени равни.“ — той вече наближаваше опасни води. — Но *равни* не значи по-висши. Не сме по-лоши от никой друг народ, но не сме и по-добри.

— Какви ги дрънкаш бе, пич? — провикна се един глас.

— Този парцал, дето го наричате „наш вестник“, обвинява за бедите ни така наречените „еврейски фашистки свине“.

Одобрителни възгласи: „А така, брате!“, „Смърт на евреите!“

Бенет се опита да запази спокойствие.

— И защо решихте, че точно тази етническа група трябва да се изстреби?

— Не зацепваш ли, човече? — провикна се друг ядосан глас от дъното на стаята. — Еврейската свиня ни дава под наем съборетините си, той държи заложните къщи, той взема колата ти, ако позакъснееш с парите...

Бенет направо кипна.

— Я чакай малко, братко! — извика ядосано той.

Избухването му ги накара да млъкнат. Но последвалата тишина бе заредена с електричество.

— Нека да изясним някои неща — започна Бенет. — Някои евреи може да дават коптори, но, мамка му, същото го правят и някои черни. А има много евреи, които подкрепят каузата ни. Какво ще кажете за Гудман и Швернер, тези две момчета, които бяха убити от клана в Мисисипи?

Тълпата се възбуди.

— Д-р Ландсман — заяви председателят Симба с преднамерено церемониален тон, — не мисля, че братята знаят откъде сте.

Бенет беше потънал в пот. Но се опита да продължи.

— Баща ми се би и загина във Втората световна война, защото уважаваше това, за което тази страна се бореше. И е преживял повече гадости, отколкото всички вас, взети заедно. Цветнокожите военни части и тоалетните „само за цветнокожи“ са едно на ръка, а когато някой от войниците му го ранели, Червеният кръст трябвало да му прелее само „цветна“ кръв.

— И все пак в деня, преди да умре, той ми писа, че е видял много по-ужасни зверства от тези, които нашият народ изобщо познава. Видял е нацистките лагери на смъртта...

Той бе обсипан с обиди: „Я стига глупости, бе!“ и дори: „Хитлер трябваше да избие още!“

Бенет бързо губеше самообладание. Но трябваше да свърши.

— След като баща ми умря, бях осиновен от едно еврейско семейство — и двамата останали живи след такива лагери. Със

собствените си очи са видели как отвеждат малката им дъщеря към газовите камери и как изгарят останалите от семейството им. Някой от вас самите бил ли е подложен на такова нещо?

С пресъхнала уста и мокри страни той все пак успя да завърши:

— Дойдох тук да ви кажа, че Ние, черните, нямаме „запазено право“ върху Страданието. И че не всеки евреин е наш, враг. Защото, ако мислим така, сами ще станем най-лошите си врагове.

Той спря и после добави тихо:

— Просто помислете върху това, братя.

След като погледът му се избистри, Бенет огледа присъстващите, за да види реакцията им. Те бяха неподвижни. Всъщност единственото движение в стаята беше треперенето на собствените му ръце.

С безизразен глас председателят попита:

— Има ли някакви забележки?

Един мъж в дъното вдигна ръка.

— Майната ти и на теб, и на евреите.

Въпреки че тълпата остана неподвижна, Бенет внезапно почувства страх. Имаше усещането, че е някаква зловеща нереалност и че вижда всичко това в криво огледало.

Когато тръгна към вратата, хората от двете му страни се отдръпнаха като Червено море пред Мойсей.

Барни научи новината едва когато пристигна в болницата. Джон Уорнър, един от помощниците му, се втурна към него, крещейки:

— Ливингстън, видя ли днешния брой на „Таймс“?

— Не — отвърна сухо Барни. — Да не сме поставили нов рекорд по обгазяване на деца?

Джон, който беше войнстващ републиканец, пренебрегна саркастичната забележка на Барни.

— Не бяхте ли съученици с Питър Уаймън?

— Да — отговори Барни, — но не бих се похвалил с това.

— Сега вече ще ти се прииска — увери го лекарят. — Виж.

Той подаде вестника на Барни. В долния ляв ъгъл имаше снимка на Питър в бяло сако. На лицето му цъфтеше обичайната самодоволна усмивка, макар че косата му бе пооредяла.

Заглавието гласеше: „Открит е нов път към разкриването на структурата на рака“, а подзаглавието бе: „Млад изследовател от Харвард изобрети нова технология в генното инженерство.“

Барни прочете внимателно вестника и си помисли: „Той все ни повтаряше колко е умен. Може би трябваше да му повярваме. Все пак тук пише, че е публикувал шестнайсет студии и безброй резюмета. Но че обича рекламата, в това няма съмнение. Откритията му няма да бъдат публикувани още най-малко шест месеца. Така че дали тази пресконференция не цели просто да запознае Нобеловата комисия с името му?“

„Освен това, мислеше си той, Питър няма всичко, — не се споменава за жена и деца.“

Тогава свръхазът на Барни се обърна срещу самия него: „Кой си ти, д-р Ливингстън, че хвърляш камъни в чужда градина?“ На което неговият Аз отговори: „Дай ми време, трябва да завърша този стаж, да започна да практикувам. Освен това аз съм почти женен.“

Барни възнамеряваше да говори с Емили за това тази вечер.

Техният съвместен период бе един шемет, който обхваща целия спектър на американския спортен живот: футбол, баскетбол, хокей, тенис — даже европейската лека атлетика.

(През август по време на едно състезание в Малмьо, Швеция, той дори прекара два дни в интервюта с оттеглилия се вече Железен човек, Емил Затопек, когото възнамеряваше да използва в последната глава на книгата си.)

Двамата бяха постигнали пълен синхрон, бяха се слели изцяло, дори бягаха с еднакво темпо.

Дори ако небесата не бяха ги предопределили един за друг, на земята нямаше да има по-здрава връзка от тяхната.

На Барни му бе дотегнало просто да помага на другите да стигнат до щастието и реши, че е време самият той да опита. Пък и се беше наслушал на закачки предишната година на сватбата на брат си Уорън с Бърнис („Бъни“) Липтън, която също се готвеше да става адвокатка.

По време на приема един негов вуйчо от Хюстън дори го порица с въпроса: „Кога можем да очакваме подобна радост и от теб, Барни?“

Тогава му се искаше да отговори като психолог, че, ако всички бракове бяха толкова идилични, колкото вуйчо му ги описваше,

канапето в приемната му щеше да бъде празно, ако не се броят редките шизофреници.

И наистина, както сам бе писал в „Джърнъл във модърн сайкаятри“, в тези тревожни времена брачните взаимоотношения почти напълно отразяваха болестното състояние на външния свят.

Но иначе той много добре знаеше, че бракът е описан най-точно от д-р Джонсън — като „триумф на надеждата над опита“.

Във всеки случай те с Емили щяха да бъдат нещо различно. Връзката им беше чудесна — открита и пряма. И макар че бяха щастливи заедно, всеки от тях имаше самостоятелен живот. Така щеше да се получи идеалното равновесие, към което всеки брак се стреми, но рядко достига.

Той отвори дума за това по време на късната вечеря в апартамента ѝ, след като бяха гледали как „Лейкърс“ разбиха „Никс“. Менюто им се състоеше от най-отбраните деликатеси, които предлагаше „Забар“. Така че единствената работа на Барни бе да изстуди виното и да го отвори. След като напълни нейната чаша, а после и своята, той вдигна тост:

— За бъдещето ни щастие — или по-скоро, за бъдещата Емили.

— Защо „бъдеща“? — усмихна се тя.

— Бъдещата ми съпруга — отговори той.

Ръката ѝ, която държеше чашата, замръзна на половината път към устата ѝ. И макар че тя се опита да го скрие, Барни долови лека тъга в погледа ѝ.

— Какво има, Ем? Нещо неподходящо ли казах?

Тя кимна.

— „Съпруга“...

— ... не е точната дума? — завърши мисълта ѝ той.

— Да, за мен поне. Мисля, че от теб би излязъл прекрасен съпруг.

— Добре тогава, защо да не бъда *твоят* прекрасен съпруг?

Емили бе свела очи и клатеше глава.

— Не, Барни, не — отвърна тя. — Просто няма да се получи.

— Да не би да има някой друг?

Тази тревожна мисъл изведнъж му хрумна.

— Не, не — възрази тя.

— Не ме ли обичаш вече?

— Разбира се, че те обичам. Нима е необходимо да питаш?

— Защо тогава, Емили? *Защо?*

Тя отпи от виното си и отговори:

— Аз не мога да бъда съпруга. Аз съм безскрупулна, егоистична и амбициозна.

Но момичето, което тъкмо се бе нарекло безчувствено и твърдо, вече плачеше неудържимо.

— Ти заслужаваш нещо по-добро, Барни.

— Глупости.

— Не, така е.

Барни се чувстваше като човек, който е излязъл да засади розов храст, забил е лопатата в плодородната почва и изведнъж е ударил в парче неподатлив камък.

Нямаше никаква грешка. Емили беше казала „не“ и това наистина означаваше не.

— Ей, виж какво, забрави напълно предложението ми. Оттеглям го. Отхвърлят ли ти предложението, то става невалидно, а това навсякъде се случва. Но може ли да те помоля за нещо, което не е на договорна основа?

— Какво?

— Ела да живееш при мен. Ще ти направя кабинет в другата спалня. През деня ще бъдем в единствено число, а през нощта в множествено. А ако някога се случи да не искаш да се прибереш, няма да ти трябва извинителна бележка. Това задоволява ли те, моя малка птичко, която не иска да влезе в клетка?

Емили не отговори. Тя просто скочи и се хвърли на врата му, като хълцаше непрестанно.

Докато я държеше нежно в обятията си, умът му се върна обратно в кабинета му. Един аналитично разсъждаващ глас се обади: „Тук има нещо. Я да видим, докторе, дали ще откриеш какво е.“

— Утре ще дойда да ти помогна да си събереш нещата — каза той.

— Благодаря ти за разбирането — прошепна тя с дълбока благодарност.

И докато стояха прегърнати здраво, Барни продължаваше да се пита: Какво ли е това, което трябваше да съм разбрал?

Питър Уаймън беше противоречива личност. Той беше може би единственият от завършилите Харвардския медицински факултет, който открито мразеше болните.

През първата си година на следдипломна квалификация той презираше колегите си от лабораторията и едва успяваше да се държи учтиво с професор Пфайфър, своя шеф и покровител. Пфайфър не бе взел Питър за свой асистент само заради чара му. А и защото знаеше, че Уаймън е ценен кадър и не бива да се оставя на врага (за враг той смяташе всеки друг, който работеше в тази сфера).

— Пфайфър бе предположил, че умно момче, като Питър, би трябвало да знае правилата на играта: Ти ще ми помогнеш да се кача на пиедестала, а когато ти дойде времето, аз ще протегна ръка и ще те издърпам нагоре. Междувременно ще се погрижа да живееш удобно на държавна издръжка и да започнеш работа като асистент в най-добрата биохимична лаборатория в света.

Питър по природа беше недоверчив. Съзнавайки собствената си липса на скрупули, той смяташе, че всички останали са също толкова безсъвестни. С други думи, той беше най-добрият си приятел. И най-лошият си враг.

Беше открил „хранителния фактор“, докато правеше изследвания, за да потвърди една от хипотезите на Пфайфър. Тогава Питър реши, че той си е негов и само негов. И веднага щом контролните му проучвания дадоха обещаващи резултати, той хукна към информационния отдел на Медицинския факултет пресбюрото.

Директорът Никълъс Казан остана доволен от това, което Питър му събщи. Вместо да свикат пресконференция, той предложи да поканят медицинския редактор на „Ню Йорк таймс“ на обяд в „Риц“ и да дадат изключително право на вестника да отразява резултатите от проучването.

— Ако го уверя, че е единственият, мога да ти гарантирам първата страница. След това ще бъде детинска игра.

Питър имаше само един важен въпрос:

— Как мислиш, трябва ли да си сложа лещите?

Казан се оказа умел режисьор. След първата статия в „Таймс“ той уреди едно специално изложение в телевизионната рубрика

„Днес“. Ен Би Си изпрати Барбара Уолтърс в Бостън да направи интервюто.

Питър бе постигнал нещо невероятно. Той беше направил важна крачка към окончателното овладяване на рака. Но все още не можеше да се говори за *лекарство*.

Приносът му беше нещо като карта, която показва пътя към заровено съкровище. Но макар че пътят бе вече открит, по него трябваше да тръгнат още учени.

Въпреки това в продължение на цяла седмица неистови телефонни обаждания валяха в телефонната централа на Медицинския факултет. Хората се молеха да получат възможност да се възползват от новото откритие на Уаймън, преди да е станало твърде късно за някой от техните близки.

В телевизионното предаване мис Уолтърс, естествено включи професор Пфайфър за коментар. И той заяви пред камерата: „Питър е изключителен младеж, наистина изключителен младеж.“

Веднага щом малката червена лампичка на камерата изгасна, възрастният човек покани своя последовател на закуска — в своя клуб.

Пфайфър изчака да стигнат до втората си чаша кафе и едва тогава започна разговора.

— Кажете ми, Питър — подхвана небрежно той, — имаш ли някаква представа, защо съм те поканил тук тази сутрин?

— За да го отпразнуваме може би?

— И какъв точно е радостният повод?

— Ами, нашият пробив — целият ни проект. Рекламата, която направихме на Харвард... — гласът му се загуби.

— Мисля, че по-скоро ти си направи реклама на себе си, а не на Харвард.

— Да не искате да кажете, че съм се държал некоректно, сър? — попита престоудушно Питър. — Спазих протокола и споменах името ви в статията си. Уважавам йерархията, сър.

— Изключително съм поласкан — отговори Пфайфър. — И се радвам, че част от честта се пада на мен, макар и само като директор на лабораторията.

— О, сър — мазно продължаваше Питър, — вие направихте много повече. Всичко, което знам, дължа на вас.

Тогава Пфайфър смени тона си.

— Престани да угодничиш, Уаймън, не те бива много. Знам, че съм посочен като съавтор. Но след като съм редактор на списанието, щях да сложа името си дори ако ти беше „забравил“ да го сториш. Това, което ме озадачава, Питър, са двамата други учени, чиито трудове цитираш.

Тъмното лице на Питър започна да побелява.

— Бих казал, че познавам големите умове в нашата област, дори ми се е случвало да си сътруднича с някои от тях. Но никога не съм чувал за този Шариантие от Френския институт за медицински изследвания в Лион, нито пък за Ван Стийн от Амстердам — което е много странно, тъй като и двамата уж са ни сътрудничили за това откритие.

— Ъ-ъ... ами всъщност и двамата сега изгряват. Те са много млади и нямат много публикации.

— Значи си имал голям късмет да се свържеш с тях, тъй че независимо един от друг и двамата да направят експериментите и да потвърдят твоите данни.

— Да, сър. Така е.

Внезапно настъпи тишина. Чуваха се само тихите гласове на изтъкнатите бостънски джентълмени, които спокойно обсъждаха — а може би дори решаваха — съдбата на нацията, световната икономика и шансовете на Харвард срещу Йейл.

Междувременно Пфайфър не сваляше поглед от Питър.

По-възрастният човек беше търпелив, той можеше да чака. Но и Уаймън бе изключително издръжлив. Така че накрая Пфайфър капитулира. И наруши мълчанието.

— Освен ако не е основан през последните две седмици, Питър, „Френският институт за медицински изследвания в Лион“ не съществува и на „Шарпантие“ ще му е много трудно да работи там. Разбира се, амстердамският университет съществува. Затова бих могъл да се обадя на добрия си приятел Хари Юст и да го попитам за този тайнствен Ван Стийн.

Той гледаше втренчено Питър, удивен от умението на младия човек да посреща с твърдост изобличението.

— Д-р Уаймън, без приложението на данните от широките проучвания, направени вече в Лион и Амстердам, заключенията ви са — меко казано — прибързани и неубедителни.

— Теорията ми е вярна, професор Пфайфър — каза тихо Питър.
— Можете да проведете още десетина тестове, но резултатите ще бъдат същите като моите.

— Но щом си толкова сигурен, Питър, защо не представиш истински изследвания, които да докажат тезата ти? Защо избърза толкова?

— Натискът — не исках някой друг да ни изпревари с това. Така че пресметнах риска.

Наставникът му не реагира. Питър продължи пледоарията си:

— Нямаме представа, какво става в научния свят в момента. Сър, няма някой доктор ще ми помогне само за едно „благодаря“ в бележките под линия?

Пфайфър се замисли, преди да отговори.

— Питър, знам, че медицинските проучвания могат да бъдат като уличен бой — толкова неща са заложени на карта. Но има само два начина човек да се справи с положението. Или да покаже състоятелност, неподлежаща на нападки, и да прати по дяволите измамниците, или да бъде мошеник и да успее да офейка безнаказано. Опасявам се, че ти не си направил нито едното, нито другото.

Питър беше замръзнал на мястото си и чакаше Пфайфър да произнесе присъдата.

Той го направи с приглушен глас, за да не обезпокои закусващите величия.

— Слушай внимателно, Питър. Искам да се върнеш в лабораторията, да си събереш нещата — но, гледай да вземеш само което ти *принадлежи*. И до довечера да си изчезнал от погледа ми. Имаш един час да напишеш молбата си за напускане, която деканът с голямо съжаление ще подпише следобед. Не мога да те изхвърля от града. Но те съветвам да стоиш настрана от бостънското медицинско общество, да кажем, до края на живота си.

Питър се почувства като дърво — твърдо, сухо дърво. Мъртъв.

С голямо усилие той пое въздух.

— Ще... ъ-ъ... излезе ли някакво съобщение? — попита накрая той.

Пфайфър се усмихна. И отговори с открито презрение:

— Ако позволим да стигне до пресата, това ще навреди на Харвард. Освен това предпочитаме да не изкарваме мръсните си ризи

на показ.

— А... какво ще стане със статията?

— Ще бъде публикувана, когато му дойде времето. Все пак, с изключение на някои недостатъци, тя е сериозна работа. И не се притеснявай, ще получиш признанието си. Лесно ще намеря двама колеги, които да поемат заслугите на мистериозните Шарпантие и Ван Стийн.

Той се изправи, а Питър остана като залепен на стола си.

— Довиждане, Уаймън. И успех в бъдещата ти професия.

36.

Фактът, че през 1969-а и Грети Андерсън, и Питър Уаймън загубиха работата си, макар и по коренно различни причини, подчертаваше парадоксалната същност на медицинската професия. Докато Грети се бе опитала да призове професионалната етика, Питър беше проявил незачитане към нея. Но и за двамата последствията бяха еднакви.

Разбира се, Грети имаше немаловажното предимство да бъде потърпевщата страна и с това се понрави на онези лекари в Америка, които не смятаха, че медицинската степен е позволително за нарушаване на нравствеността.

Във Вашингтонския медицински институт може да я бяха обявили за „персона нон Грети“ (както духовито се бе изразила самата тя в един разговор с Лора по телефона), но дори те не можеха да променят миналото. Не можеха да заличат отличните ѝ оценки от института по теория и практика или да се отрекат от възторжените оценки, които бяха давали на работата ѝ в болницата преди инцидента.

Включиха я с готовност в програмата по хирургия на Хюстънската университетска болница, където напоследък се работеше в най-интересната сфера на хирургията — оперирането и трансплантацията на човешки сърца.

Питър според собственото си мнение не бе постъпил нечестно, а просто експедитивно и фарисейски вярваше, че историята ще го оправдае. Жалкият бюрократичен механизъм, който изискваше прилагане на научни доказателства, бе просто загуба на ценно време.

Макар че в досието му бяха изброени двайсетина негови публикации, писма от научните ръководители на докторската му дисертация, дори кратка препоръка от професор Пфайфър, в която се казваше, че той има „солиден изследователски ум“, Питър много трудно можеше да си намери нова академична работа.

И това не беше изненадващо. Той знаеше, че онова, което се постига с едно писмо, много бързо може да бъде осуетено от едно

телефонно обаждане. А Пфайфър, за да реабилитира Харвард, явно го отлъчваше от обществото.

Така че, за да намери лаборатория, която да го приеме, Питър претърси частния сектор. Дейл Уудбърн и Арт Награ, наскоро завършили Станфорд, бяха основали частен биохимически концерн за изследване и развитие в Пало Алто.

И двамата партньори в необиотиката харесаха идеите на Питър. Харесаха и удостоверенията му. Харесаха и образците му дипломи. И макар че не харесаха самия него, те можеха да разпознаят победителя отдалече.

Уудбърн и Награ бяха предусетили рано новите тревожни събития в медицинския свят. Всяко ново изследване, всеки нов протокол регистрираха тревожния факт, че, както някой беше казал, „ако пеницилинът още не е съвсем отмрял, следващото десетилетие със сигурност ще му види края“.

Разпространението на венерически болести бе нараснало четири пъти само за десет години. А и други бактерии започваха да проявяват силна устойчивост на чудотворните антибиотици от старото поколение. Действително, само през предходната година седемдесет и пет хиляди пациенти бяха умрели от заразни болести, *прихванати в болницата*.

Такава е силата на човешкия враг — Болестта.

— Лора? Чуваш ли ме?

— Връзката е идеална, Палмър. Все едно си зад ъгъла. Къде си всъщност?

— Не там, където ми се иска да съм — отговори уклончиво той.

— Обаждам се просто да разбера как стоят нещата при теб.

— Всичко е наред. Написала съм ти писмо.

— Добре. Извинявай, че толкова дълго мълчах, но може да се каже, че бях доста зает. Наистина ли нямаш други новини за мен?

Макар че знаеше за какво намеква, тя пренебрегна въпроса му.

— Палмър, ставам в пет часа. Качвам се в колата и отивам в болницата. Преглеждам пациенти, които се разболяват. Преглеждам и такива, които оздравяват. Връщам се вкъщи и падам от умора. Единственото нещо, което си заслужава да спомена, е, че предлагат

специализация по неонатология — което означава лекуване на бебета веднага щом се родят — и че съм включена в програмата.

— О, това е чудесно. Сигурно с нетърпение очакваш да започнеш работа с бебетата.

— Да, много е вълнуващо — въпреки че може да ти се скъса сърцето.

— Разбирам. Ъ-ъ... като стана въпрос за това, питам се...

— Не, Палмър — рече меко тя, — не съм.

— О!

— Казах ти, че не става веднага от първия път. Шансът беше минимален.

Гласът на Палмър веднага стана по-делови:

— Всъщност аз... ъ-ъ... не биваше толкова дълго да обсебвам телефона. Линиите са малко, а толкова хора чакат...

— Палмър, обещавай, че ще ми пишеш дори само да ми кажеш, че си добре. Иначе ще се чувствам така, сякаш съм омъжена за празна пощенска кутия.

— Постоянно мисля за теб, Лора. Надявам се, че ми вярваш.

— И аз — за теб.

Лора бе по-объркана от всякога. Тя дори се укори за това, че не е забременяла от него. Може би Палмър искаше преди всичко, да заздрави връзката им. Тя искаше той да я обича както преди години.

— Ами тогава да си кажем довиждане засега.

— Да, да. Довиждане.

ИЗ ПРЕГЛЕД НА НАУЧНАТА ЛИТЕРАТУРА

„Пабlishърс уикли“, 6 март, 1970

„ДУХОВНИЯТ МИР НА ШАМПИОНА“: Един психиатър за спортните величия, БАРНИ ЛИВИНГСТЪН, доктор по медицина, Издателска къща Бъркли, Цена 7,95

Практикуващ психиатър изследва психиката на шампиони в различни области на спорта — от олимпийските дисциплини до бокса и бейзбола. Многобройни проучвания и задълбочени интервюта са използвани като материал в опита да се открие кое

отличава изключителния от този, когото Ливингстън нарича „редови“ спортист.

Всяка от дванайсетте глави се спира върху един-единствен шампион, например Джеси Оуенс („Кое кара Джеси да бяга?“), Санди Кууфакс („Тласкачът левак“), доктор Роджър Банистър („Четири минути физиология“).

Ливингстън предлага някои оригинални наблюдения, например че за някои бегачи състезанията представляват въображаемо преиграване на съперничеството с братята и сестрите им в детството.

Едно блестящо изследване на достъпен език, което ще се хареса на мнозина почитатели на спорта, както и на всички онези, които се интересуват от мотивите на човешките действия.

Първата поредица излиза в „Спортс Илъстрийтид“.
(20 април).

Бил Чаплин беше толкова развълнуван от анотацията в „библията“ на книжния пазар, че убеди колегите си да увеличат първоначалния тираж на книгата от десет на петнайсет хиляди бройки.

Те решиха още да субсидират една обиколка на автора с добре пресметнат маршрут и да организират тържествен прием, за да ознаменуват книгата, която можеше да се окаже „ударът“ на годината.

Бил обаче беше разочарован от това, че Барни не подскача от радост.

— Колко пъти трябва да ти казвам, Бил, че работя за Зигмунд Фройд, а не за П.Т. Барнъм. Не искам да бъда рекламиран като нов перилен препарат. Написал съм сериозна книга и искам тя да бъде приемана на сериозно.

— Барни, ти искаш книгата ти да се *чете*. За да стане това, ние трябва да я споменем тук-там. Предлагаме ти просто да се появиш веднъж-два пъти по телевизията, да отидеш до Вашингтон и Бостън...

Барни го прекъсна:

— Бил, аз съм психиатър, за Бога. На пациентите ми са им достатъчно много проблемите с моята персона и без да ме гледат по телевизията, докато ядат пържените си яйца.

Чаплин въздъхна отчаяно.

— Ще ни оставиш ли поне да дадем начален тласък на нещата с един официален прием в „Сейнт Реджис“ и няколко интервюта с важни, подчертавам, важни журналисти?

— Те пък защо ще искат да се срещнат с неизвестен автор, като мен?

— Аха — каза Бил, — затова виж какво ми хрумна. Приемът ще бъде не само заради книгата ти, а заради всички включени в нея. Ще бъде чудесно да съберем всички тези живи легенди в една стая, нали?

Идеята развълнува Барни, но той все още се страхуваше да не го хванат в троен обръч.

Той закри слушалката на телефона и се обърна към Емили:

— Бил иска да...

— Знам. Той говореше толкова високо, че чух всичко.

— Как мислиш, Ем?

— Мисля, че е прав за това, че трябва да се покажеш пред медиите. Гледай само да получиш правото на вето върху публикациите.

Барни взе слушалката.

— Добре, Бил, духовният ми наставник ме убеждава, че ти най-добре знаеш. Искам само всичко да мине през мен. И действай умерено — аз сам ще определя колко специални интервюта да дам.

— Остави всичко на мен — каза с благодарност Бил.

Барни затвори телефона и погледна Емили.

— Доста добри новини, а?

— Направо страхотни новини, — но защо някак не изглеждаш развълнуван?

„Вълнувам се, каза си Барни, но едно нещо ме възпира да празнувам.“

Макар че беше обещал да не отваря дума за това, когато тя се премести при него, той не можеше да не направи някой прозрачен намек.

Докато тичаха през парка, той сочеше към малчуганите, които си играеха с балони, или към майките с колички и казваше:

— Някой ден и ние ще си имаме едно такова — и тогава ще трябва да се омъжиш за мен.

Но Емили винаги отговаряше едно и също:

— И така сме щастливи, Барн. Нека да се наслаждаваме на момента колкото може повече.

И понеже тя повтаряше израза като молебствие, Барни бе започнал да се тревожи какво ли, по дяволите, искаше да каже тя с това „колкото може повече“. Дали нека да се позабавляваме, преди да поемем отговорността за деца? Или — но тя нямаше предвид това — докато сме заедно? А може би точно това имаше предвид?

Улица „Тюдо“ в Сайгон бе известна на повечето американски войници като „Улицата на веселието“. Тя приличаше на коридор с ярки розови и сини неоновы надписи над вратите на атракционите, където можеха да се сбъднат дори необузданите сексуални фантазии на манастирски монах.

Така че капитан Ханк Дуайър, доктор по медицина, се чувстваше като в някакъв сладострастен Дисниленд, чиито чудеса никога не омръзваха. И той се връщаше в този плътски рай при всеки удобен случай.

Момичетата бяха толкова красиви — нежни, тънки статуетки от слонова кост, чиито изящни ръце можеха да възбудят мъжката страст с едно-единствено докосване.

Вярно, че приемаха пари за компанията си, но пък в замяна предлагаха и друго, освен физически наслади. Те знаеха, че мъжете ги търсят не само за да утолят сексуалните си желания, но и за да се спасят от самотата си. И им даваха разтуха, компания и... нещо, което не може да се нарече иначе, освен боготворене.

Защото мъжката психика постоянно жадува за уверения, че именно те, мъжете, са повелителите, господстващият род. И независимо дали водят битки в джунглата на Уол стрийт, или в оризищата на Виетнам, те всяка вечер се връщат вкъщи нетърпеливи да застанат отново на пиедалите си, да бъдат отново утвърдени.

А американците в Югоизточна Азия дълбоко в себе си бяха разочаровани от новините за промените у дома в Щатите.

Долитаха слухове, че пиедалите им рухват.

Защото, докато те стреляха с пушките си тук, във Виетнам, у дома се водеше друг вид война. Само че, вместо да подпалват села, участниците в битките подпалваха сутиените си.

Новината за разкрепостяването на жените разтревожи войниците на бойното поле. Как да се бият за освобождаването на една чужда страна, когато вкъщи ги очакваше съдбата на затворници?

И те намираха убежище тук, на „Улицата на веселието“, в прегръдките на най-пленителните жени, които някога бяха виждали. Смолисточерни коси и очи, примамливи усмивки и най-вече една почти детска чувственост, тъй като повечето от тях изглеждаха като едва съзрели девойки с напъпили гърди.

Какъв нектар, каква амброзия! Как беше възможно една страна, която — с изключение на столицата си — бе разкъсвана от борби, окървавена и съсипана, да се снабдява с най-отбрана френска кухня и първокласно вино? Въпреки че селяните умираха от глад в селата си, тук, в Сайгон, нямаше недостиг на пастет от черен дроб или шампанско. Всъщност всичко, което се намираше в Париж, можеше да се намери и тук — освен мир.

Само на десетина мили от „Улицата на веселието“ осемнайсетгодишни войници — момчета от фермите на Дакота, негри от гетата на Чикаго и Детройт — бяха убивани и осакатявани, без да са разбрали за какво всъщност се бият.

Въпреки това много от техните сънародници у дома ги проклинаха за това, че бяха последвали знамето и умираха за страната си.

За един лекар има само два начина да се справи с ужасните рани, които нанасяше войната: като притъпи чувствата си или като им се поддаде.

Ханк Дуайър избра втората възможност. Тъй като битките ставаха все по-ожесточени — за един-единствен ден му се случваше понякога да види десет войници с откъснати от скрити мини крака, той бе така затънал в кръв, че вече се вцепеняваше. Чувстваше се жив само в прегръдките на Мейлинг.

Бяха се запознали на „Улицата на веселието“ при обстоятелства, които отначало бяха комерсиални. Но скоро той се бе уверил, че тези порцеланови богини бяха от изискани семейства, които се бяха разпръснали, разпаднали или просто бяха изчезнали, и че те също идваха на „Улицата на веселието“ жадни за истинско общуване. След една седмица нощни посещения Ханк убеди Мейлинг да се премести

при него във вилата с климатична инсталация, където той живееше с други двама офицери — също с ориенталски „булки“.

Те действително бяха положили основите на малка общност. Една от жените вече имаше бебе, другата беше бременна, а Мейлинг, новодошлата, разбра от тях, че връзките ѝ с Америка щяха да укрепнат значително, ако стане майка на дете, чийто баща е офицер от щатската армия.

Ханк прие новината спокойно. Ако му го беше казала Черил, той щеше да се ядоса и да настоява бременността да бъде прекъсната.

Но тук, в Югоизточна Азия, нещата бяха коренно различни: смяташе се, че грижите за децата са изцяло женска работа. А освен това Мейлинг разбираше, че всеки мъж по природа е полигамен, и търпеливо чакаше цяла нощ той да се прибере вкъщи при нея от... „Улицата на веселието“.

Барни Ливингстън, доктор по медицина, е роден на 16 юни, 1937 г. в болницата „Кингс Каунти“ в Бруклин. Той беше „пуснат в оборот“ на 20 април 1970 г. „във Версайската зала на хотел Сейнт Реджис“ в Ню Йорк.

През времето между възторжения отзив в „Паблишърс Уикли“ и излизането на книгата от печат „Бъркли“ бяха уредили сделка с едно евтино издателство на стойност петнайсет хиляди долара — сума, която според Бил Чаплин бе скромна, но която така зашемети Барни, че той прекара половината ден, като драскаше цифрата в тефтерчето си.

Развеселен, той излезе да отиде на проба за костюма, който си шиеше.

Господи, мислеше си той, докато шивачът го измерваше от всеки възможен ъгъл, този е по-усърден и от лекар. Всичко беше изчислено. Майсторът шивач дори го попита:

— На как се обувате, д-р Ливингстън?

Въпросът го озадачи. Как ли пък се обуват другите? Той не отговори.

— Извинете, сър — рече почтително шивачът, — не чух отговора ви.

— Всъщност не разбрах въпроса ви.

Шивачът се опита да поясни:

— На как застава членът ви...

— Кое?

— Членът ви, сър — отговори той, като посочи възможно най-дискретно чатала на Барни. — При повечето мъже обикновено пада наляво.

Невероятно! Човекът ме пита от коя страна държа оная си работа.

— Ами, да кажем, наляво — каза Барни, избирайки статистически преобладаващото положение. И с надеждата, че измерванията няма да станат още по-подробни.

— Боже мой, изглеждаш великолепно — възкликна Емили. — Май трябва да внимавам на приема, че току-виж някоя те грабнала веднага.

Той я взе в прегръдките си и рече:

— Слушай, мойто момиче, когато си в една стая с мен, не бих забелязал дори Раquel Уелч.

— А новото „Гадже на годината“ на Бил ще бъде ли там?

— Да — отговори усмихнато Барни. — Помощникът му е уредил всичко.

— Но тя е зашеметяваща.

Барни въздъхна.

— Ох, Ем, знаеш, че искам да бъда моногамен. Искам да сграбча лявата ти ръка и да надяна халката на пръста ти.

Емили не се успокои. Тя знаеше, че, когато някои мъже се окажат в центъра на вниманието, сластолюбието им не закъснява.

— Ами златната богиня на лекарите...

— Имаш предвид Лора?

— Ще видя ли най-сетне това същество, или ти просто си я измислил, за да ме караш да ревнувам?

— Предполагам, че е прекалено заета — отговори небрежно Барни. — Казах на Бил да й изпрати покана, за да знае, че бих искал да дойде.

Двайсет минути по-късно те бяха във фойето на „Сейнт Реджие“. Естел, Уорън и съпругата му Бъни (която беше в напреднала бременност) вече нервничеха.

— Защо не се качихте? — весело попита Барни. — Рано дошлите получават най-хубавите ордьоври.

Той прегърна майка си, която тази сутрин бе пристигнала със самолет от Флорида.

— Благодаря ти, че дойде — каза той.

— О, Барни, мислиш ли, че бих изпуснала такова голямо събитие? Ако си спомняш, бях библиотекарка. За мен най-великото нещо, което човек може да постигне, е да напише книга.

Уорън направи всичко възможно да потисне пристъпа си на ревност.

— Хайде, да вървим да видим какви лакомства предлага издателска къща „Бъркли“ в чест на автора. Ако не са на висота, утре ще заведе дело.

Те не бяха първите. Даже повечето шампиони вече бяха там. Силно развълнуван, Барни представи майка си, брат си, снаха си и Емили на безсмъртните герои от спортния пантеон.

Този Рафтър Джонсън е най-красивия мъж, когото някога съм виждала — прошепна Естел на Барни.

А като се появиха и другите важни клечки — тези от лекарските среди, — журналистите се видяха в чудо.

Празненството беше в разгара си, когато се появи един неочакван гост. И Емили веднага се досети, че това е Лора Кастелано. Макар и облечена семпло в тъмносин костюм и без никакви украшения, освен златистата си коса, лекарката бе възхитителна. Барни се втурна да я посрещне, целунаха се и той веднага я доведе.

— Ем, запознай се с Лора, — най-добрия ми приятел още от детската градина.

И двете отговориха в един глас:

— Толкова съм слушала за вас...

— Радвам се, че успяхте да дойдете — каза Емили, — знам, че сте много заета.

— За нищо на света не бих изпуснала това. Барни, е най-скъпият ми приятел. И мисля, че „Духовният мир на шампиона“ е блестяща книга.

— Аз също — присъедини се Емили. — И щом ви е харесал откъсът в „Спортс Илъстрейтид“, направо ще паднете, като прочетете книгата.

— Но аз вече я прочетох. Барни ми изпрати коректурите.

Най-големите опасения на Емили се потвърждаваха. Тя от самото начало усещаше, че най-дълбоките чувства на Барни принадлежаха на почти легендарната Лора — колкото и да възразяваше той, че приятелството им било платонично.

Тя почувства, че повече не може да поддържа разговора. И като видя един колега от „Спортс Илъстрейтид“, се извини и се отдалечи бързо.

— Страхотно е, нали? — чу Лора зад гърба си.

Тя се обърна и се озова срещу красивия и както винаги елегантен Бенет Ландсман.

— Бен — извика тя. Прегърнаха се сърдечно. — Как си?

— Знаеш отговора — каза той с усмивка. — Как може да се чувства един лекар? Или полужив, или полумъртъв. В този изключителен случай обаче се чувствам щастлив и полупиян.

— Какво ще кажеш за успеха на общия ни приятел?

— И двамата знаем, че той най-много го заслужава — отговори Бенет. — А какво мислиш за тази Емили? Очарователна е, нали?

— Прекрасна е — отвърна Лора. — Нямахме възможност да си поговорим повече, но тя наистина кипи от енергия. Щастливи ли са?

— Знам, че Барни я обича — каза Бенет. — И иска да се ожени за нея. Но по някакви „причини от неизвестен произход“ тя все му отказва. Все пак Барни смята, че ще продължат да живеят заедно и накрая ще я склони.

— Ей, Ландсман, виж какво — смърри го Лора, — не се обиждай, но не съм долетяла от Бостън просто за среща с класа. Искам да се запозная със звездите. Къде е Джеки Робинсън?

Бенет посочи:

— Виждаш ли онази навалица в другия край на залата? Зад нея е самият той. Аз също не съм се запознал с него и мисля да помоля домакина да ни представи.

— Чудесно. Ти разбутай тази тълпа, а аз ще вървя след теб.

И те се отправиха нагам.

Бил Чаплин кипеше от ентузиазъм. Приемът бе надхвърлил очакванията му.

Да наблюдаваш как Джеси Оуенс си говори за бягане с Роджър Банистър (долетял специално за случая) или как Джо Луис и Мохамед

Али заемат боксьорски пози пред камерите. Божичко, какъв мач можеше да излезе от това — „черния бомбардировач“ в разцвета на силите си срещу този, който сам се бе нарекъл „най-великия“.

Бил беше помолил Банистър, в момента практикуващ невролог в Лондон, да вдигне тоста:

Той беше кратък и точен.

— Тъй като съм правил и двете, спокойно мога да кажа, че четири часа разговор с д-р Ливингстън е нещо много по-стимулиращо, отколкото четири минути на пистата.

— Мисля, че трябва да поздравим Барни за въображението и проникателността, с които показа, че спортистът има не само тяло, но и душа.

Последваха аплодисменти и докато двамата лекари се ръкуваха пред камерите, Мохамед Али се провикна:

— Ей, докторе, ти забрави да споменеш и мен — аз имам най-много душа в тази зала!

Барни погледна към Естел и Уорън. Брат му сякаш щеше да се пръсне от гордост. Майка му бършеше очите си. И той си помисли: „О, Господи, само ако и татко беше тук...“

— Взех си автографи от всички.

— Недей, Бъни. Толкова е старомодно — смъмри я Уорън.

— Те обаче не мислеха така. Али даже ми надраска едно стихче върху салфетката.

Барни беше поканил една малка група (която наричаше „домашните“) да продължат празненството в апартамента му на сандвичи с деликатеси и шампанско.

— Ей, Бън, това е чудесно — обади се Лора, докато Уорън пълнеше чашата ѝ. — Ще ни го прочетеш ли?

Бъни извади платнената салфетка от джоба си.

— Кратичко е, но все пак е от Али: „Ливингстън може да е последната звезда, но аз, Али, съм най-добрият, да!“

Всички се засмяха.

— Запази го, Бъни, някой ден може да се окаже ценно — посъветва я Барни.

— Ще направя нещо повече — отговори щастливо тя — ще си го поставя в рамка.

Емили донесе огромен поднос с най-хубавите студени деликатеси, които предлагаше специализираният магазин „Карнеги“, и всички започнаха да дъвчат, сякаш това беше тонизиращото лекарство на доктор Браун.

— Ей, Барни — обади се Лора, вече леко замаяна, — кажи само на нас тук кой според теб беше най-интересният спортист?

— Честно казано, не знам — отвърна той дори по-завалено от нея, — но едно мога да ви кажа. Ако трябваше да избира единствен човек на света, с когото да изкарам вечерта... — той направи драматична пауза, после завърши: — това щеше да бъде Емили.

Подпийналата групичка го аплодира.

— И кога е сватбата, Барн? — провикна се Бъни.

Умът на Барни беше твърде размътен, за да може да отговори веднага. Но тогава Емили се намеси:

— Бъни, ти ще си първата, която ще научи — отговори тя, преструвайки се, че ѝ е весело.

— Не, не — възрази Барни. — Няма ли да съм аз?

Като стана десет часа, Лора се изправи.

— Мразя да развалям купони, но трябва да хвана последния самолет за Бостън.

Бенет също стана.

— Мисля, че на този млад хирург също му е време да се омиа. Лора, ако искаш, мога да те закарам. „Ла Гуардия“ ми е на път за Йейл.

— Чудесно, Бен. Тъкмо по пътя ще ме информираш по-подробно как я караш напоследък.

Двамата си взеха довиждане с останалите. Като стигна до Барни, Лора прошепна на ухото му:

— Емили е страхотна. Не я изпускай.

— Няма — прошепна в отговор той.

После изпрати Лора и Бенет до вратата. Когато се върна в стаята, Уорън обличаше сакото си.

— Не знам как я мислите вие, двамата — пошегува се той, — но аз работя, за да изкарвам прехраната, Бъни трябва да води децата на училище, а мама изглежда малко уморена. Така че ще ви оставим сами да се грееете на славата си.

После се обърна към Емили и каза:

— Накарай моя голям брат да дойде някоя неделя на вечеря, моля те. Толкова е небрежен.

Най-накрая останаха насаме.

— Е — каза Барни, като се усмихна нежно на Емили, — хареса ли ти вечерта?

— Тя е разкошна.

— Какво.

— Защо не си ми казал досега, че Лора е толкова красива?

— Защото не е — каза просто той. — Искам да кажа, в сравнение с теб...

— Хайде, хайде, в сравнение с нея аз съм нищо. Ще бъда откровена с теб, Барни. Чувствам се страшно несигурна само като разговарям с нея.

— Но защо? Тя е мисис Палмър Талбот. И ние сме просто...

— Не ми излизай отново с този „платонически“ номер. Защо не си признаеш, че между вас двамата има нещо по-специално? Все пак изпратил си й коректурите от книгата си.

— Тя е лекар, а и спортен почитател. Какво трябва да кажа, за да се успокоиш, Ем?

— Нищо.

— А ако кажа, омъжи се за мен и никога повече няма да проговоря на Лора Кастелано? Няма дори да я поканя на сватбата.

— О, Барн — простена уморено тя, — нека да не започваме отново.

— Добре тогава — каза твърдо той. — Да свършим с това веднъж завинаги. Защо не можеш да се омъжиш за мен? Какво, по дяволите, те спира?

Емили започна да плаче.

— Знаех си. Просто знаех, че ще се стигне до това.

— До кое, по дяволите? — този път той бе решил да не й позволява да се измъкне.

— Аз те познавам, Барни. Може би по-добре, отколкото ти самият се познаваш. Ти не искаш само съпруга, ти искаш семейство.

— И какво от това? Съвсем естествено е, когато един мъж и една жена се обичат.

Тогава тя каза с равен тон:

— Барни, аз не мога да имам деца.

За момент настъпи мъртва тишина.

— Откъде знаеш? — попита тихо той.

— Имах проблеми, когато бях студентка, и ми направиха лапароскопия. Тогава видяха, че яйцепроводите ми са напълно препречени. И понеже знам, че ще попиташ, това не може да се оправи с операция.

Барни не знаеше какво трябваше да чувства. Но знаеше какво трябва да каже. Той коленичи до стола ѝ и прошепна:

— Емили, аз обичам теб. Не някакво си дете, което никога не съм виждал.

— Виж какво, Барни, живяла съм с теб и знам, че това, което най-много искаш от живота, е да бъдеш баща.

Риданията ѝ се усилиха и последните ѝ думи бяха почти задушени в плач:

— А аз не мога да те направя такъв.

— Ем, повярвай ми — увещаваеше я Барни, — това няма значение. Винаги можем да си осиновим...

— И един ден ще ме намразиш за това — каза тя, като леко се сопна. — Дори ако постъпиш „благородно“. Ще продължиш да живееш с мен и с болката си, че нямаш *собствени* деца.

И двамата замълчаха.

В известен смисъл Емили бе доказала, че е права. Барни вече агонизираше.

— Нали няма да ме напуснеш, Ем? — възкликна умолително той.

— Не, Барни, ще остана, докато ме изриташ.

„Поне ще имам възможност да поговоря отново с нея — помисли си той, — а и със себе си.“

Както обикновено ежегодната среща на Американската психиатрична асоциация предостави безредни потпури от кавги, гневни изблици и безброй примери на антисоциално поведение. (В края на краищата те бяха експерти в тази област.)

На литературната сесия Барни прочете студията си на тема „Моби Дик и американската психика“ и беше удовлетворен не само от топлия прием, който тя получи, но и от последвалата покана да се присъедини към редакторската комисия на списанието на асоциацията.

Радостта му обаче бе помрачена. За негов най-голям ужас на последното пленарно заседание наградата за най-забележителни постижения в областта на юношеската психиатрия бе присъдена на прословутия Андрю Химерман. Какво от това, че е написал блестяща монография? Как може едно общество, чиято основна задача е да лекува съзнанието на хората, да удостои този, който бе нарушил грубо системата му от етически правила?

„Може би всичко е политика“, мислеше си Барни, но ако някога се срещна лице в лице с този развратник, ще му кажа какво „мисля за него.“

Съдбата твърдо проявява един настойчив каприз: тя е предопределила, че в една мъжка тоалетна, дори да е с дващест, петдесет или повече писоари, има ли вътре двама мъже, те неизменно застават един до друг.

Точно по този начин в 4,38 следобед Барни Ливингстън срещна Андрю Химерман.

— Много ми хареса студията ви, д-р Ливингстън — каза по-възрастният психиатър.

Барни не му обърна внимание.

— Предполагам, ще я публикувате в списанието. Нищо, че е строго по темата — продължи любезно Химерман.

Барни полагаше всички усилия да побърза и да се, оттегли от неудобното положение.

Химерман беше озадачен.

— Да не съм ви обидил е нещо, докторе? — попита учтиво той.

— Не — сопна се Барни накрая, — но успяхте да обидите моя приятелка.

— О — каза спокойно психиатърът, — коя ли пък може да е тя?

— Извинете — отвърна язвително Барни — забравих, че в живота ви е имало толкова много, че не можете да помните всичките. Имах предвид Грети Андерсън, доктор по медицина.

— О, господи — изпъшка Химерман.

Те вече миеха ръцете си, този път разделени от редицата умивалници.

— Бих искал да си изясним този въпрос, д-р Ливингстън.

Барни предпочете да замълчи.

Може би няма да ми повярвате — продължи Химерман, — но никога не съм докосвал това момиче. Не отричам, че преди няколко години постъпих некоректно, но...

Барни го прекъсна с цитат от Марлоу:

— „Но това беше в друга страна, пък и момичето е вече мъртво.“

Химерман пребледня. Когато възвърна способността си да говори, беше ясно, че едва намира подходящите думи.

— Нямате представа, колко много ми тежи смъртта на това момиче. Бракът ми е съсипан, жена ми се държи като параноичка всеки път, когато заговоря с привлекателна жена. Загубих съня си, уверявам ви.

— Но, изглежда, с Грети сте спали съвсем спокойно.

— Не, не! Не съм имал нищо общо с това момиче. Тя наистина е истеричка. Всичко е измислица.

— Д-р Химерман — рече Барни, като се опитваше да сдържа нервите си, за да демонстрира собствената си психическа устойчивост, — видях една снимка на вас двамата. Вие бяхте с гащета за тенис, а тя — с доста оскъден бански костюм. Бяхте прегърнати. Филмите на „Кодак“ не отпечатват фантазии.

— О, не — измърмори под носа си Химерман. После ядосано попита: — Разгледахте ли добре снимката?

— Не съм я гледал през микроскоп, но все пак я гледах дълго и внимателно.

— Тогава трябва да сте забелязали, че *нейните* ръце са около мен, а не обратното.

— Да не би да отричате, че сте завели Грети в „Хилтън Хед“ за срещичка през уикенда?

— Д-р Ливингстън, ще ми повярвате ли, ако ви кажа, че не е имало никаква среща, че тя е отишла там *сама* и доколкото знам, е още

девствена?

— Ще ми бъде трудно — отговори Барни.

— Добре тогава, ще ви представя някои неоспорими факти — не отстъпваше той, а гласът му ставаше все по-ядосан. — Психиатричната асоциация на южните щати провеждаше годишния си конгрес в „Хилтън Хед“ през уикенда на 17 и 18 април 1966 г. Тогава неин президент бях аз. Мислите ли ме за толкова луд, че да заведа пациентка на такова място?

Барни се въздържа от преценки.

Химерман продължи:

— По време на обедната почивка отидох до басейна и изведнъж онова истерично същество изскочи от храстите и се хвърли на врата ми. Беше придумала един от бодигардовете да направи снимката. Казах ѝ още тогава, че това е краят на служебните ни взаимоотношения и да не идва в определения ѝ час следващия понеделник.

Той спря и въздъхна при неприятния спомен за този злощастен инцидент. После попита:

— Това звучи ли ви приемливо, д-р Ливингстън?

— Да — съгласи се Барни, — но защо нагълтахте хапчетата?

Химерман сведе глава.

— Ще бъда откровен докрай. Хич не ми е лесно, докторе.

— Знам — каза съчувствено Барни.

— Проблемът на това момиче — казвам ви това поверително като лекар на лекар — е патологичен страх от мъжете. Тя е типична истеричка, която се плаши, щом възбуди някой мъж, и после бяга...

Той замълча, после продължи:

— Според мен (надявам се, че това няма да прозвучи като самохвалство) „пренасянето“ даваше резултати и тя беше изумена от чувствата си към мен. Единственият ѝ изход беше да ме дискредитира като обект на любов. Как, по дяволите, го е направила, още не съм разбрал, но по някакъв начин се е добрала до досието ми в картотеката на асоциацията. До този момент вестниците нямаха достъп до него. Бях се заклел пред Комитета по етика, че аз самият ще се подложка на терапия. Само при това условие жена ми се съгласи да не ме напуска, и изведнъж тази болна, ама наистина болна, жена заплашва, че ще свика

пресконференция и ще се обяви за последната от редица мои сексуални жертви.

Той погледна Барни в очите и тихо попита:

— Ако това се беше случило с вас... вашата кариера, бракът ви, всичко... всичко да се срути... заради една лъжа... не мислите ли, че в един момент може да загубите самообладание...

Гласът му се загуби.

— Да — рече кротко Барни, защото вече вярваше на този човек.
— Вероятно да. Съжалявам, д-р Химерман.

37.

През 1972-ра смъртта пожъна страшна реколта.

Принцове, президенти и поети. Продавачи на сладолед и спортисти — без всички тях земята обедня.

Езра Паунд — гений, предател, луд — изчезна от земята, като остави според собствените си думи „едно безсмъртно украшение — име, което не избледнява с годините“.

Чарлс Атлас, този, който бе започнал кариерата си като една четиридесет и пет килограмова хилка и беше се превърнал в съвършенство от мускули, идол на хлапаците, не можа да неутрализира хулиганстващата Смърт, когато тя му ритна пясък в очите. Героят, който някога държеше света на раменете си, сега трябваше да го напусне.

Свадливиият президент Хари Труман (който веднъж бе заплашил с бой един критик за това, че не е харесал пеенето на дъщеря му загуби в последното си сборичкване с живота.

Морис Шевалие, чист галски магьосник, макар и по-малко кавалер, отколкото предполагаше името му (беше забавлявал нацистите), бе отнесен Бог знае къде.

Уиндзорският херцог, който вместо крал бе предпочел да стане роб на любовта, сега се наложи да абдикира и от живота.

Едно тайнствено Същество с власт, по-голяма и от тази на Дж. Едгър Хувър, подслушваше телефона на шефа на ФБР и дори веднъж се намеси, за да му каже, че времето му е изтекло.

Имаше и човек на име Хауърд Джонсън, който измисли мелбата. Животът му приключи същата година и той несъмнено бе изпратен на небесата от ангелски хор поне на двайсет и осем гласа.

Съвсем внезапно Жътварката прибра и Джеки Робинсън, само на петдесет и три години.

Още по-млади бяха американските войници във Виетнам, а броят на убитите сред тях приближаваше петдесет хиляди.

И може би неслучайно през тази опустошителна година предаде Богу дух и списанието, наречено „Лайф“^[1].

А раните на Барни от макар и метафоричния разстрел още не бяха заздравели.

Прогнозата на „Публишърс Уикли“ го бе успокоила и той очакваше „Духовният мир на шампиона“ да получи поне скромнен отзив от стлана на критиците.

Но това просто не стана. Не последваха други похвали. Нямаше дори критики. Книгата му бе сполетяна от възможно най-лошата съдба: тя беше напълно пренебрегната.

— Бил, кажи ми го направо — попита той три месеца след като книгата излезе от печат. — Потънала е в забрава, нали?

— Да речем — отговори Бил, — че продажбите вървят малко побавно, отколкото се надявахме, но евтино издание трябва да стигне до по-широка публика.

Чаплин се поколеба, надявайки се, че ще му хрумне някой по-уместен, по-утешителен довод. Тогава болезнено осъзна, че няма смисъл да увърта.

— Да — каза той, — бих казал, че е мъртва.

Ако експертите от „Гид Мишелин“ бяха вечеряли в „Ла Ренесанс“, в сърцето на Сайгон близо до Френската болница, те със сигурност щяха да го удостоят с три звезди.

Поне така смяташе майор Палмър Талбот, който често вечеряше там — особено когато искаше непременно да впечатли някой гостуващ правителствен чиновник или важен журналист.

(„Каква ирония на съдбата, майоре — да намериш най-добрия френски ресторант в света не в Париж, а точно от другата страна на земното кълбо. Човек може да си помисли, че войната би попречила на главния готвач да се прояви. В смисъл да не може да се снабди с продуктите.“

„Мисля, че пресата на левицата обича да преувеличава нещата тук, за да може да продава вестниците си. Имам предвид това, че явно владеем положението — в което сте дошли да се уверите, разбира се. Надявам се, успяхте да се убедите, че възстановяването на мира в тази

прекрасна, потънала в невежество страна е въпрос само на няколко месеца.“

„Да, честно казано, аз съм поразен. И ще споделя впечатленията си с момчетата в Белия дом.“)

Често се говори за войната като за ад. Но много рядко се признава, че за малцина привилегировани тя може да се окаже адски приятна.

Положително до този момент служебният престой на Палмър Талбот бе изключително забавен. Той беше научил виетнамски не за да обикаля отдалечените села и да разпитва дали бандитягите на Хо Ши Мин не са наблизо. А по-скоро, защото това му помагаше да координира действията на американските войски с тези на колегите им от Южен Виетнам, тъй като той бе свързка с върховните им командвания.

Освен това той имаше завидната задача да печели сърцата и умовете на изтъкнатите гости, които пристигаха и заминаваха един след друг с така наречените мисии за установяване на фактите. И независимо какво бяха видели те, Палмър винаги поемаше грижата да им покаже, че ресторант като „Ла Ренесанс“ все още процъфтява, така че войната не е *чак толкова* тежка.

Затова той не се изненада, когато една сутрин в щаба го чакаше съобщение да се обади на председателя на Комитета по военните служби към Сената.

— Бихте ли ме свързали със сенатор Форбс? — помоли Палмър евразийската си секретарка Мари-Клер. — Ще говоря от кабинета *си*.

— Не, майоре. Той изрично помоли да използвате някой от „надеждните“ телефони. Сигурно е строго секретно.

Докато вървеше към изолираната от шум стая, където държаха „специалния“ телефон, Палмър хвърли бегъл поглед на бележката, която тя му беше подала — той трябваше да се обади спешно в дома на сенатора, а не в кабинета му.

Свързаха го моментално.

— Здравейте, сенаторе, обажда се Палмър Талбот от Сайгон.

— О, Палмър, браво, момче. Благодаря за обаждането. Сигурно при вас вече е утре.

— Да, сър. Мога ли да ви бъда полезен с нещо, сенаторе?

— Напълно, майоре. Можете да ми направите огромна услуга.

— Слушам ви, сър.

Сенаторът замълча за момент, после каза лаконично:

— Оженете се за Джесика.

— Джесика? — попита Палмър, леко объркан.

Точно така, майор Талбот. За дъщеря ми Джесика, която е забременяла от вас, докато бяхте на инструктаж в имението ми. Ако нямате нищо против, бих искал веднага да го оповестя в пресата.

— Но това е невъзможно, сър — заекна той. — Аз вече съм женен и не мога да изоставя съпругата си.

— Хубаво е, че сте толкова загрижен, майоре. Но и аз се отнасям така към малкото ми момиченце. Бих ви посъветвал на всяка цена да ми влезете в положението.

Палмър отлично разбра неизречените думи. Форбс беше достатъчно влиятелен, за да го изпрати на предните линии, където офицерите измираха като мухи.

— Не се притеснявайте толкова, майор Талбот — продължи сенаторът. — Знам, че по пътя към олтара ще срещнем някои препятствия. Но ако настоящата мисис Талбот е толкова благородна, колкото съм убеден, че е, тя ще се съгласи на един бърз мексикански развод и всичко ще бъде наред.

Палмър беше потресен. Той не искаше да нарани Лора. И най-вече не искаше да се сблъска с огнения ѝ испански темперамент.

— Ъ-ъ, сенаторе, извинете — смотолевя той, — но вие искате да постъпя жестоко.

— А не постъпихте ли жестоко с моята Джесика?

Палмър не знаеше какво да отговори.

— Сър, трябва ми малко време, за да събера мислите си преди...

— Напълно съм съгласен — отвърна законодателят. — Затова ще получите десетдневен отпуск, считано от 9,00 ч. днес. Ако побързате — а аз силно се надявам, че ще го направите, — до утре ще бъдете в Сан Франциско. А до вдругиден — в Бостън. Междувременно, за да ускорим нещата, един от бившите ми колеги юристи ще поеме изготвянето на необходимите документи. Това удовлетворява ли ви, майоре?

— Ъ-ъ, сър, да, чудесно.

Но след като разговорът приключи, Палмър седеше като ударен, хванал с две ръце главата си, и си повтаряше под носа: „Лора, о, Лора.

Какво да правя?“

Противно на всеобщо разпространеното мнение не е невъзможно човек да живее спокойно в Ню Йорк през нощта.

Защото, докато небето потъмнява, метаболизмът на града се забавя, свръхнапрегнатото темпо на пулса отслабва, общото състояние на духа спада и дневната маниакалност се превръща в относително спокойствие.

Барни излезе на терасата и погледна надолу към града, който приличаше на рояк светулки.

Емили беше в Швейцария и отразяваше европейския шампионат по ски. За да запълни някак самотните часове, той бе решил да завърши една студия върху разстроена мисъл при шизофрениците. Но Лора се бе обадила и сега той беше развълнуван и неспособен да се съсредоточи.

Тя беше толкова обърквана, че не може да каже нищо конкретно. Барни успя да схване само, че между нея и Палмър се е случило нещо ужасно, поради което не може да остане сама в Бостън.

Естествено, Барни настоя тя веднага да хване самолет за Ню Йорк. А тя предположи, че това няма да се хареса на Емили. Но като разбра, че Емили отсъства по работа, Лора се съгласи да опита да хване последния полет от Бостън.

Малко след единайсет портиерът съобщи по домофона, че мис Каstellано се качва.

Очите ѝ.

Те бяха първото нещо, което го порази, щом отвори вратата. Очите ѝ бяха огромни червени кръгове, сякаш някой я беше удрял. Явно бе плакала часове наред. Гласът ѝ беше дрезгав и тя вече нямаше сили да говори.

— Здравей — каза тихо Лора.

Той взе куфара ѝ и отговори:

— Влез. Седни. Мисля, че ти трябва едно силно питие.

Тя кимна.

— За Бога, Лора, какво става?

— Палмър се появи... — започна тя, но отново избухна в плач.

— Не мога, Барн. Просто не е за вярване.

— Мислех, че е във Виетнам. Как така изведнъж се е върнал — беше ранен ли, или какво?

— Не, Барни — отговори Лора, — аз съм ранена. Той иска развод.

— По дяволите, очаквах това да се случи по някое време. Убеден съм, че и ти също.

Тя поклати глава.

— Не, не, бяхме се помирили като че ли. Всичко беше наред и изведнъж той просто се появява и пъха къс хартия под носа ми.

— Каква хартия по-точно?

— Документ, че съм съгласна на *garido* мексикански развод.

— Не може да бъде, Кастелано. И за какво се е разбързал толкова?

С много паузи Лора му разказа.

Барни не може да прояви професионалната си обективност.

— Знаеш ли какво, Кастелано? Прав му път на копелето. Щом не ти е верен, просто не заслужава да ти бъде съпруг.

Тя сви рамене.

— Може би аз не заслужавам да му бъда жена.

Барни не може да понесе това самообвинение.

— За Бога, Лора! — изкрещя той. — Това, че се отнасяше с теб като с парцал, не означава, че и *ти* трябва да си на неговото мнение. Майната му, Кастелано! Нека да върви по дяволите, някой ден ще намериш човек, който да те заслужава.

Тя поклати глава.

— Няма начин, Барни. Нямам никакъв късмет с мъжете, убедена съм.

Той я прати да си легне в гостната. После ѝ занесе чаша вода и две таблетки и седна до нея.

— Знам, че няма да ми повярваш, но ти обещавам, че утре сутрин слънцето ще изгрее. Което означава, че ще имаш цял ден на разположение да възстановиш силите си.

Тя глътна таблетките и изтощена от емоциите, се облегна на възглавницата.

— Благодаря ти, Барн — прошепна нежно тя.

Той остана при нея, докато се увери, че е заспала, и после се измъкна на пръсти.

Върна се при пишещата си машина, махна недовършената статия за шизофрениците, постави нов лист и започна да пише:

МЕМОРАНДУМ

До: Л. Кастелано, доктор по медицина
От: Б. Ливингстън, доктор по медицина
Тема: 101 причини да продължаваме да живеем

На сутринта ѝ го поднесе с кафето.

Когато Лора влезе в хола, Барни говореше по телефона. Той остави слушалката и се усмихна.

— Вече изглеждаш по-добре, Кастелано.

— Сигурно, — отговори кисело тя. — Тъкмо се погледнах в огледалото. Изглеждам така, сякаш десет рунда съм се била с Мохамед Али.

— А, не — поправи я той. — Али се бие *чисто* — той посочи повелително към канапето и каза: — Седни.

Когато тя се подчини, той продължи:

— Говорих по телефона с главния ти и му съобщих — без всъщност да обяснявам много-много, — че си болна и имаш нужда от около седмица, за да се възстановиш. Той беше много разбран.

— И какво ще трябва да правя през това време?

— Дълги разходки, приятни размисли. Всъщност защо не вземеш да си подновиш гардероба?

— Това никак не прилича на професионален съвет, Барн.

— Слушай, Кастелано, тази сутрин съм си сменил ролята. Не гледай на мен като на лекар, дори не и като на приятел, а като на родител. Ще ме слушаш и ще правиш това, което е най-добре за теб.

— Да, сър — рече тя, като се усмихна измъчено. — Но да не би да си се оттеглил от медицинската професия? Все пак нямаш ли пациенти за преглеждане?

— Казах на сестрата да отмени всички прегледи до обед, но ако си добре, ще прегледам следобедните си пациенти.

— Добре съм, Барн, добре съм. Не трябва да объркваш живота си само защото аз съм объркала моя.

— Не ми отговаряй — скара ѝ се Барни. — Не забравяй, че днес аз съм родителят.

След като обядваха и се убеди, че е достатъчно добре, за да може да се разходи до Музея на модерната живопис например или докъдето и да е другаде, стига само да не седи вкъщи цял ден, той я остави.

Когато се върна в седем и половина, се изненада, като видя, че Лора бе приготвила вечеря.

— Всъщност само затоплих нещата. На 57-а улица можеш да си купиш страхотни полуготови ястия. Хайде, седни и ми разкажи как мина денят.

Барни скицира словесно четирите случая, с които се бе занимавал този следобед, а също и бурното събрание в болницата по-късно.

— Знаеш ли, Кастелано, ако някой истински психиатър влезе, когато провеждаме среща на персонала, няма да може да различи докторите от лудите.

— И ние имаме такива съвещания в Бостън — отвърна тя. — Между другото, мисля, че статията ти е страхотна.

— Имаш предвид „шизоматериала“?

— Показва нови виждания. Кога ще го завършиш?

— Ами трябваше вече да съм го предал. Но сега е късно, може да почака още няколко дни.

— Не, Барн — каза твърдо Лора, — нека сега аз да бъда родителят. Като приключим с този разкошен банкет, искам да седнеш на машината и да довършиш статията. Това е заповед.

Барни се усмихна.

— Добре, мамо.

Три часа по-късно Лора прелистваше последните му страници и изказваше одобрението си.

— Чудесно, Ливингстън. Мисля, че имаш бъдеще.

— И аз така мисля, момичето ми. Сега ще го коригирам, а ти отиваш да се напиш хубаво и тази нощ.

Тя се изправи като послушно дете, целуна го по челото и отиде да си легне.

На следващата сутрин закусиха рано ѝ набързо, преди Барни да поеме ежедневните си задължения.

Тогава Лора му съобщи:

— Няма да се връщам в Бостън.

— Какво?

— Просто не мога. Знам, че нямам сили да вляза отново в тази къща и се питам дали ще мога да вляза дори в Детската болница, без да се чувствам някак... унижена. Разбираш ли ме?

— За къщата — да. Но къде ще работиш?

— Щом излезеш, ще седна на бюрото ти и ще започна да въртя телефона да видя дали някъде няма свободно място за неонатолог.

— Точно в средата на годината ли, Кастелано? Местата вече ще са заети.

— О, Барни — усмихна се тя. — Явно не познаваш болничната практика. Дори в този момент някъде някой лекар си порязва китката или просто му хрумва да напусне. Виж мен самата.

На обед Барни се обади на Лора от кабинета си. Гласът ѝ звучеше щастливо.

— Ако искаш, вярвай, но мисля, че си намерих работа.

— Много бързо! Как успя?

— Ами всъщност бившият ми ръководител по педиатрия се обади на свой приятел в болницата „Куинс“ в Торонто. И макар че няма да стартират програмата си до следващата година, те вече са получили средствата — така че мога да започна по всяко време.

— Браво.

— На мен самата ми е трудно да повярвам — отговори тя. — Но за да съм сигурна, че няма да се изпари, довечера отлитам за Торонто.

— О, Кастелано, не бързай толкова — предупреди я той. — Върху теб се е стоварила атомна бомба, имаш нужда от поне двацет и четири часа още, за да възстановиш равновесието си. Освен това запазил съм места в страхотен индийски ресторант.

— Не мисля, че...

— Точно така, Лора, не мисли. Аз ще го правя вместо теб, докато си под моите грижи. Така че гледай да си готова до седем и половина.

Тя сметна, че той е прав. Имаше нужда от поне един ден още, за да уреди преместването си и да си купи някои дрехи за суровия климат в Торонто.

Петнайсет минути по-късно, докато тя допълваше списъка си за покупки, входната врата се отвори.

И влезе Емили, като се бореше с огромен куфар.

Тя видя Лора, разположена удобно на бюрото на Барни, и замръзна на мястото си.

Никоя от тях не можа да намери подходящите думи.

Накрая Лора се обади:

— Искаш ли да ти помогна с тази чанта, Емили?

— Не, благодаря — отговори тя, а лицето ѝ остана сковано.

Докато Емили мъкнеше куфара към спалнята, Лора каза:

— Барни те очакваше утре.

— Виждам — отвърна тихо Емили. — Взеха ме със самолета на Ей Би Си. Не ми мина през ум, че ако се върна един ден по-рано, може да се окажа нежелана натрапница.

— Емили, ти нищо не разбираш.

— За съжаление разбирам.

— Виж — Палмър и аз се развеждаме. Даже вече сме разведени благодарение на мексиканското правителство.

— Бих могла да се досетя — отговори ледено Емили.

— Утре си заминавам — продължи Лора, все още опитвайки се да сломи предубежденията на Емили:

— Е, недей да бързаш заради мен — отвърна язвително Емили. — Аз си заминавам веднага.

В опита си да предотврати бурята, която се задаваше за Барни, Лора събра всичките си сили и извика:

— Емили, чакай, по дяволите — искам да ти кажа нещо!

Тя се спря на отворената врата и се обърна към Лора.

— Добре, говори.

— Имах неприятности — започна тихо Лора — големи неприятности. И нямаше на кого да се обадя, освен на Барни. Той ми позволи да остана от съжаление, това е всичко. Спях в гостната. Искам да кажа Емили, моля те — той беше единственият човек, към когото можех да се обърна.

Лора не знаеше какво повече да каже. Съзнаваше, че в това положение истината изглежда по-невероятна и от най-голямата измислица. Колко по-добре щеше да е, ако бе съчинила някоя екстравагантна лъжа.

— Лора — каза тихо Емили, — ще бъда напълно откровена с теб. Имаше две причини да не се омъжа за Барни. И едната беше ти.

След което затвори вратата.

— Ти не си виновна, Кастелано. Казвал съм на Емили милион пъти как стоят нещата, и ако още не ми е повярвала, толкова по-зле.

— Я да видим сега кой се прави на светец, Барни.

— Не, не се правя на светец, ние нямахме бъдеще. Тя никога нямаше да се омъжи за мен.

— Хайде де, вие бяхте чудесна двойка. Ти все пак я обичаше, нали?

— Да.

— И още я обичаш?

— Да. Но това не променя нещата. Най-добре ще е да започна да свиквам още сега.

— Тя каза, че аз съм една от причините, за да не се омъжи за теб. Каква е другата?

— Мисля, че това е личен въпрос, Лора.

— Барн, при други обстоятелства не бих те питала. Но ако искаш да ми помогнеш да успокоя съвестта си, трябва да ме убедиш, че наистина има и друга причина.

За момент Барни остана мълчалив, после каза:

— Тя не може да има деца. Казах й, че няма значение. Казах й, че искам само да се оженим.

— И...?

— Тя не ми повярва — отвърна тихо той. За малко потъна в мислите си. После добави: — Знаеш ли какво, Кастелано, срам ме е да си призная — но в известен смисъл тя бе права.

Сет бе озадачен от начина, по който сестрата представи последния му пациент за деня. Всъщност пациентите бяха трима —

мъж на около шестдесет и пет и може би синът и дъщеря му.

Те влязоха в кабинета, без да продумат, и останаха почтително прави, докато Сет не им посочи столовете.

— Вие ли сте доктор Лазаръс? — попита възрастният мъж.

— Да, аз съм. Но вие кои сте? Защо не казахте имената си на сестрата?

Сет чакаше, а триото се спогледа.

Накрая бащата продума притеснено:

— Не искахме никой друг да знае. Един вид, всичко ще остане между нас, нали?

— Всички лекари са положили Хипократовата клетва и са се заклели да пазят в тайна това, което им се каже.

— Но невинаги го правят — намеси се дъщерята.

— Признавам, че има недискретни лекари, госпожице, но мога да ви уверя, че не съм от тях. А сега бихте ли ми съобщили имената си?

— Карсън — рече по-старият мъж. — Като Джони — само че не сме роднини.

Той се засмя по начин, който сигурно вече му бе втора природа.

— Аз съм Ъруин — продължи човекът. — Това е синът ми Чък, а дъщеря ми се казва Пам.

Сет ги погледна и се запита на глас:

— И чий по-точно е проблемът?

За негова изненада бащата отговори:

— На всички ни.

Тук старият Карсън се измести по-напред на стола си и заговори с приглушен глас:

— Всъщност става въпрос за жена ми — за майка им де. Много е болна.

— Къде е тя? — попита Сет.

— У дома. Твърде е болна, за да пътува.

— Къде е това „у дома“?

— В Хамънд.

— Дошли сте чак от Индиана? И какво и е на мисис Карсън?

Старецът прехапа устната си, погледна първо към дъщеря си, после — към сина си и те кимнаха в знак, че трябва да продължи речта си.

— Преди години откриха злокачествен тумор в стомаха ѝ. Оперираха я. Извадиха го.

— После? — попита Сет.

— Ами в началото беше трудно, но ние ѝ помогнахме някак да се приспособи. Известно време нещата вървяха добре. Дори я заведох на Карибското крайбрежие да отпразнуваме годишнината.

Той замълча, пое дълбоко дъх и продължи:

— После сякаш всичко започна отначало. Като се върнахме, пак отидохме при лекаря. Той направи няколко рентгенови снимки. Искате ли да ги видите?

— Да, разбира се.

Сет взе големия плик, извади снимките и ги нареди на светещия екран.

И веднага разбра.

— Честно казано, никак не са обещаващи.

— Знаем — обади се младежът.

А бащата отново подхвана разказа си.

— Попитах доктора дали ще я оперира пак. А докторът каза...

Човекът се разплака.

— Съжалявам, д-р Лазаръс. Наистина съжалявам — изхълца той. — Но ужасният начин, по който ми отговори... Беше толкова груб. Каза ми направо: „Не си заслужава трудът.“

— Би могъл да се изрази по-мекко — отбеляза Сет. — Но снимките наистина показват голямо новообразуване на мястото, където е била оперирана.

Човекът повтори през сълзи:

— Когато го помолих, той просто ме отпрати с жест.

— Не ви ли предложи друг начин да се отстрани туморът.

— Ами рентгеново лечение. Но дори лекарят ни по обща медицина каза, че при рак на стомаха е почти безполезно.

— Опасявам се, че е бил прав, сър — каза Сет.

Мистър Карсън ускори разказа си.

— После ни предложи друга безполезна процедура — химическо лечение. Което ти гарантира единствено това, че ще ти окапе косата — и ще се превърнеш в жив скелет.

Сет кимна.

— И така, какво ни оставаше? Нищо. Абсолютно нищо. Просто я изпратиха у дома да умре.

Гласът на Карсън ставаше все по-жален.

— Докторе, тя едва преглъща вече. Трябва да ѝ даваме само бебешка храна. Ябълково пюре.

— Дори него го задържа все по-трудно — добави дъщерята.

— Вече — обади се синът — има нужда от антиспазмодични лекарства и успокоителни, за да може да преглъща дори подсладената вода.

— Затова отново отидохме при лекаря — подхвана отново старият Карсън. — И той ни в клин, ни в ръкав решава, че трябва пак да оперира: „гастро...“. Дори не мога да произнеса името.

— Гастростомия — обясни Сет. — Прокарване на тръбичка през цялата храносмилателна система, така че храната да отива направо в червата.

Сет спря, за да чуе останалите подробности.

— Е, докторе, няма защо да ви казвам — продължи — Карсън с горчицина, като повиши глас, — че това е страшна операция, а човекът призна, че няма да спре растежът на тумора. Той дори не беше сигурен дали ще отстрани болката. Просто каза, че ще ѝ даде още време.

Сет искаше да стигне до същността на проблема.

— Съжалявам, но ако съдя по това, което ми казахте, не мисля, че има начин да бъде спасена. Искам да кажа, доколкото се простират знанията и възможностите ми.

— Знаем — отвърна бащата, а синът и дъщерята се обадиха като ехо:

— Да, да. Знаем.

— Затова ви молим да ѝ *помогнете*, докторе — рече старият Карсън.

— Не ви разбирам — отговори Сет с тревожното предусещане, че знае какво искат от него.

— Докторе, не я оставяйте да си седи с пластмасовите тръбички и да се превърне в сянка на човешко същество. Не я оставяйте да страда така. Нека си отиде сега, докато животът ѝ все още има частица достойнство. Тя иска да умре.

Карсън замълча, после заключи:

— Моля ви, докторе, помогнете ни. Искам да кажа, помогнете *на нея*.

Останалото бе мълчание. Те бяха казали репликите си.

Сет се смя. И го вцепени мисълта, че някогашният му „акт на милосърдие“ спрямо Мел Гаткович по някакъв начин е напуснал границите на болницата и е пресякъл дори границите на щата.

— Откъде взехте името ми? — попита той колкото можеше спокойно.

— От един нов лекар от вътрешното отделение на нашата болница, д-р Блустоун.

— Нека д-р Блустоун да ми се обади тази вечер вкъщи.

Той се изправи.

Семейството веднага стана на крака, все едно минаваше някой църковен прелат, после излязоха в тъмната нощ.

Сет загаси лампите в кабинета. И като заключи вратата и се отправи към колата си, той продължаваше да мисли за последствията от това, което почти бе решил да направи.

Смъртта щеше да направи домашно посещение.

---

[1] Живот (англ.) — Б.пр. ↑

38.

Веднага щом се прибра вкъщи, Сет разказа случката на Джуди и тя сподели опасенията му.

— Ако Тим *точно това* е искал, защо не го е направил сам? — каза ядосано тя. — Излага на опасност живота на *всички ни*.

Сет потвърди думите ѝ с поглед. Той много добре знаеше, че това, което те смятаха за милост, много други биха сметнали за убийство.

— Тим трябва да ми се обади тази вечер — напомни ѝ Сет. — Наистина не знам какво да му кажа.

— Кажи му да върви по дяволите.

Сет се замисли дълбоко. Накрая продума:

— А семейство Карсън?

— О, Господи — отговори измъчено Джуди, — да не мислиш да направиш това, за което те моли Тим...

— Не ми пука за Блустоун — отвърна той с очи, вперени в пространството между тях. — Но ми е жал за тези хора. Цялото семейство се мъчи — и краят му не се вижда.

— Не, Сет — възпротиви се Джуди. — Не поемай такъв риск...

Гласът ѝ заглъхна. Тя усещаше, че той е взел присърце съдбата на мисис Карсън и вече е решил.

Малко след девет часа телефонът иззвъня. Беше Тим Блустоун. Обаждаше се от Индиана.

— Сет — започна той, — нека да ти обясня...

— Налага се — прекъсна го Сет. — Искам да знам какво точно си казал на Карсънови и защо.

— Казах им, че познавам един много отзивчив лекар, който би могъл да им помогне. Нямам кураж да го направя сам, Сет. Освен това видях те да излизаш от стаята на Мел Гаткович в нощта, когато умря. И после се чудех...

Сет не можа да му отговори. И не посмя да попита на кого още е казал.

— Това са особени обстоятелства, Сет — защитаваше се Тим. — Карсънови са добри, почитени хора. А Марджи — жената — е вече половин човек. Тя се измъчва жестоко. Изпратил съм ти в писмо необходимите данни. Сигурно утре ще го получиш. Виж, семейството е толкова отчаяно, че ме помолиха — нали разбираш — да направя нещо. Първоначално отхвърлих идеята. Но напоследък, като видях как състоянието на Марджи се влошава, реших, че са прави. Той замълча и после изтърси: — Да можеше някак да го направим двамата, Сет. Така поне ще си поделим тежестта.

„Тим, глупако, помисли си Сет, не разбираш ли, че това не може да се подели? Дори ако само помогнеш, пак ще поемеш целия товар върху себе си.“

— Добре, нека да прочета бележките по случая ѝ и ще ти се обадя.

— Вкъщи, не в кабинета ми, моля те.

— Много ясно — отговори Сет, без да прикрива раздразнението си.

Досието пристигна по пощата на следващия ден. Сет се обади на Тим малко преди десет.

— Прав си — рече той, — никой не заслужава да страда така. Ще действаме по... предложението ти. Но ще трябва да стане през почивните дни.

— Да, разбира се.

— А сега ми обясни точно къде живеят.

Като му описа подробно мястото, Тим добави:

— Благодаря ти, Сет — Господи, това е толкова страшно.

Сет пренебрегна думите на Тим. Иначе в отговор би му изнесъл една тирада за призраците, които населяват сънищата му. Блустоун не можеше да му каже нищо ново за страха.

— Слушай, Тим, къде живеят синът и дъщерята?

— Момчето завършва инженерство в Нортуетърн. Дъщерята е омъжена за собственик на ресторант. Понякога му помага като касиерка.

— Гледай да уредиш да не се мяркат наоколо тази неделя. Можеш ли да свършиш това?

— Разбира се, разбира се.

— А сега един последен въпрос — жената в съзнание ли е?

— През повечето време. Налага се да я упояваме тежко, за да облекчим донякъде болките ѝ.

— Ще трябва да говоря с нея, така че искам на всяка цена да е с бистър ум неделя вечерта. Ще бъда там в девет.

Предградието бе типично за долните слоеве на средната класа, с почти еднакви двусемейни жилища, пред всяко от които имаше едни и същи храсти и дърво. Беше девет и пет вечерта. Пътят бе потънал в мрак. Тим Блустоун вече крачеше нервно пред къщата на Карсънови, когато Сет изникна от тъмнината.

— Блустоун? — каза тихо той.

— Здравей, Сет. Къде е колата ти?

— Няма значение. Паркирал съм на сигурно място. Да влизаме.

Сет не каза, че беше взел крайслера на Джуди, който нямаше табелка с надпис „лекар“.

Зад вратата отвън се чуваше телевизорът, който предаваше бейзболен мач. Сет предположи, че съпругът го е увеличил, за да изтрие — от слуха си поне, ако не от съзнанието си — звуците от агонията на жена си.

— Здравейте, докторе — рече Ъруин Карсън с безизразен глас. — Благодаря, че дойдохте.

— Къде е мисис Карсън?

— Горе. Спалнята ѝ е горе. Ъ-ъ... тя ви очаква.

Сет просто кимна.

— Искате ли да се качите и да поговорите с нея?

Съпругът се замисли за момент, после отговори:

— Цял следобед не сме правили нищо друго, освен да говорим. Сбогувахме се. Не мисля, че мога...

Гласът му се загуби.

Двамата лекари кимнаха и се заизкачваха бавно по стълбите.

— Добър вечер, Марджи — каза Тим. — Това е д-р Лазаръс.

Жената се бе превърнала в призрак, лицето ѝ приличаше на череп. В дясната и ръка беше забодена система, която поддържаше живота ѝ капка по капка.

Тя протегна кокалестата си ръка към Сет и с усилие прошепна:
— Благодаря ви, че дойдохте, докторе.

Сет кимна и седна да размени няколко думи със съсипаната от болки жена.

— Мисис Карсън, сигурно ви е много трудно да говорите, но искам да знам някои неща. Знаете ли защо сме дошли тази вечер?

— Да, докторе.

— Абсолютно сигурна ли сте, че искате това, за което помолихте д-р Блустоун? Все пак може да сте променили решението си.

— Не, искам да умра — и почти простена: — Моля ви, докторе.

В този момент погледът на Сет се спря върху едно малко изображение на разпнатия Христос на нощното ѝ шкафче. Тя беше католичка, а след като го бе поканила тук тази вечер, не извършваше ли един вид самоубийство — смъртен грях? Марджи отговори на въпроса му, преди да го е задал:

— Не се притеснявайте, докторе — промълви тя, — направете това, което трябва. Останалото ще бъде моя грижа. Толкова често съм му се молила, знам, че Той ще разбере.

Тогава Сет погледна към Тим, за да види дали в ролята си на неин домашен лекар той не иска да каже нещо. Но, изглежда, Тим бе изгубил способността си да говори. Сет се обърна отново към мисис Карсън:

— Само ще сложа едно лекарство в системата ви, мисис Карсън. След няколко минути ще заспите...

— ... и няма да ме боли вече?

— Няма, мисис Карсън — отговори тихо Сет, — няма да ви боли вече.

Жената заплака и сълзите ѝ залькатушиха надолу по вдлъбнатините — по някогашните бузи.

— О, Господи — прошепна тя, — благодаря ти, че изпрати Твоя ангел.

Сет продължи да ѝ говори спокойно, съзнавайки, че думите му я успокояват. Докато исипваше съдържанието на малката ампула в системата на дясната и ръка, той забеляза, че Тим Блустоун извъръща лице. *Той не можеше да гледа дори.* Сет хвана здраво ръката на мисис Карсън и не я изпусна, додето не си отидоха животът и болката ѝ.

Двамата лекари напуснаха стаята и се върнаха при Ъруин Карсън, който се взираше в малките фигурки на екрана, без да ги вижда. Той стана.

— Тя почива в мир — отговори Сет на незададения въпрос.

Карсън се прекръсти и заплака. Може би от мъка, може би от облекчение, а най-вероятно и от двете.

— Аз... аз не знам какво да кажа — изхълца той.

По-младият лекар не знаеше какво да отговори.

Докато обличаше якето си, Сет се обади:

— Мистър Карсън, последните думи на Марджи бяха, че е пожелала това, защото обича семейството си. Мисля, че трябва да го знаете.

Все още разплакан, Карсън кимна в знак, че е разбрал.

— Д-р Блустоун ще мине утре сутринта, за да види как стоят нещата. Лека нощ.

Ъруин Карсън не помръдна от мястото си, а входната врата тихо се затвори.

Двамата лекари отново бяха в тъмнината навън.

— Как да ти се отблагодаря, Сет? — прошепна развълнувано Тим.

Сет го хвана за рамото и отвърна:

— Никога повече не ми се обаждай. Разбра ли?

И изчезна в нощта.

— Никога в живота си не съм бил по-депресиран.

— Подобни изявления могат да накарат хората да загубят доверие в психиатрите — рече Бил Чаплин.

Той се опитваше да повдигне духа на своя автор с една приятелска вечеря в „Идейни“. Барни направи безуспешен опит да се усмихне.

— Бил, и аз съм човек. Освен това не е задължително да си щастлив, за да помагаш на другите — иначе в цял Ню Йорк нямаше да остане нито един терапевт. Но мен ме правят нещастен съвсем реални неща. Първо, Емили ме напусна — дори не иска да се обади, когато звъня в „Спортс Илъстрийтид“. Всъщност един от моите така наречени „добронамерени“ приятели ме осведоми, че се е хванала с някакъв тип

от спортните програми на Ей Би Си. Приятелката ми от детинство Лора е някъде из пуцинаците на Торонто, едва свързала се от нервна криза, и на всичко отгоре никой не иска да чете книгата ми — дори евтиното издание.

— Хайде, Барни — увещаваше го Бил, — стига си се оплаквал. Нека да поговорим за следващата ти книга.

— Нямам такава — отвърна Барни безутешно. — Шкафът ми е празен. Мислех, че идеята ми да напиша книга за спортистите е велика. Наистина вярвах, че хората искат да знаят какво става в главите на героите.

Бил погледна съсредоточено Барни.

— Прав си, искат го. Не трябва да сменяш тактиката си ни на йота. Защо просто не се насочиш към друг тип герои?

— Не върви, Бил. Ахил е мъртъв, сър Ланселот също, а „Бийтълс“ се разпаднаха. В този циничен век няма място за идоли. Искам да кажа...

Изведнъж Чаплин го прекъсна:

— Барни... хванах му цаката!

Всъщност Бил я беше „хванал“ толкова високо, че половината ресторант се обърна да го изгледа свирепо.

Но той беше толкова развълнуван от идеята си, че изобщо не му пукаше.

— Барни — продължи той, — в Америка има най-различни религии, но хората са съгласни с едно — Господ е лекар и, обратното.

— Какво? Чаплин, ако продължаваш да говориш така, ще трябва да те освидетелствам. От собствен опит знам, че лекарите не са поголеми герои, от която и да е друга група.

— *Ти* сам го знаеш — заяви Бил — но средният човек не го знае. Обикновените хора мислят, че докторът е свещенослужител в пряка връзка с Господа. Ние ви боготворим. Страхуваме се от вас. Но, ако успееш някак да предадеш това, което става в докторските глави...

Барни се усмихна.

— Бил, няма такава неща като колективна лекарска психика. Докторите са толкова различни, колкото и имената им. Но повечето от тези, които познавам, са хора отдадени на професията си, нагърбили се със сизифовска задача, надявайки се, че камъкът просто няма да се претърколи върху тях. А това никак не е романтично.

— *Ти* сам го знаеш, Барни, но си вътре в нещата. Попадал съм на такива продажни, смотани загубеняци в бели престилки, които използват званието „лекар“ като патерица и се крепят на нея в обществото. Прав ли съм?

— Не — отговори тихо Барни. После добави: — Но не грешиш изцяло. И аз съм срещал такива типове — от тези, дето четат „Медикъл Икъномикс“ вместо „Америкън Джърнъл“. Те са позор за професията ни.

Бил едва се сдържа да не скочи през масата и да сграбчи Барни за реверите.

— Давай — заповяда той с тон на сержант, който командва пред строя. — Покажи ми! Покажи ми какво се крие зад тези маски, какво има в празните им глави. Нека хората да видят какви са лекарите в *действителност*.

Барни се замисли за момент, после кротко попита:

— Искаш да ги насека на парчета, така ли?

— Искам просто истината, Барн. Ако хорската представа за лекарите е погрешна, промени я.

Бил снижи глас:

— Послушай ме, Ливингстън. Това е истинска находка. После щеш не щеш ще трябва да раздаваш автографи, макар и върху салфетки.

После промърмори под носа си:

— Е, д-р Йоргенсен, толкова време се молих да пукнеш. Сега обаче се надявам, че си достатъчно жив, за да прочетеш тази книга!

— Кой е д-р Йоргенсен?

Изведнъж Бил стана сериозен.

— Човекът, който погуби окото ми — промълви той. — Отидох за обикновена операция на перде. А той така оплеска работата, че излязох без око. Дадох го дори под съд, но го оправдаха копелето.

— О, Бил. Това се случва веднъж на милион пъти.

— Не, Барн, не ме разбираш. Подобен инцидент се е случвал почти на всеки. Тази тема засяга *всички*. Обзалагам се, че и *ти* си преживял нещо такова.

В съзнанието на Барни внезапно изплува една сцена, на която не беше свидетел, но която въпреки това го преследваше като кошмар: баща му лежи по лице в градината, майка му пищи, Уорън бяга...

А д-р Фриймън тъй и не дойде.

Той не съзнаваше колко дълбоко се е замислил, докато не чу гласа на Бил:

— И така, ще напишеш ли тази книга?

Барни поклати глава.

— Няма да ти хареса това, което ще напиша, Бил. Повечето лекари са крайно погълнати от професията си и процентът на самоубийствата при тях е десет пъти по-голям.

— Наистина ли е така? — възкликна Чаплин.

Барни кимна.

— Процентът на наркоманите и алкохолиците при тях е *сто* пъти по-висок — и добави: — Защото тревогите вземат своята жертва.

— Значи искаш да напишеш извинение, защита? — попита Бил.

— Не — отговори Барни. — Само истината: лекарите са като всички останали човешки същества.

— Добре — съгласи се Чаплин. — Напиши я, както искаш. Само ми обещавай, че ще я напишеш.

Барни погледна часовника си и стана.

— Слушай, ако не тръгна веднага, ще закъснея за пациента си в три часа и ще трябва да разоблича и себе си в тая проклета книга. Благодаря ти за обяда, Бил. Просто какво ли не бих дал да си бяхме говорили за бейзбол например.

— Как така?

— Защото сега ще трябва да напиша тази проклетия.

Съвсем естествено, Ланс Мортимър имаше любовница — на име Лейди Шанс. Негов ръководител в „Маунт Хебрън“ беше човек, на когото много от колегите му гледаха със страхопочитание. Защото Патрик Ноулс беше първият в тази област, която успя да сведе цялата си заетост в болницата до четиридесет и осем часа месечно.

Още повече че това бяха четиридесет и осем часа наведнъж. Много от лекарите се чудеха как Ноулс успява да остане буден през цялото си мъчително двудневно дежурство. Но този натурализиран англичанин бе специалист не само в приспиването, но и в събуждането на хората.

Той беше голям учител. И наистина положи старание да научи Ланс да прави може би най-сложната процедура, която се налага в началото на операцията — прокарането на ендотрахеална тръбичка през гърлото на пациента до дробовете му така, че анестезиологът да може да диша вместо него, докато е в безсъзнание.

(„Ето какъв е номерът, момчето ми, обясняваше Ноулс. Запомни — трахеята е *пред* хранопровода. Гледай да се увериш, че *виждаш* как тръбата минава през гласните струни, после трябва да чуеш дишането в предната част на гръдния кош — което означава, че всичко е наред.“)

Ланс бързо се научи да избягва една обща грешка на новациите анестезиолози — избиването на зъбите на пациента в опита да се вкара тръбата.

За щастие единствения път, когато го направи, Ноулс беше до него и бързо се зае с изтеглянето на зъбите, преди да са заседнали в някой от бронхите или пък в дробовете, където да причинят много неприятна пневмония или още по-неприятна смърт.

Освен това Ланс имаше късмет (Лейди Шанс проявяваше необичайна вярност), че „жертвата му“ беше от пациентите, дето се лекуваха безплатно, и много се зарадва на възможността да получи „изкуствени зъби“, които всъщност разкрасиха усмивката ѝ.

Имаше още един фактор, който допринасяше за изключителната популярност на наставника му в Тинсълтаун.

Ноулс бе не само богат, хубав и даровит мъж, но и изглеждаше с цели двайсет години по-млад — и то без явна хирургическа намеса.

Една нощ (т.е. едната от двете му в месеца) той беше дежурен с Ланс и му сподели тайната си. Не беше просто от това, че масажираше лицето си с магическия балсам на д-р Нихан, направен от овчи зародиш в прочутата швейцарска клиника, но и от това, че умееше доста добре да „избягва решително *кавгите*“.

— Ако хирурзите — повечето от които, вероятно си забелязал, са бърбиви мърморковци — мислят, че кой знае колко знаят, не спори с тях. В деветдесет и девет на сто от случаите те опират пешкира, ако пациентът хвърли топа. И най-често дори не ти се налага да присъстваш при уведомяването на близките.

— А благодарение на тези прекрасни, способни анестезиоложки можеш да обслужваш три операционни наведнъж, като отскачаш от време на време да видиш как я карат пациентите. И тъй като ние,

„газоподавачите“, няма нужда да си търкаме ръцете преди и след операция, можеш да откраднеш минутка, за да се обадиш на брокера си и да видиш как я караш ти *самият*.

Ланс вече благоговееше пред този човек. До този момент мечтата му бе да обслужва само две операционни наведнъж.

— Ей, Бенет, очаквам пациент след около минута и половина. Казвай бързо какво има.

— Аз наистина ИМАМ нещо, Ливингстън. Получих телеграма, че съм приет в програмата по сърдечна трансплантация в Хюстън.

— Браво, Ландсман. Ти ще си първият в историята на медицината, който ще трансплантира сърце от душа.

— Ей, това е доста духовито.

— За този комплимент, Бен, ще те поканя на вечерята, на която и без това щях да те поканя, само че вече можеш да си поръчаш два десерта.

— Кога и къде?

— Защо не се срещнем по средата? Има един ресторант за бифтеци точно до Изход 13 на бариерата на шосето за Кънетикът. В петък вечерта около осем и половина — става ли?

— Чудесно. Хайде гледай си там психоанализите.

Две вечери по-късно Барни вкара новия си „Форд Пинто“ в паркинга на „Ред Коуч Ерил“, направи бавно една обиколка, забеляза „Ягуара“ на Бен и паркира наблизо.

Ресторантът беше шумен и претъпкан. Но той лесно намери Бенет, който беше по-висок и, разбира се, по-тъмен от повечето клиенти.

След като се поздравиха, установиха, че изглеждат много уморени. После започнаха да се чудят докога ли ще издържат при това напрежение.

Поръчаха си два бифтека и бутилка „Каберне Совиньон“, после се отправиха към бара със салатите, за да напълнят чиниите си.

Когато се върнаха на масата си, Бенет нетърпеливо се зае да споделя с най-добрия си приятел радостта си от новия пост. Но

ставаше все по-трудно да се чуват. До тях имаше голяма маса с весела компания, която ставаше все по-шумна. Накрая Барни и Бенет бяха принудени да млъкнат.

Явно това беше някакво семейно празненство, в центъра на което един олисял топчест човечец тъкмо разказваше с висок носов глас разни забавни случки.

Всъщност той беше забавна гледка. Усилията му да привлече вниманието не само на своята маса, но и на целия ресторант подсказваха *на* двамата лекари, че се опитва да избие комплекс за малоценност.

Това стана още по-очевидно, когато келнерът, нахлупил бяла готварска шапка, се приближи с голяма количка, върху която под огромен лъскав овален похлупак голямо сочно парче „английско печено“ чакаше да бъде разрязано според желанието на клиента.

— Я да ви кажа и тоя за кравите — изквича дебелакът.

Сродниците му го аплодираха бурно.

И тогава шишкото направи изумително предложение:

— На бас, че ще лапна всичкото това наведнъж.

— Стига бе, Карло — Обади се един от роднините му.

— И кон не може да го лапне.

Карло се престори на възмутен.

— Колко залагаш, Чет? — той бръкна в джоба си, извади една пачка и отдели сто долара. — Ето една стотачка, че ще го глътна цялото. Залагаш или млъкваш.

— Добре — отвърна засмяно, Чет. — Това ще бъде най-лесно спечелената ми стотачка. Давай.

Пред очите на всички Карло отстрани келнера и започна да обикаля жертвата си като матадор.

Накрая пристъпи напред, хвана месото с две ръце и го вдигна над главата си, за да го видят всички. Последваха аплодисменти и насърчителни възгласи от всички маси, с изключение на тази на двамата лекари.

Барни чу един от роднините на Карло да казва на съседа си по маса:

— Виждаш съм го да налапва големи парчета и преди, но това ще влезе в Книгата на Гинес.

Изведнъж всички замлъкнаха и напрежението нарасна.

Карло започна да тъпче огромното парче в устата си, а тълпата подивя.

В следващия момент той беше на прага на смъртта.

Гърлото му бе съвсем затъкнато и той не можеше да си поеме дъх. Стиснал гръкляна си, той се олюля, опитвайки се отчаяно да изтегли парчето месо. А лицето му все повече посиняваше.

Жена му изпищя. Но всички останали в ресторанта стояха като парализирани.

Барни и Бенет веднага реагираха.

— Метода на Хаймлих — каза Бенет.

Барни си проби път през бързо съгъстващата се тълпа. Той се втурна към задушавания се човек.

Жената на Карло безумно се опитваше да помогне на мъжа си да извади месото, когато Барни дойде и я избута безцеремонно.

— Какво, по дяволите...? — изкрещя тя.

— Направете ми място, направете ми място — аз съм лекар! Махайте се от пътя ми — викаше грубо той. Сега не беше време за учтивости.

Барни започна да прилага стандартната процедура за отстраняване на чуждо тяло от трахеята, което спира притока на въздух в дробовете. Той застана зад Карло, стегна ръцете си около топчестия корем на жертвата, като стисна дясната си ръка в юмрук. После започна да стиска коремната област с бързи силни тласъци.

Но не успя. Притокът на въздух бе напълно спрян. Бенет вече беше до него.

— „Хаймлих“ няма да помогне, Бен — извика Барни.

— Сега какво? След половин минута ще бъде мъртъв!

Бенет знаеше какво трябва да се направи.

— Трахеотомия — сложи го да легне бързо.

Човекът беше изгубил съзнание и лежеше отпуснат в ръцете на Барни, докато той го поставяше на пода. Зрителите мълчаха поразени. Бенет грабна един нож за рязане на пържоли от близката маса, коленичи и заби върха му в основата на гърлото на жертвата. От раната потече кръв.

Роднините на Карло изведнъж изпаднаха в бяс. Чуха се истерични писъци: „Тоя го закла!“, „Негърът иска да го убие!“, „Помощ!“, „Полиция!“, „Убийство!“

Докато Барни се мъчеше да държи здраво Карло, един от плещестите бармани се опита да избута Бенет настрани.

— Остави го, тъпанар такъв — изкрещя Барни. — Приятелят ми е хирург. В момента спасява живота на тоя човек.

Барманът или не го чу, или не искаше да го чуе. Той продължи да натиска Бенет към земята. Нямаше време за любезности. Бенет заби левия си юмрук в слънчевия сплит на бармана и той се запревива.

Тълпата се отдръпна страховито.

— Аз съм лекар, да ви вземат дяволите — изкрещя Бенет извън себе си.

Тогава Барни извика:

— Хайде, Бен. Намери нещо, което да ползваме като троакар, и да му дадем малко въздух.

Погледът на Бенет обходи бързо терена, но не попадна на нищо подходящо. Тогава той забеляза наблизо един келнер с химикалка в джоба на сакото му. С едно-единствено движение той грабна пластмасовата химикалка, счупи я на две, извади пълнителя и подаде твърдия външен цилиндър на Барни, който веднага го мушна в отвора, за да може да влезе въздух.

Той спря за момент и извика на Бен:

— А кървенето? Не може ли да използваме нещо за щипка?

— Не, Барн. Само стой там и гледай да държиш отвора...

Останалата част от изречението бе заглушена от воя на сирени. Защото барманът беше натиснал копчето под бара и бе алармирал щатската полиция осемстотин метра по-надолу на шосето.

Изведнъж помещението се напълни с полицаи.

Те бързо прецениха обстановката: негър с нож, надвесен над бял, от чието гърло блика кръв. И предприеха бързи и решителни действия.

Трима от тях се заеха с Бенет, като двама държаха ръцете му, а третият го заудря жестоко по лицето и по цялото тяло, додето той се свлече на земята, където продължиха да го ритат.

Барни знаеше, че трябва да държи пътя на въздуха отворен, и не можа да се притече на помощ на приятеля си. Вместо това изрева като ранен бик:

— Той е доктор, копелета такива. Тъкмо спаси живота на този човек... оставете го на мира!

Това беше последното, което си спомняше.

Студеният вятър го събуди.

Барни първо се опита да възвърне сетивата си, но до него достигаха само светлинни проблясквания като в наркотичен транс. Тилът му го болеше сякаш бе ударен с ковашки чук.

Фелдшерът счупи ампула амоняк под носа му, за да дойде в съзнание.

— Добре ли сте? — попита той.

„Не, каза си Барни, чувствам се така, сякаш съм се хвърлил с главата надолу в празен басейн.“ Но нещо го болеше по-силно дори от главата.

— Бен... къде е Бен?

— Имате предвид другия лекар?

— Той е хирург — възрази замаяно Барни.

— Ще се оправи — каза медикът.

— Ще се оправи? — изпъшка Барни. — Къде е той?

— На път за болницата „Риджтаун“.

— Искате да кажете, че още се грижи за пациента?

— Не точно — отговори фелдшерът. — Той е в отделна линейка.

Накрая Барни успя да фокусира погледа си. И впери ядосан поглед в човека, който беше казал това.

— Доста беше пострадал — обясни притеснено човекът. — Изглежда, полицаите не са знаели какъв е. Те помислили...

— Той направи спешна трахеотомия, тъпако. Направо спаси живота на оня дебел идиот.

Фелдшерът не знаеше какво да каже. Но като не се сети нищо подходящо, каза това, което мислеше.

— Да, просто невероятно. Вие двамата сте голяма работа.

— Заведи ме при него — заповяда Барни, като все още преплиташе език. — Искам да видя приятеля си.

— Съжалявам, но имаме нареждане да ви направим рентгенови снимки за евентуални контузии. А после да ви заведем в станцията.

— Ако говориш за гарата, не ми трябва — смотолеви Барни. — С кола съм.

— Не — каза гузно медикът, — имам предвид полицейското управление. Семейството е подало жалба.

На Барни отново му се наложи да събуди брат си посред нощ.

— Ей, Барн — изпъшка Уорън, все още омотан в паяжините на съня, — да не би някой да е купил книгата ти?

— Този път *самият аз* съм в книгата им.

— Каква книга, бе?

— Моля те, събуди се и слушай. Полицайте позволяват само едно обаждане.

— Полицаи ли? Какво е станало?

— Ами не знам. Но мисля, че ще бъда обвинен в нещо като опит за убийство.

— Боже мой! — ахна Уорън, вече напълно събуден от шока.

Тъй като навъсенният полицаи, който следеше разговора, потропваше нетърпеливо с крак, Барни обясни на брат си колкото можеше по-бързо и по-ясно какво се бе случило.

Уорън се опита да запомни съществените факти. За щастие той беше чел за подобен случай в едно от последните юридически списания.

— Така, Барни, знам, че си уморен, но ще ти задам няколко много важни въпроса и искам да помислиш внимателно.

Полицаят продължаваше да нервничи. Барни го погледна умолително и каза възможно най-любезно:

— Това е адвокатът ми, сержанте. Мисля, че имам право да говоря с него колкото ми е необходимо.

Служителят просто се покашля, сякаш искаше да каже, че той най-добре знае колко време е нужно.

— Сега — започна Уорън предварителния си разпит, — заяви ли ясно, че си лекар?

— Изкрещях го с всички сили.

— Пациентът ти да е искал или да е отказал лечение?

— Уорън — каза Барни с раздражение, по-силно дори от умората му, — човекът почти беше умрял. Ако не бяхме...

— Моля те, Барн, просто отговаряй на въпросите ми. Присъстваше ли някой от семейството му?

— Да, да, така мисля. Накъде, по дяволите, биеш?

— Това е така нареченият „самарянски закон“ — отговори брат му. От петдесета година насам повечето щати са приели законодателство, което позволява на лекарите да се намесват при

спешни случаи, без да се излагат на риска да бъдат съдени за злоупотреба със служебното си положение.

— Ей, виж какво, въпросът беше на живот и смърт. Нямах време да си показвам дипломата.

— Значи, казваш, че си се представил и нито жертвата, която е била физически и юридически невменяема, нито близките са отказвали медицинска помощ?

— Горещ-долу — рече тихо Барни.

— Добре, Барн, слушай сега. Трябва да проведе няколко телефонни разговора, за да разуча кои са нашите адвокати в Кънетикът. После тръгвам веднага, за да се свържа с тях.

— А аз какво ще правя през това време? — попита кисело Барни.

— Не знам — отвърна брат му, опитвайки се да го успокои. — Чети вестник, играй карти с Бенет.

— Бен не е тук — каза загрижено Барни, — той е в болницата „Риджтаун“.

— Тогава обади му се и му кажи да не се притеснява. Ще се заема със случая колкото се може по-скоро.

— Може ли ти сам да му се обадиш? — помоли Барни. — Имах право само на един разговор и се обадох на теб.

— Искаш да кажеш, дори в Канада? — Барни държеше телефона в по-здравата си ръка.

— Да, Барн — отговори Лора. — Някоя от телеграфните служби най-вероятно е уловила съобщението. Тукашните вестници много раздуха случая. Появи се даже и уводна статия.

— За или против?

— Хайде, не изпадай в параноя. Разбира се, че беше във ваша защита. Посочвах я като пример за необходимостта в цялата страна да се въведе „самарянският закон“. Постъпили сте точно както трябва. Направо страхотно.

— Семейството на оня, изглежда, не мисли така.

— Да, но оттеглиха обвиненията, нали?

— Наистина, бързо охладиха страстите си... макар че още не съм получил кутия бонбони или благодарствена бележка.

Лора се умълча.

— Ей, Кастелано, добре ли си?

— Просто си мислех — отговори тя, а гласът ѝ бе някак тъжен.

— Сигурно това е най-значимата ти постъпка, откакто си лекар.

— Какво имаш предвид?

— Ще видя дали онова копеле д-р Фриймън все още практикува в Бруклин, и ще му изпратя всичките изрезки. Може би това ще му напомни, че смъртта на баща ти тежи на съвестта му.

Барни се замисли за момент. Тя бе права. Сигурно моят адреналин, който така бързо се покачи в ресторанта, е стоял заприщан от детските ми години в очакване на подходящия момент да покажа на лекаря, който отказа да помогне на баща ми, какво е трябвало да стори.

Докато Лора и Барни си говореха, Хершел стоеше вбесен до леглото на сина си в болницата „Йейл — Ню Хейвън“ (където бе настоял да прехвърлят Бенет с линейка въпреки бурните възражения на местния ортопед).

В другия край на стаята седяха търпеливо двама мъже на средна възраст, единият с костюм в три части, а другият с вехто яке. Никой от двамата не приличаше на лекар.

Бенет лежеше по гръб, главата и гръдният му кош бяха омотани в бинтове, а по тялото му имаше толкова много гипс, че изглеждаше като осъвременена мумия.

След един час пристигна Барни, като самият той бе омотан в бинтове и едва се движеше.

— Как е той? — попита Барни.

— Може да се каже — отговори бащата на Бенет, — че тези полицаи добре са си свършили работата. Не са му оставили нито една здрава кост.

Точно тогава Бенет се размърда и дойде в съзнание.

— Как се чувстваш, Бен? — попита загрижено Хершел.

— Здравей, татко — отговори той, все още полусънен.

— Не чувствам нищо още. Какво стана?

— Нещо като в стария виц, Ландсман — отвърна Барни: — „Операцията беше успешна... но докторът умря.“

— Спасихме ли го? — попита Бенет с пресъхнала уста.

Барни му наля вода.

— Разбира се. Отсега нататък можеш да правиш операциите си с нож за пържолки, а ако се специализираш, може и с вилица или лъжица. Бенет се усмихна.

— Ох, не ме карай да се смея. Боли.

— Извинявай, Бен — каза Барни, като поднесе чашата до устните на приятеля си. — Просто те занасях.

Бенет отново простена:

— Татко, моля те, разкарай този луд отгук.

Той се отпусна назад за момент, пое си няколко пъти въздух и попита:

— Кой ме ряза?

— Най-добрият, момчето ми — каза Хершел. — Шефът на твоето отделение.

— В Йейл ли съм?

— Да — отговори Барни. — Първоначално имахме идея да те накараме сам да се оперираш в собствената си болница, но шефът ти каза, че си още зелен.

Ребрата на Бенет отново го заболяха от смях.

— Кой те изпрати Ливингстън, ку-клукс-клан ли? Я се стегни. Прочети ми бележките от операцията.

— Търпение, Бен. Може и да се хванат в няколко тома, но рентгенологът обеща да донесе всичките ти снимки, като се събудиш.

— Буден съм — рече бавно Бенет. — Донеси ми ги, за да видя какви са щетите.

— Аз вече го направих — отговори утешително Барни. — Счупени са лъчевите и лакътните кости и на двете ти ръце. Пукнал си едната бедрена кост, а с главата ти сякаш са вкарали поне четири гола. Иначе казано, разбъркали са костите ти като мозайка.

Бенет усети, че приятелят му крие нещо.

— Хайде — заповяда той, — ако това е всичко, нямаше да гледаш като бито куче, Барни. Какво още са открили?

Барни се поколеба, после каза колкото можеше по-небрежно:

— Имаш дислокация на шийните прешлени с фрактура. Шефът ти ще ги „намести“ веднага щом се съвземеш достатъчно, за да бъдеш отново упоен, и ще станеш като нов.

— Не ме будалкай, Ливингстън. Това ще ме изкара от играта за минимум три месеца.

— Не се притеснявай, Бенет — намеси се Хершел. — Няма да загубиш мястото си в Тексас. А освен това, ако си в състояние, искам да обсъдим някои неща с тези двама господата.

Тогава несъвместимата от шивашка гледна точка двойка се приближи и се представи. Те бяха адвокати — адвокати от такава величина, че имената им бяха познати на Бенет. Единият бе прочутият специалист по човешките права Марк Силбърт, „закрилникът на онеправданите“. Другият бе признат за най-убедителния оратор в съдебната зала.

— Не можем да гледаме отстрани как тази страна нарушава основните си принципи — горещеше се Силбърт.

— Случаят ви е точен пример за това, докъде я е докарало обществото ни, и бих искал да ми позволите да почна борбата, д-р Ландсман.

— Татко, мисля, че не трябва — каза Бенет, като се сви от болка, докато говореше.

— Не, синко, най-хубавото нещо в Америка е, че човек може да получи истинска справедливост...

— ... ако може да си позволи скъпи адвокати, татко.

— Извинявай, Бен — заяви Хершел с нарастващо възмущение. — Имаш най-малко една дузина счупени кости и увреждане на гръбнака като награда, че си постъпил благородно.

— Точно така — прекъсна го Силбърт. — Щом са видели цвета на кожата ви, са решили, че виновният сте *вие*. Това според мен е най-отявлена форма на расизъм. Ето един шанс да ги накараме да отговарят за делата си.

— Случаят вече излезе в пресата — обади се другият адвокат.

— Добре тогава — отбеляза Бенет. — Бих казал, че сме постигнали своето — той погледна към Хершел и попита: — Колко ще струва едно такова дело в съда?

— Бен, сега не говорим за пари. Ще платя колкото е необходимо.

— Добре — отвърна Бенет, вече съвсем изтощен от разговора. — Недей да пилееш парите, за да трупаш пред закона точки в наша полза. По-добре ги изпрати на Южното християнско братство... в памет на д-р Кинг.

39.

За да подготви безпрецедентното си изследване на докторската психика, Барни състави въпросник, който разпрати на всичките си приятели и съученици от Медицинския факултет. Те със сигурност бяха станали свидетели на задкулисни драми, до които той нямаше достъп. Естествено, обеща им пълна анонимност.

Ланс Мортимър беше един от първите, които се отзоваха. Той беше отговорил подробно, дори бе приложил лично писмо като предговор.

Скъпи Барн,

Мисля, че идеята ти е блестяща (ще се изям от яд, че не съм се сетил преди теб). Всъщност виждам съм толкова невероятни неща, че преди две години започнах дори да си водя дневник. Ще го прегледам внимателно и ще ти изпратя най-сочните истории. (Не мога да го ксерокопирам целия — дори на психоаналитика си не говоря за сексуалните си подвизи.)

Прилагам записките си за един инцидент, който стана рано сутринта на 6 юни 1970-а. Естествено, променил съм имената — не за да пожаля невинните, а за да спася собствената си кожа.

Ти, естествено, знаеш, че това се е случило в Лос Анджелис, но аз съм измислил частната болница, наречена „Сейнт Дейвидс“, в Нюпорт Бийч. Ще ти бъда благодарен, ако оставиш тази моя малка лъжа. Можеш да направиш на пух и прах цялото съсловие, ако те не те съсипят преди това.

Искрено твой

Ланс

П.П. Преди две години в „Лос Анджелис Таймс“ беше излязла рецензия на книгата ти за шампионите — от

Вера Михалич. Реших, че няма да ти хареса, и затова не ти я изпратих.

Като започна да прелиства записките на Ланс, Барни отначало се усмихваше на „холивудизмите“. Но когато стигна края, вече бе доста разстроен. Явно бе отворил кутията на Пандора.

След като прочете разказа за трети път, почувства, че има нужда да сподели безпокойството си с някого. И тъй като д-р Бауман едва ли би се зарадвал да бъде събуден посред нощ от бивш ученик, той нямаше друг избор.

— Здравей, Кастелано. Събудих ли те?

— Не, по велики пости не спя. Какво има?

Тогава той прочете на глас документа.

„Едва ли някой ще забрави майсторската игра на Люк Джеймисън (всички имена са измислени) в Стенли-Уолтърсовата версия на (да речем) «Беззвездна нощ», с която той спечели «Оскар». Нито ще бъде заличено от спомените ни изпълнението на Джун Самървил (в живота, мисис Джеймисън) в ролята на глухонямото момиче.

И така, с неизменното при такива случаи вълнение болницата прие новината, че Джун пристига с частна линейка със съмнение за спукан апандисит.

Хирургът Стив Рос ме събуди в дежурния кабинет и ми каза веднага да се приготвя за процедурата. Едва успях да прокарам бръснача веднъж по лицето си и да ударя един гребен и трябваше да се втурна в операционната.

За тези, които никога не са виждали Джун Самървил на живо, ще спомена, че красотата ѝ не се дължеше на грима или фотографските трикове. Тя беше зашеметяваща.

Докато я вкарвахме бързо вътре, забелязах, че директорът на болницата ни се бе появил лично, за да покани съпруга ѝ Люк в комфортния си кабинет, докато трае операцията.

Най-напред инжектирах на мис Самървил натриев пентотал, за да се отпусне, а после поставих бързо една

тръбичка в трахеята ѝ и започнах да вкарвам въздух в дробовете ѝ с вентилационната помпа, след което започнах да я приспивам с обичайната смес от халотан и кислород. Накарах я да изброи десетте си любими роли. Едва бе стигнала до Бен Хур и вече беше във втората фаза на анестезията — една подобна на нирвана страна на сънищата. Дадох знак на доктор Рос, че пациентката е готова.

Тогава сложиха в ръката му верния му скалпел и той направи безупречен разрез в белия ѝ като слонова кост корем. Само след няколко минути — Рос бе изключителен майстор — апендиксът беше отстранен и дренирането на инфектираната течност от коремната кухина беше започнало.

И тогава стана белята. Толкова сме били замаяни (и по-скоро д-р Рос), че звезда от величината на мис Самървил ни гостува в операционната, че преди процедурата не беше направена съответната анамнеза.

И така, не знаехме, че била алергична към пеницилина, и тя изведнъж изпадна в анафилактичен шок. Докато се борех да я снабдявам с кислород, се случи и друга беда — сърцето ѝ спря.

Отново, без да губи време, Рос отвори великолепната ѝ гръдна област, за да масажира сърцето ѝ. Секундите летяха, а тя още беше извън строя и безупречно изваяното ѝ лице посиняваше все повече и повече.

След няколко минути предложих на Рос да прекратим опитите си, тъй като каузата ни беше загубена.

«Не, идиот такъв! — изкрещя ми той. — Как ще оставим жената на Люк Джеймисън да умре на масата ни? Това ще срина реномето на болницата. Ще бъда отлъчен от обществото. Продължавай да помпаш, по дяволите!»

Аз възразих, че, дори да успеем да я съживим, вече ще има необратими мозъчни увреждания. Той отново ми нареди да засиля вентилацията и да си затворя тъпата уста.

След осемнайсет минути и трийсет и три секунди сърцето на Джун Съмървил започна да бие отново.

«Слава Богу», промърмори Рос. «Лошо за кариерата ми», се обърнах самият аз към Всевишния.

Веднага щом дишането ѝ се стабилизира, Рос дръпна маската си и се втурна стремглаво към кабинета на доктора, за да предаде на мистър Джеймисън вестта, че операцията е минала успешно.

Но ако някой се чуди защо Джун Самървил не се снима напоследък, причината не е — както пишат вестниците, — че тя предпочита уединението на розовата си градина в Бел Еър. Тя всъщност се намира в една почти недостъпна частна клиника с такива мозъчни увреждания, че не може да разпознае дори своя преуспяващ съпруг.

Аз бях малко разстроен — особено когато Стив Рос пожела да му дам доклада си. Без да съм напълно лишен от вина, съзнавах, че Рос би трябвало да знае това, което дори един първокурсник знае — ако сърцето спре за повече от пет минути, увреждането на мозъка е неизбежно. Но нямаше смисъл да засилваме мъката на мистър Джеймисън.

Впоследствие научих, че той редовно идва, за да се поклони пред прекрасния лик на жена си, и всеки път ѝ носи букет червени рози.

Неизвестно защо обаче Стив Рос никога повече не ме покани да му бъда анестезиолог.“

Както Бенет обичаше да казва в моменти на безгрижие, които впрочем (освен когато Барни бе при него) ставаха все по-редки, оздравяването му наподобяваше белене на лук. Защото всеки път, когато сваляха някоя от превръзките му, отдолу имаше друга, бинтовете покриваха други бинтове и от самия Бенет, изглежда, не бе останало нищо.

След петата седмица на възстановяване болката му беше по-скоро душевна, отколкото физическа. Бездействието го измъчваше и той се чудеше какво ли става с мускулите му под тези гипсови превръзки.

— Аз атрофирам и чезна — заяви той на Барни при едно от посещенията му.

— Виж какво, Ландсман — пошегува се Барни, — всички хирурзи ти завиждат — вече си изкарал в леглото повече време, отколкото повечето от тях прекарват за десет години.

— Ех, какво не бих дал да съм на тяхно място — промърмори Бенет с досада, безсилие и яд. — Използвах неустоимия си чар, за да ги накарам да ме подложат на физиотерапия веднага.

— Сега? С всичкия той гипс? И с какъв спорт ще се захванеш — скачане с парашут може би?

— Не, д-р Ливингстън — отговори Бенет, — ще започна само с две топки.

— Е — отбеляза духовито Барни, — така започваме всички.

— Ако нямаш нищо против, аз ще започна с топки за скуош.

Един ден Джефри Кърк, професор по ортопедична хирургия, дойде на посещение, като вместо шоколадови бонбони носеше нещо друго, което Бенет отдавна копнееше да види: рентгеновите му снимки. Те ги прегледаха заедно.

— Е, Джеф — каза весело Бенет, — професионалното ми мнение е, че костите на пациента зарастват прекрасно.

Тогавя той стигна до последните снимки — тези на седемте прешлена, които изграждат гръбнака от раменете до главата.

— Гледай ти — отбеляза той. — Обзалагам се, че това е било много пипкава работа, Джеф. Но ти, изглежда, си ги наместил идеално. А сега, кога ще ме пуснеш да изляза оттук и да се върна в операционната?

Отговорът го изненада.

— Утре устройва ли те?

Ако и двата му крака не бяха омотани в бинтове, Бенет щеше да подскочи от радост.

— Ще бъда там с първите петли, Джеф.

Тогавя Кърк съобщи единственото си условие:

— Не искам цялата ми работа по наместването да отиде на вятъра, Бен. Ще трябва да носиш ареолен апарат.

— Не. Ти се шегуващ. Ще изглеждам като марсианец.

— Няма значение — отговори Кърк, — колегите ти вече те смятат за такъв.

Той наистина изглеждаше като същество от друга планета. Около главата му имаше метална лента, която притискаше черепа му. Друга стегната метална лента се спускаше към раменете му. Това щеше да обездвижи врата му, за да не отиде напразно работата на Джефри Кърк.

— Ето ти на — отбеляза Бенет, докато говореше вечерта с Барни по телефона. — Сега съм същински Ватман.

— Направи си снимки и ги изпрати като коледни картички — предложи Барни.

— Не, мойто момче, на Коледа ще получиш картичка от Тексас, на която ще съм застанал в цял ръст и с каубойска шапка.

Странно, но на Бенет не му правеше впечатление, че го зяпат заради ареолния му апарат. Той вече беше свикнал с това, че хората трудно приемат един черен в територията на белите.

Докато дойдеше време да свалят скобата му, той трябваше да се задоволява с дреболии: в най-добрия случай някой шев или прост разрез. Упражненията по скуош бяха дали резултат — ръцете му изглеждаха по-мускулести, отколкото преди инцидента.

Накрая той поиска наградата си.

— Махнете от главата ми тая глупост, иначе сам ще я отвинтя — заяви той на професор Кърк. — Трябва ми пълна подвижност, за да мога да се заема отново със сериозна работа.

Кърк се намръщи.

— Чувам, че си пресякъл на червено, Бен. Дори стените имат уши... колкото и да е шумно в спешния кабинет.

— Да — призна Бенет със сънена усмивка. — Един автобус беше катастрофирал и наистина имаха нужда от мен. Е, даваш ли ми вече „зелена улица“?

— Да — усмихна се Кърк, — смятам, че си идеален.

— Е, де, докторе — отвърна Бенет, — никой не е идеален — и после добави: — Но с всички сили се опитвам да бъда.

Бенет бе толкова въодушевен от разчистването на сметките си със здравето, че се улови да си подсвирква щастливо, докато надяваше

сините си хирургически дрехи.

Първата му „истинска задача“ беше една изключително сложна процедура, при която порталната вена на черния дроб се съединява с главната вена, която обслужва долната част от тялото.

Когато приближи операционната маса, Бенет забеляза, че хирургическият персонал е необичайно многочислен. Освен асистентката си Тери Родригес той видя двама старши хирурзи, единият от които бе шефът на отделението.

Той много добре знаеше защо са там. Искаха да видят дали още го бива. Дали от тежката травма, която бе преживял, не беше загубил уменията или самообладанието си. Бенет си помисли, че всичко това напомня важно спортно състезание, където играта ще бъде спечелена от този, който запази хладнокръвието си.

Той беше решен да не издава външно притеснението си. И да не прави грешки.

Бенет се усмихна на публиката и каза бодро:

— Добро утро на всички. Операцията ще продължи дълго, затова предлагам да започнем веднага...

След половин час двамата професори си кимнаха един на друг и незабележимо напуснаха залата. Бяха видели, достатъчно.

Бенет сподели триумфа си с Барни по телефона още същата вечер.

— Божичко, Ландсман, сигурно имаш железни нерви. На твое място щях да треперя като лист. Как, по дяволите, можеш да твърдиш, че ти е било забавно?

— Д-р Ливингстън — отвърна любезно Бенет, — гледай да покажеш в тая твоя книга, че повечето от нас, откачените хирурзи, „включват“ при натиск.

„Тази книга е изключително важен принос към психоаналитичната мисъл през последните години. Тя положително ще заеме важно място в литературата на цялата дисциплина.“

Барни се взираше в думите, извлечени от последния брой на „Америкън Джърнъл ъв Сайкаятри“ — списание, което обикновено

пести суперлативите си. Венцехвалението беше препечатано на един плакат във фоайето на психиатричния институт, който обявяваше предстоящата лекция на изтъкнатия автор Морис Естерхази.

— Прочете ли я вече? — попита Брайс Уайзмън, надничайки зад рамото на колегата си.

— Почти невъзможно е да намериш книгата — отговори Барни, — а аз умирам от желание да я видя. Това момче ми беше съсед във Вандербилт Хол.

— Стига бе, Ливингстън. Не всички гении са завършили Харвард. На първа страница ясно е казано, че Естерхази е завършил цялото си обучение в „Маундсли Хоспитъл“ в Лондон.

— Добре, предавам се. Но наистина го познавам. Както и да е, чел ли си книгата му?

Уайзмън кимна.

— Стоях до три часа снощи, просто не можах да се откъсна от нея.

— Което означава, че можеш да ми я дадеш, та довечера аз да будувам — предложи Барни.

— Разбира се, довечера ще я донеса в кабинета.

— Благодаря, Брайс — отговори Барни. — Чудно е, че една медицинска книга може да е толкова вълнуваща. Дори заглавието ѝ е провокиращо. — „Истинската дъщеря на Фройд“ — звучи почти като роман.

Двамата се разделиха и всеки пое към болницата си.

Беше ясен зимен ден и Барни реши да върви пеша до „Белвю“. В действителност искаше да остане сам с мислите си. Да премисли удивителното превъплъщение на Мори Ийстман — когото за последен път бе видял преди петнайсет години изтормозен и пред прага на самоубийството, с душа, изпепелена от електрошокове — в Морис Естерхази, изтъкнат възпитаник на безспорно най-добрата психиатрична клиника в света.

Той се опита да различи чувствата си. Разбира се, радваше се за Морис. Но още по-силно беше граниещото му с Schadenfreude^[1] задоволство от това, че изтормозеният син е успял така добре да отмъсти на бащата, който толкова го беше потискал. Защото независимо от положението си в Американската психиатрична асоциация Ийстман старши беше публикувал много статии, но никога

цяла книга. И положително нищо с такъв грандиозен успех, на какъвто се радваше книгата на Мори.

Той беше толкова нетърпелив да прочете шедьовъра на Мори, че отмени вечерята, която бе обещал на младата кардиоложка, пристигнала наскоро от Холандия.

Барни си направи един съмнително питателен сандвич с леберкез и сирене, настани се удобно на любимия си стол и започна да чете.

На корицата беше казано всичко. „Истинската дъщеря на Фройд“ имаше подзаглавие „Психологията на Мелани Клайн“.

Противоречивата британска психоаналитичка, която беше починала преди няколко години, бе започнала кариерата си като твърда последователка на Фройд. По-късно бе направила някои удивителни прозрения в психологията на деца далеч по-малки от тези, които според Фройд можеха да бъдат анализирани.

За голямо разочарование на Клайн патриархът на психоанализата отхвърли теориите ѝ, сякаш неспособен да прозре, че те просто извеждат неговото собствено учение една крачка напред.

Драматичното заглавие на Мори обобщаваше дилемата на неговата героиня, тъй като между Клайн и дъщерята на Фройд Анна, която, съвсем естествено, се е смятала за истинската наследница на теориите на баща си, е царяла непримирима вражда. Мори не само беше показал, че Клайн е по-добрата „фройдистка“, но и бе реабилитирал теорията ѝ, като я беше подкрепил със собствените си прозрения.

Когато Барни прочете последната страница, беше вече два без петнайсет. Той така се бе увлякъл в книгата на Мори, че едва сега чу иглата на грамофона, която стържеше етикета на последната му плоча.

Следващият следобед му донесе нова изненада: едно колегиално обаждане от Фриц Бауман.

— Барни, предполагам, знаеш, че Естерхази изнася лекция в института следващия четвъртък. Елза и аз организираме малка вечеря в негова чест и той специално помоли да те поканим. Ще успееш ли да дойдеш?

— Разбира се — отговори Барни. — С най-голямо удоволствие.

Той остави слушалката и си помисли: „Господи, собственият ми аналитик ме кани на вечеря!“

Барни не беше виждал досега аулата на института толкова претъпкана. Много хора бяха дошли чак от Балтимор и Йейл. Всички бяха правостоящи, а двайсетина кандидати бяха застанали в дъното на залата с отворени бележници. Фриц Бауман представи Мори като „може би най-оригиналния мислител-аналитик от своето поколение“.

Барни беше изненадан от промяната във външния вид и акцента на Мори. Бившият Мори Ййстман приличаше на английски професор — дълга коса, очила с телени рамки и джинсов костюм, който изглеждаше доста износен. Той излъчваше увереност. Усещаше се, че се чувства съвсем удобно със слушателите си. И със себе си.

Мори започна с няколко духовитости по повод на различията в ориентацията на британските и американските психиатри и каза, че самият той стои „някъде над Гренландия“. Публиката беше очарована.

Тогавя той започна лекцията си върху „Параноидно-шизоидното състояние в ранното детство“. Не използваше записки и само от време на време поглеждаше за справка към единствения лист, който си носеше. И към часовника си, за да се увери, че се вмести в отпуснатото му време.

Събитието беше още по-вълнуващо и поради липсата, на каквото и да е външен блясък. Съвсем спокойно той представи собствените си възгледи за детската психоанализа, които впечатлиха дори най-реакционните последователи на Фройд.

Последва дълга и оживена дискусия, която показва широките познания на Мори в областта на медицината.

Компанията на вечерята у Фриц Бауман се състоеше от посивели академични величия — и от три изключения. Мори и Барни бяха под четиридесетте, а съпругата на Мори, Антония, нямаше трийсет. При това тя бе изключително красива. И плюс това невробиоложка.

На коктейла преди вечерята Мори беше наобиколен от колеги, които почтително му задаваха въпроси. Той запази английската си невъзмутимост до момента, в който видя Барни. Тогавя Мори проби кръга на почитателите си и се втурна към него, като извика високо:

— Ливингстън, страшно се радвам да те видя.

Докато се прегръщаха, Барни му прошепна:

— Мори, каква е тайната ти? Само не ми казвай, че причината са зърнените храни на закуска.

— Не, по-скоро седемте години анализа. И добрата ми съпруга — отвърна нежно той. После се обърна към домакина: — Д-р Бауман, сигурно се гордеете, че имате в института такъв прекрасен човек.

Барни погледна към Бауман, който изглеждаше доволен.

А Мори продължи да говори на стария си приятел, пренебрегвайки напълно останалите гости:

— Утре вечер вечеряш с нас, иначе ще ти се обидя страхотно.

— Разбира се, Мор — отвърна Барни. — Дори ще ти дам екземпляр от моята книга. Всъщност мога да ти дам десет... тъй като, изглежда, никой не я купува.

— Прочетох я и смятам, че е много оригинална. Антония също. Но ще се радваме да получим копие с автограф. И непременно вземи някой с теб. Женен ли си?

— Само за работата си — отговори Барни, като се почувства малко неловко.

— Всъщност сигурен съм, че накрая ще се ожениш за Лора Великолепната. Какво става с нея?

— Това е дълга история, Мор...

В този момент *другият* доктор Естерхази, Антония, се приближи зад гърба на Мори и прошепна:

— Скъпи, хората искат да те видят. Върви да блеснеш пред тях, а аз ще си поговоря с Барни.

Мори я целуна по бузата и отиде да се присъедини към възрастните психиатри.

— Морис ми е говорил с толкова обич за теб — каза Антония, щом останаха сами. — Явно ти единствен не си го изоставил в бедата.

— Просто проявих човечност — отговори скромно Барни.

Тогава Антония внезапно смени темата.

— Може ли да разменим няколко думи насаме? — попита тя.

— Разбира се — каза Барни.

Двамата влязоха във все още празната трапезария.

— Познаваш ли баща му? — прошепна тя.

— Не бих казал, но сме се срещали. Защо питаш?

— Морис ще говори в Сан Франциско идната седмица. Честно казано, притеснявам се какво ще стане, ако нещастникът се появи на лекцията.

— Права си — съгласи се Барни. — Защо, по дяволите, Мори се е съгласил на това?

— Предполагам, че иска да докаже нещо на себе си — отговори тя. — Но мисля, че си играе с огъня. Нали?

— Не — отвърна Барни. — Това е руска рулетка... с пет патрона в револвера.

Аз не съм човек.

До този извод стигна Барни, като лежеше в леглото си вечерта, когато видя Морис Естерхази, блестящ психиатър, любящ съпруг и баща — с две думи, пълен успех.

Не беше за вярване, че индивидът, когото той видя тази вечер, едно време е страдал от толкова силна маниакална депресия, че се е нуждаел от електрошокова терапия.

Това още веднъж накара Барни да проумее колко незначителни и повърхностни бяха нещата, които *самият той* бе постигнал — или по-скоро, не бе постигнал.

Да, каза си той, като си спомни думите на Робърт Фрост — „ще трябва много да измина, преди да седна и почина“.

Бенет работеше като луд, за да възвърне почвата под краката си, която бе загубил, докато травмите му го държаха „на скамейката“, както сам обичаше да се изразява. За лекарите, които бяха дежурни през почивните дни, той беше същински Дядо Коледа — носеше им цяла шейна свободно време. Допълнителната работа всъщност не го уморяваше толкова, защото по този начин възвръщаше вярата в себе си, която бе загубил, докато беше на легло.

През по-натоварените съботи в Ню Хейвън той дори успя да направи няколко спешни сърдечни операции, подготвяйки се психически за голямото предизвикателство следващата година.

— Защо не намалиш темпото, Бен? — оплакваше се Тери.

— Искаш ли да си взема друг асистент? — отговаряше спокойно той.

— А, не — твърде много научавам от теб. Искам да се поотпуснеш заради самия себе си.

До април, четири месеца след операцията, Бенет отново бе започнал да води „нормалния“ живот на главен стажант-хирург, като беше поел дела си от тридесет и осем часови смени.

Той тъкмо сваляше сините си хирургически дрехи след една такава смяна, когато Тери подаде глава през вратата на мъжката съблекалня (за жените-хирурзи нямаше такава — те трябваше да се преобличат при сестрите).

— Бен, преди малко професор Бей се обади от хематологията. Трябва да се отреже далакът на един пациент, болен от левкемия. Искаше да знае дали ще го направиш. Но ние сме плътно заети от осем и половина нататък. Какво да му кажа?

— Кажи му, че ще го вземем в *шест* и половина... ако може да стане толкова рано.

— Д-р Ландсман — предупреди го тя добронамерено, — ако продължаваш така, със сигурност ще умреш млад.

— Закъснял съм вече, Тер. Все пак кажи на Бей да изпрати долу картоните на човека, за да ги проуча довечера. Извади копие и за себе си, в случай че грохна по средата на операцията.

Далакът на пациенти, страдащи от лимфоцитна левкемия, се отстранява, когато органът се е уголемил дотолкова, че причинява или болки, или редуциране на тромбоцитите — малките кръвни клетки, които регулират кръвенето.

Бенет пристигна в болницата малко преди шест сутринта, хапна шоколадови бисквити и изпи няколко чаши кафе, за да се подсили. Той погледна още веднъж историята на заболяването на пациента си Хари Скенлън, тридесет и девет годишен бял мъж, въпреки че я бе научил почти наизуст предишната вечер.

Точно в шест и половина сутринта Бенет вече беше до операционната маса.

Той поздрави учтиво двамата професори и после подобно на диригент погледна към концертмайстора си — в случая анестезиолога. Последният кимна и само след няколко секунди прошепна:

— Пациентът е готов, докторе.

Бенет безмълвно даде знак, че е получил информацията, и незабавно се залови за работа, като сръчно направи дълъг централен

разрез. Стажантът и сестрата държаха коремните мускули и той започна обичайното изследване на вътрешностите, които разрезът бе открил.

Провери черния дроб за цироза и инфилтрация на туморни клетки, палпира жлъчния мехур да види дали няма камъни и прегледа всички органи до горния край на панкреаса. Нямаше аномалии. Можеше да продължи.

Бенет прокара дясната си ръка по изпъкналата светлорозова повърхност на далака, хвана органа в лявата си ръка и го издърпа нагоре към коремния разрез.

Той надзърна, за да види по-добре какво трябваше да отреже, и в този момент почувства необяснимо трептене в малките пръсти на двете си ръце. Но не му обърна внимание. Просто си помисли, че Тери е била права — претоварваше се твърде много напоследък. Сега не беше време за такива мисли.

Той бързо отдели артерията и вената на далака от останалата тъкан и даде знак на Тери да постави щипките. После протегна ръка и каза:

— Ножици.

Когато ги поставиха в ръката му, той отрязва ловко далака.

Следващият етап бе неприятен, но рутинен. Сега трябваше да завърже артерията и вената. Бенет взе капронен конец и ги лигира здраво.

— Добре — каза си той на глас. — Вече можем да свалим щипките.

Той се пресегна да махне металния инструмент от вената. Изведнъж бликна кръв. Кръв навсякъде.

Присъстващите се стъписаха. Бенет беше потресен. Той не беше виждал никой да прави такъв гаф. Но нямаше време за упреци. Трябваше да поправи белята колкото може по-скоро.

Нареди да попият кръвта, за да намери вената, и този път я заши успешно. Тогава каза небрежно на Тери да свършва и тръгна обратно към съблекалнята, опитвайки се да изглежда уверен.

Бенет седна и се опита да проумее това, което се бе случило. Сигурно е просто от напрежението, опита се да се убеди той. Човек не може да бъде свършен... но какво, по дяволите, беше това трептене в пръстите му?

Както седеше замислен в съблекалнята, чу леко почукване на вратата и гласа на Тери:

— Сам ли си вътре, Бенет?

— Да — отговори той, — можеш да влезеш в светилището.

— Добре ли си? — попита тя.

— Защо да не съм добре?

— Не знам, просто мислех, че може да си се разстроил от този малък инцидент. Всъщност няма нищо.

— Хайде, Тер, ти си твърде добър лекар и знаеш. Това беше ужасно. Престани да ме лъжеш, за да престана и аз.

За момент тя се умълча, после каза:

— След половин час имаш да правиш пълна мастектомия. Ще можеш ли?

— Защо, по дяволите, да не мога? — изкрещя той.

За първи път в продължение на толкова години тя го видя да губи самообладание.

— Добре, Бен, добре. Отивам да си взема кифла и кафе. Искаш ли нещо?

— Не, благодаря, Тер. Извинявай, че избухнах.

— Няма нищо — отговори тя и се оттегли от владението, чиито граници беше нарушила.

За първи път в живота си той потърси психиатрична помощ. Или поне се обърна към психиатър. Бенет попита Барни дали знае за случай на „сценична треска“ при хирурзи или нещо подобно, което да обясни странната му несръчност.

— Много хирурзи изпадат в паника — отговори Барни. — Колегата ми по цял ден се занимава с такива. Но те напълно изключват — дори не могат да се доближат до пациентите си. Не, Бен, не мисля, че причината е в главата ти. Ако бях на твое място, веднага щях да отида при невролог.

— Можеш ли да ме уредиш при някой в Ню Йорк, Барн? Страшно ще ми е неприятно, ако се разчуе в Йейл, особено сега, когато идва краят на годината.

— Ей, Ландсман, помисли малко. Ако излезе, че няма нищо, какво ти пука дали някой знае? А ако наистина има нещо, ти

положително няма да искаш да оперираш, докато не се справиш. Прав ли съм?

— Страхувам се, че да — отговори Бенет, опитвайки се да „прокуди“ страховете си.

По дяволите, той се гордееше с това, че винаги е бил честен с пациентите си. Сега знаеше, че заради тях трябва да бъде честен и със себе си.

Като не можа да намери психосоматично убежище, Бенет събра смелост и отново отиде при професор Кърк. Бяха се появили твърде много симптоми: болки в гърба, периодична скованост на пръстите и целите ръце. Той сам си постави диагноза: „Джеф, смущенията в мускулните функции на най-важните ми крайници сигурно се дължат на осмия шиен прешлен.“

Двамата лекари знаеха, че се налага да се направи кабелно изследване на шийните прешлени на Бенет, и всеки от тях инстинктивно се досещаше какво ще докаже то. Фрактурата на Бенет се бе изместила леко встрани, в резултат на което бе прищипано нервно окончание.

При това неврологичното му състояние щеше да се влошава, ако не го оперират веднага, за да съединят прешлените.

— Не искам операция! — извика Бенет.

— А аз не искам да оглушея, така че престани да крещиш в слушалката — отговори Барни. — За Бога, Ландсман, да не искаш да останеш жив труп? Знаеш, че Кърк е най-добрият. За какво, по дяволите, се притесняваш?

Бенет бе максимално кратък:

— Не забравяй, че аз също съм хирург. И знам, че тази операция излиза успешна... в повечето случаи.

---

[1] Злорадство (нем.) — Б.пр. ↑

40.

Седнала сред публиката, Антония Естерхази усещаше напрежението. Този път навалицата в Института по психиатрия беше толкова голяма не само заради славата на Мори. Мнозина бяха дошли с очакването да видят някакъв сблъсък между техния уважаем колега Фредерик Ийстман и неговия отчужден син.

Мори бе вече на подиума, когато един от старши научните сътрудници започна да го представя.

Очите му шареха сред публиката, за да открие баща си. Той знаеше, че като бивш директор Фред Ийстман трябваше да се появи.

Всъщност д-р Ийстман, бе заел най-незабележимото място в дъното на залата, където само неколцина зрители имаха удоволствието да наблюдават изражението на лицето му, когато лекторът застана зад катедрата.

Междувременно представянето продължаваше.

— Особено ни радва фактът, че д-р Естерхази е роден и израснал в този град, и може да се каже, че има роднински връзки с нашия институт.

В залата се чу ехиден смях. Сега очите на всички бяха приковани в Мори, за да видят как ще реагира. Той остана невъзмутим.

Но някакво смътно предчувствие накара Антония да пребледнее и тя се размърда неспокойно на стола си.

Мори се изправи, благодари за аплодисментите с приятелска усмивка и застана зад катедрата.

— Не се съмнявам, че всички знаете песента „Оставих сърцето си в Сан Франциско“. Ако не друго, то поне със сигурност мога да кажа, че тук оставих детското си колело. Моите колеги-психиатри може да си мислят каквото пожелаят, но аз дойдох да го взема за децата си.

Спокойната му усмивка накара аудиторията да се отпусне. Той нямаше да хули баща си. Нито да го хвали. Нито дори да го спомене.

Д-р Фредерик Ийстман седеше като вдървен, с безизразно лице.

Лекцията на Мори намери същия топъл отзвук както в Ню Йорк, Филадельфия и Бостън. Дори разговорът, проведен в определеното за въпроси време, беше изпълнен с по-голяма почителност към него, отколкото когато беше на източния бряг.

Накрая публиката започна да се разпръсква, като от всеки ъгъл се чуваха тихо изказани похвали.

Но сега се появи дилемата. Старши научните сътрудници бяха организирали вечеря в чест на госта. Д-р Ийстман естествено, беше поканен с уверението — за негово най-голямо учудване, — че Мори няма нищо против. Отговорът на сина му, който му бе предаден дословно, се изразяваше в двусричното „добре“.

Приемът беше в една огромна къща на Ноб Хил, толкова високо, че, както домакинът обичаше да казва, при ясно време се вижда затворот „Алкатраз“.

Фредерик Ийстман влезе в залата и погледна смутено към тълпата почитатели, обградили сина му.

— Д-р Ийстман? — попита глас с английски акцент. Той се обърна наляво и видя една привлекателна млада жена.

— Аз съм Антония Естерхази — каза тя и подаде ръката си. — Предполагам, че искате да видите Морис — да отида ли да го измъкна?

— Аз... ъ-ъ... много мило от ваша страна.

Тя предварително бе помолила домакиня да ѝ намери някой тих кът в къщата и докторът беше предложил собствения си кабинет.

И така, под портрета на Зигмунд Фройд Мори и неговият баща се срещнаха отново лице в лице след повече от десетилетие. Мори усещаше притеснението на баща си. Но не можеше да му съчувства. Годишите на анализа бяха уталожили гнева му, но все още не бяха го заменили с опрощение. Но за такова нещо трябва да си светец.

Той беше решил да накара баща си да заговори пръв. Защото вече не бе важно какво ще каже той на баща си, а по-скоро обратното.

И Фред Ийстман веднага съобрази как стоят нещата. Единственият избор, който му оставаше, бе темата на разговора. Накрая той каза:

— Познавах Мелани Клайн. Беше много умна жена.

— Изключителен аналитик — прибави Мори. — Жалко, че не я оценяват достатъчно.

Тишина. Самият Ийстман беше решил да *не* говори твърде много. Когато се бе опитал да изследва собствената си психика, за да открие поне частица погребана или потисната обич към блестящия си син, не успя да открие нищо освен съперничество и омраза.

Обясняваше си своя неизбежен гняв с това, че самото съществуване на Мори възкресява болката, която бе почувствал при смъртта на майката на момчето.

И, разбира се, Мори винаги го е знаел. Непрекъснато му беше втъпявано, че винаги ще дължи на баща си извинение за това, че се е родил.

— Съпругата ти е очарователна — призна Фред Ийстман.

— Благодаря.

Пак замълчаха.

— В лекцията си... спомена деца. Шегата за колелото...

— Да. Имаме две момчета.

— Ооо.

И отново тишина, докато накрая Мори каза:

— Виж какво, не мисля, че има какво толкова да си кажем — той внимателно избягна думата „татко“.

— Така ли искаш да останат нещата, Мори? Това ли е всичко, което си дошъл да ми кажеш?

— Дойдох, защото ме поканиха да изнеса лекция. Ти беше просто един от слушателите.

В този момент Антония надникна.

— Не забравяй, Морис, в единайсет и половина трябва да хванем самолета за Лос Анджелис.

Той отново се обърна към баща си, който го попита:

— Е, Мори, постигна ли отмъщението си?

— Да.

— По-добре ли се чувстваш сега?

Мори замълча. После бързо отговори:

— Не.

Лора най-много обичаше Торонто, когато бе засипан в сняг. Тогава ритъмът на големия град се забавяше и той почти замираще. Освен това, за разлика от снежинките в Бруклин, които посивяваха почти веднага щом докосваха земята, тук белите перушинки, които небето ръсеше, оставаха чисти и създаваха чувство на първично спокойствие. Не че тя някога правеше нещо повече от това да тъпче в снега зад болницата. Тъй като общественият живот не я влечеше и тя денонощно работеше в „Куийнс хоспитъл“, логично беше да остане да живее в самата болница.

В началото, когато пристигна, беше предизвикала обичайния трепет в мъжките сърца. Но романтичната тахикардия бързо бе излекувана от нейното безразличие. Както беше казала на Барни по телефона, последното нещо, което искаше, бе „приятел“.

— Когато ме канят мъже на вечеря, проявявам един вид Павловски рефлекс — колкото по-привлекателни са, толкова повече се убеждавам, че накрая ще остана наранена. Така че сега въплъщавам мечтите и на двамата си родители — доктор и монахиня.

Бebetата заемаха всичките ѝ мисли. Тя като че ли смяташе всяко новопостъпило за член на семейството ѝ. Независимо от диагнозата — травма, треска, счупване или дихателно заболяване — тя винаги беше там, готова да помогне.

И всичко това, освен официалната ѝ квалификация в програмата по неонатология, която изискваше спешно лечение на онези нещастни деца, наказани от съдбата да навлязат в живота вече болни или умиращи.

Техническият прогрес засягаше медицината както никога до този момент. И това най-много личеше при лечението на новородените. Понятията *преждевременно* и *жизнеспособност* се меняха с шеметна бързина. Доскоро бебето, родено само няколко седмици преди очаквания край на бременността от четиридесет седмици, се смяташе за „недоносено“ с опасност за живота. Сега лекарите знаеха, че не само тези, но и по-рано родени бебета могат да бъдат спасени. С увеличаването на възможностите за откриване на аномалиите на още неродени деца експертите вече бяха способни да коригират дефекта веднага щом бебето излезе на бял свят.

Навлизането на неонатолозите в родилното помещение доведе до неизбежна борба за попечителство над още нероденото бебе. До този

момент и майката, и детето влизаха в обсега на акушерската отговорност. Но сега педиатрите доказваха, че в критични случаи бебето се нуждае от личен специалист.

Вече всяко бебе се подлагаше на стандартния тест на Апгар — система, наречена на името на изобретателката ѝ, д-р Вирджиния Апгар. Той дава оценка на петте жизненоважни елемента на състоянието на бебето една минута след раждането и пет минути по-късно. Бебето получава нула, една или две точки за пулс, цвят, дишане, тонус и смукателен рефлекс.

Бебе, което получи над седем точки на първия тест, вече може да започне тренировки по предпочитаната от него олимпийска дисциплина — докато това, чийто апгар е под четири точки, трябва да се бори за живот и има нужда от цялата помощ, която може да му предложи медицината.

С всеки изминал ден в „Куийнс“ Лора научаваше все повече и повече, но нямаше много приятели. Имаше няколко познати, с които можеше да си пие кафето в стаята на сестрите, но повечето ѝ колеги я смятаха за строга и недостъпна.

Тя постоянно се оплакваше от болничната бюрокрация, купчината документи, които трябваше да се попълва, преди детето да се откара от входната врата до детското отделение. Открито критикуваше грешките на колегите си — началници и подчинени.

— И ние сме хора — осмели се да ѝ напомни веднъж една от сестрите. — Човешко е да се греша.

— Не — сръза я Лора. — При нас е фатално.

Тя беше загубила способността си да открадва по някоя минута за сън по време на нощно дежурство, но оползотворяваше безсънието си с четене на професионална литература, като нахвърляше бележки за свои собствени статии. Интересуваше се от проблема на кръвоизливите при новородените, които почти винаги се откриваха твърде късно. Само ако можеше да се направи нещо за навременното им откриване, толкова много деца щяха да бъдат спасени.

В три часа една сутрин, когато четеше в дежурния кабинет, телефонът иззвъня. Беше Кристиан Леместър, главният акушер-гинеколог.

— Може ли да говоря с дежурния педиатър, моля?

— Д-р Кастелано е на телефона.

— О-о.

Очевидно той очакваше баритон, а не сопрано.

— Мога ли да ви бъда полезна с нещо, д-р Леместър?

— Една жена тук има проблеми с раждането и може да се наложи цезарово сечение. Можете ли да се пригответе за петнайсет минути?

— Разбира се, докторе.

Тя остави слушалката, обу обувките си, глътна вече изстиналото кафе, което беше на бюрото ѝ, и се втурна към асансьора. Лекарят вече бе облечен и с измити ръце. Докато се приготвяше бързо, преди да влезе в операционната, тя забеляза дори под маската, че лицето на д-р Леместър потвърждаваше славата му на убийствено красив мъж.

Двайсет и пет минути по-късно докторът бе извадил мъничко момченце. Лора натисна хронометъра на операционната, сложи бързо бебето пред нагрятата печка и докато сестрата го разтриваше с топла хавлия, започна да го тества. Дишането му беше слабо — всъщност в следващия момент тя каза:

— Дишане — нула.

Детето беше в смъртна опасност и това личеше от точките, които получи: „Първа минута апгар — нула.“

— Бих казал едно или две, д-р Кастелано — обади се зад гърба ѝ Леместър.

— Дори да е така, то вече посинява. Трябва да му пуснем малко кислород — После викна на една сестра:

— Дайте тримилиметрова тръба.

— Смятам, че две и половина ще свърши работа, докторе — възрази Леместър. — Три — повтори Лора и като се зае отново с бебето, каза на Леместър:

— Това дете е голямо за възрастта си. Има доста добри шансове — после извика на сестрата: — Осем и половина дължина.

Докато слагаха клапа на тръбичката, Лора обърна бебето по гръб и нагласи главата му така, че уврежданията по дихателния път да са минимални. После навлажни върха на носа му, за да може тръбичката да влезе по-лесно.

— Аз бих я вкарал оттук, д-р Каstellано — предложи Леместър с тон, нетърпящ възражения. — Това е много фина процедура. Ако не се постави идеално в трахеята, може да проникне твърде дълбоко, да влезе в главния бронх и...

— Знам, д-р Леместър — отрязва го тя.

И си каза, по дяволите, сигурно съм го правила повече от теб. Но ако искаш да се правиш на велик...

Тя се отдръпна, а сестрата му подаде уреда, който той започна да поставя в ноздрата на бебето. После сестрата бързо се върна с тубичка кислород и Леместър започна да го подава на бебето. Стрелката препускаше по циферблата на малкия хронометър и приближаваше петминутната граница. Бебето беше порозовяло. Лора и Леместър се съгласиха, че апгарът му надхвърляше седем.

Д-р Леместър се усмихна.

— Всичко е добре, щом свършва добре — отбеляза той и се обърна към неонатолога си: — Вече можеш да поемеш нещата в свои ръце, Лора. Ако ти трябва, аз съм в кабинета си — ще регистрирам случая.

Той ѝ подаде кислорода, кимна на сестрите, които отговориха в един глас „Лека нощ, д-р Леместър“, и напусна стаята.

Сестрите приключваха работата си, когато изведнъж чува Лора да крещи:

— По дяволите! Тубичката е празна. Дайте ми резервната.

Една от сестрите изтича до стената и грабна бутилката за спешни случаи от поставката ѝ и я подаде на Лора. Тя я пое и секунда по-късно извика:

— Дявол да го вземе, тази също е празна. Що за болница е това?

Тя се обърна към сестрата, която беше по-близо, и ѝ нареди:

— Опитайте да го поддържате ръчно. Веднага се връщам.

Още докато излизаше с бясна скорост от операционната, осъзна, че самата тя трябваше да остане при бебето и да изпрати някой друг да търси кислород. Но веднага се сети, че тя най-добре знае колко сериозно е положението, и най-бързо ще намери кислород.

Сестрата в стаята в дъното на коридора се стресна, чу някой да вика като обезумял:

— Кислород! Дайте кислород!

Тя вдигна поглед и видя Лора в операционно облекло, със стерилни чехли върху обувките да тича към нея като луда. Тя тъкмо посягаше към ключовете за склада, когато Лора пристигна задъхана и бясна.

— Веднага ще ви го донеса, докторе — каза смутено тя, като се обърна и започна да отключва вратата. В паниката си обаче не улучваше необходимия ключ.

— По-бързо, по дяволите — подкани я Лора.

Грубата забележка още повече обърка сестрата. Накрая Лора грабна ключовете от ръката ѝ, отвори вратата, сграбчи кислородната бутилка и се втурна с всички сили обратно.

Когато влезе, бебето не се виждаше от двете сестри, които се суетяха около него.

— Оставете на мен — викна Лора.

Сестрите се отдръпнаха настрана и Лора видя бебето. То беше силно посиняло и неподвижно.

Никакъв кислород не можеше вече да го спаси.

Лора стоеше напред стаята неподвижна като статуя, стиснала вече ненужния кислород. Хората наоколо сякаш се въртяха в кръг. Слухът ѝ долавяше откъслечни думи: „Извикайте д-р Леместър... Кажете на майката... Вземете детето... Морга...“

После изведнъж всичко се избистри. Леместър ѝ беше извикал с тон, който много напомняше този на капитан, ругаещ немарлив редник:

— За първи път ли изпадате в истерия по време на работа, д-р Каstellано?

Тя не отговори.

Тогава той добави с иронично снизхождение:

— Може би трябва да уредите дежурствата си така, че да не съвпадат с месечния ви цикъл.

Лора не се остави да бъде провокирана.

— Това бебе можеше да оживее — заяви тя спокойно... и категорично.

— Резултатът можеше да бъде и по-добър — съгласи се Леместър.

— Хайде, докторе — отвърна с раздражение Лора. — Знаете много добре, че бебето трябваше да оживее. Това беше издънка.

Болницата се издъни. Ще отречете ли това, д-р Леместър?

— Може би вие сте идеална, д-р Кастелано. Но моят малко по-голям опит ме е научил, че въпреки добрите си намерения нормалните хора понякога правят грешки.

— Но не и такива глупави грешки, които спокойно могат да се избягнат, по дяволите. Това е немарливост. Непростима немарливост.

Той остана невъзмутим.

— Разбрал съм и още нещо, д-р Кастелано — нормалните хора не обичат да бъдат поучавани от деца. Ако приемате толкова навътре случилото се, защо не поговорите с началника на вашето отделение? Или всъщност на моето? А сега ме извинете, имам пациентка с предупредителни болки.

Той се обърна и закрачи спокойно в обратна посока. Лора си помисли: Предупредителни болки — значи няма да роди поне пет часа. Можеше да поласкаете интелигентността ми с някое по-приемливо извинение, за да се измъкнете. И извика:

— Д-р Леместър.

Той се спря.

— Да, д-р Кастелано?

— Казахте ли на родителите?

— Да. Не съм от лекарите, които не смеят да кажат лошите новини. Вече дадохме на майката успокоително.

— Може ли да знам как го формулирахте?

— Казах, че бебето е било родено в много лошо състояние и че колкото и да сме се старали, не сме успели да го спасим. Вие бихте ли се изразила по друг начин, д-р Кастелано?

Преди тя да успее да отговори, той се бе обърнал и излизаше от стаята.

Лора беше твърде изтощена от усилията си, от смъртта на бебето и от последвалия диалог, за да може да разсъждава трезво. Една от операционните сестри се приближи до нея.

— Лора, не се сърди, но ще ти кажа, че доктор Леместър е способен лекар... и добър човек. Сигурна съм, че дълбоко в себе си той е разстроен не по-малко от теб. Но никой от нас не може да си позволи да оплаква всяко загубено бебе. Иначе ще полудеем.

Лора кимна безмълвно в знак на благодарност. Но когато сестрата се отдалечи, тя си каза: „Вие нищо не разбирате, сестра — не

съм луда, ядосана съм.“

До този момент Лора бе изпитвала някаква своенравна гордост от факта, че не умее да пише на машина. Това още повече засилваше нейната увереност, че не се вмести в стереотипа на „типичната“ жена-домакиня. Но сега ѝ се наложи да използва благоволенieto на една от дневните сестри, чиято смяна тъкмо започваше, и седна с нея в сестринската стая на отделението да напише едно писмо — в четири екземпляра. То не беше адресирано до прекия ѝ шеф — този на педиатрията, нито до началника на акушер-гинекологията (те, разбира се, щяха да получат копия), а до Айвън Колдуел, доктор по медицина, т.е. директора на болницата.

След като бе изложила нощните събития възможно най-кратко, тя запита д-р Колдуел дали ще предприеме нещо, за да се избегнат в бъдеще „подобни глупави трагични грешки“.

Младата сестра пишеше с бясна скорост, следвайки бързия поток на яростното излияние на Лора. Когато започна да препрочита написаното, тя отбеляза иронично:

— Мисля, че пропускате нещо, д-р Кастелано.

— О, така ли?

— Не споменавате имената на близките си.

— Не ви разбирам. Още не съм тръгнала да умирам, сестра.

Тя поклати глава в знак на несъгласие.

— Не мисля така. Това си е чисто самоубийство.

Лора закъсняваше за визитация, така че, щом адресира три от писмата, ги взе и изтича надолу по стълбите, за да ги предаде на регистратурата, а после забърза към педиатричното отделение. Останалата част от деня мина като насън.

Най-после стана пет и половина и дежурството ѝ свърши. Тя отиде да изяде набързо един сандвич в барчето.

На път към стаята си спря пред пощенската си кутия да види дали вече няма отговор от Вашингтон по повод молбата ѝ да бъде приета в Националния институт по здравеопазване. Но имаше само стара поща (главно брошури от производители на лекарства),

телефонна сметка и един плик, който беше адресиран на ръка: „Д-р Лора Кастелано“.

Тя потисна прозявката си, докато го отваряше, но като го прочете, съвсем се разсъни.

„Скъпа д-р Кастелано,

Ще ви бъда благодарен, ако се отбиете в кабинета ми в седем часа тази вечер. Ако имате друг ангажимент, моля отменете го, тъй като въпросът, който искам да обсъдя с вас, не търпи отлагане.

Ваш
Айвън Колдуел, д.м.
директор“

Тя погледна часовника си. Беше шест и петнайсет. Имаше време, колкото да се качи да си вземе душ — и два аспирина.

Секретарката на директора знаеше името ѝ и не се наложи да пита, когато Лора пристигна малко преди седем.

— Добър вечер, д-р Кастелано. Влизайте направо. Ще съобщя на д-р Колдуел.

Още преди да отвори докрай вратата на кабинета, тя разбра, че това няма да бъде интимно тет-а-тет. Напротив, изглеждаше като сектантско събрание на бели престилки — или по-скоро хайка, организирана против самата нея.

— Влезте, д-р Кастелано — каза директорът (единственият в цивилно облекло), като се изправи учтиво. — Познавате ли всички?

Лора огледа присъстващите. Там бяха главният лекар Леместър и неговият шеф, но не познаваше кокалестата очилата сивокоса жена, която бързо стана и се представи:

— Аз съм Мюриъл Конуей, завеждаща родилното отделение.

Тя се усмихна и протегна ръка.

— Моля, седнете, д-р Кастелано — каза директорът, като посочи един стол в центъра на голямата стая.

Тя се подчини и седна — толкова изтощена, че не можеше дори да се притеснява.

— Е — започна Колдуел, — предполагам, знаете защо съм ви поканил.

— Мисля, че се досещам — призна Лора, — но съм малко изненадана от това, че въпросът е станал толкова... всеобщ.

— Смятам, че причината е очевидна, докторе — отговори директорът, — тъй като злощастното ви писмо косвено включва всички присъстващи.

— Моите почитания, сър, но „злощастна“ е по-скоро *ситуацията*, която описвам в писмото си.

Директорът пусна забележката ѝ покрай ушите си. След това представи това, което смяташе за по-точна версия на ситуацията.

— Като получих писмото ви, проучих задълбочено събитията от тази сутрин и ми стана ясно, че сте постъпили крайно неколегиално.

За какво, по дяволите, говори тоя? — помисли си тя. Опита се да запази самообладание, защото интуицията ѝ я предупреждаваше, че Колдуел я провокира да избухне ядосано, за да може да я уволни веднага.

Но тя го изненада, като се съгласи:

— И аз си помислих за това, д-р Колдуел, и знам, че бях невъздържана. Не трябваше да отприщвам емоциите си в операционната. Това с нищо не помогна и, естествено, не можа да върне живота на бебето.

Тя замълча, после добави язвително:

— Единствено кислородът можеше да помогне.

Тази забележка предизвика няколко смутени прокашляния.

— Все пак съжалявам, че избухнах.

— Много разумно от ваша страна, д-р Кастелано, благодаря ви. Но се страхувам, че пропускате нещо по-важно.

— Сър?

— Ние сме добросъвестни лекари. И ние, както казват младите, „сме се размеквали“ един или друг път. Една от огромните и неотменими тежести на нашата професия е това, че често се обвързваме емоционално с пациентите си.

Д-р Колдуел се наведе над бюрото си и каза:

— Но основно правило е един лекар никога да не критикува друг.

— Моите почитания, сър, но никъде не съм чела това. И със сигурност го няма в Хипократовата клетва.

— Д-р Кастелано, няма да удостоя с отговор тази забележка. Ще ви кажа отново, че е общоприето лекарите да смятат, че колегите им имат най-добри намерения.

— А ако забележите толкова колосална грешка, че не можете да приемете тази „точка за вярност“? Да кажем, видите пьян хирург да убива пациент?

— Не ставайте абсурдна, Лора. Разбира се, че в такъв случай трябва да докладвате на началника му.

Той замълча, докато на лицето ѝ се изписа облекчение, после добави:

— Но никога писмено.

Отново се чу как останалите се размърдват на столовете си. Директорът се изправи.

— Мисля, че бях достатъчно ясен, д-р Кастелано. Благодаря ви, че дойдохте.

Докато вървеше към асансьорите, Лора усети една ръка върху рамото си. Беше д-р Леместър.

— Лора — каза усмихнато той, — вие сте много красива.

— И какво би трябвало да означава това, докторе?

— Че лесно ще си намерите нова работа за догодина.

ЧАСТ IV

41.

Барни накрая бе убедил, Бенет да му позволи да присъства на операцията.

— И как, по дяволите, ще ми помогнеш, докато лежа там в безсъзнание — бе попитал Бенет.

— Забравяш, че моята специалност е подсъзнанието, Ландсман. Може да поровя из мозъка ти, докато работят върху гръбнака ти. Освен това знаеш, че лекарите са винаги по-внимателни, когато ги наблюдават, а аз помня част от това, което съм учил по неврология.

— Извинявай, Ливингстън, но още не си ми дал убедителна причина.

— Слушай, Ландсман, това може да те изненада, тъй като едва ли някога си го чувал, но аз съм ти приятел.

И Барни спечели.

Барни беше там и се шегуваше с Бенет, докато му биеха инжекция с упойка, и именно неговото лице беше първото, което приятелят му видя, като дойде в съзнание.

— Как мина? — попита сънено Бенет.

— Мина, Ландсман — успокои го Барни. — Кърк казва, че снимките са хубави. Вече никой няма да може да каже, че гръбнакът ти не е здрав.

Бенет замълча и след малко попита:

— Може ли засега да не се радвам?

— Докога? — попита Барни.

— Докато неврологът потвърди, че мога да режа нещо повече от коледна пуйка.

— Ландсман — каза нежно Барни, — *ти самият* си пуйка.

Бенет се усмихна.

Но в дните, които последваха, Бенет не се усмихна повече. Лицето му бе сковано от безпокойство. Той знаеше, че цялото му бъдеще зависи от няколко основни болезнени изследвания, които

трябваше да премине „в ръцете“ на Лаело Фаркаш, главния невролог на Йейл.

Барни отново настоя да присъства.

— Чувал съм за Фаркаш — успокой го той. — Слави се като голям диагностик.

А Бенет изкоментира:

— Но не струва като човек.

— Защо?

— Защото не е — отвърна Бенет. — Чувал съм за доктори с железни нерви. А за този казват, че има сърце от камък.

— Зарежи личните му качества, Бенет. Поне няма да увърта.

— Не съм убеден, че искам да знам истината — каза Бенет с мрачно предчувствие.

Отначало изглеждаше, че професор Фаркаш с ледените си обноси можеше да казва само една дума — и дори тя беше на някакъв неразбираем език. Той подготви Бенет за електромиелограма, като използваше просто поредица от жестове, прекъсвана от време на време от възклицанието „аха“, изказано с най-различна интонация. Този окончателен тест щеше да измери увреждането (ако имаше такова), което пречеше на нормалното предаване на импулси от мозъка на Бенет към безценните му ръце.

Бенет помоли Фаркаш да му позволи да гледа осцилоскопа по време на процедурата. Професорът отговори, като „осцилира“ пръстите си в отрицателен жест. Изглежда, искаше да каже: „Колкото и да си добър в своята област, не заслужаваш статута на мой равен.“

Но всъщност нямаше нужда да следят екрана, нито дори да разменят думи. И двамата, тоест тримата, тъй като и Барни се спотайваше в ъгъла, чуваха съскането и скърцането на тонколоната на апаратурата, която предаваше звуково електрическите импулси, преминаващи през периферната нервна система на Бенет.

Макар че той не трепна от болката, докато докторът, пускаше електрически импулси през ръцете му, звуците, които чуваше, потвърждаваха мъчителната истина. Фаркаш вече беше изразил подозрението си още преди да го подложи на теста, че Бенет има заплитане на нервите при шийните си прешлени. Той дори отиде още по-далеч и каза, че инстинктът му на диагностик му подсказва, че това е непоправимо.

Но това беше само хладнокръвната клинична диагноза на един лекар.

Сега звуците потвърждаваха лошите новини.

И така, когато Фаркаш — доволно ухилен за това, че диагнозата му се е потвърдила — възкликна „Аха“, той всъщност подписа смъртната присъда на кариерата на Бенет Ландсман като хирург.

Барни настоя да го откара вкъщи. За първи път не последва възражение. Бенет се стовари на предната седалка и отпусна главата си назад.

— Замаян ли си? — попита Барни.

— Да — отговори Бенет. — Но това е най-малкото. Кажми ми, д-р Ливингстън, какво прави един хирург, когато вече не може да бъде такъв?

Това беше въпросът. Как да кажеш на човек, който цели двацет години се е учил и е в самото начало на кариерата си като хирург, че всичките тези години на безсъние, пот и труд са отишли напразно заради ботуша на един полицаи? И то, защото Бенет бе действал като благороден лекар.

Хершел чакаше в апартамента. Той бе узнал, че това е съдбовният ден, и искаше да присъства, когато синът му разбере присъдата си.

Бенет му съобщи съкрушено новината.

— Слушай, това не е краят на света — възрази Хершел. — Ти си оставаш лекар, сине. Има и други специалности...

— Като моята например — обади се Барни. — Може да си парализиран целия от врата на долу и пак да вършиш добра работа като психиатър.

— Не, благодаря — пошегува се Бенет, — с твоята работа бих се захванал само ако бях парализиран от врата *нагоре*.

Барни отскочи до гръцката пицария на Хаул стрийт и се върна с вечеря за тримата. Беше ясно, че по време на отсъствието му Хершел бе изредил на Бенет всички възможни специалности, при които

увредената му ръка нямаше да бъде недостатък. Но синът му беше непреклонен.

— Татко, казах ти, че не искам да ставам психар или кожар. И не мога да понеса мисълта, че ще правя анестезия, а някой друг ще реже. Това са съвсем различни игри, по дяволите. И не мисля, че нравът ми пасва, на която и да е от тях.

Той се обърна към Барни.

— Ливингстън, ти би ли искал да правиш трансплантации на бъбреци?

— Изключено — отговори Барни с болезнена прямота. Той погледна към мистър Ландсман: — Сър, опасявам се, че Бенет е прав. Едно време хирурзите не са имали нищо общо с лекарите. Бенет е хирург по душа. Той имаше необходимите рефлексии, правилна настройка, кураж да действа бързо и... призвание...

— Спести си хвалебствията — каза кисело Бенет. — Запази ги за момента, когато легна в ковчега си.

Той се хвана за слепоочията и се оплака:

— Боже, какво главоболие. Сигурно е от гадния анестетик — или от глупостите, с които ме баламосвате. Ще изляза да глътна малко въздух.

Той отиде до вратата на терасата и натисна бравата. Вратата не помръдна. Опита отново.

И тогава се усети, че Барни я е заключил. Обърна се към него и каза:

— Много хитро, Ливингстън. Но не мислиш ли, че ако поискам да се самоубия, ще измисля нещо по-добро? Все пак още мога да боравя със скалпел. Бих могъл да се накълцам като салам.

После промърмори полугласно:

— При това вече съм мъртъв.

Барни стана и хвана приятеля си за раменете.

— Не, не си, по дяволите! Ти си жив, Бенет! Просто престани да се самосъжаляваш и седни да поговорим. Нека всички да помислим какво можем да направим.

— Едно е сигурно — че ще дам под съд целия Кънетикът — изрече ядосано Бенет.

— И после?

Бенет се отпусна на стола и поклати глава.

— Не знам, Барн — отговори той, като се остави на отчаянието си. — Наистина не знам какво да правя. Помогни ми.

Той вдигна очи към приятеля си.

— Моля те.

Барни се настани срещу Бенет.

— Виж какво, мойто момче, лекарите не бива да лекуват собствените си семейства — после добави: — А аз те смятам за брат. Така че това, което ще ти кажа, е „неофициално“.

— Добре, Барни — отвърна сухо Бенет, — да чуем братската ти дума.

— Първо, ти наистина познаваш медицината. Можеш да постигнеш *много* почти във всяка специалност. От интелектуална гледна точка — не от емоционална. Ти си много лют, Бен. А в нашата професия има само един отдушник за такава ярост.

— Така ли? Какъв е той?

— Съдебната медицина.

Лицето на Бенет издаваше, че Барни е направил попадение. Хершел изглеждаше озадачен.

— Извинявай, Барни — намеси се учтиво той. — Какво точно означава това?

— Това означава, мистър Хершел, използване на медицински знания в съда. Може би това е най-предизвикателната дисциплина и в двете професии.

Той погледна към приятеля си и продължи:

— А аз знам, че Бенет обича предизвикателствата. И притежава всичко необходимо — знания, бързина и преди всичко смелост да се заеме с неочакваното.

После отново се обърна към Бенет:

— Ще помислиш ли върху това?

Докато Барни обясняваше накратко предложението си на Хершел, Бенет се бореше със себе си.

— Ей, момчета, това значи още три години учене...

— Може и четири — съгласи се съученикът му. — Но после ще бъдеш хем лекар, хем юрист. И ще имаш това, от което психиката ти най-много се нуждае — възможност за битки.

Бенет наведе глава, а Барни и Хершел чакаха търпеливо отговора му.

— Какво ще кажеш, татко? — попита той.

— Не искам да се меся, Бен. Мога само да кажа мнението си и да те оставя сам да решиш. Мисля, че идеята на Барни е чудесна. Всичко зависи от това, дали можеш отново да се върнеш в училище и да започнеш отначало.

— Няма да е съвсем отначало, татко. Бих могъл да го сметна за още един стаж.

— Значи ще си помислиш за това? — попита развълнувано Хершел.

— Да, сигурно. Ако успея да се убедя някак, че ми стиска.

— Преспи, преди да решиш, Бен — предложи Барни.

— За една нощ нищо не може да се промени — освен мнението ти, да се надяваме. Така става ли?

— Става.

Хершел облече сакото си и им пожела лека нощ.

— Отседнал съм в „Парк Плаза“. Искам да се опитам да поспя. Ще ви донеса пресни кифли за закуска. Видях една хлебарница наблизо.

Той се обърна към Барни:

— Ти си добро момче — и после към Бенет: — А и ти не си толкова лош.

Хершел се усмихна и щипна сина си по бузата.

Двамата го изпратиха до асансьора. Той им махна за довиждане, като се опита да се усмихне.

Бенет се обърна към Барни и заяви:

— Това е. Свободен сте, редник.

— Да, по дяволите — сопна се Барни, после се пошегува: — Купих ти вечеря. Можеше поне да ме поканиш да пренощувам.

— Глупав психар. Още ли мислиш, че ще се опитам да „свърша“ със себе си?

— Не — възрази Барни, — просто не искам...

Той замълча. Трябваше да му каже истината: „Да, Ландсман. Защото още не си минал най-лошия период.“

— А именно?

— Ще спиш спокойно. Това е добре.

— И?... — попита Бенет.

— Утре сутринта по някое време ще се събудиш и ще се наложи да се изправиш лице в лице със света — и това е най-трудният момент.

— Добре, стари друже, може и да си прав.

Бенет сложи ръка върху рамото на приятеля си и двамата влязоха в апартамента.

Барни спа зле, будеше се често и малко след шест изцяло се предаде на безсънието. Той стана от леглото, излезе тихо от гостната и отиде в кухнята да си направи кафе, за да проясни съзнанието си.

Погледът му се спря на вратата на терасата и изведнъж го видя. Бен стоеше неподвижно и се взираше в града.

— Ей, Ландсман, искаш ли кафе? — попита Барни.

Но Бенет не отговори. Беше в транс.

— Странно... от такава височина виждам цялата болница. Гледам я, откакто започна да се разсъмва. Оттук ми прилича на голям надгробен камък. И тя е точно това — там погребях десетте най-хубавите години от живота си.

— Котките имат по девет живота, Бен — отвърна Барни. — А ти си истински котарак, така че ти остават още осем.

Бенет не помръдваше, зареял поглед към бедняшките квартали зад болницата.

— Ти беше прав — каза тихо той.

— За кое? — попита Барни, като му подаде чаша кафе.

— Снощи сигурно щях да скоча, Барн. Явно си истински психолог... прочете мислите ми.

— Това не е професионална техника, Бен. То е, защото съм ти приятел — отговори меко Барни.

— Знаеш ли какво? — продължи Бенет с очи, приковани в още неразбудения град. — Само три неща ме спряха да не го направя — мама, татко и ти.

Те седнаха да изпият кафето си и да обсъдят последната спортна криза.

Хершел се появи малко след седем и половина с цял куп още топли кифли и пасти.

— Ей, татко — пошегува се Бенет, — няма да храним цял отбор. Само трима сме.

— Ти недей да умуваш. Все пак не си родител — отговори той.
— Така че захващайте се здраво, момчета.

И Хершел излезе прав. След половин час не бе останала и троха.

И никой не повдигна въпроса за решението на Бенет.

Накрая бившият главен хирург на Йейл съобщи:

— Ще ми спукат гъона, а и не знам дали човек, приближаващ четиридесетте, ще има търпение да се бъхти, докато завърши тези проклетите курсове.

Хершел и Барни се спогледаха с облекчение.

— Добре, момчета — каза Бенет. — Да речем, че ще опитам.

— Браво — възкликна Барни. — Кое училище ще удостоиш с присъствието си?

— О — отвърна Бенет, — тъкмо там е проблемът.

— Защо? — попита Хершел.

За първи път, откакто беше чул лошата новина, Бенет се усмихна.

— Мислите ли, че ще разтворят обятията си за една „еврейска чернилка“ с *три* дипломи от Харвард?

Барни повиши още повече доброто настроение на приятеля си:

— Божичко, Ландсман, колко ти завиждам. Не само ще се върнеш назад във времето, но и ще бъдеш на две крачки от „Клиф“.

— Не, Ливингстън. Далече си от истината. Смятам да се прочуя като единствения човек, който е играл и за двата противникови отбора.

— Пия за това — каза Барни и вдигна чашата си.

— И аз — обади се Хершел.

А осиновеният му син добави:

— L'chayim^[1].

Докато Бенет уреждаше завръщането си в Кеймбридж с деканите на Харвардския юридически факултет, на другия край на света неговият бивш съученик Ханк Дуайър и двамата офицери, с които той споделяше сайгонския си дворец на удоволствията, трябваше да вземат сериозни решения.

Никсън изтласкваше американските войници от Виетнам толкова бързо, колкото те навремето бяха нахлули. И тримата мъже непременно щяха да получат билети за връщане в Щатите.

И така, те седнаха да обсъдят какво да предприемат по отношение на виетнамските си семейства. Единият от тях нямаше съпруга в Щатите и положението му се уреждаше. Той заведе хубавата малка ориенталка, която го бе дарила със син и дъщеря, в американското посолство, където голяма част от персонала денонощно произвеждаше нови американци, регистрираше ражданията и сватбите им и организираше прехвърлянето им у дома.

Вторият офицер бе решил да се върне сам, да заведе дело за развод, да се отърве от своята напориста и агресивна американска съпруга и после да „внесе“ кротката си, боготворяща го половинка и тяхното дете. Защото, въпреки че Щатите загубиха войната, той поне разбра какво значи истинско семейно щастие.

При Ханк нещата не бяха толкова прости. Макар че ценеше Мейлинг и се радваше на двегодишния си син Грегъри (особено, при положение че го виждаше само когато *пожелае*), оставаше проблемът с вече значителния му принос към населението на Съединените щати в Бостън.

В сегашната си позиция той лесно се справяше с Черил — но това беше и една задънена улица.

Самият Ханк се бе променил. Беше видял живота отвъд стените на големия град, така да се каже. Кръгзорът му се бе разширил. Той вече нямаше нужда от жена като Черил. Но щеше да бъде много трудно да получи развод от една набожна католичка. А ако се появяха Мейлинг и Грегъри, можеше да се окаже почти невъзможно.

— Нямам избор, момчета — заключи той пред другарите си офицери. — Ако нямате нищо против, искам да оставя Мейлинг в къщата и — нали — да се опитам да уредя нещо.

— Но все пак ще ги регистрираш в посолството, нали? — попита един от офицерите.

— Ъ-ъ, разбира се — рече Ханк. — Това обаче не ме задължава да ги „внеса“... нали?

— Не, но детето ти ще бъде американски поданик. А един щатски паспорт може да се окаже много полезен, ако загубим — тоест ако загубят Сайгон.

За Ханк това си беше чисто изнудване.

Струваше му се, че е попаднал в пъкъла. Опашката от войници и техните семейства се виеше далеч отвъд високите белосани стени на двора. Имаше деца на всякаква възраст и с най-различна пигментация на кожата. Някои от тези „американци“ бяха бели като сняг, но с високите скули и бадемовите очи на майките си. Тези, чиито бащи бяха чернокожи войници, имаха златистия тен на полинезийци.

Броят им беше зашеметяващ, още повече че според чиновниците на посолството едва една четвърт от децата с бащи американци бяха регистрирани.

Ханк и колегите му трябваше да чакат няколко часа под жаркото слънце, за да поставят незаконните си семейства под покровителствения балдахин на „знамето, обсипано със звезди“.

Естествено, Ханк излъга. Вече се беше ошлайфал в това. Той не направи нищо, за да разпръсне надеждите на Мейлинг, че ще сподели съдбата на посестримите си от вилата. Тя трябваше да има търпение, разбира се — това беше една от привлекателните черти на азиатките. Щеше да дойде време Ханк да я вземе при себе си и отново щяха да бъдат заедно.

Скоро Ханк получи официалното съобщение, че го прехвърлят у дома. Тъй като бе прослужил двойно повече от полагаемото време, той можеше да се уволни с чест и достойнство.

Но Ханк беше твърде голям патриот (и доста объркан), за да направи такъв смел ход. И за изненада на висшестоящите той помоли да бъде прехвърлен някъде, независимо къде, стига да е на Западното крайбрежие. Това щеше да го освободи от вьетнамската връзка и да му даде възможност да се занимае от разстояние със „ситуацията“ в Бостън.

Вечерта, преди да напусне Сайгон, Ханк направи едно прощално посещение на „Улицата на веселието“. Взе фотоапарат, за да е сигурен, че когато остарее, няма да си мисли, че, всичко това е било сън.

Няколко неоновы надписа все още светеха. Но и те бяха някак избледнели. Мястото, както и дейността, която кипеше в него, западаха.

Заради добрите стари времена той отиде при Мико, където се беше запознал с Мейлинг.

— Здравейте, капитане — каза усмихнато собственикът. Единствено доброто му настроение бе останало непокътнато. — Радвам се да ви видя. Изглежда, всички вече заминават.

— Да — съгласи се Ханк, като огледа празните столове и маси, струпани за складиране. Прожекторите, които едно време правеха претъпкания дансинг по-светъл от ден, бяха угаснали. Дори грамофонът издаваше някакъв мътен блясък.

Както обикновено? — попита собственикът (който вече сам си беше портиер, барман, сервитьор и шеф).

— Да — отвърна разсеяно Ханк и вече съжеляваше, че е направил това посещение, което щеше да развали спомените му за еуфорията, когато „Улицата на веселието“ процъфтяваше.

Той се облегна на бара и се огледа наоколо.

Все още имаше жени. Те не бяха дефицитни в страната, при положение че цяло поколение техни братя бяха погубени.

— Имаме едно чисто ново момиче — рече Мико, като подаде на Ханк питието му. — Идва направо от провинцията. Като цвете. И девствена. Да ви запозная ли?

Преди да успее да отговори, ентусиазираният Мико вече му представяше поредната от харема си:

— Капитан Дуайър, това е... Диокси, но ние я наричаме Дикси за по-кратко.

— Здравей — каза Ханк, като видя колко изящно е съвсем младото момиче: като херувим, нарисован на стената на параклис.

— Искаш ли нещо за пиене, Дикси? — попита той.

Тя погледна към Мико за напътствия.

— Не се притеснявай, Дикси, капитан Дуайър е приятел — рече мило той. — Ще ти направя лимонада.

Те се настаниха на една маса и с оскъдния виетнамски на Ханк и разваления английски на Дикси се опитаха да завържат разговор. Не се размина без редовния въпрос — стария гамбит „Какво прави хубаво момиче като теб на такова място?“. Стана ясно, че селото ѝ е било опустошено — и то неведнъж, а три пъти. Първо виетконгците, после американците и веднага след оттеглянето им — отново комунистите. И те жестоко отмъстили на тези, които бяха помагали на американците.

Баща ѝ бил застрелян. Майка ѝ — изнасилена и застреляна. А тя се скрила зад едно дърво и се спасила, но какво по-лошо от това да

гледа и да се чувства безсилна? И бягството ѝ неизбежно завършило тук, на „Улицата на веселието“.

Ханк слушаше и макар че почти напълно бе изолирал съзнанието си, съжали момичето.

— На колко си години? — попита той.

— На шестнайсет — отговори тя.

— А по-точно? — настоя той.

Тя сведе глава и призна:

— Дванайсет.

Той се почувства неловко и промърмори гузно:

— Искам да ти дам пари, Дикси.

— Трябва първо да говориш с Мико — отговори плахо тя.

— Не, не, не — бързо я прекъсна той. — Искам да ти дам пари, за да се измъкнеш оттук. Можеш да си намериш истинска работа. Знаем, че има женски училища, където не трябва...

Той дори не можеше да изрече думата.

— Вие наистина... много мил — каза нежно тя. — Но аз не мога.

— Не, не. Настоявам — каза Ханк и пхна две петдесетдоларови банкноти в малката ѝ ръка. После се изправи: — Трябва да тръгвам, Дикси. Ще се грижиш за себе си, нали?

Тя кимна, тъй като речникът ѝ бе твърде беден, за да благодари за добрината.

Ханк кимна на Мико и излезе на улицата.

Едва бе изминал двайсетина крачки, когато откри, че е забравил фотоапарата си на масата. Бързо се върна обратно. В бара вече нямаше никой, но по някакво чудо апаратът още беше там.

Тогава той чу някакви гласове зад ъгъла и надзърна. Дикси даваше всичките пари на Мико.

„Бисерът в короната“ на американските медицински учреждения — Националният институт по здравеопазването — се намира на двайсет минути път с кола от Белия дом, в Битезда, щата Мериленд. Институтът е разположен в шестдесет и три отделни сгради, повечето от които са направени от червени тухли. Разположението им издава спокойствие, напомнящо университетски район.

Но болницата на НИЗ е най-голямата сграда от червени тухли в света, а само коридорите ѝ са дълги поне девет мили.

И за да работиш там, трябва да си гений.

Най-малко осемдесет и осем носители на Нобелова награда са работили в различните лаборатории, разпръснати в района зад огромната болница. Тук новаторските изследвания в борбата против рака, сърдечните болести, невралгичните увреждания и други непознати, но не по-малки бедствия се провеждат триста шестдесет и пет дни в годината.

Назначените на постоянна длъжност старши научни сътрудници надзират щастливците, преминали през ситото на комисията и приети като аспиранти за по две-три години. Подборът на кадри до голяма степен зависи от важността на предложението проект и от преценката на журито, дали кандидатът е достатъчно талантлив, за да го изпълни.

Много малко от учените работят в болницата. През повечето време те са затворени в лабораториите си от червени тухли, надвесени над електронните микроскопи в очакване някое миниатюрно чудо да изплува в зрителното им поле. В техните среди понякога ги наричат на шега „белите плъхове“.

Но няма съмнение, че един провинциален лекар, който бързи пет мили през снега, за да види някой пациент в дървена колиба, е отлично оборудван, ако носи последното лекарство, открито в лаборатория на НИЗ.

Лора Кастелано знаеше, че шансовете ѝ да бъде приета за изследователска работа са минимални. Още повече че ако работиш в НИЗ, те освобождават от военна служба. А лекарите предпочитаха да работят с бунзеновата горелка, вместо да горят села.

Проектът на Лора обаче впечатли селекционната комисия по няколко важни причини.

Първо, тези, които още градяха семействата си, съзнаваха, че една техника за навременно откриване на кръвоизливите при предсрочно родените бебета може да се окаже ценна и за самите тях.

Предложението ѝ беше разумно и практично:

„Благодарение на най-новите постижения в областта на ултразвуковата техника вече можем да определим точния момент и степента на кръвоизлива и да коригираме темпоралното отношение между началото на кървенето и другите важни процеси, които се извършват в организма на бебето.

Например можем да измерваме редовно налягането на газовете в кръвта (нивото на кислорода и въглеродния двуокис, степента на кръвна асидаза). Колебанията на кръвното налягане също ще бъдат отбелязвани внимателно, ще се следи съсирването на кръвта на новороденото, за да се открие евентуалната причина за кървенето...“

Освен това, проектът на Лора можеше да даде резултат в кратък срок и щеше да бъде добре да се спомене при обсъждането на размера на сумата, която Конгресът смята да отпусне на института.

Но Лора никога не разбра колко малко ѝ оставаше да я отхвърлят — спаси я само новият закон за „равния шанс“.

Открай време молбите за постъпване в училище, университет или на държавна длъжност се придружават от снимка на кандидата, която разкрива етническия му произход.

Само че в новия, по-прекрасен и по-демократичен свят, създаден от Конгреса, кандидатите се оценяваха единствено според способностите им: на поръчителите беше строго забранено да правят в писмата си каквито и да било алюзии за расата или вярата на кандидата.

Разбира се, комисията знаеше, че Лора Кастелано е жена — една точка в нейна полза. Липсата на снимка пък помогна да не я отхвърлят по други съображения: за нещастие, тя беше красива. А от незапомнени времена се знае, че красотата и умът не вървят заедно. И ако арбитрите знаеха как изглежда Лора, незабавно щяха да я отхвърлят като „някаква си тъпа блондинка“.

През последните си седмици в „Куийнс“ Лора обиколи окационите в Торонто, за да си намери кола, без каквато не можеше да

мине в района на Вашингтон. Депресията ѝ се бе отразила чудотворно върху банковата ѝ сметка. През цялата тази зима поради пълната си заетост в интензивното тя рядко виждаше дневната светлина, а още по-рядко — магазин, който продава нещо повече от мляко и твърди бисквити. Не поглеждаше дори и вестник. Представата ѝ за четиво за отмора се изчерпваше с „Ню Йорк Джърнъл“.

Така че можеше да отдели двете хиляди долара, които „Честният Ърни“ искаше за „малко ползвания“ „Шевролет Нова“. Лора умееше да се пазари колкото да го накара да прибави и чифт нови гуми.

В последния ден на юни тя си взе довиждане с няколкото си тукашни приятелки — две сестри от интензивното и касиерката на барчето. После натовари в багажника чантата си и няколко кашона с книги и се отправи на юг.

След два часа беше прекосила моста над река Ниагара и беше навлязла в Бъфало, щата Ню Йорк, и се бе отправила към Питсбърг. Едва след като отмина географската ширина на Бостън и Ню Йорк, пое на изток, като спираше само за да се нахрани и да зареди.

Лора пристигна във Вашингтон на разсъмване, когато все още спящият град изглеждаше като рекламен плакат. В главата ѝ се въртяха няколко реда от Уърдзуърд — далечен спомен от часовете по литература в Мидууд:

*„Като шал наметнал е града,
прелестта на сутринта.“*

След повече от година мрачно настроение тя се почувства обнадеедена. Може би Вашингтон не бе красив само на пръв поглед. Може би щеше да намери щастието си тук.

Лора беше наела апартамент в Битезда, но беше твърде развълнувана, за да се прибере „вкъщи“ макар и за малко. Вместо това тя продължи направо към НИЗ и бе приятно изненадана, като видя, че в седем сутринта съвсем не беше първа измежду пристигналите. До обед вече се бе разположила в лабораторията и си преглеждаше записките.

Докато събличаше новата си бяла престилка с малка синьо-бяла табелка с името ѝ, тя чу една жена в другия край на лабораторията да

пита за нея.

— Пристигна ли д-р Кастелано? Д-р Кастелано на телефона в кабинета ми — междуградски разговор.

Озадачена, Лора се представи и последва секретарката до кабинета на директора. Вдигна слушалката.

— Ей, Кастелано, добре дошла отново в земята на смелите свободни хора.

— Барни! Ей, да не си загубил номера на вътрешния ми телефон?

— Не, Лора — прошепна той от другия край. — Това е само „номер“ да те вкарам в кабинета на директора, да се срещнеш с него „случайно“ или поне със секретарката му. Бъди *изключително* мила с нея — обикновено те дърпат конците.

Д-р Ливингстън — каза тя вече с официален тон, — не мога да използвам този телефон, така че ще ви се обадя по-късно следобед. Имате ли нещо против?

— Разбира се, че не, но запомни какво ти казвам — това обаждане ще пожъне дивиденди. Дочуване.

Когато Лора остави слушалката, секретарката попита:

— Приятел или колега?

Тя отговори, както трябва:

— Колега. Д-р Ливингстън е от факултета на Нюйоркския университет.

„Както беше преди три месеца“, помисли си тя, но не го каза.

— С какви изследвания се занимава той? — попита учтиво секретарката. Тя не можеше да си представи, че има и лекари, които преглеждат пациенти.

— Страхувам се, че трябва да го запазя в тайна — извини се Лора.

— О — отвърна възхитено тя. — Разбирам. Наистина не бива да ми казвате. Името ми е Флорънс. Ако имате някакви проблеми, просто обадете ми се.

Лора ѝ благодари и се отправи към вратата, като си мислеше: „Флорънс, ще паднеш, ако ти кажа, че опитните животни, с които Барни работи, не са плъхове и мишки, нито пък маймуни. Просто други лекари.“

Големите надежди на Лора по отношение на Вашингтон се оправдаха. Тя постоянно се движеше сред най-големите светила в бели престилки. А ресурсите бяха неограничени — нямаше книга, списание или апаратура, колкото и редки и екзотични да бяха, които да не можеха да бъдат доставени за шестдесет минути.

Освен това там я нямаше онази убийствена атмосфера, която цареше в университета. Аспирантите знаеха, че са там за ограничено време, и се стремяха да свършат колкото може повече работа и да публикуват резултатите си, за да получат постоянно назначение в университетите, които са ги изпратили. И ако се загледаш през прозореца в някой есенен лист, съседът ти няма да саботира опита ти.

И двамата педиатри, с които тя работеше в лабораторията и на компютъра, бяха много приятни мъже с щастливи бракове. Затова те побързаха да поканят Лора на вечеря в домовете си. Искаха да дадат възможност на жените си да се уверят, че „бостънската бомба“ (както наричаха Лора зад гърба ѝ) няма да експлодира в техните домове. А тя напълно съзнаваше, че, ако иска да има компания, когато работи до късно, трябва да успокои съпругите, че нощните ѝ занимания със съпрузите им ще бъдат на строго интелектуална основа.

Лора се бе отдала безрезервно на педиатрията. Но не си даваше сметка за мотивите си и не успя да осъзнае, че това е израз на силен майчински инстинкт. Тя беше на тридесет и шест години. А биологичният ѝ часовник цъкаше.

Присънваха ѝ се ужасни кошмари. Макар че нямаше представа, къде живеят в момента Палмър и Джесика, знаеше, че в годината, когато се разведоха с Палмър, Джесика бе родила дете. Едно малко бебе, тежащо повече от три килограма и половина. В кошмарите си тя всеки път срещаше новите мистър и мисис Талбот, виждаше детето им и крещеше: „Не, не, не, то е мое! Това бебе е мое!“

И макар че Барни постоянно ѝ додяваше, тя отказваше да потърси психиатрична помощ. Страхуваше се от много неща: да не би да се разчуе, че тя не е „жената — чудо“ или El Peon — тази скала на скалите, Гибралтар. И най-вече, страхуваше се да се изправи пред конфликтите в собственото си съзнание. Някои от сънищата ѝ бяха много странни — тя сякаш играеше две роли: на собствената си майка

и от нейно име проклинаше и упрекуваше себе си като „малката Лора“, задето толкова незаслужено успява да надживее този ангел сестра си.

Докато беше будна, тя уважаваше само една Лора Кастелано. Тази, която преди първата си Коледа в НИЗ вече имаше публикация в съавторство с ръководителя си Дейн Оливър в „Америкън Джърнъл ъв Педиатрикс“. (Дори най-големите супер умове смятаха това за бърз пробив.) Тя дори щеше да я представи на международния конгрес в Мексико Сити през третата седмица на януари. И каза на Барни по телефона: „Аз летя.“

Поне я радваха академичните ѝ постижения.

---

[1] Мах'ираии (пир.) — Б.пр. ↑

42.

Първата международна конференция на неонатолозите щеше да се проведе в Мексико сити от седемнайсети до два̀сет и пети януари, 1974 г. По всичко личеше, че е важно събитие. Когато се касае за живота на бебетата, политическите граници изчезват. Няма Трети свят — има само едно огромно световно семейство. Няма страна, в която детската смъртност да е равна на нула, което значи, че не всички битки са спечелени.

Групата от НИЗ беше смятана едва ли не за официалната американска делегация. Бяха отседнали в „Мария-Изабел Шератон“, където щяха да се провеждат общите заседания. По време на полета Лора седеше до д-р Оливър и увещава̀ше добросърдечния си наставник да изслуша за кой ли път петнайсетминутния ѝ доклад.

— Ще се справиш, Лора, ще видиш — успокоява̀ше я той. — Няма смисъл да го учиш наизуст — текстът ще бъде пред теб.

— Знам, Дейн, но ми се струва, че, като се изправя там, може изведнъж да забравя да чета.

Оливър се засмя.

— Не вярвам да се случи, Лора. Помисли си само колко си напреднала от първи клас насам. Разбирам притеснението ти все пак. Още помня, че, когато четох първия си доклад, не можах да задържа закуската в стомаха си.

— О, поне за *това* не се притеснявам — отговори Лора. — Изобщо не възнамерявам да ям.

Самолетът изплува от постоянния смог, който увенчаваше подобно на ореол града и започна да се спуска надолу.

В претърпаното фоайе на хотела се чуваха гласове на разни езици. Над изискания мраморен плот на регистратурата бе опънат плакат с надпис:

BIENVENIDO A LOS SALVADORES DE NIÑOS!^[1]

Под него същото приветствие бе отправено към английските, френските и руските ангели-хранители на децата.

Подобно на останалите си колеги от НИЗ Лора бе предварително регистрирана — едно от малкото предимства за това, че работиш за правителството, каза си тя. Имаше две съобщения за „La Doctora Castellano“. Първото беше телеграма, за чието съдържание можеше да се досети още преди да я отвори: Барни шеговито ѝ пожелаваше успех на развален испански и посланието му завършваше с „И гледай, синьорита, да се оправите“.

Второто писмо беше в надписан на ръка плик с емблемата на хотела. Лора очакваше да види някои стари приятели от Бостън и предположи, че това е предвестникът на тази среща. Затова се изненада от съдържанието му:

Querida doctorcillita!

Porque no presentas tu disertacion en tu lengua maierna?
No te olvida gue todavia eres una verdadera CASTELLANA.

Besos y abrazos
Tu afectuso papacito.^[2]

— Какво има, Лора? — попита Дейн, който стоеше на опашката зад нея. — Пребледняла си. Лоши новини ли?

Тя поклати глава — не бе в състояние да отговори.

— Сигурно е от височината — заключи Оливър. — Трябва малко време, докато свикне човек. Иди да седнеш, аз ще уредя формалностите вместо теб.

Тя кимна с благодарност и се огледа за най-близкия стол във фойето. Щом се настани, Лора се опита да събере мислите си. Какво, по дяволите, прави баща ми тук?

Как щеше да издържи часовете от сега до единайсет и петнайсет утре сутринта, когато трябваше да говори? Веднага щом се добра до стаята си, опита да се свърже с Барни — но безуспешно. Защо точно тази вечер нейният пристрастен към работата си приятел не вдигаше домашния си телефон? Тя се обади в кабинета му — може би нещо го задържаше там.

Но попадна на секретарката му.

— Спешно ли е? — попита внимателно тя.

„Не, каза си Лора, не мога да ги карам да го викат. Остави. Глътни две таблетки от тези, които самата ти си предписа, и заспивай.“

На следващата сутрин беше леко замаяна — може би от хапчетата, от височината или пък от онова карне асадо, което се опита да изяде на вечеря. Изпи едно кафе, за да се ободри — дори си позволи да сложи и захар, макар като лекар да знаеше, че това е нездравословно, и обикновено избягваше да го прави.

Къде ли щеше да седне баща ѝ, чудеше се тя. Все пак това не беше сесия на ООН. Лекарите от една народност седяха заедно, но не непременно по азбучен ред. Луис можеше да е далеч назад. Или да чака зад вратата до подиума, за да я грабне в здравата си бащинска прегръдка.

Но вече беше късно за размишления. Тя съвсем ясно чуваше усилвателната уредба, ораторът, който беше преди нея бе приключил с отговора на последния въпрос от дискусиата.

Председател на сутрешното заседание беше един червенобузест румънец, който държеше да представя лекторите на френски (един от официалните езици на конференцията). И тя за първи път чу да я наричат „*Docteur* Лора Кастелано“.

Лора събра цялата си смелост и се отправи към подиума, забила очи в земята, без да поглежда нито наляво, нито надясно. Макар че целта на многобройните ѝ упражнения пред Оливър беше да се научи да установява зрителен контакт с аудиторията, тя прочете студията си бързо и монотонно, без нито веднъж да вдигне очи от текста.

Председателят Арделяну ѝ благодари с цветистия си френски, после се обърна към публиката и попита дали някой има въпроси.

Думата взе млад латиноамерикански лекар, който, следвайки протокола, първо представи себе си и университета си: „Jorge Navaro, Facultad de pediatria, Universidad,

Popular de Havana.“^[3]

Лора беше предупредена. От външно министерство им бяха казали, че могат да очакват провокации от „обичайните шпиони на левите политически сили“. Но на нея и през ум не ѝ минаваше, че провокаторът може да насочи стрелите си към нея самата.

„Защо, попита бързо на испански милият д-р Наваро, в Съединените щати детската смъртност при черните и

испанскиговорящите е по-висока, отколкото при белите?“

Аудиторията се раздвижи, чуха се единични одобрителни възгласи, но повече бяха възраженията на недоволство и досада. Дори тези, които споделяха политическите убеждения на Наваро, не бяха много съгласни с некавалерския му избор на обект на пропагандата му — една млада и безобидна на вид жена.

— Длъжна ли съм да отговоря? — попита Лора председателя. — Смятам, че това няма нищо общо с темата на доклада ми.

Румънецът или не знаеше английски, или се престори, че не знае, той се поклони леко и каза:

— *Madame pent repondre.*^[4]

„Добре, каза си Лора толкова ядосана, че за момент забрави сценичната си треска — ще подреда този млад-зелен догматик, както аз си знам.“

И тя отговори на кубинеца на собствения му език — на чисто кастилско наречие. Откъде е взел той тази статистика? Знае ли, че раждаемостта при негрите е двойно по-висока, отколкото при белите, и че испанскиговорящите имат най-големите семейства от всички етнически групи в Съединените щати? (Тя нарочно не нарече страната си „Америка“ — *латиноамериканците* винаги смятаха това за арогантно.)

Тя го разби с убийствената си любезност и попита кротко дали „уважаемият“ ни колега от Република Куба не би обяснил причината, ако не подбудите си, да зададе такъв въпрос.

Но Наваро бе решил да не се предава.

— В така наречените развити страни процентът на детската смъртност е безпогрешен показател за отношението им към бъдещото поколение — и особено към етническите малцинства.

Спорът пробуждаше интереса на аудиторията и председателят не виждаше причина да прекъсне непредвиденото развлечение, като наложи петминутния лимит на дискусиата.

— Това е много интересна философия, д-р Наваро — каза Лора, докато обмисляше отговора си. — Ще ви кажа, че съчувствам на кубинските майки, защото смъртността при техните деца е точно ДВА ПЪТИ ПО-ВИСОКА, отколкото в Съединените щати. Но, разбира се, вие сте развиваща се страна (тя нарочно не каза „недоразвита“) и ние

се надяваме, че научният обмен, който се извършва на форуми като този, ще помогне това положение да се оправи колкото може по-скоро.

Тя спря, за да си поеме въздух, а неуморимият Наваро я прекъсна: — Избягвайте въпроса ми, докторе.

— Съвсем не — отговори спокойно Лора. — Вие изказахте мнението, че детската смъртност отразява отношението на мнозинството към малцинствата. Правилно ли съм ви разбрала?

Наваро се усмихна и доволно скръсти ръце.

— Точно така, докторе.

— Добре тогава, как бихте обяснили, д-р Наваро, това, че в Съветския съюз, вашите покровители — надявам се, приемате, че Русия е развита страна с многобройни етнически групи, — смъртността е три пъти по-висока отколкото в Съединените щати? Дори с петдесет процента надвишава тази в Куба.

Тихи възклицания „Olee“ изпълниха залата, а Наваро, подобно на ранен бик, се смъкна на мястото си.

Макар че до този момент малцина си спомняха съдържанието на доклада ѝ, Лора напусна платформата съпроводена от сърдечни аплодисменти.

Дейн Оливър се втурна да ѝ стисне ръката и я потупа гордо по гърба.

Като погледна над раменете на колегите си, които я бяха обградили, за да я поздравят, тя го видя.

Видя един изпит кокалест човек, който смътно напомняше този Луис, когото тя познаваше. Но щом срещнаха погледите си, съмнението ѝ се разсея. Той обаче не помръдна от мястото си, а просто изчака, докато тя успее да се освободи и да отиде при него.

Няколко секунди по-късно Лора се промъкваше през морето от хора и се чудеше как трябва да се държи със своя отдавна изгубен (?), някогашен (?) баща.

Ако разтвореше ръцете си с бащинска обич, трябваше ли и тя да го прегърне? Ако просто подадеше ръка, трябваше ли да я поеме, както се здрависва с непознат? Но в същото време тя осъзна, че всичко зависи изцяло от него.

И сякаш за да се предпази, тя спря на няколко крачки от него.

Той се усмихна топло. А по очите му личеше, че се гордее с нея.

Като видя, че тя няма да дойде по-близо, Луис каза тихо на испански:

— Д-р Кастелано?

— Да, д-р Кастелано — отговори тя.

— Как си?

— Горе-долу — отвърна тя. — Отслабнал си, Луис.

— Да — призна той. — Това е единствената ми критика към кубинската демокрация — за пиене се намира само ром, а на мен ми поомръзна. Освен това държавните служители имат неотменими задължения. И не е хубаво да работиш в Министерството на здравеопазването и да си пиян или пък затлъстял.

— Министерството на здравеопазването?

— Не се впечатлявай толкова, Лора. Там съм само чиновник. Занимавам се предимно с превод на медицински статии. Ако искаш, мога да издам твоята.

Прекъсна ги гласът на председателя Арделяну, който представяше високопарно следващия участник, един професор от Милано.

— Ще изпием ли по чашка кафе, Лорита? — попита Луис.

„Използва старите нежни умалителни“, помисли си тя.

— Защо не? — отвърна тя с безразличие.

Двамата се обърнаха и заедно напуснаха залата, а на нея не ѝ се вярваше, че всичко това е истина.

— Барчето е долу — каза тя, като посочи.

— Да не си луда? — възрази Луис. — Една чашка там е три долара! Да отидем на някое по-народно място.

Тръгнаха по „Пасео де ла Реформа“ и след няколко минути свиха по единствената уличка в „червената зона“, която беше достатъчно запусната, за да задоволи пролетарския вкус на баща ѝ. Оказа се права и двамата скоро седнаха на паянтовите столове до една външна маса.

Луис направи някакви тайнствени знаци на собственика, който беше кацнал до касата на ламаринения си тезгях. Човекът отвърна с жест, който Лора изтълкува като „дадено, Луис“.

— Това е старият ми познайник Хайме. Той е глух. Обича ме, защото му отделям време да си „говорим“. А и симпатизира на революцията.

Луис я оглеждаше, сякаш щеше да я купува.

— Ти също си отслабнала. На диета ли си?

— Не — тя се усмихна. — Открих един безотказен метод за сваляне на килограми: безсънието.

Неочаквано Луис се наведе през масата — беше по-близо до нея от всякога. И прошепна:

— Лора, трябва да знам... моля те, кажи ми... — той замълча, после добави нетърпеливо: — Станал ли съм дядо?

— Вече нямам мъж, *Paracito*.

— О. Извинявай.

— Той беше боклук — отговори Лора без горчивина.

— В такъв случай — отвърна Луис — добре си направила, че си се развела с него.

— Той поиска развода.

Луис замълча.

— Мъчно ми е за тебе, *nina*. Наистина ми е мъчно — после обаче бързо добави: — Вече не е необходимо човек да е благословен от църквата, за да има дете, нали така.

Тя не знаеше какво да отговори. Но в следващия момент разбра, че това не беше въпрос, а предисловие към това, което *той* искаше да каже.

— Имаш още една сестра и един брат, Лора. Много добри деца са и двете.

Той го каза толкова небрежно, сякаш се случваше всеки ден.

Лора се почувства наранена и предадена.

— Нали още си женен за мама?

Луис сви рамене.

— Предполагам, че един свещеник би се изразил по този начин. Но в Куба църквата е просто едно толерирано украшение.

Лора попита, понеже знаеше, че ще му бъде приятно:

— Имаш ли снимки на децата си?

— Наистина ли искаш да ги видиш? — каза меко Луис.

Преди тя да успее да отговори положително, той отвори портфейла си и започна да изважда малки снимки и да ги реди на масата, сякаш редеше карти.

На една от снимките беше тя с Изобел. На друга беше само тя. Снимките я трогнаха, но след малко погледът ѝ падна на момчето.

— Казва се Ернесто — рече Луис.

Тя сякаш го знаеше предварително.

— И сигурно му казвате „Че“.

Луис кимна усмихнато.

— Разбира се. Момиченцето е... Изобел.

До този момент Лора приемаше откровенията на баща си с учудване. Но сега наистина бе шокирана.

— Кръстил си я на...

Луис кимна.

— От любов, Лорита. Надявам се някой ден да я видиш.

„Къде ли, питам се? — каза си Лора. — В парка «Горки» може би?“

— Разкажи ми за себе си, Лорита. Какво прави през тези години?

Тя вдигна поглед към него. В очите му прочете обич, съчувствие.

И за първи път повярва, че той я обича и наистина иска да знае.

И започна да му разказва.

Но първо трябваше да се наплаче.

Докато се връщаха към „Шератон“, мракът вече се спускаше. Следобедната сесия тъкмо бе приключила. Дейн Оливър я зърна и си отдъхна с облекчение. Тя му махна, сякаш искаше да му каже: „Добре съм, надявам се, че не си се разтревожил много.“ После се обърна към Луис:

— Това е ръководителят ми. Мисля, че е по-добре да се прибирам, иначе ще помислят, че съм дезертирала.

— Разбира се, разбира се — той кимна. — Искам само да запомниш, че и аз съм с вас — и после добави между другото: — Кубинците не са отседнали тук.

— Досетих се — каза тя. — Сигурно сте в някой „Ел Бълхарник“, познах ли?

— Е, и бълхите са хора — каза Луис, като подхвана иронията ѝ. — Може някой ден и те да се надигнат и да счупят оковите си — после бързо смени темата: — Лора, трябва да вървя. Вече доста се отклоних. Пиши ми на адреса, който ти дадох. Обещавах ли?

Лора кимна.

— И аз обещавам, че ще ти отговоря — мога да изпратя писмото през Мексико. Искам да знам какво става с теб. И не ми пращай само

статии. Искам снимки на внучета. Чуваш ли, *nina*?

Тя отново кимна. Луис разтвори обятията си, прегърна здраво най-голямата си дъщеря и прошепна нещо.

Нещо, което Лора не смееше да допусне и в най-съкровениите си мисли.

Тя се върна във Вашингтон, без да е осъзнала, че въпреки цялата си мощ и влияние столицата на нацията си оставаше едно най-обикновено село, само че с колиби от мрамор. Единствената му промишленост бе управлението, единствената тема за разговор — политиката, а единственият му орган — „Вашингтон Пост“.

Така че това, което не беше нищо особено за Лора — тъй като размяната на реплики с Наваро бе много по-маловажна за нея, отколкото срещата с баща ѝ, — за вашингтонските консуматори беше доста пикантна новина. След като самолетът и се приземи и тя се прибра, за да си остави багажа, телефонът звънеше безспир.

— Здравей, Лора. Обажда се Флорънс от института по педиатрия. Видя ли днешния „Пост“?

— Не, нямаше кога...

— Погледни тогава на четирнадесета страница — получаваш чудесно потупване по рамото от Максин Чешър. Имаш ли вестника?

— Да. Благодаря ти, Флорънс. Ще се видим след малко.

Лора сложи в чайника вода за кафе и после взе вестника, който беше пхнат под вратата. Максин, доайенът на вашингтонското общество, беше писал:

„На проведена наскоро международна медицинска конференция в Мексико сити един кубински делегат се опита да обърка с антиамериканска пропаганда млада лекарка от НИЗ. Русокосата и изключително привлекателна Лора Кастелано, д.м., не само се държа на висота, но успя и да обори кастровиста на собствения му език. Браво, д-р Кастелано!“

Тя прочете отзива няколко пъти и се опита да подреди мислите си. Защо трябва винаги да споменават външния ми вид? Сигурно нямаше да го направя, ако приличах на Квазимодо.

Едно пронизително изсвирване прекъсна мислите ѝ. Тя се обърна и си отдъхна, като видя, че беше чайникът.

Пристигна в института малко преди един. Дейн Оливър беше вече в барчето.

— Обичайното заседание на ръководителите на отдели в сряда, — обясни Флорънс, — но сигурно няма да има нищо против, ако влезеш.

— Не знам — мислеше си Лора на глас. — По-добре да почакам, макар че наистина искам да го видя колкото може по-скоро и да му обясня, че не съм търсач на слава.

— Какво искаш да кажеш, скъпа? — попита Флорънс.

— Не искам да си мисли, че аз съм разгласила историята. Нямам представа, как е стигнело до вестника.

Флорънс бе изненадана от нейното невежество.

— Но д-р Оливър сам се свърза с Максин, Лора.

— Така ли? Защо?

— За да бъдем забелязани, разбира се.

— Защо трябва да бъдем забелязани? — попита Лора.

— Защото няма да е зле, когато Сенатът ни гласува фондове, членовете на комисията да си спомнят нещо положително, което са чели за нас напоследък. И още нещо, Лора — *всички* в Сената четат Максин Чешър.

— Аха — каза Лора. И после добави: — Това ми напомня добрите стари времена в училище. Когато се кандидатирах за някакъв пост, използвахме какви ли не, трикове, за да запомнят името ми.

Докато излизаше от директорския кабинет, Лора продължаваше да си мисли.

Наистина е като в Мидууд — в много отношения. Дали защото тогава сме били твърде зрели, или това тук е просто една юношеска игра?

През следващите седмици тя щеше да намери отговора сама.

Отначало Лора се успокояваше с мисълта, че неочакваната ѝ слава ще бъде мимолетна. Малката ѝ словесна престрелка с кубинския догматик не беше чак такава сензация. За журналистите имаше много по-интересни неща — например конгресмени, които се къпят в обществен фонтан близо до мемориалния комплекс „Джеферсън“ заедно с голите си придружителки.

И все пак поканите продължаваха да ваят. Славата се подхранва сама. Щом името ти се прочуе във Вашингтон — особено ако е свързано с нещо, което изисква ум, непременно ще те поканят веднъж-дваж, за да видят дали си приятна компания за вечеря.

А личността на Лора Кастелано бе обвита в такава великолепна опаковка, че скоро тя стана доста търсен гост. Една прочута лекарка бе добре дошла за домакините, особено ако не им достигаше жена, която да прави компания на някой сенатор-ерген (или женен конгресмен, който държи халката си вкъщи, и я изважда само на изборите).

Отначало Лора се забавляваше. Или поне се опитваше да се убеди, че е така. Можеше да се усмихва, да блести, да демонстрира чувството си за хумор, да очарова присъстващите мъже и жени. Накратко, тя стана „идеалната гостенка“.

И все пак Лора се отдаваше напълно само на работата си. Производителите на медицинско оборудване вече я търсеха, за да вземат участие в голямото откритие, на чийто праг бе тя. Макар че бурният ѝ обществен живот не стихваше, тя понякога караше обожателите си да я оставят в института, за да прекара спокойните предутринни часове в работа. И докато разговорите на приемите се изчерпваха с „Уотъргейт“ и чия глава ще се отърколи следващия път, тя продължаваше изследванията си. Защото кръвоизливите при бебетата нямат нищо общо с политиката.

Втората ѝ статия бе одобрена. Третата също. Нямахше съмнение, че аспирантурата ѝ ще бъде удължена. Тя беше особено доволна от това, че извън изследователската си по същество дейност успя да спаси няколко новородени в болницата на НИЗ. Лора се реализираше почти във всеки смисъл на думата. Постигаше успехи и всички ѝ се възхищаваха. Удовлетворението, което ѝ даваше работата, надхвърляше най-смелите ѝ очаквания.

Всичко вървеше като по вода. Но тя още се чувстваше нещастна.

---

[1] Добре дошли, спасители на децата (исп.) — Б.пр. ↑

[2]

Здравей, мила моя докторичке! Защо не представяш доклада си на майчиния си език? Не забравяй, че

„Кастелано“ означава всъщност КАСТИЛКА.

Прегръщам те и те целувам.

Любящият ти баща

↑

[3] Хорхе Наваро от факултета по педиатрия към Народния университет в Хавана (исп.) — Б.пр. ↑

[4] Дамата може да отговори (фр.) — Б.пр. ↑

43.

Към официалния списък на най-великите влюбени в историята на света — Антоний и Клеопатра, Ромео и Жулиета, Тристан и Изолда — вече можеше да се прибави и страстта на Барни Ливингстън към Шари Леман.

Проблемът се състоеше изцяло в това, че Шари му беше пациентка.

За първи път един час анализа беше по-мъчителен за лекаря, отколкото за пациента.

Шари беше двайсет и пет годишна балерина от американския балетен театър — чувствителна, интелигентна млада жена с поразителна средиземноморска хубост. Бракът ѝ се бе разпаднал преди шест месеца и тя беше толкова дълбоко депресирана, че лекарят на трупата я бе посъветвал да потърси професионална помощ. Един от професорите в института бе препоръчал Барни като аналитик.

Според Барни случаят на Шари потвърждаваше една от старите му теории: винаги по-малко привлекателният партньор е този, който започва извънбрачна връзка. Защото подсъзнателно той се чувства недостоен за другия.

Съпругът на Шари беше известен виолончелист, двайсет години по-възрастен от нея и патологично ревнив.

— Просто не успях да го убедя — оплакваше се Шари — дори когато предложих да престана да танцувам, за да го придружавам на турнетата му. Всъщност това стана причина всичко да рухне.

Тя винаги плачеше, когато обсъждаха скъсването ѝ с Лиланд, който я беше отхвърлил.

— Защо, д-р Ливингстън? Само да знаех защо. Можеше да се преборя някак с причината и всичко да бъде наред. А сега съм една страшно объркана невротичка...

„Не, не си, мислеше си Барни. Този, който не е в ред, е съпругът ти.“

Междувременно Барни продължаваше да агонизира. Защо не беше срещнал Шари при други обстоятелства, та да може да ѝ каже,

без да наруши етиката или Хипократовата клетва, че е безумно влюбен в нея?

Той искаше да излекува болката ѝ, като я утеши в прегръдките си, шепнейки: *„Нищо ти няма, Шари. Имаш нужда само от някой, който да те оцени. Аз например. Бих направил всичко, за да зарадвам отново красивата ти наранена душа.“*

Но той трябваше мълчаливо да изстрада всичко това.

Още повече се влошаваше положението и от факта, че анализата ѝ даваше резултат. Или, иначе казано, беше се получило „пренасянето“. Фазата, когато пациентката започва да проявява невротичните си синдроми спрямо аналитика, който вече е главно действащо лице. Тя си бе признала смело, макар и със затруднение: *„Д-р Ливингстън, знам, че звучи глупаво, но се страхувам, че съм... влюбена във вас. Прочетох книгата ви... и всички ваши статии, които успях да намеря. Мисля, че това е класика в анализата. И все пак винаги са ме привличали по-възрастни мъже...“*

Последната ѝ забележка шамароса Аза на Барни. *По-възрастни мъже?*

— Искам да кажа... сигурно всички ваши пациентки се чувстват така. Изкарах курс по психология в колежа и предполагам, че това е така нареченото „пренасяне“, но се чувствам крайно ужасно, че трябва да ви призная това, докторе.

Барни седеше като онемял и се питаше: *„А чела ли си и за ужасното «обратно пренасяне»?“*

Защото, за да има полза от анализата, лекарят и пациентът непременно трябва да установят контакт. Само че, както отбелязва Фройд, терапевтът трябва да използва чувствата, които се зараждат в него, за доброто на пациента. Да ограничи обвързването до „задържане на вниманието“ и просто „да слуша с третото си ухо“, както се изразява Теодор Райх.

Грубо казано, най-лошото, което един психоаналитик може да направи, е да се възползва от привилегията, която пациентката му дарява (ключа на подсъзнателните си мисли), както и от самата нея.

И това за малко щеше да стане. Барни усети, че таи „непрофесионални“ мисли. *Защо* нашата връзка — толкова интимна и нежна — да не бъде консумирана?

Защото не трябва.

Ожесточената битка между неговото То и Свръхаза му изглежда, нямаше край. Той знаеше за няколко случая, при които психиатри се бяха оженили за свои пациентки. Вярно, че те още не бяха практикуващи аналитици, но все пак...

И тогава си спомни за Андрю Химерман. О, Господи, не ми позволявай да стана като него.

Барни се опита да се убеди, че това е различно. Той искаше само да бъде с Шари до края на живота си.

Седмица след седмица той седеше там и слушаше Шари, без да си води записки, защото запомняше абсолютно всичко — до най-малката подробност.

— Първия път е най-лошо, Барн.

Това бе всичко, което успя да извлече от Брайс Уайзмън, с когото делеше кабинета и кафеварката.

— Искаш да кажеш, че и на теб ти се е случвало? — попита Барни.

— За Бога, Барни, ние не сме роботи. Анализата е успешна само ако има живо и подвижно взаимодействие. Ти отговаряш на чувствата ѝ и тя на твоите.

— Мислиш ли, че знае какво чувствам, Брайс? — попита той.

— Сигурен съм, че знае — поне до известна степен. Но най-вероятно си мисли, че проектира собствените си чувства върху теб и всичко е плод на въображението ѝ. В това е единственото ни спасение.

Барни поклати глава.

— Брайс, загазил съм здраво. Искам да зарежа всичко заради нея. Аз съм единственият на света, който знае какво прекрасно, мило момиче е тя.

— Освен това е красива — отбеляза Брайс. — Виждал съм я в чакалнята.

— Виж какво — възрази бурно Барни, — срещал съм всевъзможни красавици през живота си. Но ще ти кажа още веднъж, че истинската красота на това момиче е *отвътре*.

Той чу сигнала, който известяваше, че е време за следващия му пациент.

Уайзмън каза:

— Ще поговорим по-късно за това, Барн.

Барни се върна в кабинета си, отвори вратата и извика новия пациент, който му беше изпратен за консултация и преценка. Беше мъж горе-долу на неговите години, макар че под очите му имаше тъмни кръгове, а лицето му бе пребледняло от вътрешни терзания.

— Мистър Антъни? — попита Барни.

— Да — отвърна той, докато Барни затваряше вратата. — Аз съм д-р Антъни.

За втори път този ден Барни се ядоса на себе си. Предишната нощ бе изчел цялата история на заболяването на този пациент поне десетина пъти. Но беше толкова развълнуван от невъздържаното си поведение, че бе забравил за уникалния случай, който му се предоставяше в лицето на новия му пациент — патология, която бързо прерастваше в скрита епидемия.

Антъни бе класифициран като „повреден лекар“. Или както се изразяваха някои психиатри — „болен лечител“.

Двамата седнаха един срещу друг, разделени от бюрото на Барни. И той започна с обичайното въведение:

— Какво ви води при мен, докторе?

— Аз съм домашен лекар — започна Антъни. — Имам жена и деца, които ме обичат, макар че им отделям по-малко време, отколкото трябва. Все пак смятам, че съм доста добър баща и любящ съпруг. Искам да кажа, докторе, че външно няма причина да не съм доволен от живота си. Член съм на редакционната колегия на „Америкън Джърнъл“ и съм затрупан с материали...

Барни остави това без коментар. Нито пък зададе въпрос. До този момент не му идваше на ум какво може да липсва в живота на този лекар.

— Обичам пациентите си — продължи Антъни. — Посвещавам им се изцяло. Когато са в болницата, всяка сутрин ги навещавам, а ако имам възможност, и преди да заспят.

— Сигурно се съсипвате — предположи Барни. — Особено ако пациентите са неизлечимо болни.

Лекарят кимна.

— Страхувам се, че не мога да се отърва от проблемите си. И, честно казано, изпитвам нужда от... ъ-ъ... някаква опора, за да изкарам деня.

Той замълча, после каза притеснено:

— Вземам доста успокоителни.

Барни кимна с разбиране.

— Които сам си предписвате?

— Нуждая се от тях, докторе — отговори Антъни. — Погледнете на положението от по-широк ъгъл. Всеки от пациентите ми има семейство, което се притеснява за него. Умножете по десет — не, по двайсет — тези тревоги и ще разберете защо се нуждая... от облекчение от време на време.

След това взе да се оправдава:

— Не съм пристрастен. Контролирам се, но имам нужда от малко валиум, за да изкарам деня. Заради пациентите.

— По колко взимаш? — тихо попита Барни.

— Ами — поколеба се той, — по десет милиграма.

— Колко често?

— Няколко пъти на ден — уклончиво отвърна лекарят и погледна Барни, чието изражение показваше, че отговорът не го задоволява. — Е, може да се каже, че поемам средно около петдесет-шестдесет милиграма на ден.

— Допустимият максимум е четиридесет — отбеляза Барни.

— Да, знам.

— И тъй като действа депресивно върху централната нервна система, сигурно вече ти се отразява.

— Не, не — запротестира Антъни — Добре съм. Знам, че дозата е голяма, но не ми се отразява.

Внезапно той удари по бюрото и изкрещя:

— Аз съм кадърен лекар, по дяволите!

Барни изчака и попита кротко:

— Все още не си отговорил на въпроса ми, доктор Антъни. Какво те води тук?

— Тук съм — каза другият с усилие — по причини, които още не мога да си обясня. В неделя, не, преди две седмици, докато жена ми беше у майка си с децата... — замълча и най-последно изрази проблема си в четири думи: — направих опит за самоубийство.

— Барни, ще ти кажа честно — влюбена съм във всичките си пациенти.

— Много смешно, Кастелано. Дръж се сериозно, наистина съм объркан.

— Барни, ти знаеш, че често може да се случи. Това е рискът на професията ти. Да не мислиш, че и други лекари не минават през такъв ад?

Думите ѝ напомниха на Барни, че някои лекари се измъчват повече от него. Разказа на Лора за доктор Антъни, без да споменава името му.

— Какво тревожи този човек? — съчувствено попита Лора.

— Ще ти се стори невероятно, Лора, но проблемът е, че взема всичко прекалено навътре. Започвам да си мисля, че това е нещо като особен вид рак, поразяващ добрите лекари. Някои бронираат чувствата си и се отнасят с пациентите си като касапи. И когато видя чувствителен нещастник, като този потенциален самоубиец, не мога да обвинявам другите. Начин за самосъхранение.

— Предполагам, че си прав. Ако започна да страдам за всяко недоносено бебе, ще се съсипя. Всъщност аз рано или късно наистина ще се съсипя.

— Лора — каза искрено загрижен Барни. — Хиляди пъти съм ти повтарял, че трябва да разговаряш с някого.

— Хайде, Барни, знаеш, че съм добре. Наистина.

— Така ли? Кажете ми истината. Колко валиум взимаш на ден?

Тя се поколеба и неопределено отвърна:

— Не чак толкова много. Контролирам се.

Боже, помисли си Барни, съжалявам, че отворих дума за това.

Скандалът „Уотъргейт“ беше изострил апетита на масмедииите към други подобни случаи в правителството. Хората копнееха за още едно сензационно конгресно проучване. Но Джерълд Форд бе прекалено порядъчен, за да даде храна за клюки.

Макар в известен смисъл политиката винаги да е била театър, сега тя се бе превърнала в зрелищен спорт. Най-после на хоризонта се очерта обещаваща схватка средна категория.

През 1972 година Министерството на здравеопазването, успя да забрани рекламирането на цигари по телевизията и да накара производителите да слагат върху всеки пакет предупреждение към

купувачите, че тютюнопушенето *би могло* да навреди на здравето им. Сега, две години по-късно, здравните власти трябваше да отидат по-далеч. Този път причината беше увреждането на плода при бременни пушачки. Хората трябваше да знаят, че неосведомените жени рискуват живота на децата си.

Разбира се, тютюнопроизводителите бяха подготвени. Отбраната им бе винаги нащрек, готова да действа, щом бъде драсната първата клечка. За разлика от тях заетите сенатори в Съвместната комисия по здравеопазването трябваше да разчитат на кратките справки от сътрудниците си, за да се изправят срещу целенасочения си и по-добре подготвен противник. Освен това някои от тях бяха от щати, в които основният доход идва от тютюна.

Ветераните в Капитолия, участвали в предишната битка, седяха и разискваха със съветниците си по какъв по-ефектен начин да представят фактите, които, сами по себе си страховити, щяха иначе да бъдат погребани под изисканата реторика на опозицията. Един от младите сенатори предложи да извикат майки, които са загубили децата си като пряка последица от пушенето.

— Няма да стане, Ричард — каза председателят Том Отис, демократ от Минесота. — Адвокатите на индустриалците така ще омотаят нещастните жени, че те ще загубят дар слово. Това е работа за специалисти. Трябват ни няколко прочути лекари, които да говорят с думи под шест срички.

— Имате ли някого предвид, сенаторе?

— Естествено. Изненадан съм, че като млад баща вие не се сетихте пръв за най-известния детски лекар в света — Бенджамин Спок.

В стаята се разнесе двугласно шушукане — „Не, не, не“ се смеси с „Да, да, да“.

— Моите уважения, сър — обобщи младши сенаторът мнението на провоенно настроените сред тях. — Спок е прекалено замесен в политиката. Ще го свържат с протестите срещу войната във Виетнам.

Един републиканец го подкрепи:

— Прав е, Том. Спок е прекалено забъркан.

— По дяволите — съгласи се Отис. — Боя се, че сте прави. Какво ще кажете да го отложим до утре в девет и междуременно да видим какво ще ни предложат от Асоциацията по медицина?

Същата вечер сенаторът Отис и жена му отидоха на вечеря у Ан Хардинг — дама от хайлайфа. Там бяха и шефът на „Таим“ с жена си и един млад помощник на Кисинджър, който кавалерстваше на доктор Лора Кастелано от Националната здравна организация. Както каза Отис на колегите си на другия ден — това си беше чист късмет. Защото д-р Кастелано се оказа педиатър, специалист по заболявания на новородени.

— И чудесно запозната с проблема.

— Отново моите уважения, сенаторе — деликатно оспори Ричард Муди. — Не може да се каже, че д-р Кастелано е известна извън рамките на града.

Том Отис прикова с поглед по-младия законодател и каза:

— Мило момче, мисля, че дори новак като теб би трябвало да познава силата на масмедииите. Достатъчно е да покажем мадамата по телевизията и тя моментално става известна.

Въпреки че един спор за надписите по цигарените кутии едва ли може да се сравнява с дребните прегрешения на президента, почти четири милиона души гледаха Пи Би Ес тази сутрин. Някои от тях имаха оправдан интерес. Търговците на Уолстрийт бяха включили малките си телевизори, за да следят дали някой неочакван удар, няма да засегне цените на тютюна. Имаше и неколцина почитатели на английския език, които се наслаждаваха на великолепно подобрите думи — специалитет на защитника на индустриалците мистър Арнолд Уест^[1] (често подигравателно наричан от злите езици Арнолд Южни).

Обосновката му както обикновено беше ясна и подредена. Спорът не е, каза той, дали пушенето е вредно, тъй като това могат да определят само учени специалисти, а се отнася до гражданските права... Това беше познат, но ефикасен трик — да се опази нароченият обект, като се прикрепя към някоя свещена крава.

— Това е въпрос на частна инициатива — продължи Уест, използвайки още повече патриотични фрази. — Защото в края на краищата, знаем, че пияни шофьори убиват или осакатяват безброй невинни хора навсякъде по тази безкрайна земя. Но досега предложил

ли е някой пивоварниците да слагат на бутилките предупреждения, че техните напитки могат да навредят косвено на другите? Сега да се върнем на днешния въпрос — дали тютюнопроизводството трябва да предупреждава, че пушенето при бременните жени може да доведе до раждане на недъгави или мъртви деца.

Той замълча, огледа лицата около себе си, за да се увери, че го слушат, и продължи:

— Бих помолил уважаемите сенатори и депутати, както и всички в залата, да погледнат първо наляво, а после надясно. Погледнете, погледнете — подкани ги той.

Публиката, озадачена, направи това, което ѝ казваха.

— Сега ви питам — изглежда ли съседът ви недъгав, или, болен или, знам, че е нелепо, умствено недоразвит?

Уест набра преднина.

— Уважаеми членове на Конгреса, дами и господа, статистически невъзможно е всички в тази зала, които, слава Богу, са в цветущо здраве, да са родени от майки непушачки. Това е невъзможно и аз отхвърлям всяко... не, аз приканвам към опровержение на това мое твърдение!

Шушукането в залата подсказва, че софистиката е спечелила този рунд. Уест завърши пламенно:

— Единственото, което искаме, са граждански права. Да бъдем свободни. Свободни да осигуряваме прехраната си — и сега аз говоря от името не само на пушачите, но и на хилядите хора, които обработват земята. Да не позволяваме на едно истерично малцинство да посегне на свободите, за които са се борили нашите деди, когато са изграждали тази нация.

Обърна се към председателя и каза:

— Сенатор Отис, сър, това е, което имам да кажа засега. Ще се радвам да отговоря на въпросите на вашата комисия към мен.

— Благодаря, мистър Уест — отвърна законодателят.

— Но тъй като това не е съдебен процес, нека изчакаме с въпросите, докато не чуем и привържениците на предложението, а честно казано, аз съм един от тях. Ние считаме въпроса за медицински и затова ще се позовем на мнението на специалистите — той погледна наляво: — Бихте ли взели микрофона, д-р Кастелано.

Всички очи и електронният циклопов поглед на камерата се насочиха към Лора. Директорът на програмата усещаше добрите кадри, затова нареди в слушалките на оператора:

— Хвани само лицето на мацето и остави въпросите на Отис да се чуват отстрани.

Лора съобщи името, образованието си и сегашната си професия. Титлите „бакалавър“ и „доктор по медицина“ от Харвард може би са впечатлили зрителите от Изтока, но длъжността ѝ като научен работник в НИЗ, свързана със съдбата на новородените, трогна целия народ. Още повече че Лора се беше подготвила не само с данни и обобщения от статистическите листове. Тя носеше нещо, което цялото красноречие и разпаленост на Арнолд Уест не можеха да заменят — снимки. („Кастелано, не забравяй, че възприятието е, визуално — предупреди я Барни, докато дълго обсъждаха участието ѝ предната нощ. — Имаш снимки на увредени бели дробове на деца, на малки бебета, които се борят за глътка въздух в изолаторите. И се постарай да увеличиш снимките така, че да ги хване камерата. Няма нищо поубедително от вида на болно дете.“)

И така, основното впечатление, което Лора създаде, не беше просто на стройна руса красавица, а на лекар, обясняващ какво означават снимките на екрана. Мистър Уест безжалостно я атакува:

— Дами и господа, като баща ви уверявам, че и аз както всички вас съм потресен от тези трагични картини. Но, моите уважения, мис Кастелано, извинете — мисис Кастелано или мис...

Така показва на зрителите, че самата лекарка няма деца — нещо от съмнителна важност за въпроса, но в емоционален план добро попадение.

— Може да ме наричате доктор Кастелано, ако нямате нищо против — спокойно отвърна Лора.

— Извинете, доктор Кастелано, но вие не ни дадохте потвърждение, че тези нещастни дечица са доведени до състоянието си, защото майките им пушат. Не е ли истина, че буквално хиляди такива бебета се раждат всеки ден и от непушачки?

— Да.

— Казвате, че това може да се случи и на непушачка?

— Да.

— Нямам какво повече да кажа — мистър Уест се оттегли от микрофона.

— Сега бих искала да завърша това, което аз имам да кажа — продължи Дора. — Това не е кино, мистър Уест. Това е наука. Ние нямаме каскадьори или дубльори. Ние не ретушираме снимките, за да изглеждат пациентите по-болни — тя повиши тон: — Нека ви представя някои установени данни: Бебета, родени от жени пушачки, обикновено са двеста грама по-леки от другите бебета. Когато бременните жени пушат, те вдишват различни отрови — не само никотин, но и въглероден окис. Повечето от тези отрови по плацентата стигат до бебето — тя спря, после отправи въпроса си лично към защитника на цигарите: — Питам ви, мистър Уест, бихте ли сложили някое от децата си до ауспуха на автомобил дори за секунда, да не говорим за девет месеца?

В залата се разнесе шум. Зрителите се надигнаха в креслата си.

— Знам, че времето на комисията е ценно, но нека посоча още един факт. С всяка изпушена цигара бременната жена увеличава риска да роди мъртво дете. Имам копия от тези данни за всеки член от комисията.

Победа за отбора на здравеопазването!

Този път снимката ѝ излезе във „Вашингтон Пост“. Оказа се доста лоша, както и Лора своенравно се надяваше, тъй като се беше намръщила при срещата си с рояка журналисти, викащи: „Погледни насам, Лора!“ и „Усмийте се моля, д-р Кастелано.“

С Барни проведоха съвещание късно вечерта.

— Добре се справи, бибчо! — рече ентузиазирано той. — Само да не си навиреш носа. Не искам да позираш за „Плейбой“.

Тя се разсмя:

— Да ти кажа, Барни, наистина бях уплашена. Този Уест е страхотен. Нямах представа какви въпроси ще задава. Не ми се ще да го казвам, но ако някога ме съдят за недобросъвестност, бих искала тази лисица да е на моя страна.

— А на мен ми се ще да те бях снимал днес. Чувствах се наистина горд.

— Барни, почти всеки успешен удар, който нанесох, беше твоя идея.

— Аха, Кастелано, часовникът ми показва, че беше забравила комплексите си за около дванадесет часа. Май, това ти е рекордът?

Тя не отговори.

— За Бога, Лора, не аз подадох молбата ти в НИЗ, не съм написал и статиите ти. Ти получи най-висока оценка в курса на Пфайфър. Кога най-после ще си набиеш в главата, че си невероятна!

— Хайде, Барни, не ставай смешен. Най-голямото ми постижение досега е, че съм висока един и седемдесет и пет и съм руса.

— Нали знаеш, Кастелано, че в Калифорния вече намаляват ръста. За Коледа могат да те направят един и шейсет.

Тя се засмя:

— Лека нощ, Барни.

— И още нещо.

— Да?

— Винаги можеш да си боядисаш косата в някакъв демодиран цвят.

Ясно беше, че ще подновят стипендията на Лора. Чест правеше на директорите, че разпознаваха веднага ценните кадри. Защото Лора се движеше в кръгове, по-висши от техните и се срещаше с хора, каквито те срещаха само веднъж в годината, когато се оправдаваха с бедността си и молеха за увеличаване на фондовете.

Междувременно Лора проявяваше желание за сътрудничество и агитираше за капиталовложения в НИЗ. Толкова се ентусиазира, че направи нещо съвсем необичайно за себе си — покани гости. В недообзаведения си апартамент.

Лора не смяташе готвенето за една от многото си добродетели, затова разчиташе изцяло на мъдрия съвет на Милтън от деликатесния магазин.

Следобед преди празненството той докара цяла кола сосове, сандвичи и сладкиши. Предвидливо попита дали стигат приборите, които, естествено, не стигаха. Така че донесе и пластмасови вилици и ножове.

— Сега си заредена. Само трябва да направиш пунша, което аз не мога, и да поздравиш гостите, което също не мога. Довиждане, успех, утре сутринта ще дойда за боклука.

— Благодаря ти, Милт! Нещо да съм забравила?

— Да. Според скромното ми мнение забравила си да се омъжиш. Приятна вечер!

Докато забъркваше огромно количество пунш (лабораторната ѝ практика я беше приучила на точни мерки), Лора си помисли, че през целия си съвместен живот с Палмър не бяха организирали дори едно парти. Била ли е наистина омъжена?

Барни, който, разбира се, беше от първите поканени, се разсипа от хвалби:

— Това наистина е крачка напред, Кастелано.

Всъщност дори и той не улови разликата, защото празненството не беше в чест на истинската Лора, а на обществения имидж на мис Лора Кастелано, доктор по медицина.

Барни пристигна рано същата сутрин от Ню Йорк, помогна на Лора да подреди и като видя, че тя се изнервя, ѝ предложи да направят един крос.

— С кой от гостите довечера трябва да съм особено мил? — попита я той, докато тичаха.

— С всички, Барни, защото мисля, че поканих кой ли не. Може да се съберат и хиляда човека, ако всеки дойде.

— Леле, и това ако не е събитие — хиляда лекари в една стая.

— Я стига! — предупреди го тя. — Целта на цялата работа не е да ти даде възможност да анализираш професията ни, а да видя как изглеждат колегите ми, когато са мъртвопияни.

— Добре де, и това може да се окаже поучително.

Никой никога не разбра точно колко човека се събраха в къщата на Лора и на поляната отвън. Доставкаите на Милтън предвиждаха петдесет. Всичко изчезна още през първия час. За щастие Лора беше предвидила, че гостите ще наблегнат на пиенето. Пуншът, чието съдържание на водка се увеличаваше, докато запасите от сок и бира намаляваха, се лееше безспирно. Малко след девет Флорънс, една от най-добрите педиатърки, се провикна към Лора през врявата:

— Лора, скъпа, всички са тук. Трябва да се чувстваш поласкана — дори и д-р Роудс е излязъл от лабораторията си за целта.

— Искаш да кажеш, че е тук? Пол Роудс, светилото на всички институти, е тук собствено лично?

Лора беше забравила, че самонадеяно остави покана в кабинета на генералния директор. И той беше дошъл. Тя огледа лицата в къщата, но не откри неговото. После излезе в градината и го видя обграден от свитата му. Той я забеляза и извика:

— Хей, Лора, чудесна вечер! Ела при нас!

Боже, помисли си тя със страхопочитание, та той е пиан. Един от най-големите умове в медицината може всеки момент да се тръшне на поляната ми.

Наоколо се тълпяха рицарите на неговата кръгла маса. Служители единствено на Бог и Роудс (и то не задължително в тази последователност), всички на средна възраст освен един, едва прехвърлил трийсетте. И въпреки топлото време всички бяха с връзки и сака. Всички освен по-младия мъж, който беше по гащета за тенис. Лора не се въздържа и го изгледа. Кой беше този, дете се осмеляваше да стои пред Пол Роудс в потен тенис екип — защото явно идваше от корта. Погледите им се срещнаха и той веднага й стана антипатичен. Беше от привлекателните мъже, мускулист, с къдрава кестенява коса, мъж, който съзнава, че е привлекателен...

— Здравсти — каза той с глас, който навярно смяташе за секси баритон. — Видях снимката ви във вестниците, но едва ли сте виждали моята, поне засега. Аз съм Маршъл Джафи.

— Аз съм Лора — отвърна тя без ентузиазъм.

— Моля ви, всички ви познаваме — нашата домакиня и красавицата на института.

— О! — каза Лора незаангажиращо. — И вие ли работите тук?

— Аз съм способен бачкатор.

— И какви са ви способностите?

— За любов? Безкрайни.

При други обстоятелства Лора би го пропъдила като комар.

— Все пак какво работите, мистър Джафи?

— Ами — бавно отвърна Маршъл — всъщност аз съм д-р Джафи. По-точно д-р д-р Джафи — доктор по медицина и философия. Впечатлена ли сте?

— Трябва ли? Почти всички тук имат двойна докторска титла. И тогава каква е двойната ви професия?

Маршъл прегърна Пол Роудс през раменете и обяви:

— Пол току-що ме свали.

— Моля?

— До юни бях микробиолог в Станфорд. Сега съм старши научен сътрудник и това означава, че мога да правя това, което ми харесва. Дори и да е подобрен капан за мишки. Но бих искал да знам вие какво искате да правя.

Нямаше съмнение, че е егоцентрик. Но беше чаровен, доколкото може да бъде чаровна гърмяща змия. И ако Роудс го беше направил старши научен сътрудник, сигурно имаше защо. Навярно защото е толкова добър, колкото казва.

— Бихте ли ме извинили, д-р д-р, но трябва да напълня чашите и на други д-р д-ри.

— Казвам се Маршъл. Не го забравяйте, Лора.

Не че няма да опитам, помисли си тя.

---

[1] Преведено буквално от английски „уест“ означава „западен“
— Б.пр. ↑

44.

Няма ме, Харви. Кажу ми, че съм отишла на обяд.

— Но, Лора, едва девет и половина е — запротестира колегата ѝ.

— Много важно! Кажу ми, че съм огладняла рано. Само да се разкара тоя фукльо!

Харви предаде съобщението и постави слушалката. Като се върна на лабораторната маса нехайно попита:

— Какво му е на човека, Лора? Видях го у вас и ми се стори достатъчно свестен. А и предполагам, знаеш какво казват всички за него?

— Какво?

— Джафи е надеждата на Пол Роудс. Готвел го за свой приемник.

— Но той е още малък — недоверчиво каза тя.

— Да, точно това е учудващото. Не е на повече от трийсет и три.

Това е невероятно, помисли Лора, той е по-млад от мен. И продължи гласно:

— Особено с неговия детски акъл. Между другото какво ти отговори, като му каза, че ме няма.

— Че ще те потърси в кафето.

Половин час по-късно Маршъл Джафи стоеше до нея с малко хартиено пликче в ръка.

— Добро утро, Лора — весело поздрави той.

— Какво ви води насам, д-р Неотразимий?

— Ами тъй като кафето не работеше, реших, че не сте си намерили закуска, и предумах готвача Джордж да ми даде две кафета и няколко кифлички.

— Благодаря. Ще взема само едното кафе.

— Другото и без това е за мен. Навън е много приятно, искате ли да ги изпием на стълбите?

— Вижте, Маршъл, не знам за вас, но аз искам да свърша малко работа тази сутрин. Така че, ако нямате нищо против...

— Нямам, Лора. Но ако гълтнете някой и друг въглехидрат, ще работите много по-добре и ще наваксате загубеното време. Освен това

искам да чуя как върви работата ви.

След малко седяха отвън на мъгливото утринно слънце и закусваха кафе с кифли.

— Откъде вече знаете толкова много за проучванията ми?

— Тъй като работя с Пол — с него обсъждаме кое как върви поне по един час всеки ден. Случайно видях молбата ви на бюрото...

— И тайно й хвърлихте един поглед.

Маршъл се обиди.

— Не — каза той без обичайната насмешливост. — Може да съм арогантен, но не си пъхам носа в чужди работи. Ако щете вярвайте, високомернице, но Пол ми я даде, за да му кажа мнението си.

Аха, рече си тя, сега демонстрира влиятелност. Ще ти натрия носа.

— И какво е мнението ви, д-р Джафи?

— Мисля, че е страхотна. Не блести с изключително въображение, но е интелигентно и прагматично написана. И добрите резултати го доказват.

Лора не чу втората половина от репликата, защото се хвана за заключението, че проектът ѝ не е чак толкова оригинален.

— Да — рече тя, за да се защити. — Но ние вече лекуваме бебета, които допреди половин година щяха да са в много тежко състояние.

— Знам, знам — запротестира Маршъл. — Аз съм баща. Оценявам тези неща.

— О! — тя не искаше да признае дори пред себе си, че последната забележка я разочарова.

— Женен съм, ако се питаш.

— Сигурна съм, че жена ти съзнава късмета си. А и ти винаги си ѝ подръка със списъка от достойнства, ако това ѝ убегне.

Ние не обсъждаме такива неща — гласът му бе странно глух. — Тя има мултинлена склероза.

— О, Маршъл, съжалявам — омекна Лора.

— Да — въздъхна той — и аз съжалявам. Но за децата е още по-зле. Клеър има дълги периоди на ремисия и тогава е много добре. Но когато тая проклета болест пак я нападне, те си остават без майка. За щастие намерих една старомодна бавачка и я убедихме да дойде. Иначе всички щяхме да откачим.

— А така спокойно можеш да си играеш тенис — каза Лора и се стресна от собствения си сарказъм.

Той стисна устни.

— Ти явно си си живяла спокойно и уютно. Ако искаш да знаеш, тенисът ми действа вместо успокоително. Защото, ако не изразходвам всичко, което ми се натрупва, сигурно трябва да вземам хапчета, за да го потискам. Децата разбират, че имам нужда от това, за да не откача.

Той понижи тон и каза без стеснение:

— И Клеър знае, че се виждам с други жени.

Лора не знаеше какво да мисли. Смяташе се за либерална, но фактът, че Маршъл открито „мами“ жена си, ѝ се стори противен. И все пак откровеността му необяснимо защо я възхищаваше.

Той стана.

— Добре, докторе, почивката свърши. Да се връщаме да спасяваме света от епидемии и екземи.

— Да — отвърна Лора, все още изпълнена с противоречиви чувства. — ДО скоро, Маршъл.

Той спря и тихо отвърна:

— Надявам се да е скоро.

Този следобед тя не успя да се концентрира. Както обикновено обвиняваше се, че е била груба и криво е разбрала безочието му. Дори не се държа като професионалист и не го: попита за работата му. Добро начало, Каstellano, още няколко подобни разговора и ще станеш кротка като агънце.

Барни беше на път да се обади на Фриц Бауман и да го помоли за помощ. И все пак каква ирония! Беше постигнал прекален успех в опитите си да остане професионално резервиран. Ограничи проявите си на внимание до такава степен, че Шари само се досещаше за увлечението му, но не и колко е силно. Така той създаде идеална аналитична среда и ускори деня, в който хубавото птиче, дошло при него със счупено крило, щеше да отлети. Тя бързо възвърна артистичното си самочувствие, избраха я за дубльорка на Одета в „Лебедово езеро“ — очевидна крачка напред, макар и зад кулисите.

Без да иска, Барни си помисли, че балетът на Чайковски е още една история за обречената любов, с трагичен край. Въпреки че, заключи той, накрая влюбените се събират на земята. Не беше ли това изход за него и Шари? Не можеха ли да напуснат заедно Ню Йорк и професиите си, да отидат на някое идилично място и да живеят вечно като два щастливи лебеда?

— Брайс — каза той един ден в кафето, — ако чуеш крясъци от кабинета ми, викай линейка, защото май съм на предела на силите си.

— Пак ли тя?

— Да. Наложил й се да прекъсне лечението си. Трупата гастролира, по западното крайбрежие. Сега отиват в Европа до края на лятото. Брайс, какво да правя?

— Благодарил се, че не съм ти психоаналитик. Не че щях да ти бъда по кесията — но. Ще ти дам едно семенце да го посадиш в главата си и да видим какво ще поникне.

— Да?

— Абе ти да не би да се фиксираш в момичето?

Барни се — засегна.

— Защо мислиш така?

— По-важно е ти какво мислиш.

В този момент и двамата ги повикаха.

— Е — усмихна се колегата му. — Да се връщаме в рудниците.

— В Лудниците ли каза, Брайс?

— Не, но е все тая.

Още като влизаше в кабинета, Шари Леман му се стори някак променена. Беше се обадила от крайбрежието да си запази час на път за Лондон.

— Чувствам се прекрасно, д-р Ливингстън — обяви тя. — Не знам как мога да ви се отблагодаря. Вие ми дадохте, как да кажа, втори живот.

Значи съм й майка, кисело помисли Барни.

— Мисля, че от другата седмица няма да идвам повече — добави усмихнато тя.

— Знаем, тропата заминава за Европа.

Да, но аз оставам.

Чакай, Ливингстън, каза си той, не всичко е загубено. Може би тя оставя мен — лекаря, за да дойде при мен — мъжа.

— Не съм си и помисляла, че може да ми се случи нещо подобно — продължи тя възбудено. — Не ми е в стила. Досега винаги са ме привличали мъже като Лелънд, които ме третираха като парцал. Но сега благодарение на вас опознах себе си по-добре и знам, че не бих направила пак тази грешка.

Барни чакаше. Новината щеше да е или много, добра, или много лоша. И в двата случая щеше да се държи на положение.

— Кенет е различен.

— Кой?

— О, толкова съм развълнувана, че не започнах отначало. Влюбена съм. Като че ли е за първи път. Вече знам, че онова с Лелънд не беше любов. По случайност той е лекар — професор по неврология в Санта Барбара. — Кенет Елавър, чували ли сте за него?

— Тъхъ — каза Барни.

— Знам, че ме мислите за припряна. Но, докторе, Кен и аз бяхме всеки ден заедно през последните шест седмици. Според разписанията, или както там им викате, на психиатрите, това може и да е малко, но аз наистина мисля, че го познавам. Би ви харесал. В много неща ми напомня за вас.

Барни се запита: „Защо се хвърля на маргарина, когато може да яде истинско масло? А аз се топя, ли топя.“

За момент се умълчаха.

— Докторе? — попита Шари. — Бихте ли ми отговорили само на един конкретен въпрос? Моля ви! Кажете ми дали постъпвам правилно.

Добре, че съм обучен, помисли Барни, та мога да прочета от учебника прощалната реч.

— Ако наистина сме постигнали нещо — каза той, — трябва да можете сама да решите кое е правилното за вас, като се допитате до себе си. В края на краищата целта ни беше да станете самостоятелна, а не зависима от мен. Ако сте сигурна...

— Да, да — бързо отвърна тя. — Но се радвам, че не сте раздвоен... — спря и каза извинително. — Не исках да кажа раздвоен, имах предвид да се съмнявате в моята преценка.

Все още им оставаха няколко минути. Барни се изправи и каза:

— Винаги съм ви смятал за зрял човек, който е имал нужда само от малко, да я наречем психологическа, помощ след лош удар.

Подаде ѝ ръка.

— Успех, мис Леман.

— Докторе, против правилата ли е да ви целуна?

Преди да отговори, беше вече късно. Тя го млясна по бузата. И излетя от живота му.

Любовните истории на Барни и Лора като че ли седяха на двата края на люлка — когато тя беше горе, той беше долу и — обратното. „Кофти“ едва ли е най-точната дума за настроението му тази вечер. „Потънали гемии“ е по-вярно или може би — „погребално“.

— Кастелано, май нямам сили да продължавам — каза той мелодраматично. — За какво ми е да живея без Шари?

— Заради книгата ти, например — предложи тя. — Дори можеш да включиш тази сърцераздирателна история.

— Така ли? Как?

— Ами ако пишеш за риска от увлечението по пациенти.

— Не, благодаря, ще оставя това на сърдечната ти приятелка Грети. Как е тя, между другото?

— Процъфтява в Хюстън според последните новини. Дори е асистирала при трансплантация.

Барни веднага съжали, че попита, защото споменаването на Хюстън му напомни къде не е Бенет. Една нищо и никаква Грети, да подскача весело нагоре по професионалната стълбичка, докато най-добрият му приятел се мъчи сред вятъра и дъжда на Кеймбридж. А доколкото разбираше, общественият живот на Бенет не беше на висота. („Пречиствам се, Барни — беше му казал той. — Използвам яд вместо амфетамини, за да не заспя. Всъщност вземам допълнителни часове, за да завърша за две вместо за три години. Мразя правото, защото те учи как да убедиш хората в твоята версия, която може и да не е вярната. В медицината поне живият си е жив, а умрелият умрял. Тук биха свикали бутафорен процес, за да реши съдът.“)

— Там ли си, Барни? — попита Лора. Гласът ѝ го откъсна от мислите му.

— Извинявай, Кастелано, мислех за един пациент.

Той смени темата.

— Не може ли да говорим за нещо весело?

— Ами, първо, обещавам ти, че до един месец ще си забравил възлюбената си пациентка и ще си луд по някоя нова мадона.

— Това е интересно. Наистина ли мислиш, че си падам по „недостижими“ мадами?

— Честно ли да ти отговоря, Барни? Или да ти го спестя?

— Мога да го понеса. Ти мислиш, че аз, без да искам, хлътвам по жени, които не са за мен.

— Откакто те напусна Емили, доста пъти те зарязваха. Мисля, че те е страх да не се опариш пак.

— Виж какво, Лора. Това не ми харесва. Май започваш да ми гледаш душата на рентген. Това си е моя работа.

— Не се притеснявай, Барни, и аз имам достатъчно причини да ме критикуваш. Например Маршъл Джафи.

— Кой, по дяволите, е той?

Тя му разказа. На Барни цялата работа му се струваше бита карта.

— Не знам ти какво оправдание имаш, но той не е свободен. Не си ли поумняла достатъчно, че да оставиш женените мъже на мира?

— Барни, знаеш ли, че във Вашингтон съотношението между свободните мъже и жени е пет крави на един бик?

— А ти знаеш ли, че си десет пъти по-добра от обикновената „крава“? Ако се вземеш в ръце, можеш да си направиш цяло стадо.

— Но, Барни, аз го харесвам. Какво да направя? Не исках, но наистина...

— ... ми е жал за него?

Тя не отговори. Защото трябваше да признае, че и това е вярно.

— Виж, Кастелано, и на мен ми е жал за него. Обаче аз се тревожа за теб и не виждам какво ще спечелиш, ако се вържеш.

— Барни, вече прехвърлих двайсет и една. Няма нужда да се грижиш за мен.

— А кой, ако не аз?

— Той е много привлекателен — вметна тя ни в клин, ни в ръкав.

— Знам, знам, видях го на коктейла.

— В тази навалица?

— Не е трудно да забележиш единствения човек по гащета. Не ти ли се струва малко нахално?

— Е, все пак — рече тя полушеговито. — Той има хубави крака.

— Аз също, но не ходя у Фриц Бауман по шорти.

— Освен това е един от най-умните мъже, които познавам...

— Както самият той често ти казва.

— Да, доста е влюбен в себе си, но пък аз компенсирам.

— Искаш да кажеш, че сте като мистър и мисис Джак Спрат — той е прекалено самоуверен, а ти прекалено неуверена?

— Нещо такова.

— Не забравяй, че те поне са женени. Извинявай, Лора, но тая работа не ми харесва.

— Но на мен пък ми харесва да съм с него, Барни. Той е мил по особен начин. Все пак по-добре от нищо.

— Добре тогава. Нека пак ти разбият сърцето! Опитваш се да се качиш по ескалатор, който върви надолу. Или ако използвам спортния термин: виждам резултата като нула на нула. Затова между геймовете се опитай да помислиш докъде ще си я докарала след, да речем, пет години.

Мълчание. Дали беше спечелил точка?

— Знаеш ли — каза Лора учудено, — никога не съм си правила илюзиите, че ще продължи и наполовина толкова дълго.

Но тя знаеше какво има предвид той. Женският биологичен часовник отмерваше края на нейната плодовитост. Скоро щеше да е безсмислено да се притеснява, че може да забременее.

Я стига си се самосъжалявала, Кастелано, кой знае какво ще стане след пет седмици, да не говорим за пет години.

Лора постигна нещо като вътрешно равновесие. Тя и Маршъл имаха стабилна, макар и непълноценна връзка. Вечеряха в нейния апартамент един-два пъти седмично (той я учеше да готви), преди това понякога играеха тенис (и на това я учеше). Водеше я на театър или мач, когато програмите им съвпадаха. И тя беше доволна. Или поне не се надяваше на повече.

Маршъл имаше амбицията да е най-добър във всичко! Когато решеше, че ще е номер едно, нищо не можеше да го спре. Но той не се занимаваше с наука само заради наградите. За него беше важно да види резултати от идеите си. Искаше да направи открития в биоинженерството, за които да го благославят цели поколения.

След осеммесечна работа с Роудс усети, че им остава още малко.
— Тази ще е, Лора. Годината, в която ще надвием рака.

Докторите Роудс и Джафи и екипът им в института приключваха петгодишно сътрудничество с професор Тойво Карвонен в Хелзинки и неговия екип в болницата на университета в Мейлахти. Те правеха последни проверки на съвместно разработения метод за предизвикване на клетъчна диференциация и недостиг на онкогени.

Можеш ли да си представиш, Лора. Вижда се края на петгодишната работа. Още минута да издържим до края на полувремето и бием.

Стаята просто сияеше, озарена от ентузиазма му.

— Ще ги спипаме тия злокачествени тумори. Не е ли фантастично!

— Нямам думи, Марш. Мисля си само за пациентите, които съм загубила. След колко време ще започне да се прилага?

— Три години, а може и две, ако имаме късмет. Боже, иска ми се да извикам, така че целият свят да чуе!

Маршъл живееше чрез проекта си.

— Можем да произведеме синтетично вещество на безвредни за клетката нива. Не е ли страхотно!

Лора изпитваше допълнителна радост и задето той ѝ говори като на равен по знания. Може би използваше жаргон, за да се изфука, но тя поне го разбираше.

Лора прие неопределеното си положение на полусъпруга. Маршъл без стеснение я придружаваше из института. И все пак тя се замисляше как ли любовникът ѝ и Роудс прекарваха вечерите в Хелзинки, където, както всеки знае, нощите са много, много дълги. Но в края на краищата той ѝ беше казал да не очаква повече от това, което е в момента. Призна ѝ, че е готов за деня, когато тя ще му каже, че си е намерила нормален съпруг. Тогава ще се оттегли с достойнство. Това още повече я привързваше към него, защото ѝ даваше още един повод да му се възхищава — щедростта му.

Веднъж я покани да го придружи в едно от пътуванията до Финландия. („Толкова е чисто там — хиляда и осемстотин езера и нито едно замърсено.“) Той предположи, че, докато двете големи момчета обработват данните, те ще си откраднат един-два дни за ски.

— Не мога да карам.

— Ще те науча, Лора. Аз съм най-добрият инструктор, който можеш да си представиш.

— Да. И първият ми мъж казваше така.

Разговорът се измести към друга тема. Макар че Лора се опита да скрие смущението си, когато спомена за първия си съпруг, тя знаеше, че непредпазливо показва нещо, което Маршъл със сигурност е забелязал. Но той никога не го спомена.

Късно една вечер Маршъл я събуди по телефона. Беше обзет от паника.

— Лора, трябва ми помощ!

— Какво има?

— Скот, осемгодишният, вдигна такава температура, че живакът ще изскочи. Можеш ли веднага да дойдеш?

Тя беше достатъчно разсънена, за да усети шока.

— Марш, разбираш ли за какво ме молиш?

— Лора, сега не е моментът да играем по правилата. Въпросът е на живот и смърт. Детето има нужда от специалист.

— Тогава го заведи в болницата — извика тя обърквана и ядосана.

— Лора, ти ще дойдеш по-бързо, отколкото аз ще го заведа там, а и покрай всички бюрократични тъпотии той може и да умре.

Маршъл млъкна, но и в мълчанието му се усещаше молба.

— Добре — въздъхна Лора. — Идвам.

— Слава Богу. Бързай, моля те! Знаеш ли пътя?

— Знам много добре къде живееш, Марш — отвърна тихо тя.

Колата изтрещя, когато я подкара към шосе 15. Макар че увеличаваше скоростта, Лора се опита да сложи спирачки на чувствата си. Слушай, ти си педиатър и това дете е болно! Какви са чувствата ти към родителите му, няма значение. Това е спешен случай! Продължи да си го повтаря като на хипнотичен сеанс, за да издържи. За да не се задуши.

Домът на Джафи беше в Силвър Спринг точно до околостростното шосе, но последните осемстотин метра се караше по неасфалтиран и тъмен път. Въпреки това Лора не намали скоростта.

Спря рязко пред бялата двуетажна къща с малка полянка отпред и пощенска кутия с надпис „ДЖАФИ“. Това беше единственото жилище, което светеше. Излезе от колата и посегна за чантата си. Силуетът на Маршъл се очертаваше на входа.

— Господи, благодаря ти, че дойде толкова бързо! Никога няма да го забравя, Лора, наистина...

Тя кимна мълчаливо и влезе.

На горната площадка я зяпаше ококорено пет-шестгодишно момче по пижама с картинки.

— Ей, тате! — извика то разтревожено. — Ти каза, че си извикал доктор. Тя коя е?

— Тя е доктор, Дони — успокои го Маршъл. — Сега бягай в леглото и я остави да прегледа Скот.

Лора бързо се изкачи по стълбите, опитвайки се да изглежда невидима, и се втурна през отворената врата на спалнята. Маршъл вече беше завил детето с мокри кърпи. Тя приближи до леглото и тихичко каза на трескавото момче:

— Аз съм доктор Кастелано, Скот. Знам, че ти е много топло. А боли ли те някъде?

Детето бавно завъртя глава. Погледът му блуждаеше.

— Кога за последен път му мери температурата?

— Преди около пет минути. Беше около четиридесет и един градуса.

Лора докосна горещото чело на момчето:

— Така изглежда. Иди в кухнята, и донеси много лед. Имате ли някакъв спирт за разтривки?

— В банята на Клеър. Ще го донеса.

Маршъл излезе бързо. Загорялото му лице сега беше бледо.

Лора се обърна и погледна пациента си. Приличаше много на баща си. Пипна лимфните му възли — бяха силно подути, после го преслуша. Не чу нищо друго, освен учестено сърцебиене, значи проблемът не беше в дробовете. На неговата възраст температурата можеше да означава ендокардит — възпаление на сърдечната мембрана, но това беше само предположение. Най-важното сега беше да свали температурата.

— Извинете, докторе — чу се женски глас от вратата.

Лора се извърна и видя пълна жена на неопределена възраст в кариран халат. Тя носеше запушено шише.

— Доктор Джафи каза, че ви трябва спирт.

Лора кимна и се приближи, за да го вземе. Преди да успее да благодари, жената заговори:

— Аз съм мисис Хендерсън. Мога ли да ви помогна? Моля ви, докторе, всички се чувстваме толкова безпомощни!

— Ще ни трябва много кърпи за лице.

— Да, веднага.

Жената изчезна. Миг след това влезе Маршъл с кофа лед. Малкият Дони го следваше с купичка, в която имаше едно-две парчета.

— Стига ли? — пое си дъх Маршъл.

— Ще трябва да стигне. Сега бързо напълни ваната със студена вода.

— Какво? Това няма ли да предизвика шок? Сърдечна криза или...

— Маршъл! — сопна се Лора. — Или ми вярваш, или не. Ако искаш сам да си лекуваш семейството, моля. Но не смей да ме апострофираш!

Отрезвен, Маршъл се втурна към банята, за да напълни ваната. После помогна на Лора да съблече Скот и да го пренесе.

— Ей! — изписка Дон. — Какво правите с брат ми? Той ще замръзне там.

— Млъкни, Дон! — викна баща му. — Ще правим това, което казва лекарката.

Лора се обърна към изплашеното момче и меко му рече:

— Много ще ни помогнеш, Дон, ако донесеш малко лед.

Но мисис Хендерсън вече беше там с кофата.

— Благодаря. Д-р Джафи и аз ще сложим Скот във водата, а вие с Дон пускайте парчетата лед около него — тя пак се обърна към малкия и се усмихна: — Но не по главата на брат ти.

Страхът на Дони веднага премина в хилене. Да пуска лед във ваната на брат си, изглеждаше забавно. Скот тихо изскимтя, когато го слагаха в ледената вода. Докато лежеше вътре, Лора го огледа за някакви външни симптоми.

— Колко дълго, Лора? — разтревожено измънка Маршъл.

Лора каза на мисис Хендерсън:

— Извинете, но съм оставила термометъра в спалнята. Бихте ли...

Жената го донесе за миг. Лора премери температурата на Скот. Най-после каза на Маршъл да го извади, изсушиха го и го занесоха в леглото.

— Но, Лора, нали видя, че още има температура?

— Трийсет и девет е достатъчно ниска. Престани да ми даваш акъл!

В стаята мисис Хендерсън и Дон изпълняваха задачата на Лора — леко мокреха Скот със спирт, за да свалят температурата. Лора и Маршъл стояха на входа.

— Какво е според теб?

— Ще му взема кръв и ще я изследвам сутринта. Това е най-доброто решение — погледна го и заключи: — Не ми изглеждаш много успокоен.

— Притеснявам се, Лора. Ами ако е ревматична треска?

— Не мисля.

— Сигурна ли си?

— Може ли някой да е напълно сигурен? — попита го тя раздразнено. — Маршъл, толкова ли отдавна не си бил в болница, за да си забравил, че не сме всемогъщи?

Той наведе глава и се почеса по врата.

— Извинявай, Лора, но ако беше твоето дете... — той не довърши изречението.

— Знам — тихо каза тя. — Всъщност лекарите са най-истеричните родители. И ти не си изключение.

— Извинявай, извинявай! Шашнах се. Не искам да те насилвам, но все пак какво мислиш, че е?

— На неговата възраст би могло да е възпаление на тъканите или детски РА.

— Какво, ревматичен артрит ли?

— А, значи помниш това-онова от училище. Ако се окаже артрит, не е опасно за дете на неговите години.

— Други предположения? — нервно попита Маршъл.

— Я слушай! — ядоса се Лора. — По това време не мога да определям диагнози. Най-вероятно не е нещо сериозно от рода на

бактеремия. Просто ми повярвай, че е добре. Междувременно му давай от детския тилебол през четири часа.

— Аспирин може ли? — намръщи се той.

— Не, Маршъл. Той има връзка със синдрома на Рейес при децата. Тилебол, а ако искаш детето ти да взема долнопробни хапчета, повикай си друг лекар. Коего ми напомня — ти нямаш ли си педиатър?

— Да, почти. Но бих му се доверил само ако трябва да ми отрови бръшляна.

— Обади ми се утре в кабинета, ще ти дам имената на някои добри педиатри — обърна се към другите: — Спокойно, Скот, ще се справиш. Мисис Хендерсън, Дони, благодаря ви за помощта! Сега е време всички да си лягаме.

Спасението беше близко. Но тъкмо прекосяваше коридора, една врата се отвори и много бледа, слаба жена в розова копринена роба се подпря несигурно на стената и попита едва чуто:

— Ще се оправи ли, докторе? Ще оздравее ли детето ми?

— Ще оздравее. Не се тревожете, мисис Джафи.

Тя се обърна и тръгна по стълбите, но слабият глас я повика:

— Докторе! Много мило беше, че дойдохте в този час. Маршъл и аз сме ви много благодарни.

Лора кимна и продължи, без да продума. Влезе в колата, сложи ръце на кормилото и отпусна глава върху тях.

— Боже мили! За каква се мисля?

Още чуваше тежките, раняващи думи: „Ако беше твое дете.“ Мислите се блъскаха в главата ѝ, докато караше по пътя. Но въпреки че част от нея го искаше, не се хвърли със сто и петдесет километра в час от някой мост.

45.

Барни се опита да я убеди.

— Кастелано, хиляди пъти съм ти казвал, че си се заплела в нещо неразрешимо. Къде ти е самочувствието? Не мислиш ли, че заслужаваш пълноценна връзка?

— Той казва, че ме обича, Барни — опита се да протестира тя.

— Сигурен съм, че те обича. По негов си начин. Вероятно те възприема като романтичния вариант на бърза закуска. Проблемът е, че ТИ не се обичаш. Защо не поговориш с някой психоаналитик.

— Като Андрю Химерман ли? — пошегува се тя. — Тъкмо хем ще се анализирам, хем ще го ударя на живот.

— Глупости! — възрази той. — Грети ти е създала грешна представа за него.

— Сега разбирам, че си се присъединил към върхушката и се застъпваш за един от вашите — върна му го тя.

Барни умираше от желание да ѝ каже за срещата си с Химерман и истинската версия на „прелъстяването“ на Грети. Но не можеше. Това беше професионална тайна. Затова приключи спора:

— Ще ти намеря някой от добрите, Лора.

— Хубаво. Обаче искам да е рус. За да ми влезе в положението.

Затвори телефона, доволна, че спечели битката. А всъщност битка ли беше? Нима най-добрият ѝ приятел не се грижеше за интересите ѝ? Потисна желанието да му звънне пак. Вместо това се обади на Маршъл, който още работеше в лабораторията си. Той се зарадва да я чуе.

— Наистина се чувствах зле — призна ѝ той. — Ще ти звънна след половин час.

Ето, помисли си Лора, той има нужда от мен. Желаете ме, следователно ме обича. Не е ли това най-важното?

Маршъл бе имал ужасен ден. Първо, секретарката на отдела се обади, че е болна — пак някоя от нейните психосоматични болести

(„Мисля, че чете наръчника на Марк през свободното си време“ — присмя ѝ се веднъж Лора) и, второ, извикаха го в училището на Дони, защото пак се бил държал „като палячо“. И за да се съсипе окончателно настроението му, като се върна в лабораторията, не откри в следобедната поща коректурите на статията на Роудс-Карвонен, която щеше да съобщи откритието им на научните среди.

И така, неспособен да се концентрира, той отиде до тенисклуба и направи партньора си на пух и прах. Когато се прибра вкъщи за вечеря, все още не можеше да потисне раздразнението си. Затова Дони с право се оплака:

— Тате, хич не е хубаво, като си ядосан през цялото време. Не може ли да ядем само с мисис Хендерсън?

Много добре! Днес му вървеше на всички фронтове. Клеър спеше, когато се качи да я види, и нямаше изгледи да се събуди до сутринта. Чувствайки се безполезен вкъщи, Маршъл се върна в лабораторията. Там нямаше никой и това още повече го обезсърчи.

Малко след десет иззвъня телефонът. Беше Лора.

— Слушай — предложи ѝ той. — Хайде да се чакаме на паркинга и да отидем някъде с колата.

Тя прие с готовност.

Маршъл отиде в банята, изми си лицето, погледна косата си в огледалото и се запъти към стълбите. Стигна до площадката и видя, че в кабинета на директора свети. Реши да каже лека нощ на Роудс. А можеше и да спечели някоя точка от това, че работи до късно. Почука по дървената рамка на остъклената врата. Отговор не последва. Той почука пак, натисна дръжката и вратата се отвори. Влезе колебливо и тихо се обади:

— Пол, тук ли си? Аз съм, Маршъл. Има ли някой?

Погледна във вътрешния кабинет. Лампите светеха, върху бюрото имаше разпилени документи. Роудс сигурно бе отишъл да глътне въздух. Ще го почака малко.

Не можа да устои на изкушението да седне на директорския стол, който след една година се надяваше да стане негов. Освен това, дори и Пол да го видеше с крака, вдигнати върху бюрото, Маршъл знаеше, че шефът има чувство за хумор. Всъщност взаимоотношенията им бяха като между баща и син. Седна на трона и се облегна: „Здравейте, поданици, аз съм вашият нов директор. Крал Джеф започва

трийсетгодишното си управление. Който иска, може да целуне пръстена от завършването на Станфорд.“ Наслаждаваше се на фантазиите си. А какво ли ще стане после, попита се той. Може би ще се обадят от Белия дом или ООН? Или ще получи покана да говори пред Конгреса? Роудс беше получавал много такива. „Чудя се какво ли работи тази вечер?“ Изкушението надделя и той си позволи да хвърли един поглед. И добре, че го направи. Защото върху бюрото лежах коректурите — същите, които Маршъл трябваше да получи. Взе един лист и потърси някой абзац, писан от него. Боже, името ми го има някъде в тази решаваща статия! Въодушевено разрови листата, за да открие заглавната страница. Трябваша му няколко минути, докато я намери, обърната с лицевата страна надолу. Някъде след Роудс и Карвонен (или Карвонен и Роудс — знаеше, че бяха спорили за това) ще го има и неговото име като знак за скромното му участие.

Той се облегна на стола и си пое въздух. Статията бе предвидена за първа страница. Простото ѝ заглавие противоречеше на огромната ѝ важност: „Използване на биоинженерството за унищожаване на онкогени. Нов подход“. И ето го, притиснато между Ашър Айзък и Джеймс П. Лоуъл, Маршъл Джафи, доктор по медицина, доктор по философия. Той се взря в буквите, вкусвайки опияняващото задоволство от себе си.

Тогавя забеляза нещо. Липсваше името на Сирий Такало. А къде е Яако Фредриксен, с когото бе прекарал много дълги фински ноци. По дяволите, Яако се занимаваше с проекта много преди него. Носеше се слух, че той е бъдещият приемник на Карвонен — чест, която напълно заслужаваше, тъй като шефът му никога нямаше да успее да определи структурата без насоките на Яако. Всъщност, ако се съдеше по коректурите, Финландия не съществуваше — поне в научната медицина. Защото липсваше дори името на Тойво Карвонен — бащата на целия проект.

Отначало Маршъл просто не можа да повярва, че Роудс, този уважаван човек, е способен на такава отвратителна измама. Но друго обяснение нямаше. Кучият му син се мъчеше да обере сам лаврите.

Изведнъж чу стъпки. Пол се връщаше. Размърдай си задника, Маршъл, каза си той. Остави коректурите и обърни заглавната страница. Изчезвай колкото се може по-далеч от бюрото! Рефлексите на тенисист му помогнаха. Докато Роудс отвори вратата, Маршъл вече

стоеше до стената и се любуваше на снимките на шефа си с разни знаменитости.

— Охо, Марш — весело каза директорът. — Какво те води насам толкова късно?

— Имах кофти ден, Пол — пресипнало отвърна той.

— Искаш да поговорим ли?

— Не, благодаря! Много мило да...

— Нищо, нищо, нямам спешна работа. Състоянието на Клеър ли се влоши? — съчувствено попита Роудс.

— Не, не. В момента е доста добре. Не знам дали си забелязал, но ме нямаше цял следобед.

— Хайде, Маршъл! Тук не водим отчет за времето. Нещо с момчетата ли?

Маршъл кимна.

— Директорът казва, че Дони не се държи добре. Мисли, че е реакция на, е... положението вкъщи — Гласът му заглъхна. — Извинявай, Пол, Лора ме чака на паркинга. Ще се видим утре.

— Добре — усмихна се директорът. — Иди да си починеш.

— И ти. Не се преуморявай.

Лора беше включила отоплението в колата с пълна сила.

— Давах ти още две минути. Защо, по дяволите, се забави толкова?

— Лора — каза той със странна нотка в гласа. — Трябва да говоря с някой.

— Имаш ли конкретен човек предвид?

— Ей, сериозно е! Имам нужда от съвета ти.

— Тогава съветът ми е да отидем вкъщи и да си отворим една бутилка.

Той сви рамене и неадекватно поклати глава.

— Имаш ли нещо против да оставя колата тук и да се кача при теб?

— Не, разбира се! Качвай се и разказвай!

Лора беше толкова изумена, че едва се концентрираше върху пътя.

— Господи! — възкликна тя. — Май всички лекари са дълбоко в себе си егоцентрици.

— Аз знам, че съм — каза Маршъл. — Но не съм клептоман. Разработките на Тойво бяха основните в проекта. Той практически бе разшифровал онкогена и двамата заедно работиха върху антителиата. Пол съсипва не само кариерата, но и живота му.

— Съгласна съм. Въпросът е какво можеш да направиш ти?

Пътуваха мълчаливо, докато Маршъл не разплете една нишка от мрежата на мислите си.

— Знаеш, че, ако изпортя Роудс, ще трябва да се простя с института.

— Знам.

— И то не само във Вашингтон. Той е в състояние да ме съкрати от всички университети в страната. Всяко лято чете лекции дори в Австралия. Което означава, че и там ще съм персона нон грата.

Лора проговори чак когато приближиха жилището ѝ:

— Ще те излъжа, ако не ти кажа, че ще си сложиш главата в торбата. Но това, което прави Роудс, засяга не само институтите, но и всеки учен в страната. Трябва някак да го спреш.

— С цената на професионално самоубийство. И загубването на шанса си за Стокхолм след време. Лора, имам две деца и болна жена. Безработицата няма да плаща на мисис Хендерсън.

Тя го погледна и попита:

— Какво всъщност очакваш да ти кажа?

— Лора, уважавам мнението ти повече от на когото и да било друг. Какво щеше да направиш на мое място?

— Мисля, че щях да го разоблича, Марш — тихо отвърна тя.

Докато се качваха по стъпалата към апартамента ѝ, той я попита:

— Никога ли не си правила компромис, за да си спасиш кожата?

— Не, не мисля.

— Ами мъртвото бебе в Торонто?

— Вдигнах скандал на шефовете в службата — гордо отвърна тя.

— Но не каза на майката, нали?

Лора спря пред вратата. Той имаше право. Тя беше казала на капитана, но не бе разклатила кораба. Никой не осъди болницата за тази грешка и те я прикриха.

— Прав си — призна тя. — Освен това имаш и семейство. Защо просто не се обадиш на Тойво и не го оставиш сам да реши? В края на краищата това е негов проблем.

Маршъл погледна часовника си.

— Почти полунощ е. В Хелзинки е около седем сутринта. След час ще е в лабораторията си.

Седнаха в кухнята, без да говорят, и с растящо нетърпение следяха как стрелките на часовника се приближават към един часа. Най-после стана време. Лора погледна Маршъл. Той се изправи, пое дълбоко въздух, за да се успокои... и набра четиринайсетте цифри.

— Ало, обажда се Маршъл Джафи от Вашингтон. Аз...

— Не ми казвайте — прекъсна го финландецът. — Мога да се досетя. И аз съм ядосан.

— За какво става дума? — обърка се Маршъл.

— Обаждате се за коректурите, нали?

— Ъ-ъ, да.

— Значи и вие не сте ги получили? Мислех да се обадя на оня надут издател в Харвард и такава конско да му дръпна!

— На ваше място не бих го направил — нервно го предупреди Маршъл. — Вече се свързах с човека и днес очаквам един екземпляр.

— Защо се е забавил? Не е ли достатъчно важно? За Бога, само да се бях обадил в Лондон, и в „Скалпел“ щяха да я отпечатат дори само срещу честната ми дума.

— Знам, Тойво, знам. Но има един малък проблем...

— За какво говорите?

— Ами всъщност хвърлих поглед на коректурите, поне на първата страница.

— Да?

Маршъл погледна Лора, сякаш казваше: „Мога ли да се справя наистина?“ После се стегна и изстреля в слушалката:

— Няма имена на финландци, Тойво.

— Какво! Това шега ли е?

— Бих искал да е, но преди няколко часа видях единственото копие. Не се споменава участието на никой от вашия институт, включително и вашето.

Друга пауза. Този път, защото прочутият учен от Мейлахти не намери думи. Професор Тойво Карвонен беше учен и като такъв

правеше изводи само от обосновани факти. А това, което току-що чу, изглеждаше неоснователно, дори невероятно.

— Маршъл, познавам Пол от повече от двайсет години. Той е чудесен човек. Защо, за Бога, ще прави тази глупост?

— Господи, Тойво, и аз не мога да го проумея! Мислите ли, че щях да се обадя, ако не бях видял доказателствата със собствените си очи?

Реакцията на Карвонен изненада Маршъл.

— Мили Боже! — прошепна той като родител, който е открил, че детето му е било непослушно. Маршъл очакваше водопад от епитети на различни езици. Но такъв не последва. Единствено искрената благодарност на финландеца: — Маршъл, постъпката ви е много смела! Знам какъв риск поемате. Мога ли да направя нещо за вас?

— Ами — сериозно отвърна той. — Сигурно ще ви моля за работа. Съжалявам, че трябваше да ви кажа такова нещо! Какво ще правите?

Карвонен се замисли.

— Вижте, трябва ми време. Там сигурно е много късно. Поспете, а аз ще ви се обадя сутринта.

— Не в института, Тойво. Мисля, че е малко опасно.

— Така е. Мога ли да звъня у вас?

Маршъл погледна Лора.

— Всъщност аз съм у една приятелка. По-добре се обадете тук — после бързо добави — Тя също е лекар, колега от НИЗ.

— Няма нужда да ми обяснявате — с разбиране отговори Карвонен. — Знаем за положението ви. Сега почивайте.

Маршъл затвори и прегърнал Лора, влезе в хола. Седна на канапето, облегна назад глава и промълви:

— Боже, пред теб е един учен, когото скоро ще изритат. Мислиш ли, че приятелят ти Милтън ще ме вземе в деликатесния?

— Нека не избързваме — рече тя и се наведе да му свали обувките.

— Какво, по дяволите, правиш, Лора? Аз съм в паника, на ръба на нервен шок. Надявам се не искаш да...

— Отпусни се, Маршъл, искам само да поспиш. Утре те чака тежък ден.

— Лора — сгуши се той. — Чакат ме тежки дни през следващите трийсет години — протегна се да я целуне и промърмори: — Какво щях да правя без теб!

„Сигурно щеше да преуспееш“ — каза си тя, вече съжалявайки, че го насърчи да бъде герой.

Погледна го. Той спеше.

46.

Когато се събуди, Маршъл вече крачеше из гостната.

— Добре ли си? — попита тя.

— Разбира се! Като изключиш, че съм направо дрогиран, откачил и тотално неадекватен, чувствам се много добре.

— Не се бой, Джафи! — прегърна го тя. — Справедливостта ще победи.

— Наистина ли вярваш в това?

— Вярвам в теб! — тя се опита да скрие собствената си тревога.

Маршъл събра сили да действа.

— Виж сега, ще трябва да намина през къщи и после да се помотая из института, така че всеки да види невинната ми физиономия.

После с неудобство я попита:

— Имаш ли нещо против да почакаш тук, докато Тойво се обади?

— Ами моята невинна физиономия?

— Не се безпокой, Лора. Никой няма и най-малката представа, че знаеш за това. Можеш да кажеш, че си болна или нещо подобно. Ако получиш важни новини от Тойво, ела в кабинета ми и ще се поразходим.

— Маршъл, страх ме е — призна тя.

— Мен също. Вече съжалявам, че се правих на Джордж Вашингтон. В крайна сметка проблемът си е на Карвонен. Ако намеря безопасен телефон, ще ти се обадя.

Той я прегърна нежно и тръгна. После рязко спря и се обърна.

— Ако снощи съм забравил да ти кажа, че те обичам, казвам ти го сега.

Отиде си и остави Лора да крачи напред-назад като разтревожен баща пред родилното. Изведнъж телефонът иззвъня.

— Имам много лоши новини, Лора — Маршъл се обаждаше от улична кабина. — Той обади ли се?

— Не.

— Тогава всичко е свършено. Роудс току-що обяви пресконференция и коктейл за днес следобед. Все пак, ако Тойво се обади, кажи, че сме направили каквото сме могли.

Лора объркана остави слушалката. Тъкмо тръгна към балкона да глътне свеж въздух и телефонът пак иззвъня. Втурна се към него.

— Да? — попита задъхано.

— Ало — обади се далечен глас. — Тук е Карвонен. Правилно ли съм набрал?

— Да, професоре, аз съм колежка на Маршъл.

— Чудесно. Моля ви предайте му, че съм се погрижил за всичко.

— Не разбирам. Маршъл току-що се обади, че Роудс свиква пресконференция за днес следобед.

— Знам, знам — любезно отговори възрастният мъж.

— Пол и аз я обсъдихме надълго по телефона. Аз самият направих пресконференция преди един час.

— Какво!

— Да. И моля предайте на смелия си приятел, че успях да събера доста внушителна пресгрупа и съобщих новината по обед тукашно време. Което, може би знаете, отговаря на пет сутринта във Вашингтон. Според записа на секретаря ми, присъствали са не само представители на телеграфните служби, но и на „Ню Йорк Таймс“ и дори на ТАСС и „Ню Чайна Нюз Сървис“.

— Това е невероятно, все още не вярвам на ушите си! — развълнува се Лора. — Как успяхте да съберете всички тези хора за толкова кратко време?

— Мис... извинете, не знам името ви.

— Лора Кастелано, сър. Всъщност д-р Кастелано.

— Докторе, явно сте нова в света на медицината. Не знаете ли единствената вълшебна дума, която може да примами всеки журналист по света?

— Безплатно пиене — опита се да се пошегува тя.

— Не, мила моя, „рак“. Това е най-големият хит на планетата.

Лора се изненада от неочаквания му цинизъм. Описанието на Маршъл я бе накарало да си представя финландеца като един вид Дядо Коледа в бяла престилка. Сега променяше мнението си. И то бързо.

— Но, сър, знае ли за това, д-р Роудс?

— Разбира се! Постъпих съвсем честно и колегиално. Обадох му се вкъщи. Съжалявам, че го събудих, но мисля, че той беше доволен да научи за намеренията ми. Освен това във Вашингтон почти се бе съмнало, а и какво друго му оставаше, освен да се примири. Все пак предайте на вашия любезен млад приятел най-сърдечна прегръдка от мое име.

В четири часа същия следобед над сто известни господи, подкрепяни от взвод репортери и фотографи, се тълпяха в главната зала на института, за да чуят своя главен шеф — облечен в елегантен раиран костюм „за официални случаи“, който обяви (повторно) на света чудодейните свойства на откритието на Роудс и Карвонен. След това присъстващите пиха за здравето на двамата учени и за техния основен пациент — страдащото човечество.

С повишено самочувствие от отличното шампанско Маршъл скочи на подиума, целуна и поздрави мисис Роудс и сърдечно се ръкува с директора си.

— Велик ден, Пол — разпалено каза той и прибави (без видима ирония, или поне така си мислеше): — За всички ни.

— Благодаря, Маршъл! — усмихна се Роудс и после прошепна: — Можеш ли да наминеш в кабинета ми в шест?

— Естествено — весело отвърна Маршъл и тръгна да търси Лора.

Намери я заобиколена от група репортери, които искаха мнението ѝ за откритието. Олеле, помисли си радостно той, наистина е опасно да се кани Лора на пресконференции за каквото и да било.

Роудс вече го чакаше, облегат на махагоновото бюро. Маршъл влезе и седна на обичайното си място. Директорът мълчеше и го гледаше свирепо, сякаш беше забодена с карфица пеперуда. Най-последно проговори. С две срички.

— Защо?

— Не разбирам, Пол...?

— Стига преструвки, Джафи! Ти си му казал. Единственото копие беше на бюрото ми онази вечер. Случайно да си на заплата при

Тойво?

Маршъл не удостои намека с отговор. Роудс поклати невярващо глава.

— За нищо на света не мога да разбера как един свръхамбициозен кучи син като теб е в състояние да го направи.

— Честно казано, и аз не знам точно — призна си Маршъл. — Да речем, умопомрачение. Нещо като пристъп на почтеност. Работил съм за този проект и знам колко е допринесъл Тойво.

Роудс си придаде съжалително изражение.

— Не мога да повярвам, че умен човек като теб не знае как да играе играта. В института шефовете ми публикуваха и двете ми разработки, без дори да споменат името ми. Така се плаща чиракуването.

— Хайде, Пол! Не можеш да наречеш Карвонен чирак. А и той явно има повече скрупули. Съжалявам, ако, постъпвайки справедливо, съм те разочаровал. Сега мога ли да си ходя?

— Искам само да ти кажа, Джафи — рязко отговори директорът — да не напускаш с мисълта, че си извършил нещо благородно. Статията явно ще излезе с имената на всичките ти приятелчета в Хелзинки — той замълча, за да се наслади на разкритието, което следваше: — Но сигурно ще ти е интересно да знаеш, че вече имам патента.

— Какво!

— Славата е само едната страна, момчето ми. Не можеш просто да се оттеглиш и да лежиш върху лаврите. Много по-удобно е да лежиш върху хонорарите. Телефонът ми се скъса да звъни през последните три часа. Всички важни заводи за лекарства от Швейцария до Япония и обратно вече ми предложиха сделки, от които ще ти се наелектризират къдриците.

Маршъл сви рамене. По дяволите, Карвонен все пак го прецакаха! Толкова струва алтруизмът ми. Погледна Роудс.

— Сега ще ме извините ли, хер директор?

— Да те извиня ли? Драги ми Маршъл, до утре ще те унищожа. Разчисти кабинета си от всички лични вещи.

Помолих капитан Стивънс от охраната да ти помогне да отделиш твоите неща от тези на чичо Сам. Защото след полунощ няма да те пуснат през вратата дори като турист. Лека нощ!

Едва след като тръгна да си ходи, Маршъл осъзна силата на удара. Но имаше и още.

— Джеф, искрено съжалявам за жена ти. Трябваше да помислиш за...

— Спести си труда, Пол. Клеър няма нужда от съжалението ти. Може да не е добре със здравето, но все още има принципи. Затова искам от името на цялото си семейство да ти кажа да вървиш на майната си!

— И от името на д-р Кастелано ли?

Маршъл побесня.

— Лора няма нищо общо с това, Пол! Няма да си го изкарваш на нея...

— Няма ли? По една случайност открих, че е отсъствала по болест сутринта. Тъй като тази вечер изглеждаше по-лъчезарна от всякога, мога спокойно да приема, че е съучастник в предателството. За жалост в момента тя е за института това, което е Сребърната дама за Ролс Ройса, но бъди сигурен, че ще успея!

Лора го чакаше във вече празната зала. Седнаха един до друг и заговориха сред шума от общото чистене. Тя нежно докосна рамото му.

— Знам какво ти е, Марш, и се чувствам виновна, че те насърчих да кажеш на Тойво. Не вярвах, че Роудс ще стигне толкова далеч. Но се заклевам, че пак ще стъпиш на крака.

— Благодаря, мила — тъжно се усмихна той. — Ще ми помогнеш ли да си оправя багажа?

Тя кимна и тръгнаха към кабинета му.

Капитан Клайд Стивънс седеше, кротко пушеше и гледеше как двамата претърсваха кабинета на Маршъл за всичко, което няма да се оставя на Цезар. Маршъл току размахваше някоя бележка под носа му:

— Това е бележка за парите, които съм спечелил от тенис игрите ми срещу старшите и младшите сътрудници. Спада ли към секретната информация?

Капитанът, искрено натъжен, че младият учен си отива, се обърка и ядоса, че го бяха натоварили с тази неприятна задача.

— Ама, доктор Джафи — оплака се той. — Не се дръжте така с мен. Ако щете, пребарайте всичката тоалетна хартия от банята.

— Това не е лоша идея — каза Лора, опитвайки се да намали напрежението с малко хумор.

— О, не! — цинично додаде Маршъл. — Ще лишим добрия д-р Роудс от материала, който използва за статиите си.

Капитан Стивънс се помъчи да потисне усмивката си. Маршъл си взе ролодекса и си помисли да помоли служителя от охраната да махне всички телефонни номера, които според него трябва да са в списъка. Но му хрумна друга идея.

— Ей, Лора, това е последният ми шанс да се обадя за сметка на държавата. Бих могъл да подготвя Карвонен за шока.

— Добра идея.

Той обясни на Стивънс:

— Капитане, честна дума! Ще телефонирам по работа.

Офицерът махна с ръка, че разрешава.

В Хелзинки беше още рано сутринта и затова на Маршъл му се наложи да събуди Карвонен.

— Уверявам ви, че бях напълно буден — учтиво запротестира финландецът. — Правя някои изчисления в кабинета си. Предполагам, обаждате се да ми кажете, че сте уволнен. Надявам се, знаете, че сте повече от добре дошъл в моя институт.

Маршъл потръпна.

— Боя се, че имам доста лоши новини. Роудс е регистрирал патента преди три месеца. Мисля, че го подценихме.

Карвонен се изсмя.

— Тойво, добре ли сте?

— Добре съм, момчето ми, добре съм — сърдечно отговори той. — Аз регистрирах патента преди шест месеца. Необходимо е малко време, защото Роудс още не знае, че е победен.

Маршъл онемя. После бавно започна да кипва.

— Тойво — издума той, мъчейки се да обуздае гнева си. — Да не искате да кажете, че вече бяхте изиграли Роудс, когато аз рискувах главата си, за да ви предупредя, че той иска да ви изиграе?

— Да, мили приятелю Маршъл. Но това не ме прави по-малко благодарен за жертвата ви. Сега поне знаете как се върти светът. Кучетата ядат кучета. И учените убиват учени. Обаждайте се, обаждайте се!

Изживяването беше съвсем ново за Лора. Въпреки че моментът бе тъжен, тя изпитваше странно чувство на пълнота, защото споделяше нещастieto на Маршъл. Цяла нощ се държаха в прегръдките си. На сутринта се събудиха рано, пиха кафе и се разделиха — тя към лабораторията, той към къщи.

След като дружелюбният пазач ѝ махна да влезе, Лора паркира и тръгна през двора. Погледна към прозореца на Маршъл. Дори отдалеч изглеждаше пуст. Прекара един час в изолационната за новородени. За щастие имаше само три болни дечица с тегло под триста и петдесет грама, но които се поддържаха от седемтонна апаратура. Понякога се чудеше дали бебетата не се чувстват смазани от апаратите, както се чувстваше тя.

В лабораторията не можа да мисли за друго, освен за Маршъл. Телефонът иззвъня. Беше личната секретарка на Роудс. Ще бъде ли удобно на д-р Кастелано да намине, да кажем, в четири следобед?

Странно защо, но не се разтревожи. Увери се, че сигурно е някакъв административен проблем, свързан с подновяването на стипендията ѝ. Подрани с три минути и секретарката я пусна да влезе.

— Добър ден, д-р Кастелано — каза той бащински. — Заповядайте, седнете.

Тя не пропусна да забележи, че не я нарече Лора.

— Предполагам, знаете защо ви повиках, д-р Кастелано.

— Сигурно във връзка със стипендията ми.

— Донякъде.

Роудс потърка чело като демонстрация на загриженост.

— Не знам как да ви кажа, д-р Кастелано. Аз смятам, ние всички смятаме, че вие заемате специално място в нашето съзвездие.

— Не го увъртайте — отвърна тя възможно най-спокойно. — Кажете само какво съм сгрешила.

— Сгрешила? Не бих го нарекъл точно така. Просто... не можем да подновим договора ви за още три години.

— Не го взимайте навътре. Просто имаме прекалено много квалифицирани кандидати.

— Естествено.

— Както знаете, практиката ни е да уведомяваме сътрудниците си през пролетта на последната година, за да могат да си търсят работа

другаде. Сигурен съм, че Дейн Оливър ще има някакво предложение. Можете да разчитате напълно на нашата подкрепа. Освен това имате време до края на юли...

Лора онемя. Жестоко пулсиране в слепоочията ѝ пречеше да мисли. Трябваше ѝ време, дори само половин минута, за да се овладее. Защото бе решена да не се дава без бой.

Междувременно Роудс искаше да забие ножа по-дълбоко.

— Съжалявам, че трябваше да ви го кажа. Всички много ви харесваме. Ще ни липсват на празненствата.

Тя се бе съвзела достатъчно, за да отвърне на удара.

— Пол, нямате право да вземате самостоятелно решение. Сигурна съм, че дори не сте говорили с Дейн или с някой друг. Ще подам оплакване в съвета и се хващам на бас, че ще ви надвият.

Настъпи мълчание, което Лора изтълкува като точка в своя полза. Роудс бавно стана.

— Д-р Кастелано, нека свалим картите си — каза той с тон, свистящ като кама. — И двамата знаем за какво става дума. Защо не обсъдим истинския въпрос?

— Чудесно! Малко откровеност ще ни подейства освежаващо.

Директорът я погледна и се подсмихна.

— Маршъл Джафи ви харесва, нали? Ще си позволя да кажа, дори доста. Прав ли съм?

— Не съм длъжна да ви отговарям.

— Разбира се, че не. Вие го обичате и не бихте искали да рискувате кариерата му, нали?

— Той е един от най-добрите микробиолози в Америка. Няма защо да се тревожа за кариерата му.

— Напротив, има, д-р Кастелано — снизходително каза Роудс. — Не ме е грижа колко е умен този подъл малък хитрец, аз все още стоя по-високо от него в научните среди и мога да му затворя всяка врата, всяка врата в тази страна. Ако искам, мога да се погрижа да не получи работа дори като учител по биология в харлемско училище.

— Той беше щатен преподавател в Станфорд. Когато го поканихте тук, му предложиха двойна заплата, ако остане. Ще са много щастливи ако се върне.

— При нормални обстоятелства, предполагам, щяхте да сте права. Но Макс Уингейт, бившият председател, ми е длъжник, и то

голям. И колкото и да харесва Маршъл, няма да посмее да ми противоречи.

— Мисля, че блъфирате.

— Искате ли да му се обадя веднага? Ще включа микрофона, за да чуете със собствените си уши как срещу любовника ви ще гласува собственият му отбор. Обещавам ви, Лора! — повиши глас той. — Само четири думи и ще бъде изхвърлен завинаги от професионалните среди.

Настъпи мълчание. Най-после тя тихо попита:

— Какво общо има това с мен?

— Всичко — отвърна той с нотка на садистично удоволствие. — Вие държите съдбата на този червей, Джафи, в сладките си малки ръчички. Защото, ако не подадете оставка, Майкъл Джафи ще изгори.

— Не звучи ли малко мелодраматично?

— Не мисля. И двамата знаем, че кариерата е животът му и мога да му го отнема с едно обаждане по телефона. Ясен ли съм?

— Ще си помисля — презрително отвърна Лора.

— Съжалявам, Лора. Искам отговор сега. После, що се отнася до мен, и двамата се пръждосвайте, ако щете — по дяволите, ако щете, в леглото!

Никога не я бяха обиждали толкова грубо. Тя погледна Роудс свирепо и просъска:

— Гадняр, с гадняр!

— Не ме е грижа какво мислите — нагло отвърна той. — Стига молбата за оттегляне на кандидатурата ви да е на бюрото ми след половин час. Това не означава трийсет и две минути.

Лора седеше в лабораторията и отчаяно се опитваше да събере сили и да подпише молбата, която с много мъки напечата. Смееше ли да провери заплахата на Роудс? Телефонът иззвъня.

— Здравей, скъпа.

Беше Маршъл.

— Как е?

Тя се опита да звучи весело.

— Познаваш ме — пошегува се той. — Котките имат по осем живота. Мисля, че ще се върна в Станфорд. Макс Уингейт свиква специално събрание в отдела. Сигурно ме щемпелуват, както казваме. Толкова за родоския колос.

Лора се вцепени. Погледна часовника си — пет без десет.

— Марш, хайде да се видим на вечеря. Трябва да свърша нещо спешно.

— Добре, любов моя. Да се срещнем към шест на паметника на Джеферсън.

— Защо пък точно там?

— Искам да погледна онези велики думи на Томас Джеферсън, издълбани върху големите мраморни плочи. Някак си ме успокояват, когато ми е тежко.

„Аз ще те успокоя по-добре“ — каза си тя и добави гласно:

— Ще съм там, Марш. Само не се шашкай!

Беше говорил сериозно.

Когато Лора пристигна при големия паметник с мраморен купол, видя Маршъл загледан в Джеферсъновото красноречие. Целуна я.

— Разбирам защо се чувстваш вдъхновен тук. Добре ли си?

— Вече е обявено официално — радостно каза той. Взеха ме на работа в Станфорд. Наистина са страхотни!

— О! — каза тя. Пол поне беше спазил уговорката. — Кога отиваш?

— Ами Макс каза, че мога да се нанеса в лабораторията си, когато искам. Но аз мисля да изчакам децата да свършат срока в училище. Не ми се ще още повече да им обърквам живота — и това им стига.

— Надявам се — вметна тя — че ще имаме достатъчно време, за да свикнем с мисълта.

Той я стисна за раменете.

— Не, Лора. Искам да дойдеш с мен в Калифорния.

В първия миг тя се изненада, после се обърка. Възможно ли е да иска да остави семейството си заради нея?

— Сигурен ли си?

— Абсолютно!

Лора бе обзета от такава безумна надежда, че почти се почувства виновна. За по-сигурно попита:

— Като каква?

— Какво искаш да кажеш? Естествено, като щатен преподавател.

— Не разбирам.

— Гарантирам ти го: Станфорд, Бъркли, Сан Франциско, — университетите ще се бият за теб. Повярвай ми, в Калифорния имам влияние!

Малко по малко тя започна да проумява.

Искаш да кажеш, че освен скока на академично ниво между нас всичко ще остане постарому?

— Разбира се! Ще сме като мъж и жена.

— Само че, Клеър ще си е мисис Джафи, а аз ще съм резервната кола.

— Не... — запротестира той.

— Това искаш, нали? Да зарежа всичко, което съм постигнала във Вашингтон, и да ти стана гейша!

— Мислех, че ме обичаш, Лора.

— И аз така мислех, Марш. Но тъй като не си мормон или мюсюлманин, имаш право само на една жена, а аз отказвам да живея с половин съпруг.

— За Бога, Лора, не разбираш ли в какво положение съм! Двете ми деца преживяха достатъчно. Не можеш ли да си представиш какво ще им е, ако се разведе с бодната им майка! Знам, че съм мръсник, но не чак такъв.

Тя не знаеше как да реагира. Ужасно много искаше да бъде „узаконена“, но разбираше и него. И дори против волята си го уважаваше за отказа да съсипе вече разстроеното си семейство.

— Не знам, Маршъл — каза тя, за да печели време. Той я попита за нейните основания.

— Все още ли си толкова заслепена от светлините на Вашингтон, че не ти се иска да се заточиш сред провинциалните лозя на Калифорния?

— Аз правя кариера, по дяволите! — възмути се тя.

— А как, да му се не види, това ще попречи на кариерата ти? Бъркли не е пета глуха! Всъщност, ако си в течение, трябва да знаеш, че повечето от факултетите са на по-високо ниво от прословутия Харвард.

— Не е това! — запротестира тя, за да не признае, че той е отчасти прав. После меко добави: — Виж какво, скоро ще се събудя някоя сутрин и изведнъж ще открия, че съм прехвърлила годините, а

може да искам да имам бебе преди това. Погледни философията на героя си — тя посочи величествения камък, гравирани с прочутото определение на Джеферсън за безспорните човешки права на „живот, свобода и търсене на щастието“. Той изчака и каза, почти шепнейки:

— Лора, искаш прекалено много. Не е честно от твоя страна!

— Честно? Ти ми говориш за честност!

Тя беше толкова вбесена, че едва не му каза за споразумението си с Роудс. Но то вече нямаше значение.

— Лора, мислиш ли, че харесвам картите, които животът ми е раздал? Не мислиш ли, че бих променил нещо, ако можех? И не можеш ли да направиш компромис?

За миг те стояха и се гледаха в очите. Паметникът беше пуст и толкова тих, че дишането им сякаш отекваше в купола.

— Добре — уморено каза тя. — Научно казано, нашата връзка се описва най-точно с втория закон на термодинамиката — всеки момент ще ѝ свърши енергията. Иначе казано, сега виждам защо трябва да останеш при Клеър. Но знам, че аз трябва да стоя далеч от теб. Довиждане, Маршъл.

Тя се обърна и хукна. Той я повика.

— Лора, моля те, сигурна ли си, че...

Скоро вече не можеше да го чуе. Продължаваше да върви надолу по множеството стъпала на мемориала в съгъстващия се здрач. Продължаваше да се спуска. В бездна от тъга, каквато преди не бе изпитвала.

Лора се гордееше със себе си. Чувстваше се объркана, потисната, почти пред самоубийство. Но все пак се гордееше, че не рухна пред Маршъл, за чиято кариера бе жертвала своята. Трябваше да събере цялата си сила, за да не се обади на Барни в работно време. Знаеше, че се прибира около осем. Щеше да звънне малко по-късно. Ами ако има среща? Ако се върне в полунощ, няма да му е до мен. По дяволите, полудявам!

В същия момент телефонът звънна.

— Кастелано, какво, за Бога, става с теб?

Ако някога се бе съмнявала в телепатията, то сега абсолютно повярва.

— Здравсти, Барни.

Гласът ѝ не можа да прикрие тъгата.

— Хей, не прекъсвам нещо, нали? Не бих искал да преча на стила на оня тъп тенисист. Да не би да те настройва срещу мен? Не си се обаждала от седмици. Всичко ли е наред?

— Да, да — машинално отговори тя.

— Ей, бебчо, ентусиазмът ти е доста обещаващ. Какво има?

— Няма нищо — после, все още без да може да открие болката си, каза неопределено: — Всъщност всичко има — замълча за миг и попита: — Сега ми дойде наум — ти сам ли си?

— Да. В момента. Урсула ще дойде по-късно.

— Коя е Урсула?

— О, трябва да я видиш. Тя е надеждата на Холандия по кардиология и на моето сърце в частност. Всъщност срещата довчера е решаваща за златния медал в сватбената олимпиада на Ливингстън.

Тогава по-добре да затворя — извини се Лора с глас, посъкрушен от всякога.

— Хайде, Кастелано, какъв е проблемът?

— Седнал ли си?

— Защо, толкова ли е шокиращо?

— Не, но може да отнеме малко време.

Барни занесе телефона до един сгъваем стол и с обич ѝ каза:

— Лора, говори колкото искаш. Не забравяй, че аз съм професионален слушател. Хайде, казвай!

В този момент емоционалният ѝ бент се срути.

След четирийсет минути той я прекъсна.

— Виж какво, Лора, трябва да тичам на летището.

— О, да, разбира се, ще посрещаш Урсула.

— Не позна. Тя живее през две улици. Ще хвана последния самолет за Вашингтон.

— Не, Барни. Моля те недей! Добре съм. Наистина.

— Това аз ще преценя. По-добре ме посрещни. Междувременно не пий, не вземай никакви хапчета, даже не шофирай! Хвани едно приятелско такси и ме чакай. И носи червена роза, за да те позная.

— Ами пациентите ти? — почти му се скара тя.

— Ей, бебчо, и кой ден сме, не знаеш. Утре е събота. Някои не работим през уикенда. Така че, щеш не щеш, тръгвам.

Въпреки че подсъзнателно се бе надявала на това, Лора слабо запротестира:

— А Урсула?

— Няма страшно. Ще ѝ обясня. Тя ми е свикнала на щуротиите, ще разбере. Ти да си там! — изкомандва той.

Докато Барни тъпчеше дрехи в куфарчето си, влезе д-р Урсула де Хрут.

— Мислеше да ми пристанеш ли?

— Виж, Урсе, седни за секунда. Имам малко време да ти обясня една дълга история.

Направи всичко възможно да ѝ внуши спешността на спасителната си мисия. Но кардиоложката с лепеноруса коса някак си не беше убедена.

— Мразя Лора — рече тя горчиво.

— Защо? — попита Барни, затваряйки бързо куфарчето.

— Не е ли ясно? — отвърна тя и му подаде ключа от апартамента. — По-добре си го вземи. Мисля, че мис Каstellано има по-голяма нужда от него.

47.

През следващите два часа Лора спря да диша. Или поне така се чувстваше. Единствено надеждата, че ще види Барни, поддържаше сетните ѝ сили.

Тя чакаше на изхода за пристигащи, когато той влезе забързано с вдигната яка, за да се пази от студения вятър.

Щом видя Лора, сърцето му се сви. Изглеждаше толкова бледа и уязвима, сякаш бе изплакала цялата си енергия.

— Здравей, благодаря ти, че дойде! — прегърна я той.

— Това не беше ли моя реплика? — едва чуто попита тя.

— Добре, вземи я, ако искаш. Къде ще вечеряме?

— В единайсет през нощта?

— Бас държа, че не си яла, нали?

Тя поклати глава:

— Не бях гладна.

— Можеш да си злояда, когато си сама. Аз умирам от глад и трябва бързо да ям някакви макарони, иначе ще загина.

Стояха на тротоара. Едно такси спря, Лора влезе и Барни попита шофьора:

— Кой е най-добрият италиански ресторант от тук до разклона за Мейсън-Диксън?

— Много хора ходят в „Паскуале“ в Джорджтаун.

— Карайте натам тогава.

Барни влезе в колата и потеглиха.

— Съжалявам, синьор, но няма резервация за Йехуди и Хензиба Менухин.

— И аз съжалявам — възмути се Барни с най-доброто си имитиране на артистичен темперамент. — Но нашият импресарио ни увери, че е направил. Нямате ли дори някоя малка маса в дъното?

— Ми диспяче, синьор. Дори и да имах, не сте облечени подходящо.

И за миг не бе повярвал, че разговаря с прочутия цигулар и сестра му. Във всеки случай „Паскуале“ трябваше да поддържа

репутацията не само на храната, но и на посетителите си.

— Вижте какво, шефе — каза Барни. — Ще ви призная истината. Аз съм лекар, а тази жена има въглехидратен шок. Ако не ѝ дадем малко фетучини, може да умре още тук. А това не би било добре за реномето ви.

Собственикът, отегчен от спора, щеше да повика Роко — бармана бияч, когато един от елегантните посетители — висок, прошарен мъж, чието внимание бе привлечено от оживения „речитатив“, се притече на помощ.

— Някакъв проблем ли има, Паскуале? — попита той и се обърна към Лора: — Радвам се да ви видя, д-р Каstellано.

— Аз също, сенатор Отис. Това е приятелят ми д-р Барни Ливингстън.

— Здравейте, докторе. Мога ли да ви покана да пийнете нещо с нас?

— Всъщност ние тъкмо тръгнахме — отговори Лора. Явно няма маса за нас.

Сенаторът се намръщи:

— Сигурен ли сте, господине? Д-р Каstellано е много важен член на Здравната организация. Може би е имала спешно повикване и не е успяла да се преоблече. Сигурен съм, че веднъж можете да пренебрегнете правилата.

Паскуале не искаше да си навлече неодобрението на Конгреса, затова оттегли ветото си и измънка:

— Всъщност пазехме една маса за двама, но клиентите закъсняват. Последвайте ме, моля.

Лора с благодарност се усмихна на Отис, който повтори поканата:

— Все още сте добре дошли при нас с Аманда, поне за кафето.

— Някой друг път, сенаторе. С д-р Ливингстън трябва да обсъдим важен случай, но много ви благодаря за помощта!

— Няма защо! Обаждайте се в кабинета ми винаги когато имате нужда от мен.

Докато ги водеха към масата (чудесно разположена), Барни хвърли поглед към мястото на сенатора и изкоментира:

— Леле, Лора, дъщеря му е страхотна!

— Не му е дъщеря — отбеляза Лора.

— Жена?

— Опитай пак, Ливингстън.

— Охо! Това ли е една от допълнителните награди за сенатори?

— Казах ти, че съотношението на мъжете и жените тук е едно към пет. Така че представи си възможностите.

— М-да. Това означава, че всеки може да си направи собствен женски баскетболен отбор.

След като поръчаха фетучини и голяма бутилка Кианти руфино, Барни се залови сериозно с проблемите на приятелката си. Накара я да разкаже с подробности как Карвонен изиграл Роудс, понякога си записваше нещо, уверявайки я, че му трябва за бъдещата му книга върху лекарското мислене. От там до Маршъл Джеф крачката беше малка.

— Знам, че приказвам като проповедник, но всяко едно завършено човешко същество заслужава друго завършено човешко същество. Любовта не е на половин работно време.

— Това е хубава мисъл. Трябва да я включа в книгата си.

— Вече я включих — усмихна се той. — Но си позволих да я повторя. Кога най-после ще разбереш, че си изключителен човек, който заслужава изключителен съпруг и изключителни деца!

— Нямам деца. Не вярвам в брака. Даже и в любовта не вярвам.

— Глупости, Кастелано! Не вярвам, че не вярваш. Както знаеш, Хипократ е казал...

— Зарежи Хипократ. На него не му се е налагало да живее във Вашингтон.

— На теб също. Мислила ли си какво ще правиш след юли?

Тя поклати глава.

— Не знам. От време на време някой институт ми предлага работа. От Колумбия ме поканиха да ръководя изследвания върху неонатологията. Последните ми сведения са, че мястото е още свободно.

— Това е страхотно! — възкликна той. — Тогавя ще се върнеш в Ню Йорк.

— Да — унило каза тя. — Точно това е лошото. Ню Йорк е най-гадният град в света за сам човек.

— Как можа да го кажеш, Кастелано! Нали аз съм там?

— Да, разбира се: Но ти имаш Урсула. Аз не ти трябва. Просто ужасно ме плаши мисълта да започна на ново място. В момента главата ми е толкова пълна с черни облаци, че не ми се мисли за другата седмица, а още по-малко за следващата година.

— Мога да си представя! Сигурно ти се иска да влезеш право в морето като Вирджиния Улф. Така ли е?

— Почти. Чувствам се като ранено животно, което трябва да заведат на ветеринар и да го приспят завинаги.

— Жалко! Светът ще загуби един добър лекар — той помълча и нежно добави: — А аз ще загубя най-добрата си приятелка.

Тя вдигна глава и го погледна в очите.

— Никога няма да ми причиниш това, нали, Кастелано?

Тя не отговори. Но вътрешно си призна, че Барни е едно от малкото неща, заради които си струва да живее.

— Честна дума, Лора, трябва да се научиш да бъдеш щастлива — дори ако трябва да вземаш уроци в Бърлиц. Не знам дали самата ти забелязваш, но аз усещам как четиридесетият рожден ден ми диша във врата. Досега вече трябваше да сме родители на средна възраст, да се притесняваме за кривите зъби на децата си и тям подобни. Всичко се движи с такава скорост, че сякаш играя в решаващ мач, толкова усилено, че, когато най-после вдигна глава към часовника, ще се окаже, че остават само трийсет секунди.

Тя кимна едва забележимо.

Разговаряха, докато останаха единствените в ресторанта. Кордон от келнери ги чакаха и деликатно се прокашляха.

— Персоналът тук май има проблеми с дробовете, а, д-р Кастелано?

— Барни, ти си пиан!

— И ти.

— Тогава защо не тръгваме?

— Защото май не мога да стана, затова.

По чудо успяха да се напъхат в едно такси в посока към Бетезда.

— Надявам се, нямаш нищо против да спиш върху Кастро? — попита Лора с преплетен език, но с повишено настроение.

— Абсолютно нищо. Да спя върху някой спомен от великия Кастро, за мен е израз на уважение към Луис.

Половин час по-късно Лора отключи вратата на апартамента си и попита:

— Искаш ли кафе, Барни?

— Всъщност — извинително започна той. — Аз изтрезнях по пътя и тъй като и без това утре ще ме боли глава...

Нямаше нужда да довършва изречението си. Лора с усмивка извади от хладилника бутилка, която бе мислила да изпие с Маршъл. Седнаха един срещу друг и продължиха да изливат мислите си.

— Барни, притеснява ме това, което каза — че и двамата сме нещастни.

— Да, и какво толкова чудно има?

— Знаех за себе си, че не мога да бъда щастлива, но мислех, че поне ти си добре. Нали ходиш на психоаналитик и прочее.

— Това ми помага да осъзная нещата, но не ме кара автоматично да спра да се самоунищожавам. Не, Кастелано. Тази вечер си мислех каква ирония на съдбата е, че и двамата сме преуспели в кариерата си, а сме изиграни в личния си живот. Дали не е от флуора в бруклинската вода?

Седяха мълчаливо. Дали разговорът се изчерпа? Не, каза си Барни. Най-хубавото при тях беше, че винаги имаха какво да си кажат. След малко Лора се обади:

— Знаеш ли, Барни, терапевт не би могъл да ми помогне.

— Защо не?

— Защото проблемът ми е като тумор, който не се оперира. Прекалено е метастазиран от самооценката ми — и призна за какво си бе мислила отдавна: — Може би дълбоко в себе си не харесвам мъжете?

— Знаеш, че не е вярно.

— Искам да кажа, че им нямам доверие, Барни — обясни тя. — Никога истински не съм вярвала на мъж.

— Но вярваш на мен.

— Това е друго — бързо отвърна тя.

Отново замълчаха за момент. После Барни прошепна:

— Защо?

— Какво защо?

— Защо да съм различен от другите мъже?

Тя не успя да отговори. Никога не беше мислила за това. Не, разбира се, че беше. Най-после каза:

— Не знам, Барни. Откакто се помня, винаги си бил най-важният човек в живота ми.

— Не отговори на въпроса ми, Лора. Защо да съм различен от другите мъже?

Тя сви рамене.

— Може би защото винаги сме били... толкова добри приятели.

Той я погледна и тихо каза:

— И това изключва всичко друго ли?

Тя пак млъкна и той продължи разпита си.

— Можеш ли честно да кажеш, че никога не си мислила за нас като за... истинска двойка? Признавам, че аз съм мислил. Но винаги прогонвах тези фантазии, за да не загубя това, което ни свързва.

Лора се усмихна смутено и събра сили да признае:

— Разбира се, че и на мен ми е идвало наум. Освен това цял живот обяснявам на всички защо сме само приятели, а не... любовници.

— Значи и двамата. Но, Лора, повече не мога така.

— Как?

Той ѝ отговори с въпрос.

— Според теб кой от двама ни се бои повече?

Въпросът дойде странично, но отговорът винаги беше на централно място в мислите ѝ.

— Аз. Винаги си казвах, че ме познаваш прекалено добре, тоест всичките ми недостатъци, за да ме харесваш такава.

— Но аз те харесвам такава. Обичам те всякак, Лора.

Главата ѝ беше наведена и въпреки че не виждаше лицето ѝ, знаеше, че плаче.

— Ей, Кастелано, кажи ми истината. Загубих ли най-добрия си приятел?

Тя го погледна и сълзите на бузите ѝ контрастираха с усмивката на лицето ѝ.

— Надявам се — нежно каза тя. — Защото винаги съм искала да ме обичаш, както мъж обича жена — после прибави: — Както аз те обичам.

Барни стана.

— Аз съм трезвен, Кастелано. А ти?

— И аз. Знам какво говоря.

Разговорът приключи. Барни прекрачи и хвана ръката на Лора.
Бавно тръгнаха към съседната стая.

Тази нощ завърши тяхната платоническа връзка.

48.

На сутринта Барни и Лора откриха, че изпитват нещо, което не предполагаха, че съществува — неопируемо чувство за пълнота. Защото някъде на земята един мъж и една жена не се нуждаеха от свещеник или чиновник, който да узакони съюза им.

— Как се чувстваш? — попита Барни.

— Щастлива! Наистина щастлива!

Това беше същинско чудо.

Отначало пазеха радостта си в тайна, като съкровище, което ставаше по-ценно с това, че бе известно само на двама. Но през юли изтече договорът на Лора и за да отпразнуват преместването ѝ в Ню Йорк, те отнеха петнайсет минути от времето на съдията, за да станат „порядъчна двойка“.

Докато слизаха под ръка по стъпалата на гражданското, Лора Кастелано, новоназначен преподавател по неонатология в Колумбийския колеж за хирурзи и лекари без тясна специализация, призна на Барни Ливингстън, доктор по медицина, преподавател по психиатрия в Медицинската академия в Ню Йорк:

— Толкова бързо стана, че не успях да ти кажа.

— Какво?

— Когато видях Луис в Мексико миналата година, той каза нещо, което ме потресе. Изглеждаше ми налудничаво.

— Какво? Какво?

— Само едно изречение. Наведе се и прошепна: „Омъжи се за Барни!“

49.

Сет Лазаръс се боеше, че полудява.

Не спеше по цели нощи, силно уплашен от сънищата, които го преследваха. Постъпките му също като при Макбет бяха „убили съня“. Преди повече от десет години бе помогнал на Мел Гаткович да умре. И в този период следваха още трима, не, четирима. Понякога не знаеше точно колко духове бродят.

Мисис Карсън, после момичето, жестоко смазано при катастрофа, което можеше да движи само клепачите си и чийто мозък функционираше само дотолкова, че да усеща болката. После идваше... кой? Защо паметта му изневеряваше? Може би психиката му инстинктивно се опитваше да запази душевното му равновесие. Ако можеше да ги заличи всичките — милосърдна амнезия, която да успокои съвестта му.

Освен при Хауи инициативата никога не беше изцяло негова. Ако се беше намесвал всеки път, когато нечий живот бе сведен единствено до силно страдание, щеше да е избавил — още колко души, Сет? В останалите случаи го молеха, с думи или обстоятелства, външни сили, които подриваха желанието му да остави на мира безпощадната природа (и да запази съня си). Винаги се намираха обезумели молители, измъчени семейства, които страдаха почти колкото болните. Дори и тогава той искаше да е сигурен, че пациентът съзнателно е пожелал да завърши живота си.

Въпреки че бе силно вярващ, Сет усещаше, че се движи в неясното пространство, обявено и от Бога, и от Дявола за тяхно владение. Всевишният казва: „Не убивай!“ Нямаше свещена книга, която да оправдае вярата на Сет, че и човекът, също като ранените животни има право на бърза и безболезнена смърт.

Джуди виждаше терзанията му, но какво можеше да направи? Имаше ли лекар по света, който да помогне на толкова ранена душа? Усещаше приближаващата катастрофа. Или щяха да хванат Сет, защото, въпреки че й обещаваше, тя знаеше, че няма да устои на молбите на

друго измъчено семейство, или щеше да рухне под тежестта на огромното бреме.

Сет размишляваше в кабинета си до късно през нощта. Една вечер тя слезе при него да поговорят.

— Какво правиш, Сет?

— Нищо. Чета списанията. Почти не разбирам публикациите им напоследък — генните инженери изместват обикновените лекари. Скоро всички ще излезем от употреба като стар корвет.

— Корветите бяха дефектни, Сет, нестабилни при всякаква скорост. Да не намекваш, че нещо не е наред с теб?

Той я погледна.

— Джуди, и двамата го знаем. Аз спадам към категорията, която психиатрите наричат „увредени лекари“.

Той ѝ подхвърли списанието, което четеше.

— Виж сама.

Статията се казваше „Раненият лечител: Криза в живота на практикуващите лекари“. Беше от Барни Ливингстън, д.м.

— Не ти ли беше колега?

Сет кимна.

— Да, беше свестен човек. От тази статия стигам до извода, че напоследък специализира по „психо“ лекари. Ако се вярва на статистиката му, тя е почти аксиома: „Да се вълнуваш, означава да се съсипеш.“

— А ти имаш и други притеснения — добави тя.

— Да, аз...

Той спря по средата на изречението, сякаш премисляше това, което щеше да каже. Или да не каже.

Джуди отиде до него и сложи успокоително ръка на рамото му. Изведнъж гласът му прозвуча сякаш от дълбините на душата му:

— Къде свършва всичко това?

Тя седна на бюрото срещу него.

— Тук. Точно тук. И точно сега. Ще си вземеш отпуск и ще отидем някъде далеч, за да се оправяш.

— А децата?

— Ще заминем за месец и можем да помолим майка ти да ги гледа.

— Майка ми ли, Джуди? Май ти откачаш! Позволи ми да ти напомня, че става дума за жената, която на всеки дванайсети януари става, прави торта и кани въображаеми приятели да пеят: „Честит рожден ден, мили Хауи.“

Тази мисъл ги хвърли в униние. Защото оттам бе започнало всичко. Като бе „спасил“ брат си, за да освободи родителите си и себе си от тази безкрайна агония. Тогава трябваше да си извлече поука. Не беше помогнало. За майка му, все още обезумяла от мъка, брат му беше жив призрак. А нейното умопомрачение бе една от причините за ранната смърт на баща му.

— Добре, Сет — непреклонно каза Джуди. — Ще се разберем така. Децата свършват училище на единайсети юни. На дванайсети сваляш престилката и слушалките и тръгваме на път до септември.

— И спринцовката — добави той мрачно. — Няма да вземаме спринцовката.

Тя хвана с длани лицето му.

— Свърши, Сет. Край от този момент. Нека някой друг ги съжaliaва. Ти направи предостатъчно.

Но Сет вече бе отишъл твърде далеч. Предната събота сестра Милисът Каванах го бе видяла да влиза при един пациент в болницата в Лейкшор (където той работеше веднъж седмично). Пациентът, сержант Кларънс Т. Ингланд, парализиран ветеран от Втората световна война, след трийсетгодишна хоспитализация заради раните си бавно умираше от рак на костите. Именно Мили при следващата си проверка го намери мъртъв. На следващата сутрин официалният документ посочваше като причина за смъртта сърдечен удар вследствие на многото болести на пациента. Но в мисълта ѝ трябваше да се чете: „предумишлено убийство“.

През осемнайсетте си години работа в болницата тя се бе привързала към „стария Кларънс“, както всички го наричаха. Това, което я възхищаваше, бе невероятната му сила да търпи — и от време на време да се усмихва през болките.

Предната вечер, макар и унесен от аналгетиците, които го замайваха, но не можеха напълно да облекчат агонията, той ѝ бе казал нещо толкова красиво, че тя си го спомняше дума по дума: „Когато

отида в рая, Мили, и тази мъка свърши, ще седя и ще те чакам и двамата вечно ще бъдем заедно.“ Спомняше си го още да казва: „Скоро ще видя Св. Петър и ще го помоля да намери специален облак за нас.“

Кларънс почина след два дни. Мили го обичаше и се радваше, че земните му мъки свършиха. От друга страна, често го бе чувала да моли лекари, всъщност всеки новопостъпил, да сложат край на живота му. И желаейки го, Мили не можеше да не си помисли, че най-после се е намерил някой да осъществи това нехристиянско желание.

Смъртта на Кларънс Ингланд едва ли щеше да е от такова значение, ако не бе станала точно преди изборите.

Мили винаги прекарваше Деня на благодарността с родителите си и двамата си братя. Този път бе замислена. По-малкият ѝ брат я отведе настрана и я попита какво има. Тя се зарадва на възможността да сподели бремето си — особено с Джак, който беше адвокат. Той се изненада и, тя не разбра защо, странно се развълнува от разказа ѝ.

— Мили, ще обясниш ли това на колегата във фирмата ми?

Неочаквано тя се поколеба. Щеше да се пенсионира само след няколко години и не искаше да си усложнява живота.

— Моля те, не искам да се забърквам! — каза нервно.

— Виж, сестричке, гарантирам ти, че името ти няма да се споменава никъде. Само повтори на мистър Уолтърс това, което ми каза, и край. Ние ще поемем работата оттам нататък.

— Каква работа? — неспокойно попита тя.

— Няма за какво да се тревожиш, сестричке. Ще ми направиш наистина голяма услуга.

Едмънд Уолтърс — служител във фирмата, бе главен прокурор на щата Илинойс и не криеше политическите си амбиции. Едно от сенаторските места се освобождаваше и Ед сериозно смяташе да се кандидатира, макар да знаеше, че и губернаторът му е хвърлил око. Уолтърс имаше нужда от един шумен процес, някое спорно дело, което да привлече вниманието, нещо, което да го изведе на преден план, достатъчно интересно, че да се появи по телевизията и да му донесе популярност. Така че, когато младият Каванах го посети в кабинета му, Едмънд Уолтърс разбра, че е намерил колесницата, която да го отведе във Вашингтон.

— Благодаря, Джак. Няма да го забравя. Всъщност бих искал да ми помогнеш да започна делото.

— Но още няма дело, мистър Уолтърс?
Главният прокурор посочи Джак и отсече:
— Тогава ще ми помогнеш да го съставим.

Срещнаха се отново в четири следобед. Джак вече имаше новини, с които да подпомогне плановете на адвоката. Болницата за ветерани беше официална институция на Федералното правителство и според параграф 18 от закона на Съединените щати можеше да се намеси и ФБР, да се разтичат и да открият заподозрения доктор.

— Добри новини, Джак — усмихна се Уолтърс. — Да се свържем с Бюрото.

— Вече го направих — доволно заяви Каванах. — Ще се радват да ви приемат утре сутринта, ако осем часа не е прекалено рано.

— Не, чудесно! Няма нужда да ти казвам рано пиле кога пее.

Срещнаха се на закуска в един стар ресторант близо до Капитолия. Уолтърс намери за по-добре въпросът да не привлича вниманието на губернатора. Освен това той беше главен прокурор и делото по право си беше негово.

Дори и сред безличните посетители на заведението човекът на ФБР си изглеждаше като човек на ФБР, тоест като някой, който се опитва да бъде сив и незабележим. Казваше се Дж. П. Съливан, помощник главен агент (ПГА). Както той сам се изрази — „ирландец в акция“.

Съливан прие това, което чу, като морално оскърбление. Това не само бе углавно престъпление, но и нарушаваше всичките му лични принципи. Никой нямаше право да взема такива решения — те бяха единствено Божие право.

— Можете да разчитате на Бюрото, мистър Уолтърс. Както казваше покойният ми шеф — винаги си намираме човека.

И двамата знаеха, че нямат конкретни доказателства срещу Лазаръс. Но той несъмнено го бе правил и преди. И вероятно щеше да го направи пак. От този момент Сет щеше да е под непрекъснато наблюдение. Няколко от новите „акъллии“ компютри в Бюрото щяха да претърсят документацията на всички болници в района.

— Това може да отнеме година — оплака се Уолтърс.

Доказателствата му трябваша веднага, ако искаше да има полза от процеса.

— Там е работата — отвърна агентът, — че компютърната система, която ни костваше толкова време и скъсани обувки, получава данните за няколко минути. На нея можем да разчитаме за никакви доказателства.

— Не мога да ви обясня колко е важно за мен времето. Няма да мигна, докато този „д-р Смърт“ не бъде заловен.

— Ей! — каза Съливан. — Това е хитро. „Д-р Смърт“ — така ще наречем делото — той стана. — Е, добре, сър, аз изчезвам.

Главният прокурор стисна ръката на агента:

— Мисля, че заради общите ни интереси трябва да се срещаме тук. Само оставете съобщение в кабинета ми, че искате да пием кафе.

— Добре, сър — отвърна Съливан и се изпари.

Уолтърс остана още миг, разпалвайки амбицията си.

„Доктор Смърт“ трябваше да му падне.

Компютърната информация на ФБР не даде особени резултати, но потвърди, че при три от смъртните случаи в университетската болница Сет е бил някъде наоколо. Още повече че, докато е бил в отпуск, не е имало нито една такава естествена, но същевременно и „милостива“ внезапна смърт.

— Пипнахме го — каза Съливан, потропвайки по кафявия плик върху масата в ресторанта.

— Не може ли да го повикаме на разпит? — нетърпеливо попита Уолтърс.

— Не бих го направил. Тези данни означават нещо за вас и мен, но не са достатъчни да го спипаме. Те не го показват с иглата или каквото там средство използва. Ако искаме неоспорим казус, трябва да го хванем на местопрестъплението.

— Следите ли го?

— Денонощно. Знам всяка негова стъпка. Проучваме биографията му. Специалист от Вашингтон дори получи достъп до документите в патологията, за да види има ли нещо. Досега аутопсиите показват естествена смърт. Така че нямаме доказателства, освен ако не го хванем, докато го прави.

— Какво, по дяволите, чака? Не можете ли да направите нещо?

— И да, и не. Много е рисковано.

— Какво, човече, какво? — настоя Уолтърс.

— Да го подведем. Да намерим някой, чийто роднина е болен и иска да умре. Обикновено върши работа.

— Искате да кажете, че това не е единичен случай? И че има и други места, където стават такива неща?

Агентът кимна.

— Има много лекари-мръсници, които се правят на Господ. Ще ми се да ги побъркам всичките. Затова така съм се завтекъл да прикова това копеле до стената.

— Тогава защо не опитаме вашия план?

— Рискът е голям. Имали сме подобен случай. Защитата успя да убеди съдиите, че е капан на полицията и онзи се измъкна — и добави шепнешком: — И само между нас казано — така си и беше.

— Съливан, вие намерете човек, а аз ще се погрижа за съдиите.

Агентът сви рамене.

— Сър, нещо ми подсказва, че трябва да изчакаме. Този вид болен не може да не повтори престъплението. Но ако искате да го „вдъхновим“, ще направя всичко възможно.

Двамата станаха и си стиснаха ръцете.

— Още нещо, мистър Уолтърс.

— Да?

— Мисля, че не трябва да се виждаме или да поддържаме връзка, докато... не получим доказателства.

Капанът за д-р Сет Лазаръс бе поставен.

Специалният агент Мадлин Хансън, една от първите наети, когато Бюрото започна да приема жени през 1972 година, много пъти бе използвала таланта си на бивша кандидат-актриса. Разбира се, повечето от задачите ѝ бяха обикновени прелъстявания, които я отегчаваха въпреки потенциалната опасност. Най-сетне се появи обещаваща възможност да направи крачка нагоре в йерархията на ФБР.

Прекара три дни в един хотел в центъра на Чикаго, обучавана и упражнявана, от лекари специалисти и психолози. Медицинските сведения за смъртно болните в Лейкшор вече бяха проучени от агентите и бе открит най-подходящият кандидат, който неволно, или по-точно казано, несъзнателно, да играе ролята на съпруга ѝ.

Само данните за капитан Франк Кампос я накараха да потрепери. Попаднал на мина във Виетнам, без един крак и една ръка, напълно загубил зрението и отчасти слуха си. С едното си ухо чуваше осемдесет процента, а с другото — никак. Но най-голямата беда беше шрапнелът, заседнал в гръбнака му. Не можеше да се оперира, а болката беше непоносима въпреки демерола, морфина и другите аналгетици, които отдавна не му помагаша. Бе молил лекарите за кокаин или хероин, които беше опитвал във Виетнам и за които отчаяно, вярваше, че ще облекчат страданието му. Но лекарите не се решаваха да действат незаконно. И така, раненият герой в най-негероичната американска война беше обречен на неотслабващи страдания.

Веднъж, когато го занесоха на терасата да поеме малко слънчева топлина, Франк събра всичките сили в деформираното си тяло и се опита да се прехвърли през парапета. Спаси го бдителността на една сестра.

Регистриран бе и още един инцидент от миналата Коледа, когато по-малкият му брат Хектор дошъл да го посети с трийсет и два калибров пистолет в джоба, резилен да ИЗПЪЛНИ желанието на брат си и да сложи край на жестоките му мъки. Но по ирония на съдбата ръцете му така треперели, че и двата куршума минали на косъм от главата на брат му и санитарите го хванали, без да може да стреля пак. Не го осъдили, защото психиатърът в полицията определил, че не е съзнавал какво върши. Вместо това го изпратили в здравно заведение под наблюдение за шест месеца.

— Господи! — възкликна Мадлин със свит стомах. — Няма ли поне да оставим „Д-р Смърт“ да отърве горкия човек от това нещастие?

— Не, разбира се, Лейни. Ние не подстрекаваме към убийства.

Агент Хансън се ухили саркастично:

— Айде, казвайте к'во трябва да правя, момчета!

Агент Съливан нареди на малката група да се залавя за работа.

— Така — каза той след един час. — Наясно ли си, Мадлин? Смяташ ли, че си запомнила всички подробности от живота на капитан Кампос?

Тя се намръщи.

— Момчета, така няма да стане. Ако онзи доктор е поне наполовина умен колкото вас, никога няма да се хване на варианта „страдаща съпруга“. Горкият човек стои в болницата от осем години. Къде съм се крила аз през това време? Тая глупост, дето сте сътворили за „липсващия надпис на нашияника“, няма да излъже и куче.

Съливан се намръщи:

— Имаш ли по-добра идея?

— Не. Само се опитвам да разсъждавам умно. Трябва ви някой, който наистина да играе ролята на страдащ роднина. Брат му вече е опитвал да го убие. Той би могъл съвсем убедително да подхвърли идеята на „Д-р Смърт“.

Психологът подкрепи аргумента на Мадлин.

— Права е, права е. Ако някак го убедим да помоли Лазаръс да избави брат му от мъките, ще стане идеално.

— А и — продължи тя — съдът не би нарекъл това измама.

Агент Съливан бе спечелен.

— Ей, Мадлин, ти си умно гадже! Можеш да се представиш за медицинска сестра и че познаваш тоя лекар.

— Сега пък точка за тебе, миличък — отговори тя. — Това вече не може да не хване по бели гащи нашия самарянин.

Сет приключи визитацията си и мислено задраска още един четвъртък в календара — още точно три месеца и ще е свободен. С Джуди ще заведат децата на другия край на страната да видят Йелоустоун, Йосемайт и Дисниленд. Тогава ще могат да забравят болницата, болката и непосилното бреме.

Докато вървеше към колата, се приближи дребен мургав мъж.

— Доктор Лазаръс?

Акцентът му бе леко испански.

— Да?

— Аз съм Хектор Кампос. Брат ми Франсиско — викат му Франк, е пациент в тази болница.

— Не и мой, струва ми се.

— Той е на друг етаж. Но аз ви чаках, за да ви помоля да станете негов лекар.

— Съжалявам. Боя се, че работя тук само от време на време, а и съм сигурен, че добре се грижат за брат ви.

— Моля ви, докторе! За Бога, моля ви, само прочетете досието му!

Той извади изпод ризата си картонена папка и я тикна в ръцете на Сет.

— Защо мислите, че трябва да го прочета, мистър Кампос?

Сет вдигна поглед. Мъжът бе изчезнал, оставяйки го с папката в ръка. Ужасен.

Сет се опита да прочете детайлите без емоции. Беше решен да не се поддава на съжалението. Но в досието на Франк имаше недълго, но точно описание на опита на брат му да му помогне. Момчето явно бе обезумяло от мъка.

Точно тогава Джуди влезе в кабинета по пенъоар и седна на дивана.

— Тук съм, Сет — каза кротко тя — и няма да си тръгна, докато не ми кажеш. Знам какво държиш, и няма нужда да питам какво си намислил. Но ако казваме, че е свършило, а ти продължаваш да го правиш, ще спрем ли някога?

— Не ние! — стоически отвърна той. — Отговорността е моя.

— Съжалявам, Сет — възпротиви се тя, — но аз споделям живота ти, а също и цялата вина.

— Чувството за вина — поправи я той.

— Нека поне поговорим!

Той ѝ описа накратко ужасните осакатявания на капитан Кампос.

— Боже! — възкликна тя. — Защо не са го оставили да умре на бойното поле? — и заключи с горчива ирония: — Предполагам, това би повишило смъртността в американската армия! Сега горкият човек стои там като часовник, който само тиктака, без да показва времето.

— Искам да го направя — тихо продума Сет. — Заради двамата. Ръцете ми няма да станат по-кървави, отколкото са сега.

— Но, Сет, във военната болница е много по-опасно. Там си само веднъж седмично. Ако някой заподозре нещо, могат да забележат, че смъртта му съвпада с твоето дежурство.

— Мислих за това. Ще намеря повод да се върна след вечеря. Болницата е съвсем пуста нощем. Посетителите не щъкат насам-натам

като в нашата. Това е къща, пълна с духове на хора, които никой не иска да види.

— Не, Сет! Ти... ти не си на себе си. Ти не си в състояние да...

— Искаш да кажеш, че съм луд? — прекъсна я той с несвойствено висок глас. — Разбира се, че съм луд. Убивам хора, откакто брат ми Хауи, откакто...

— Това беше от съчувствие.

— Съчувствие — измърмори той навъсено. — Чудя се дали Бог ще се смили над мен за това, което съм направил.

Умълчаха се. Минута. Четвърт час. Тя забеляза, че той се е облегал на стола си и спи. Загаси лампата и се сви на дивана, за да е близо до него.

Решението бе взето. Просто нямаше да казва на Джуди. Ще си намери извинение да дойде в друг ден и никога няма да ѝ каже. Но първо трябваше да види самия капитан Кампос.

В края на обичайната си обиколка в четвъртък се сбогува и вместо да вземе асансьора надолу, се качи по стълбите на петия етаж. Да открие ранения морски, бе изключително трудно. Всички в това отделение бяха осакатени, изхвърлени от обществото, защото никой не искаше да си припомня ужасите от Виетнам. Дори когато работеше в патологията, не бе виждал такива страшни рани, такива мъчения, такива обезобразявания, такива грозни подигравки с човешкото тяло. Най-после го откри. Взе табелката, окачена на леглото, и видя: Кампос, Франсиско Р., военноморски капитан. Според анамнезата той все още чуваше и можеше малко да говори, затова Сет го повика:

— Капитан Кампос?

— Ъ-ъ-ъ — простена бинтованата фигура.

— Разбирате ли ме, като ви говоря, Франк?

В отговор се чу стон, който прие за потвърждение.

— Много ли ви боли, сър?

Последва серия мъчителни вопли, които нямаха нужда от обяснение.

— Капитане, понякога иска ли ви се да сложите край? Всичко това да свърши и да умрете?

Стенание. Звук, който можеше да бъде изтълкуван единствено като молба.

— Разбирам. Много скоро ще дойда да ви видя. — И преди да си тръгне, Сет чу от сакатия мъж нещо като: „Слава Богу!“

Докато разговаряше с Франк, Сет забеляза върху малката масичка до леглото проявите на семейна обич: кръст, няколко цветя от Хектор. Това, което не забеляза, беше микрофонът, поставен там от агент Съливан.

Избра си морфин — съвсем уместно наречен на бога на съня и неоткриваем в организма. Планът му бе съвършен и прост. Ще дойде веднага след вечеря, докато още тракат табли и чинии — почти два часа преди обичайната проверка на жизнените функции на пациентите.

Паркира колата, облече бялата престилка и хванал пълната спринцовка в джоба си, се изкачи до петия етаж. Стигна незабелязан до леглото на капитан Кампос. Той сякаш лежеше спокойно и за радост на Сет, без да усеща болки. Може би, ако го направи сега, Франк никога повече няма да се събуди от болки. Бе говорил с него и малко или много имаше съгласието му. „Хайде, направи го! — каза си Сет. — Просто дръпни завесите около леглото, инжектирай го и си отивай къщи!“ Но той имаше принципи.

— Капитан Кампос, чувате ли ме? Д-р Лазаръс е. Тук съм, за да ви спася от болките. Да ви помогна да заспите завинаги. Ако сте съгласен, ще ви бия тази малка инжекция и тя ще сложи край на всичко.

Той почака за отговор. Такъв не последва. Приближи се до сакатия войник. Мъжът не дишаше. Господи, той беше мъртъв! Сет замръзна от изненада.

Изведнъж завесите около леглото се разтвориха и Сет се оказа заобиколен от група мъже, облечени в погребално тъмносиво. Един от тях се легитимира:

— Съливан. ФБР. Арестуван сте за убийството на този офицер.

50.

ФБР ЗАЛАВЯ „ДОКТОР СМЪРТ“

Крещящото заглавие предизвика масова истерия, която се изви като вихрушка около Сет Лазаръс. Цинични журналисти си играеха с всеобщата скрита параноя: „Моят лекар държи живота и смъртта в ръцете си. Ако поради някаква причина не ме хареса, може да ме убие безнаказано.“ Фактът, че злият д-р Лазаръс бе превърнал в истина една от най-ужасните фантазии на хората, направи от Сет обект на гняв и омраза. На страх и отвращение. Но най-вече на любопитство.

Всяко излизане стана кошмар за Джуди. Беше невъзможно да изпрати децата на училище, защото фотографите винаги дебнеха. Струваше й се, че целият свят говори за мъжа й, баща им, и това, което е направил. За шумното мнозинство той беше чудовище. Хората се бояха, че, ако влязат в болница, могат да попаднат на някой като Сет. Обаждаха се на Джуди и й отправяха противни и ужасяващи заплахи. За други, които не смееха да се включат в този емоционален спор, той беше храбър герой. Случаят се коментираше във всеки американски дом. Мъже питаха жените си: „Ако аз умирах от болки, щеше ли да намериш такъв доктор да ме убие?“ Други се чудеха още колко ли доктори Смърт се спотайваха неразкрити. И колко други, освен капитан Кампос бяха убити от чикагския лекар? Лавини от писма засипваха редакциите. Очертанията на пистата бяха ясни: „Право на живот или право на смърт“, — а по трасето се виждаше бясна надпревара.

Защото имаше и такива, които ходеха на църква и се молеха за спасението на Сет. Имаше хора като семейство Карсън, чиято майка бе избавена от страданията благодарение на него. Но единственото, което можеха да направят, бе да се молят. Защото, ако се обявяха в защита на Сет, щяха само да увеличат и без това тежките обвинения в убийство. А и, честно казано, някои от тях се бояха за собствената си кожа. Дали

лекарят ще стане отмъстителен и ще спомене имена? И правеше ли ги това съучастници?

Безумието, което витаеше около семейството на Сет всеки ден, се превръщаше в зловещ цирк с главния прокурор Уолтърс в ролята на конферансие. Ставаше все по-известен. Винаги намираще време да отдели на пресата няколко скъпоценни минути.

Агент Съливан също не остана в сянка. Като ПГА, тоест висш служител в Бюрото и вече не в секретните служби, можеше да бъде фотографиран и интервюиран. Той демонстрираше богато въображение, но винаги внимателно се застраховаше с думи като „заподозрян“ и „предполагам“. Или в най-лошия случай хитро се усмихваше: „Не мога да коментирам това точно сега“, с което отговаряше на въпросите на репортера, без да се излага на опасност.

Всичко това ставаше извън стените на затвора, където се намираще обвиняемият. Понеже прокурорът настоя, че „такъв опасен престъпник не трябва да плаши хората“, съдията отказа да го освободи под гаранция.

От момента на залавянето му Сет бе обзет от ужас и това чувство непрекъснато се задълбочаваше. Преди всичко хората на ФБР сякаш изпитваха извратено удоволствие да тормозят „Д-р Смърт“. Дърпаха силно белезниците, бутаха го малко по-грубо в колата, оказваха му и други любезности. Но най-лошата болка бе не физическата, а унижението, подигравателни изрази от рода на: „Кой ще ти е адвокат — Джак Изкормвача ли?“

Всъщност той нямаше адвокат. Едно свястно момче, Мъри, с когото бе учил в колежа, му помагаше за данъците и бе осъдил един, който се бе блъснал в колата му. Но за Мъри бе ясно, че този случай не е по силите му.

— Не се тревожи, Сет — каза му той. — Ще ти намеря отличен адвокат. Дори ще се обадя на приятелите си в Ню Йорк, за да разбере кой е най-подходящ за съдебни процеси.

Сет прекарваше часове неподвижен в килията, без да знае какво да прави. Копнееше за всекидневните посещения на Джуди. Тя беше нишката, която го свързваше с живота и здравия разсъдък.

— Закарах децата при Наоми в Индианополис. Тя каза да не се тревожим и че ще се грижи за тях, колкото трябва. Винаги съм знаела, че сестра ми е добро момиче.

Той поклати глава и прошепна:

— Боже, какво правя тук? Защо ме преследват? Тези хора нямат ли милост!

Не, помисли си Джуди. Съчувствието е несправедливо разпределено между хората. Ти имаш прекалено много, те — прекалено малко.

— Какво става с адвоката? — попита той.

— Мъри прави каквото може. Казва, че трябва някой изключително добър, за да се изправи срещу главния прокурор в съдебната зала. Уолтърс е дяволски хитър, а има и политически амбиции. Мъри казва, че ни трябва Пери Мейсън или Марк Силбърт.

— Силбърт? Прочутият „шампион по безнадеждни дела“? Толкова ли е безсмислено делото ми? Така или иначе, мисля, че не можем да си го позволим.

— Не ме интересува! Ще продам къщата, Сет. Всичко, стига да ти помогна.

— Моля ви! — простена той. — Нека някой ме измъкне оттук.

Тя го прегърна. Винаги си беше слаб, но сега бе станал съвсем чуплив — и телом, и духом. Тя реши да отиде в кантората на Силбърт и да стои там, докато той не се съгласи да я приеме.

Това беше най-кратката обсада в историята.

Щом секретарката съобщи кой е пристигнал без уговорка в приемната, мистър Силбърт нареди веднага да я доведат. За първи път от седмица Джуди почувства, че може би има приятел в този свиреп свят.

Докато я водеше по коридора, секретарката я предупреди:

— Моля ви не се плашете от гласа на мистър Силбърт. Той се възстановява след операция.

— Каква операция?

— Казва се ларинготомия.

— Знам — отвърна бившата медицинска сестра. — Махнали са му гласните струни.

Секретарката кимна.

— Той се държа много смело. Всеки ден идва терапевт да го учи как да използва електронния апарат в гърлото си, за да може да говори пак. Все още звучи доста... задгробно. Но ще свикнете.

Аз може би, помисли си Джуди. А съдиите?

Макар и предупредена, Джуди не успя да избегне шока, когато чу белокосия адвокат да прошепва с помощта на апарата си:

— Здравейте, мисис Лазаръс. Заповядайте, седнете.

Не беше просто метален звук от малък микрофон, а гласът сякаш извираше от дъното на дълбок кладенец.

— Вярвам, че секретарката ви е обяснила защо вече не пея в Метрополитън опера — пошегува се той, като изговаряше всяка дума с усилие. — Така или иначе, няма да говоря много пред съда, докато не съм наясно с тази история. Но в кантората ми има много упорити хора, които могат да се справят. Радвам се, че дойдохте при мен! От всичко, което четох във вестниците, разбирам, че някой има специален интерес да превърне делото на съпруга ви в шумен процес. И това го поставя в много опасно положение.

Ще поеме делото — помисли си Джуди. И какво от това, че не може да говори, не са му оперирали мозъка, я. И тогава се сети, че не е задала втория важен въпрос.

— Мистър Силбърт, Сет печели добре, но не сме богати хора.

Адвокатът я прекъсна с махване на ръка и каза със стържещия си тон:

— Не се притеснявайте за таксата, мисис Лазаръс. Тази кантора повече се интересува от законите, отколкото от хонорарите. Освен това имаме платежоспособни клиенти, които субсидиратходите ни в защита на справедливостта. Например току-що спечелихме голямо дело срещу „Игъл Фармасютикълс“, защото не са пояснили, че взимането на „Саранак“ срещу гадене по време на бременност може да увреди плода.

— Да, четох за това. Беше наистина изключително!

— Между другото, мисля, че колегата, който ми помогна да подготвя делото, е идеален за вашия случай. Той е чудесен! Завърши право преди две години и вече участва като експерт в някои важни

случаи на лекарска грешка. Естествено, ще подготвим заедно делото. Но нека го повикам, за да не разказвате два пъти — той натисна бутона на секретарката. — Бихте ли повикали доктора, моля!

Джуди се обърка.

— Доктор ли казахте?

— Да, той е лекар и адвокат. Не мога да ви опиша колко безпогрешен беше, когато разпитваше експертите на „Игъл“. Накара ги да се чувстват като ученици, които току-що са чули първия си урок по химия. Всъщност, щом започна да разбива на пух и прах опозицията, „Игъл“ вдигна ръце и се предаде.

В този момент влезе Бенет Ландсман.

— Здравейте! — подаде той ръка на Джуди. — Радвам се, че дойдохте при нас! Отчасти защото мисля, че цялата проклета история е просто политически футбол, и отчасти защото с мъжа ви бяхме състуденти в Медицинския институт.

— Даваш ли си сметка, Бен, че това може да се използва срещу теб?

Бенет се усмихна успокоително.

— Марк, щом изправя черната си физиономия срещу съда, знам, че вече има две и половина точки в полза на противника. Но обикновено си навакствам — после се обърна към Джуди: — Мисис Лазаръс, бихте ли ни казали всичко от начало до край.

Двадесет минути по-късно Бенет бе пламнал от възмущение. Все пак съумя да успокои Джуди, че е имало много прецеденти, при които „милосърдните убийци“ са били оправдавани, поради особени обстоятелства — обикновено, защото цялото семейство е молело да се сложи край на мъките на пациента. Но не трябваше да забравят, че Уолтърс използва случая като трамплин за себе си и далеч няма да им е лесно.

Първата му работа беше да измъкне Сет от килията под гаранция. Успя за радост и на двамата Лазаръс. Освободиха Сет за момента под гаранция от хиляда долара, която изплати фирмата на Бенет. Посъветва ги заради сигурността и спокойствието им да отседнат анонимно в някой затънт хотел. Те с готовност се съгласиха.

— И го хранете добре — посъветва Бенет Джуди. — Очевидно храната в затвора не му е понесла.

Макар и още слаб след травмата от задържането му, Сет се качи, за да стисне ръката на Бенет.

— Никога няма да забравя това, Бен. Та ние едва се познавахме в училище, а ти рискуваш заради мен.

— Не! — възпротиви се Бенет. — Правя го не само заради теб, а и заради пациентите, на които си помогнал. Бог е свидетел, че мога да изброя много случаи, когато хирурзи, с които съм работил, са откривали наистина ужасен рак в почти всеки орган на пациента и са казвали на анестезиолога да го приспи „малко по-дълбоко“. И дори не са го будили да питат дали е съгласен.

— Би ли свидетелствал някой от тях? — попита Сет.

— Изключено. Така си слагат въжето на шията. Не са толкова благородни.

Всъщност проблемът беше да намерят лекар, а ако имаха късмет — трима-четирима, които да свидетелстват, че Сет не е нарушил етиката, защото основната задача на лекаря е да спаси пациента от страдания.

Процесът бе насрочен за първия понеделник на ноември. Бенет знаеше, че ще му трябва страшно много време, за да намери в медицинските среди лекари, достатъчно смели да защитят Сет. И все пак до средата на лятото не бе открил нито един. Хирурзи — негови приятели в Бостън и Ню Хейвън, или отричаха някога да са правили това, което ги бе видял да правят, или просто отказваха поради неписания закон, че лекарите не трябва да критикуват себеподобните си.

Времето изтичаше и Марк Силбърт помоли съда за отсрочка. Главният прокурор Уолтърс също смяташе датата за неудобна. Процесът се падаше след изборите и нямаше да му помогне. Така че той на свой ред помоли за по-ранна дата. Това, разбира се, беше нечестно и жестоко. Но Едмънд Уолтърс не се бе блъскал залудо през последните двайсет години. Имаше необходимите връзки. Използва всяка възможност. И делото бе пренасрочено за първи септември. Бен избухна. Силбърт сипеше огън и жупел. И двамата протестираха. Без резултат. Делото приближаваше и въпреки че имаха амуниции, нямаша оръжие.

Една вечер в средата на август Бенет се оплака на Барни по телефона. Беше решил да прекара нощта на бюрото си и да

телефонира, докато всички лекари по източния и западния бряг си тръгнат от работа.

— Такъв срам! — ядоса се Барни. — Не мога да повярвам, че могат да бъдат такива егоисти, когато е заложен човешки живот, особено на един от тях.

— Барни — уморено отвърна Бенет. — Ако само ти кажеш имената на прочутите лечители на нацията, които отказаха да свидетелстват, книгата ти ще се превърне в „Кой какъв е в американската медицина“.

— Противникът тежковъоръжен ли е?

— Шегуваш ли се! Те имат цял батальон, който трака със зъби, готов да осъди евтаназията. Изведнъж професията на лекаря се оказва омърсена, и никога няма да познаеш кой е най-важният им свидетел-експерт. Ще се шашнеш! Кой друг, освен декан Кортни Холмс?

— Холмс? Това майтап ли е? Защо ще си прави труда да свидетелства срещу бивш ученик?

— Ами за негова чест, чувам, че е трябвало да го призоват. Има надежда да не е толкова навит да дава показания срещу Сет.

— Мога ли да помогна с нещо?

Бен помисли и каза:

— Всъщност има едно нещо, Барни. Братът на покойния — Хектор, е имал някакво умствено разстройство. Би ли се видял с него да определиш доколко според теб като специалист е годен за свидетел.

— Разбира се, Бен, разбира се. Но защо искаш да викаш неуравновесен човек за свидетел?

— Барни, не схващаш ли положението? Никой, който е с ума си, няма да свидетелства за нас.

— Това е смешно, Ландсман!

— Уверявам те, че не ми е до смях. Кога можеш да тръгнеш? Добре. Ще уредя срещата и ще те чакам на летището. Доведи Лора и можем да си направим минисреща на класа. И ей, благодаря ти, че поемаш риска!

— Не, Бен, Сет си е сложил главата под секирата.

Барни затвори и каза на Лора:

— Е, Кастелано, какво ще кажеш за един уикенд във ветровития град?

— Чудесно! Но не мога.

- Хайде, бебчо! Нали имаме специален договор за уикендите?
- Не мога да летя, Барни.
- Това какво е? Нов вид фобия?
- Нов е, но не точно фобия. Бременна съм.

51.

— Внимание, внимание! Заседава районният съд на Северен Илинойс. Моля, станете при влизането на Негово благородие съдия Джулиъс Новак!

Един типичен маунтрашморец с изсечени черти, в черна тога закрачи към подиума, седна и без церемонии погледна към адвокатите.

Така. Ще чуем: „Съединените щати срещу Лазаръс“. Готови ли са адвокатите?

Огромната тълга и тежката чикагска жега, които нахлуваха отвън, бяха превърнали залата в пещ въпреки климатичната инсталация. Марк Силбърт с трудност се изправи и отговори с достойнство, което се усещаше и в стържещия му глас:

— Готови сме, Ваше благородие.

Въпреки че протоколът изискваше официалният обвинител да бъде помощникът на главния прокурор, Ед Уолтърс ловко си присвои главната роля, като остави на ерудирания представител на правителството, младия Родни Брук, една-единствена реплика:

— Да, Ваше благородие.

В този момент Уолтърс скочи на крака, излезе иззад скамейката и зае центъра на сцената. Обърна се към съдебните заседатели в поза на тенор, който се кани да срази публиката с великолепа ария:

— Ваше благородие, дами и господа съдебни заседатели, нашите доказателства днес ще установят без никакво съмнение, че на дванайсети март тази година д-р Сет Лазаръс съзнателно и с умисъл е убил офицера от американския флот капитан Франсиско Кампос, пациент в болницата за ветерани в Лейкшор — свали очилата си и обходи с поглед лицата на съдебните заседатели. — Важността на днешното дело надхвърля стените на тази зала. То засяга най-основните принципи, които са залегнали в нашата законност. Колегите ми от защитата господата Силбърт и Ландсман биха оспорили, че деянието на подсъдимия е „милосърдно убийство“, но това е равносилно на признание за вина. Защото при очевидната липса на самозащита или умопомрачение никъде няма такъв закон, който да

разграничава убийства от жестокост и убийства от съчувствие. Обвинението съзнава, че обвиняемият е бил смятан до този момент за извънредно умен и състрадателен лекар. Въпреки това с помощта на свидетели-специалисти ще докажем, че действията му са били незаконни.

Съдията Новак попита защитата дали е подготвила уводни думи. Силбърт стана и с дращеция си метален тон отвърна:

— Не, Ваше благородие. Убедени сме, че обвинението не е в състояние да докаже без никакво съмнение, че обвиняемият е виновен.

Отново от централната позиция Уолтърс призова агент Джон Патрик Съливан на свидетелското място. Служителят на ФБР се настани удобно на добре познатата му скамейка. Уолтърс започна разпита.

— Агент Съливан, бихте ли ни казали как службата ви научи за случая?

— Сър, според параграф 18 от Закона за престъпността в САЩ всеки незаконен акт, извършен над федералното имущество, спада към нашата компетенция. Внимание върху действията на д-р Лазаръс ни обърна сестра от болницата, която го заподозряла за внезапната смърт на пациент и се разтревожила, че виновникът може да го направи отново. Затова Бюрото постави обвиняемия под денонощно наблюдение и получихме разрешение да поставим микрофон до леглото на починалия.

— Защо? — попита Уолтърс.

— Защото имахме основание да смятаме, че капитан Кампос ще е следващата жертва.

— Какво ви наведе на тази мисъл?

— Знаехме, че по-младият брат на капитана се е опитал да го убие миналата Коледа. Нещастното момче имало идея фикс да сложи край на мъките на брат си по някакъв начин — Съливан бързо се поправи: — Поне това, което е смятал за мъки.

— И какво научихте от записа?

— Чухме д-р Лазаръс да казва на капитан Кампос, че ще го убие.

— Как реагира капитан Кампос?

— Беше очевидно разстроен, но като пълен инвалид нямаше как да обясни страховете си на медицинския персонал.

Бен го прекъсна ядосано:

— Възражение! Касетата ще докаже, че капитанът, макар и сакат, е имал здрав ум и достатъчно сили да комуникира.

Уолтърс се обърна директно към защитата:

— Желаете ли да включите касетата към доказателствата като автентичен запис на това, което е станало?

— Да.

Съдът отново се раздвижи. След като донесоха касетофон, Уолтърс обяви като церемониалмайстор:

— Ваше благородие, дами и господа съдебни заседатели, сега ще чуете така наречения разговор между капитан Кампос и обвиняемия Сет Лазаръс.

Тържествено натисна бутона „Старт“. Цялата зала чу как Сет пита ранения офицер дали го разбира, и жалното скимтене в отговор. И отново, когато попита дали го боли, се чу серия от стенания. Накрая чуха Сет да казва: „Много скоро ще дойда да ви видя.“

Уолтърс изключи касетофона и погледна съдебните заседатели с неприкрито задоволство:

— Дами и господа, оставям на вас да решите, дали тези измъчени звуци, тези несвързани и, смея да заявя, животински стонове са израз на съгласие, или на страх, който той не би могъл да предаде по друг начин.

Сет се хвана за челото като при силна болка. Няколко реда по-назад Барни успокоително сложи ръка върху стиснатия юмрук на Джуди. Бенет се намеси:

— Възраждавам, Ваше благородие. Това е обобщение и трябва да се направи на края на процеса.

Новак кимна.

— Приема се — обърна се към Уолтърс и нареди: — Продължавайте, господин прокурор.

Уолтърс попита служителя на ФБР:

— Бихте ли ни казали, какво направихте след предложението на обвиняемия да убие капитана?

— Разбира се. В мазето двама души наблюдаваха микрофона, така че, щом се чуе нещо, веднага да се засилим нагоре — после се извини на съда: — Простете за израза, но ние се опитвахме да спасим човек! За съжаление записано е и самото убийство.

С друг тържествен жест прокурорът отново натисна бутона и се чу гласът на Сет: „Капитан Кампос, чувате ли ме? Доктор Лазаръс е. Тук съм, за да ви спася от болките. Да ви помогна да заспите завинаги. Ако сте съгласен, ще ви бия тази малка инжекция и тя ще сложи край на всичко.“ Уолтърс спря касетофона и попита свидетеля:

— Как вие и хората ви реагирахте на това?

— Възможно най-бързо. Но се боя, че д-р Лазаръс действаше още по-бързо и докато стигнем на място, вече беше убил капитан Кампос.

— Възражение! — обади се Бенет. — Терминологията на обвинението приема вината за доказана.

На което Новак отговори:

— Приема се, д-р Ландсман. Призовавам съдебните заседатели да пренебрегнат последното изявление на агент Съливан.

Невъзмутим, Уолтърс учтиво заключи:

— Агент Съливан, получавате похвала за действията ви в тази ситуация!

— Благодаря, сър.

Той тръгна да става от свидетелското място, но се сети, че трябва да бъде разпитан и от другата страна.

— Агент Съливан — започна Бенет — бих искал да коментирате последната част на записа и да обясните какво предполагате, че е станало.

— Аз не предполагам, мистър Ландсман — раздражено отговори Съливан. — Аз знам. Аз съм професионален служител на закона.

— Извинете, сър, но вие не сте присъствали. Единственото непосредствено доказателство, което имаме, е вашата касета. Случайно не сте ли я коригирали по някакъв начин?

— Не, разбира се!

— Тогава мога ли да ви помоля, сър, да кажете как отговори капитан Кампос на предложението на д-р Лазаръс да го инжектира?

Съливан се замисли.

— Ами, изглежда, не е отговорил. Може би е бил прекалено упоен.

— Или капитан Кампос вече е бил мъртъв. Възможно ли е? — предположи Бенет.

— За Бог всичко е възможно — раздразни се агентът. — Нали чухте думите на Лазаръс, че е там, за да му помогне да умре. Какво значение има?

— Мисля, че има доста голямо значение. Обвиняемият вече потвърди на предварителния разпит, че никога е нямало да извърши деянието без съгласието на пациента. Така ли е?

— Мистър Ландсман, отдавна работя в тази сфера. А когато полицай влезе и намери мъртвец и над него някой с димяща пушка, е съвсем ясно какво е станало, нали?

— Съвсем ясно е какво смятате вие, агент Съливан! — Бенет се върна на мястото си и взе тънък документ в синя папка. — Агент Съливан, чели ли сте заключението от аутопсията на капитан Кампос, приложено към веществените доказателства?

— Да, сър.

— Спомняте ли си, че според него смъртта е настъпила вследствие на голяма доза кокаин?

— Да, сър.

— ФБР откри ли спринцовка, или друго средство, което може да е съдържало кокаин, с отпечатъците на обвиняемия?

Съливан се поколеба за миг:

— Това не означава нищо. У него намерихме пълна спринцовка с морфин, достатъчна, за да убие кон.

— Не отговорихте на въпроса ми, сър. Ние не отричаме, че у д-р Лазаръс е имало спринцовка с морфин — и, сигурен съм, съдебните заседатели знаят, както вие сам казахте, че е била все още пълна. Но как смятате, че д-р Лазаръс е вкарал кокаина в кръвта на починалия? И как си обяснявате, че не е бил намерен никакъв инструмент?

— Сигурно се е отървал от него.

— Това е само ваше предположение, нали?

Съливан неохотно кимна:

— Може да се каже, че е така.

Бенет погледна съдебните заседатели и с лек жест освободи свидетеля:

— Нямам други въпроси.

Съливан го изгледа намръщено и си тръгна.

Преди да повикат следващия свидетел, главният прокурор Уолтърс взе голяма книга със закони, отвори я на предварително

отбелязана страница и се обърна към съдебните заседатели с неприкрито самодоволна усмивка:

— Дами и господа съдебни заседатели, припомням ви следното: „Прието е, че едно лице може да се признае за виновно в опит за убийство на набелязана жертва, която вече е мъртва, в случай че има доказателства, според които по време на опита обвиняемият е смятал жертвата за жива.“ — Уолтърс се обърна сияещ към заседателите: — Бих казал, че това е доста недвусмислено и се отнася директно към...

— Възражение! — стана Силбърт. — Обвинението няма право да коментира закона.

— Приема се — отсече Новак.

Уолтърс само сви рамене с престорено примирение, сякаш искаше да каже: „Всички знаем, че е виновен, само спазваме формалностите.“ И продължи:

— След като колегите от защитата заговориха за клетвени показания, искам да насоча вниманието ви към показанията на Хектор Кампос, който е правил опит да убие брат си в състояние, окачествено като временна лудост. Братът на починалия призна, че е помолил д-р Лазаръс да извърши — отново ще използвам думата с резерви — „милосърдно убийство“. Така че имаме още едно доказателство за предумишлените действия на обвиняемия — замълча и добави: — Обвинението призовава д-р Къртни Холмс.

Неколцина от лекарите в залата, включително и един от защитниците, гледаха със страхопочитание как бившият им декан върви изправен към свидетелската банка и застава в очакване на въпросите. Слушаха как Холмс изброява безспорните си достойнства. Професор по медицина в Харвард в продължение на трийсет години, от които дванайсет е декан. Сега, макар и пенсиониран преподавател, е член на редица държавни комисии и консилиуми.

И все пак, макар че Уолтърс обоснова появата му, като го накара да цитира няколко свои публикации върху лекарската етика, защитата не можеше да си представи каква светлина би хвърлил Холмс върху делото.

— Декан Холмс, познавате ли обвиняемия?

— Спомням си го като чудесен студент от випуска на шейсет и втора година. Мисля, че беше първенецът.

— Не е ли вярно, че през февруари петдесет и девета година и отново след една година в института е имало поредица от неочаквани убийства?

Бен веднага скочи на крака:

— Възраждавам, Ваше благородие! Обвинението не уточнява, че не са били убити хора, а всъщност...

Уолтърс го прекъсна саркастично:

— А, значи вие също знаете за тези убийства, господин адвокат!

Съдията Новак удари с чукчето:

— Господа, това не е ученически спор. Моля адвокатите да се приближат!

Двамата се подчиниха. Новак попита шепнешком:

— Какво, по дяволите, се опитвате да докажете, Уолтърс?

— Ваше благородие, само се опитвам да установя, че обвиняемият е извършвал и други „лоши постъпки“, и да покажа, че поведението му е такова отдавна.

— Това е много двусмислено — запротестира Бенет. — Защитата е против.

Съдията въздъхна:

— Ще го оставя да свърши и после ще определя приемливо ли е доказателството. Можете да продължите, мистър Уолтърс.

Бенет се подчини и се върна на мястото си, поглеждайки мрачно към Марк Силбърт. Уолтърс продължи да разпитва свидетеля.

— Бихте ли описали тези убийства, д-р Холмс.

Известният професор бавно отговори:

— Веднъж през петдесет и девета и отново през шейсета година стана странно измиране на лабораторни животни, по-точно на кучета.

— И не беше ли обвиняемият в един от класовете, които правеха опити с тези животни?

Бенет избухна:

— Възражение! Какво общо има смъртта на тези кучета със случая на д-р Лазаръс?

— Все още се въздържа от изводи, д-р Ландсман, и ще преценя, когато чуя малко повече.

— Декан Холмс, бихте ли нарекли това, което се случи на кучетата и в двата случая, „милосърдно убийство“?

— Бих казал, че е леко пресилено.

— Нека перифразирам въпроса си, сър — Уолтърс се опита да скрие растящото си недоволство от провала на своя свидетел. — Бихте ли казали, че тези убийства са били от гледна точка на жертвите облекчаване на страданието им?

— Да, предполагам.

Уолтърс се обърна към заседателите:

— Дами и господа, обръщам ви внимание, че, макар и връзката да не е пряка, д-р Лазаръс е бил студент, когато са станали двата инцидента — единствени по рода си в историята на Медицинския факултет в Харвард, а именно така наречените „милосърдни убийства“ на — колко кучета бяха, декан Холмс?

— Не си спомням.

Уолтърс погледна бележките си.

— Ще опресня ли паметта ви, ако кажа, че при първия случай са убити девет, а при втория — шест? Разкрита ли бе някога тази загадка?

— Не, не беше — отвърна глухо Холмс.

— И повтори ли се в някоя от следващите години?

— Не, сър, не се повтори.

Уолтърс се обърна към Бенет:

— Ваш ред е.

Изведнъж Бен усети странна нерешителност. Макар че се бе изправял срещу много страховити свидетели, сега му се налагаше да разпита един от най-уважаваните си преподаватели. Трябваше му голямо психическо усилие, за да си спомни, че вече не е ученик.

— Декан Холмс, сър, публикували ли сте някога възгледите си върху евтаназията и изнасяли ли сте лекции на тази тема?

— Да, например в „Проблеми на първата международна конференция по медицинска етика“ и от време на време в по-кратка форма пред журналисти.

— Тогава, сър, можете ли да ми кажете дали открито сте изявявали и поддържате ли сега някакво определено становище „за“ или „против“ така нареченото „милосърдно убийство“?

Залата затаи дъх. Холмс отвърна тихо и с достойнство:

— Ако няма надежда за живот и облекчаването на болките е извън нашите възможности, знам ситуации, в които лекари, дори мои преподаватели, са ускорявали смъртта на пациента.

В цялата зала гръмнаха гласове и коментари. Съдията ядосано заудря с чукчето.

— Запознат ли сте със спора по този въпрос?

— Мисля, че да.

— Като специалист смятате ли, че е редно да се вземе предвид мнението на религиозни групи?

— Да.

— Знаете ли становището на папа Пий VII по този въпрос?

— Да.

— Ще кажете ли на съда какво е то?

— Знам, че през 1958 година Негово преосвещенство е бил запитан директно дали мисли, че може да се даде морфин или друго болкоуспокояващо на пациент, което да облекчи страданието му, дори това да му застраши живота.

— И той е отговорил...?

— „Да.“ Мога да посоча и източника. Този възглед се подкрепя от Декларацията на Ватикана по повод на евтаназията.

— Искате да кажете, че папата е вярвал в „милосърдното убийство“?

— Възражение! Възражение! — развика се Уолтърс. — Свидетелят не трябва да тълкува това, което папата може би е искал да каже.

— Приема се — отсъди Новак. — Освен ако д-р Ландсман не го покаже в публикация, съдът не трябва да взема под внимание думите „милосърдно убийство“, отнесени към мнението на папата. Моля продължавайте!

Бенет се потеше. Изненадващото твърдение на папата, известен с далеч нелибералните си възгледи, бе основният му коз. Но му оставаха още карти.

— Един последен въпрос, декан Холмс. Да оставим теорията, самият вие бихте ли „помогнали“ на човек да умре?

Последва мълчание. Тълпата се напрягаше да чуе отговора на прочутия лекар. Той бе изречен тихо:

— Бих.

Репликата на Бенет: „Нямам повече въпроси“ се изгуби в шумната реакция на публиката. За да ги умири, съдията трябваше няколко пъти да удря с чукчето. Уолтърс стана.

— Ако Ваше благородие приеме тези последни въпроси, бих искал да запитам декан Холмс дали е запознат с декларацията на д-р Едуйн Лондон, главен хирург на Съединените щати, по този въпрос?

— Да. Не си спомням точните думи, но...

— Ще се радвам да ви ги припомня. Д-р Лондон е казал: „Само Бог може да решава кога един живот няма смисъл. Приемем ли веднъж принципа, че човек има право да решава кой да живее и кой да умре, вече сме поели пътя към концентрационните лагери.“ — погледна съдията. — Нямам повече въпроси.

Съдията се обърна към Бен:

— Д-р Ландсман?

— Не, Ваше благородие.

— Други свидетели, мистър Уолтърс?

— Не, сър. Искам с уважение да напомня на заседателите, че вече сме приложили към веществените доказателства резултатите от аутопсията и че са чули предварителните показания на свидетелите, които не присъстват. Обвинението се оттегля.

— Добре. Обедна почивка. Ще продължим в два часа.

До един и четиридесет и пет всички места бяха заети. Бен стана, за да поеме защитата. Възнамеряваше да обсади съдиите с примери от процеси, на които „милосърдните убийци“ са били признати за невинни.

— Прецедентите са безброй. Например през 1961 година бащата, който уби силно осакатеното си...

Ед Уолтърс дори не успя да възрази. Съдията Новак вече се бе намесил:

— Недопустимо, д-р Ландсман, недопустимо! Забранявам ви да възприемате този начин на аргументация!

Бенет, лишен от най-силния си аргумент, погледна безпомощно Марк Силбърт, който му даде знак с ръка. Сега Бен погледна Барни, на чието лице ясно бяха изписани думите му след разговора с Хектор Кампос: „Този човек е много несигурен, Бен. Той е двукрака бомба със закъснител.“ Макар и неохотно, Бенет призова брата на починалия.

— Хектор — запита го внимателно. — Съзнавахте ли сериозността на нараняванията на брат ви? Знаехте ли, че е сляп,

почти глух и не може да се движи?

— Да.

— Знаехте ли, че изпитва болка?

— Да.

— Откъде знаехте?

— Той каза, сър.

— С думи?

— Ами не, сър. Може само да прави звуци, като на записа. Но лесно аз разбира кога казва да и кога — не. Затова, като попита Франк дали иска да умре, знам, че каза „да“.

— И какво направихте?

— Аз купува пушка. Аз опитва да го застреля, но не улучва — той едва сдържаше сълзите си. — Но не улучва! Ужасно! Не улучва!

Скри глава в ръцете си и захлипа.

Съдията Новак се наведе към Бенет:

— Искате ли да обявя почивка?

— Не, сър. Ще се оправи.

Съдът наблюдава около една минута как младият мъж се съвзема.

— Хектор — меко продължи Бен. — Ще ни кажете ли защо го направихте?

— Франк много се мъчи. Той много иска Бог да прибере в рая.

Бенет погледна Уолтърс:

— Ваш ред е, господин главен прокурор — тръгвайки към мястото си, видя как Барни с облекчение си бърше челото.

Уолтърс изскочи от стола си и нетърпеливо каза на съдиите:

— Ще задам на този човек един въпрос, един-единствен въпрос и ще съм доволен от отговора независимо дали е „да“, или „не“. Мистър Кампос, помолихте ли, или не д-р Лазаръс да използва способностите си на лекар, за да убие брат ви?

Хектор кимна.

— Моля ви кажете думата — да или не?

— Да. Аз помоли.

С театрален жест към съдиите, Уолтърс обяви:

— Нямам повече въпроси.

Бенет вече бе на крака:

— Ваше благородие, имам допълнение. И аз както уважаваният ми колега ще задам само един въпрос на свидетеля — той замълча, опита се с поглед да успокои младежа и попита кротко: — Хектор, да или не? Вие ли инжектирахте кокаина?

Свидетелят остана ням. Бен леко го подкани:

— Вие ли бяхте, Хектор?

— Ще отида в затвора — измънка той, клатейки отрицателно глава.

Чу се покъртителна въздишка. Бенет се разкъсваше между съчувствието към страданията на младия мъж и страха, че той може да рухне и да анулират показанията му. Отново попита тихо:

— Моля ви, отговорете с „да“ или „не“. От това зависи животът на невинен човек. Вие ли инжектирахте кокаина, който уби брат ви?

Младият мъж отново се поколеба, но само за миг и каза:

— Да. Франсиско ме умоляваше.

В залата настъпи смут и Бенет се обърна към съдията:

— Ваше благородие, въз основа на тези показания искам обвинението да се отмени.

— Възражение! — Уолтърс реагира преди Новак. — Мисля, че нещо убягва на моя млад колега. Той може би е забравил вашите допълнения към Закона за невъзможността, че в този щат човек е виновен дори ако само е възнамерявал да извърши деяние, вече извършено от друг. Затова показанията на Хектор Кампос нямат отношение към случая д-р Лазаръс.

— Мистър Уолтърс е прав — заяви съдията. — Наличието на умишлени действия запазва обвинението в сила.

Бенет изчака да настъпи пълна тишина й рече, почти шепнейки:

— Защитата призовава д-р Сет Лазаръс.

Всички в залата застинаха, докато Сет, прегърбен, блед и нервен, бавно вървеше към свидетелското място.

— Ще бъда кратък и ясен, д-р Лазаръс — каза Бен. — Първо във връзка с обвинението в предумисъл. Кажете ни дали възнамерявахте да сложите край на живота на капитан Кампос?

— Да, сър.

— Можете ли да кажете на съда защо?

— Защото за него нямаше живот. Искам да кажа, истински живот. Има разлика между съществуване и живот. Да си жив, е просто

биологично явление. Шимпанзетата и бръмбарите, дори дърветата и храстите са живи неща. Но животът е нещо повече. Той означава биография, освен биология. Исках да облекча страданията на някой, който вече не беше човек. Вярвах, че капитан Кампос заслужава милостта, която обществото оказва на ранените животни.

Никога, дори и в най-смелите си мисли, Едмънд Уолтърс не бе допуснал, че защитата ще призове обвиняемия като свидетел. Защото ФБР беше съставило на Сет досие, което можеше да го държи в съда до края на живота му. Обвинителят се впусна в кръстосан разпит:

— Д-р Лазаръс, когато бяхте в Медицинския факултет и през 1959 година карахте курса по хирургия, спомняте ли си случаите, описани от декан Холмс, когато са били убити опитните животни, или, както вие учените го наричате — „пожертвани“. Отговорете с да или не!

Без да се колебае, Сет отвърна:

— Аз го направих.

Последва силен шепот. Развихриха се бурни чувства.

— Имам още един въпрос — Уолтърс прикова Сет с поглед. — Д-р Лазаръс, в периода между смъртта на опитните животни и убийствата на морския офицер „помагали“ ли сте някога на пациент да умре?

— Възраждам! — рязко се включи Бенет. — Въпросите са тенденциозни!

Новак помисли и каза:

— Не се приема.

В залата бе тихо като в гробница. Барни прегърна Джуди. От свидетелското място нямаше отговор. Уолтърс го подкани:

— Д-р Лазаръс, всички с нетърпение чакаме отговора ви. „Помагали“ ли сте някога на друг пациент?

Сет се забави и с тих гняв отвърна:

— Да, мистър Уолтърс. От съчувствие.

Обвинителят свали очилата си:

— Нямам други въпроси.

Докато Сет вървеше към мястото си, в залата цареше мъртвешка тишина.

Миг по-късно Бенет стана, за да произнесе заключителната пледоария. Винаги бе смятал за нечестно, защитата да говори първа и да остави последната дума на обвинението. Съдебните заседатели, колкото и да са добронамерени, бяха просто тръстики на вятъра, особено в този късен час, склонни да се люшнат към впечатлението, с което останат накрая. **ЗАТОВА ТРЯБВАШЕ ДА Е ДЯВОЛСКИ ДОБЪР!**

— Ваше благородие, дами и господа съдебни заседатели, чухме много емоционални думи в тази зала. Всъщност фактите почти се загубиха зад завесата от морални и етически въпроси, които нямат нищо общо с делото на доктор Лазаръс. Бих приел за достатъчно признанието под клетва на Хектор Кампос, че е убил брат си преди идването на д-р Лазаръс. Признавам цитирания от обвинението Закон за невъзможността, но ви напомням, че милосърдното убийство, или както някои мои колеги го наричат „достоината смърт“, се практикува от незапомнени времена. В своето нещастие Йов е поискал смъртта си. И макар да е истина, че Бог е сложил край на мъките му, не знам такъв случай на божествена намеса, в което и да е раково отделение. Обвиняемият д-р Лазаръс призна, че се е намесвал в случаи, когато пациентът е изпитвал ужасни болки и не е имало надежда — той спря, за да си поеме въздух. — Във всеки случай д-р Лазаръс не е убил капитан Кампос, защото след умопомрачителните, убийствени рани, получени във Виетнам, капитан Кампос не би могъл да се нарече жив. Защитата се оттегля.

Главният прокурор Уолтърс имаше три сребърни куршума в пушката си и щеше да ги изстреля всичките. Започна с Асоциацията по медицина.

— Дами и господа съдебни заседатели, искам да подкрепя желанието на съдията да се придържахме към конкретното обвинение, затова само ще спомена изявлението на Асоциацията на медиците от 1973 година, озаглавено „Лекарят и умиращият пациент“. В него се казва, цитирам: „Умишленото лишаване от живот на едно човешко същество от друго — тук те дори използват думите «милосърдно убийство» — е противно на целите на лекарската професия.“ Край на цитата. Но да оставим асоциацията. Спомнете си опита на защитата да се позове на католическата църква, запитвайки декан Холмс за едно изказване на папа Пий отпреди много години. Но да не забравяме и

думите на отец О'Конър, католически свещеник в болницата за ветерани, където почина капитан Кампос — той повиши глас и прочете: — „Църквата сега, както и винаги, е против отнемането на живота при каквито и да било обстоятелства.“ Бързам да добавя, че, както чухме тук, еврейските теолози са не по-малко категорични по този въпрос. Маймонид — самият той лекар, е писал, че „умиращият човек трябва да се третира като жив човек във всяко едно отношение“ — Уолтърс помълча и добави: — В Корана ясно се казва, че евтаназията, дори и пожелана от жертвата, е грях и тези, които я извършват, трябва да бъдат, цитирам: „завинаги изгонени от рая“. Обвиняемият призна под клетва, че е „помогнал“ на хора да умрат, или, иначе казано, взел е субективно решение кой да живее и кой не. Разбира се, това е само Божие право. Някога нацистите направиха това с шест милиона души и целият свят поиска да бъдат наказани.

Дами и господа, съдебни заседатели, знам, че не сме богове. Моля ви не ни позволявайте да действаме като нацисти! Обвинението се оттегля.

Времето напредваше. Съдията нетърпеливо предупреди заседателите да пренебрегнат емоционалните пледоарии и на двете страни. Да не обръщат внимание на „философстването“ на защитата за живота и смъртта, нито на обвинителското позоваване на странната троица: Асоциацията по медицина, католическата църква и Хитлер, никой от които не бе съден за такива действия.

Просто трябваше да решат дали Лазаръс е виновен за убийство или умисъл за убийство и дали трябва да бъде наказан.

Никой не спа тази нощ. Никой. Макар че присъдата едва ли щеше да се произнесе по-рано от следобед, и двете страни бяха там в девет сутринта. В дванайсет и двамайсет заседателите влязоха.

В залата не достигаше кислород, сякаш хората вътре бяха вдишали целия наличен запас.

Съдията Новак взе думата:

— Дами и господа съдебни заседатели, споразумяхте ли се за присъдата?

Старши съдебният заседател Артър Зин, стоматолог по професия, се изправи и отговори:

— Да, Ваше благородие. Смятаме обвиняемия за виновен...

Избухна страхотен шум. Новак усилено заудря с чукчето и прикани към ред. Главният заседател явно не бе приключил. Когато донякъде се въдвори тишина, съдията пак попита:

— Да, д-р Зин, казвахте...?

— Както ни наредихте, основахме решението си върху закона. Но единодушно гласувахме да ви помолим за възможно най-снизходителна присъда.

Заседателите прехвърляха цялата отговорност върху главния съдия. Той можеше да прати Сет в затвора до края на живота му или вкъщи за вечеря.

— Добре — кисело отговори Новак и свирепо изгледа адвокатите. — Те искат снизхождение. Ще чуя молбите и на двама ви, но бъдете кратки!

Уолтърс стана.

— Мисля, съвсем ясно е, Ваше благородие, че капитан Кампос далеч не е бил „лекуван“ от този така наречен лекар. Мисля, че върху съвестта на обвиняемия тежи смъртта на много хора.

— Добре — нетърпеливо каза съдията. — А вие, д-р Ландсман?

— Ваше благородие, досието на обвиняемия е чисто. Ние се молим не само от негово име и от името на жена му и децата му, но и от това на стотиците болни хора, които той съвестно е лекувал през тези години, да облекчите присъдата!

— Добре — отново каза Новак. — Прекъсваме до три часа следобед — блъсна с чукчето и си отиде.

Беше четири и двайсет, когато съдията се появи отново и взе думата.

— Моля обвиняемият да стане!

Сет се изправи с омекнали крака и се подпря на масата отпред. По очите на съдията Новак личеше, че е ядосан. На Сет му се зави свят.

— Д-р Лазаръс — започна съдията — съдът ви обяви за виновен. Но искам да добавя, че адвокатите от двете страни също са виновни, че превърнаха проблема във философски, религиозен и вдигнаха толкова шум. Това не ви помогна много. Въпреки това разбрах едно нещо. Вие

искрено сте искали да облекчите човешкото страдание. Нито едно човешко същество не трябва да бъде измъчвано, било от нацисти, било от закони. Затова ви осъждам на три години — условно. Дами и господа, нека всеки прибере съвестта си и да си отива вкъщи.

Вечерта след делото Сет, Джуди, Барни и Бенет празнуваха победата в „Льо Пероке“.

— Не мога да повярвам! — мърмореше си Сет, докато Джуди силно го прегръщаше. — Не мога да повярвам, че се прибирам вкъщи довечера! Беше като лош сън.

— Аз ще те събудя — с любов му каза Джуди.

Двамата бяха толкова нетърпеливи да се приберат у дома и да бъдат сами, че след десерта обявиха, че са уморени, и си тръгнаха прегърнати.

Барни и Бенет останаха сами с още половин шампанско.

— Ландсман, ти беше великолепен! — поздрави го Барни.

— Не, грешиш — отговори трезво Бен (макар че го хващаше). — Всеки проклет процес е като рулетка — не знаеш кое число ще спечели. Зависи от деня, от настроението на съдиите, от отношението на съдията и най-вече от лейди Шанс. Ако медицината не е точна наука, то в правото има десет пъти повече хазарт.

— Да не искаш да ми кажеш, че не ти харесва? Нали направи шеметна кариера.

— Да — кисело отвърна Бенет. — Може би това е основната причина да не го понасям. Понякога се мразя за това, което трябва да правя, например да се държа грубо с лекари специалисти. Нали знаеш, замотавам ги с факти, които невинаги са съвсем верни, и ги скапвам, дори използвам медицинските си познания, за да накарам горкия добронамерен мухльо, докаран да направи нещо немислимо, да каже истината.

— Липсва ти операционната, нали?

— Не съвсем — неубедително каза Бен, но след миг призна: — Да, липсва ми, и не само хирургията, но и удовлетворението да, е-е... да лекувам. Правото е за мен само професия, а медицината беше призвание — отпи от шампанското и смени темата: — Между другото как върви книгата?

— Почти привършвам ръкописа. Защо се сети за това?

— Помислих си колко малко лекари се съгласиха да свидетелстват за така нареченото ни братство. Толкова за клетвата на Хипократ.

— Не се тревожи, Бен, за всичко ще пиша: и за хубавото, и за лошото, и дори за смешното. Но трябва да разбереш, както се опитвам и аз, че лекарите са просто уязвими човешки същества, а никой човек не е имунизиран срещу страх.

— Хайде де, Барни, наричай лекарите всичко друго, но не и хора. Могат да те съдят за клевета.

Барни се разсмя.

— Знаеш ли какво, Ландсман? Говориш като кръстоска от депресиран адвокат и обезверен лекар. Ставаш за летописите.

Бен гледаше как мехурчетата в чашата му бавно изчезват. В настъпилата тишина Барни за пръв път осъзна колко нещастен беше Бенет. Кой са приятелите му, освен Лора и той. Понякога дори му се струваше, че и тях държи на разстояние. Защо се е виждал с хиляди жени и никога не се е спирал на една от тях?

— Бен, мога ли да ти задам един сериозен въпрос?

— По това време? — усмихна се той.

Барни се поколеба и преодолявайки нерешителността си, попита:

— Защо си такъв невероятен самотник?

Бенет не се смути.

— Ти си специалистът. Ти ще ми кажеш.

— Не мога, затова те питам. Не мога да гледам най-добрия си приятел толкова нещастен. За Бога, кажи ми, няма да те съдя. Къде са жените в твоя живот?

— Коя жена ще се свърже с мен, Барни? За евреите съм черен, за черните съм евреин, за белите съм черен, за братята по професия съм натегач. Живея в някаква ничия земя. Къде ми е мястото?

Барни се запита дали след толкова време ще има смелост да покаже на приятеля си истината за самия него.

— Виж, Ландсман, не всички са такива.

— Кой? За какво, по дяволите, говориш?

— Говорехме за жените, докторе. И просто ти предлагам професионалното и личното си мнение, че не всички жени са като майка ти.

— Хана?

— Не, човече, жената, която ти е дала живот, и си е отишла.

Бен внезапно избухна:

— Това са психиатърски дрънканици, Ливингстън! Аз, не...

Барни го прекъсна:

— Ей, милион пъти съм те чувал да казваш, че не ти пука за нея. Но, Бен, признай, че лъжеш — най-вече себе си.

— По дяволите, всички психоаналитици сте едни и същи. Какво щяхте да правите без „майките“?

— Точно каквото правиш ти без своята — Барни спря за миг, за да се успокоят духовете. — Чуй ме! Не всички са като Лорейн. Не всички изчезват и оставят в сърцето ти празнота.

Двамата се погледнаха, без да знаят какво да кажат. Заговори Бенет:

— Знаеш ли от кое най-много боли? Че ти си го разбрал, а аз не успях.

Като видя болезненото изражение на приятеля си, Барни изпита угризения.

— Извинявай, прекалих!

Бен поклати глава:

— Не, Барни. Затова са истинските приятели. Това е другото, на което ме научи.

Мълчанието наруши металическият глас на Марк Силбърт:

— Извинявай, Бен! — двамата вдигнаха поглед и от изключително тъжното лице на Бен Силбърт направи погрешен извод: — О! Предполагам, че Барни току-що ти е казал. Съжалявам, Бен, много съжалявам!

Бен се обърка:

— Марк, за какво става дума?

— Искаш, да кажеш, че не знаеш за баща си?

Бен инстинктивно се изправи:

— Не. Случило се е нещо?

— Починал — каза Силбърт с най-близкия до шепот звук, който апаратът позволяваше. — Миналата нощ. Една кола преминала през мантизелата в насрещното платно и се блъснала откъм шофьорското място. Майка ти не е тежко ранена, само е в силен шок. Дори е успяла да говори с Хершел в линейката. Той я накарал да обещае...

— Какво?

— Че няма да ти казва, докато не свърши делото.

Силбърт стоеше безпомощен, без да знае какво да прави. Барни се изправи и прегърна измъчения си приятел:

— Хайде, Бен! Ще те заведа у вас.

53.

„О, Господи, ти, който си изпълнен със съчувствие, приеми с безграничната си любов душата на Хершел Ландсман, който бе повикан при народа си!“

Беше убийствено горещ следобед. Сълзи и пот се смесваха по лицата на опечалените. На погребението на Хершел Ландсман имаше почти сто души, но повечето от познатите на починалия стояха на почетно разстояние от гроба, за да могат Хана, сгърчена от плач, и Бенет, на чието рамо се подпираше, да се сбогуват необезпокоявани.

Братът на Хершел Стив също беше там, но стоеше с жена си от другата страна на гроба. Като рефер в далечния край бе застанал равин с шапчица, гладко избръснат и почти без дъх от тежкия въздух.

— Хершел искаше да няма надгробно слово — той погледна неловко към Стив, чийто намусен вид показваше, че се е опитвал да пренебрегне това последно желание: — Така или иначе — продължи равинът, — мисля, че не би имал нищо против да прочета кратък откъс от „Словата на предците“: „Когато човек умира, нито сребро, нито злато го придружават — само праведността и добрите дела. Защото е казано, че, когато вървиш, тя ще те води, когато легнеш, тя ще бди над теб, когато се събудиш, ще ти говори.“ Хершел Ландсман завърши земния си път. Нека споменът за него живее в сърцата на тези, които го обичаха — равинът погледна наляво и надясно и каза: — Време е за заупокойната молитва.

Щом Стив пристъпи крачка напред, Бен попита:

— Добре ли си, майко?

Хана кимна:

— Да, да. Кажете молитвата за него, Бен.

Въпреки уверенията й Бен се поколеба дали да я остави. Барни се приближи и я хвана. Бен отиде до гроба и с поглед даде знак на равина да започнат. Точно тогава чу гласа на Стив:

— Хайде, Бенет! Това е прекалено! Остави на мен — той се обърна към равина за подкрепа.

— Не разбирам! — каза свещеникът.

Стив изгледа Бенет над гроба:

— Виждаш ли, той не разбира защо си там! Нямах причина да...

— Извинете! — намеси се равинът и посочи към Бен. — Не е ли той син на Хершел?

Преди Стив да успее да отрече роднинството, Хана извика:

— Остави го, Стивън! Той е син на Хершел! Хершел го обичаше като живота си. Ти си върви!

Стив млъкна отрезвен. Не каза нищо, когато Бенет попита:

— Мога ли да започвам?

Равинът му подаде книгата с молитвите.

— Не, благодаря, сър! Знам я наизуст — и като събра цялото си самообладание започна високо: — „Yisgadal ve yiskadash smei raboh...“

Действията на Бенет имаха двойко значение. Защото преди почти трийсет години Хершел бе стоял на гроба на истинския му баща и бе казал молитвата за него вместо Бенет. И в този час на силна мъка бе повторен ритуалът на любов.

54.

Професор Лора Кастелано се почувства неловко. Ето я, почти на четирийсет години, да седи в чакалнята на гинеколога сред момичета, които биха могли да са ѝ дъщери. Барни искаше да дойде с нея, но тя отказа. Вълнението му достатъчно я изнервяше вкъщи. Освен това се притесняваше да не би Сидни Хейстингс („най-добрият, абсолютният връх“ беше заключението на Барни) да приеме силната до лудост заинтересованост на психиатъра от състоянието на нероденото му дете като опит да му се бърка. И в интерес на истината Хейстингс изобщо не се чувстваше поласкан, че е избран, макар и от толкова забележителна двойка, като Барни и Лора. Знаеше, че лекарите са известни като нервни и трудни родители. А да се разправя с двама такива, щеше да е извън границите на възможностите му. Не сбърка. Лора беше пълен справочник на възможните заболявания на матката благодарение на специалността си.

— Може ли да е тривомия-13, докторе? Колко рано се откриват спина бифида и синдромът на Даун? През колко време ще се изследвам?

— Успокой се, Лора. Ставаш истерична, без да има защо.

— Не е истерия, д-р Хейстингс. Неоспорим научен факт е, че с всяка година над трийсет и пет вероятността да се роди недоразвито бебе се покачва. Едно на хиляда на четирийсет години, на четиридесет и две — едно на триста, едно на осемдесет на...

— Лора, няма нужда да ми обясняваш всичко това и да се тревожиш, още повече че не помага и на двама ни. След една седмица ще направим амниоцентеза и ще видим.

— Този Левин добър ехографист ли е? Работили ли сте с него преди? Сигурен ли сте, че ще насочи иглата, без да има опасност? Не мога ли да се видя с него само да...

Хейстингс се облегна на бюрото си и скри лице в дланите си.

— За Бога, Лора! — простена мелодраматично. — Може би трябва да ви оставя да се оправяте сами с Барни. В края на краищата всеки от вас спи с лекар специалист.

— Добре — въздъхна Лора. — Ще се опитам да спра. Но Барни ме накара да се закълна, че другия път ще го взема.

— Тогава ме предупреди един час по-рано, за да изчезна от града.

Лора бавно стана. Не ѝ беше забавно. Хейстингс не можеше да си представи какво означава това бебе за нея и Барни. Но щом стигна до вратата, той я повика:

— Лора, не се бой! Обещавам ти всичко да е наред.

Тя се усмихна тъжно:

— И вие, и аз знаем, че никой лекар не може да дава такива обещания. Затова нека сключим споразумение. Вие ще ми спестите плоските забележки, а аз ще ви спестя съпруга си.

— Готово — усмихна се Хейстингс доволно и облекчено. Стигаше му ужасът, когато Барни му телефонира, защото бе прочел за някаква непозната, но теоретично възможна, аномалия, спомената от неизвестен гинеколог през деветнайсети век.

— Дишай, Лора, дишай! — Барни беше тираничен треньор, щом ставаше дума да подготви „най-добрата си атлетка“ за естествено раждане. — Не забравяй... едно, две — окуражаваше я той, докато наблюдаваше как прави гимнастика, — че ще искаш да си оправиш фигурата колкото се може по-скоро... три, четири.

— Искаш да кажеш, че ти ще искаш да си оправя фигурата.

— Да, защото всичко ни е общо. Хайде! Три, четири.

На Лора почти не ѝ се гадеше сутрин. Това ги тревожеше, защото прилошаването, макар и неприятно, е признак, че всички хормони минават през тялото на жената с бодра крачка.

— Слушай, Лора! — протестираше горкият изтормозен Хейстингс. — За тези неща няма норми. Бременността ти протича добре — трябва да си благодарна, ако не ти е лошо.

— Не — инатеше се тя. — Щях да съм по-щастлива, ако си повръщах обяда.

Хейстингс все по-често благодареше на Бога, че бременността при човека трае само четиридесет седмици (В края на краищата, казваше си той, при слона е около две години). После неусетно стигнаха до шестнайсет седмици. И пред кабинета по амниоцентеза

Барни се боеше от деликатната процедура, когато докторът щеше да вкара обезпокояващо дълга игла в утробата, за да вземе проба от околоплодната течност. Знаеше, че при анализ пробата може да покаже почти всички възможни деформации и отклонения, но знаеше също, че самата процедура повишава опасността от спонтанен аборт. И прибавя още една бръчка върху челото на четирийсетгодишната бременна жена и мъжа ѝ.

— Кога ще знаем? — попита Барни, който настоя да присъства.

— Казах ти, когато се обади вчера. Съжалявам, но науката не е направила нови открития тази нощ. Резултатите излизат след две седмици. Но понеже и двамата сте лекари, направих специална уговорка.

Очите на Барни се разшириха с надежда:

— Наистина ли?

— Да — захили се Хейстингс. — За вас ще отнеме само четиринайсет дни.

— Лоши новини. Има деформация, тривомия-21 — синдромът на Даун.

— Защо си толкова сигурна, Лора?

— Не знам, Барни. Усещам го. Тоест не го усещам. Трябваше вече да рита или нещо подобно.

— Може да е нощна птица и да се упражнява само като спиш.

— Не може. Аз не спя.

Но някак си двете седмици минаха. И някак си Барни и Лора не се удавиха във водовъртежа на собствения си песимизъм. Най-последна вечер в девет часа Хейстингс се обади.

— Извинявай, че ти звъня толкова късно, Лора, но бях в операционната...

Изведнъж се чу шум от боричкане. Барни беше грабнал слушалката и изкрещя:

— Сидни, само една дума! Добре ли е, или не? Моля те, една дума!

От другия край се чу сърдечен смях и гинекологът бащински увери развълнувания психиатър:

— Всичко е наред, Барни. И е момче.

Два дни по-късно Лора се обади на Барни в работата и каза съзливо:

— Хари ме ритна, Барни! Усетих как ме ритна.

— С десния или левия крак?

— Какво, значение има?

— Ако ще е левак, трябва да променя физкултурния план.

Може би най-ужасното нещо през второто тримесечие на бременността е, че нищо не се случва. Всички органи са оформени и им трябва време да пораснат. Което даваше на фантазията на Лора възможност да си представя какви ли не усложнения.

Двайсет седмици: Бебе, родено толкова рано има нулеви шансове да оживее.

Двайсет и пет — сега вероятността беше десет към едно срещу оживяването и още по-малка — детето да бъде нормално.

Чак когато на двавет и осмата седмица провериха бебето на ултразвук, Лора си отдъхна. Ако се родеше сега, шансовете му да оцелее в ръцете на добър акушер бяха в негова полза. Някак се успокояваха взаимно и покрай часовете по естествено раждане два пъти седмично и ежедневните упражнения с „треньор Ливингстън“ за еластични мускули успяха да запазят остатъци от здрав разум. Най-после — четирийсета седмица. Но нищо не ставаше.

Хейстингс ги повика в кабинета си. Барни се чувстваше неловко, защото за пръв път гинекологът проявяваше инициатива и ги канеше да отидат.

— Не се тревожете — успокои ги той. — Повече от десет процента от бременностите продължават над четирийсет седмици, особено първо дете на твоята възраст, Лора. В смисъл, че все пак не е обичайно жените да чакат до твоите години.

На лицето му се изписа сериозно изражение.

— Ъ-ъ, искам да ви задам един важен въпрос — сърцето на Барни се преобърна. Лора спря да диша. — Той е строго поверителен, разбира се — замълча, после продължи почти шепнешком: — Бракът ми е поразклатен. Всъщност, бих казал, почти разрушен.

Какво общо има това с нас, по дяволите, запита се Лора. Хейстингс обясни:

— Луиз и аз се разбрахме да опитаме още веднъж. Един приятел ни предложи къщичка на езерото Чамплейн. Мисля, че четири-пет дни там могат да предотвратят катастрофата — той млъкна и ги погледна. Барни го усети какво ще каже и се възмути. — Виждам съм много подобни бременности и съм сигурен, че Лора няма да роди, докато ме няма. Освен това, ако болките започнат, наблизо има малко летище — мога да скоча в един частен самолет и ще се върна за нула време — тонът му стана наставнически: — Знам колко е важно за вас това бебе, и съм ви се посветил изцяло, професионално и лично. Ако това, че ще бъда извън града, ви безпокои, кажете ми и няма да тръгна.

Настъпи мълчание. И Барни, и Лора знаеха, че въпросът не е искрен — това беше заминаване с гузна съвест. Изнудваше ги емоционално с цената на брака си.

— Виж, Сидни — започна Лора. — Естествено, искам ти да ми акушираш, но ако екипът ти е добър...

— Лора, обещах съм ти най-добрите и съм го уредил. Първо — Арманд Берковичи има най-сръчните ръце на гинеколог в страната. Честна дума, той е единственият, когото бих допуснал до собствената си жена, ако ѝ се наложи да се оперира. Запознат е — оставил съм му всичките ти изследвания. А вместо акушерка ще бъде самият ни старши сътрудник по ултразвук — един изключително способен иранец — Реза Мухради. Той ще се занимава със състоянието на бебето, за да се концентрира Берковичи изцяло върху Лора.

— Това звучи чудесно — през последните седмици умът на Барни бе маниакално фокусиран върху следната картина: как им показват тяхното дете на светлината в операционната.

— И все пак — предложи Хейстингс, — при положение че се чувствате по-сигурни, ако съм тук, ще отложи пътуването. Бебето е прекалено важно.

Барни и Лора се спогледаха и видяха в очите си единствено колебание и съмнение. Поддаваха се на натиска на Хейстингс. Накрая Лора заговори:

— Е, какво, твоят брак също е важен, Сид. Тръгвай, аз ще убедя бебето да почака.

На лицето на Хейстингс се изписа огромно облекчение.

— По дяволите, по дяволите! — проклинаше Барни на път за вкъщи. — Как може двама лекари да се оставят да ги навият за нещо,

за което и двамата знаят, че е риск?

— Невероятно е, но дори и лекарите се боят от други лекари. Но, може би малодушието ни има и добри страни. Чувала съм за Берковичи. Той е два пъти по-добър от Хейстингс и, честно казано, предпочитам да е той, ако нещо не е наред. Дори ще имаме късмет, ако момченцето ни се роди, докато Сидни го няма.

Барни кимна и заговори на издутия ѝ корем:

— Ей, Хари, имаш пет дни, за да излезеш, затова размърдай дупе.

Детето се оказа вундеркиндче — послуша го.

След по-малко от двацет часа започнаха контракциите.

— По дяволите! — изведнъж се паникьоса Барни. — По-добре да се обадя на Сидни. Ще има достатъчно време да се върне.

— Не! — възпротиви се Лора. — Сигурно още пътува натам. Помогни ми да измеря следващата контракция и се обади в болницата, за да открият Берковичи.

Барни хукна за секундомер, засече осем минути, после се втурна към телефона, толкова нервен, че пръстите му два пъти набираха грешен номер.

— Няма проблеми, Кастелано — успокои я. — Берковичи е вече там и оперира тумор. Ще свърши до обед. Казаха да изчакаме, докато станат през четири минути. Мисля, че трябва да тръгваме веднага!

— Не, Барни, ако смятат, че е прекалено рано... — протестът ѝ бе прекъснат от нова контракция.

В дванайсет Барни не можеше повече да чака, помогна ѝ да стигне до колата, взе куфара, който бяха подредили преди три седмици, и я закара в родилното. Лора едва стигна до едно канапе и се сгърчи от все по-силни болки. Барни попита за д-р Берковичи и му казаха, че е в операционната. Той прие това за добър знак. Очевидно човекът бе много внимателен.

Докараха стол на колела и въпреки че отначало се възпротиви, Лора остави да я закарат в една от родилните стаи: малко помещение с тръби, висящи от тавана, кислородна маска и монитор за измерване на сърдечния ритъм на майката и детето. На стената имаше голяма

картина на гора, за да я гледат майките, докато се мъчат да облекчат болките си.

Два часа. Никакъв Берковичи.

— Какво, по дяволите, прави? Вади всеки орган на тая жена ли?

— Шшт! — скара се Лора. — Да се концентрираме върху концентрацията. В най-лошия случай ще акушираш ти.

Забележката не развесели мъжа й.

Три часа. Влезе дребен млад мъж със смолисто черна коса и се представи като д-р Мухради, старши ехографист.

— Къде, за Бога, е д-р Берковичи? — настоятелно попита Барни.

— Още е в операционната. Казаха ми, че операцията е много сложна. Във всеки случай аз ще го замествам. Сега ще прегледам жена ви.

Докато проверяваше разкритието, Барни бе обзет от неприятното чувство, че този младеж поема нещата в свои ръце.

Контракциите на Лора вече бяха толкова чести и болезнени, че тя не можеше да мисли за друго.

— Ще помоля някоя от сестрите да стои при д-р Кастелано, докато ние прием по едно кафе — каза Мухради. — Това ще ви успокои.

Барни погледна Лора, която бе чула последните реплики.

— Отивай, Ливингстън! — насилено се усмихна тя. — Заслужаваш да си починеш от мен.

С чувство на раздвоение, граничещо с вина, Барни се зарадва на възможността да не гледа за малко как страда любимата му жена. Той и младият иранец пиеха кафе в стаята на сестрите, когато един лекар с вид на стажант дотича задъхан.

— Реза, имам проблем с родилката в пета стая. Боя се, че не мога да контролирам кон...

Иранецът се усмихна:

— Ще дойда да видя, — прегърна младежа и отиде да даде съвет.

Барни си помисли, че трябва да е добър, щом тичат при него с проблемите си. Върна се да види Лора. Интервалът между контракциите леко се бе увеличил, но те ставаха все по-продължителни и силни.

— Барни, повикай Берковичи! — прошепна тя. — Не мога повече.

— Не се тревожете, д-р Кастелано — прозвуча гласът на Мухради, който се бе вмъкнал в стаята. — Говорих с доктора и го уверих, че разкритието ви още не е пълно, така че да има време да си почине. Беше в операционната седем часа.

Барни все повече се притесняваше.

— Не е ли време да ѝ дадете болкоуспокояващо?

— О, ще ѝ дадем енидурал, както искахте, за да е в съзнание при раждането. Но след малко. Междувременно ще се посъветвам с анестезиолога за нещо успокоително.

— Чудесно — отдъхна си Барни. — Чудесно.

— Ей, тигре! — изтощено го повика Лора. — Ял ли си нещо днес?

Барни хвана ръката ѝ.

— Не помня. Но знам, че ти не си яла нищо от вчера.

— Не мога, но това не означава, че ти трябва да умреш от глад. Иди си вземи един...

— Не, Лора, няма да мръдна отгук!

В този момент в стаята влезе Мухради, и без това скромната му фигура изглеждаше съвсем смалена до огромния анестезиолог, който започна досадно препитване.

— Ей, вие там, аз съм д-р Бол. Малката дама нещо притеснена ли е?

Въпреки болките Лора не можа да прогони мисълта: „Защо трябва да се надува толкова тоя самодоволен глупак?“ Но в безпомощността си отговори учтиво:

— Да. Имате ли нещо, което да притъпи болката, но да не ме приспи?

— Няма проблеми, малката ми. Не се стряскай! Сега ще те боцна леко и ще се вдигнеш по-високо от знамето на четвърти юли.

— Тя не иска да се вдига, докторе — намеси се Барни. — Само намалете болките.

Без да знае, че и Барни е лекар, Бол отвърна наставнически:

— Остави ме да се оправя с това, момче! Помагал съм на повече майки от доктор Охболи. — При което с бързина и сръчност, които не отговаряха на размерите му, би инжекция на Лора. Тя я замая почти веднага. Едрият мъж кимна на дребния:

— Повикай ме, когато сте готови за епидурал. Бихте ли подписали тук, моля. И на втория лист.

— Барни — пое си дъх Лора. — Това не е добре. Проклетите контракции не трябва да са толкова дълги! Не е нормално.

Барни се втурна да търси Мухради. Той пушеше в чакалнята.

— Докторе, контракциите се увеличават!

— Добре — отговори младежът с лека усмивка.

— Какво?

— Сложих малко окситоцин в инжекцията. Стимулира матката. Ще помогне на раждането.

— Може би помага прекалено. По-добре елате.

Иранецът изгаси цигарата и тръгна към стаята. Отвън чува Лора да крещи истерично:

— Доведете този тъп лекар!

Сред стажантите и сестрите около леглото беше доктор Бол.

— Тази жена е истерична! — ядосано каза анестезиологът. — По-добре да я упоим.

— Ако го направя, копеле, аз ще те упоя! — крясна Барни и се втурна към Лора. Тя се задъхваше:

— Монитора! Монитора!

— Какво има, Лора, кажи ми!

— Накарах сестрата да го обърне, за да го виждам. Тоя идиот Мухради не е ли някакъв специалист! Защо, по дяволите, не си гледа скапания екран! — паниката ѝ се увеличи: — Има проблеми с плода. Бебето е в опасност!

— Един момент — намеси се Мухради — нека не си играем всички на лекари. Аз отговарям за мисис Ливингстън.

— Вие? Къде е Берковичи? — попита Барни.

— По дяволите Берковичи! — изкрещя Лора. — Сърдечният ритъм на бебето намалява! Има проблем. Някой трябва да направи цезарово сечение.

Тогава Мухради погледна екрана и разбра, че е свършено права.

— Добре — нареди той. — Всички вън! ВСИЧКИ! — обърна се към една сестра: — Дайте ѝ кислород и я закарайте в операционната. Аз ще се оправям.

Преди някой да е мръднал, Лора извика:

— Барни, помогни ми! Помогни ми!

Той се втурна.

— Какво, какво да направя?

— Помогни ми да се обърна! Толкова съм упоена, че не мога сама. Трябва да застана на колене. Това отнема натоварването от бебето и го снабдява с кръв.

— Чухте я, нали? — викна Барни на сестрите. — Помогнете ми да я обърна, по дяволите, и аз съм лекар!

Лора бе натежала много през бременността. Барни събра цялата си сила с помощта на единствената сестра, която разбра какво се иска, за да обърне Лора така, че да се подпре на колене и лакти. Вратата се отвори, втурнаха се други две сестри и подкараха леглото към родилната зала.

— Барни, стой при мен! — примоли се тя.

— Спокойно, Кастелано, идвам след секунда!

Той хукна към съблекалнята на хирурзите. Мухради трескаво се обличаше.

— Къде са престилките? — изкрещя Барни.

— Съжалявам, сега не е време за съпрузи! Тя има нужда от цезарово сечение.

— А кой, по дяволите, е в състояние да го направи? Барманът ли? Вие колко сте правили? Бас държа, че по-малко от мене!

Младият лекар излезе от кожата си:

— Слушайте, д-р Ливингстън, тя е мой пациент, затова ще стоите отвън и ще чакате, иначе ще повикам охраната да ви върже. Всяка изгубена минута в разправии е за сметка на бебето ви. Затова седнете, млъкнете и ме оставете на мира!

Барни блъсна с юмрук по едно шкафче. „Ти ли, копеле малко, ще ми говориш, като че ли е моя вината, дето не си гледаш монитора! Ако Лора не беше лекарка, един Господ знае още колко щеше да чакаш.“ Но той не изказа гласно мислите си, защото малкото разсъдък, който му бе останал, се обади: „Този тип е достатъчно уплашен, не го стряскай още повече!“

— Съжалявам, че се изпуснах, докторе! Вървете и правете каквото трябва! Знаем, че всичко ще е наред.

Мухради не отговори. Само се обърна и изчезна в операционната. Барни стоеше отвън и се опитваше да подслушва. Чу

само две неща: Лора да вика: „Къде е мъжът ми? Барни! Къде е мъж...“ и после думите на анестезиолога: „Това ще ти затвори устата.“

Последва пълно мълчание. Гледаше си часовника. Една сестра се приближи — за да ме успокоява, помисли той. Вместо това тя каза:

— Боя се, че пречите до вратата на операционната, сър. Може да предизвикате злополука. Ще ви помоля да се отместите.

— Аз съм лекар! — сопна се Барни. — Трябваше да съм вътре.

— Явно д-р Мухради не е искал да сте там.

Барни излезе в празното тъмно фоайе и сам с болката си, изкрещя:

— Майната ти, д-р Хейстингс! На това ли викаш екип от специалисти?

Бе ги огледал, като влизаха: Бол, Мухради и двама стажанти с жълто около устата. Погледна часовника си — трийсет и пет минути. Нито едно цезарово сечение не можеше или не трябваше да трае толкова дълго. Нещо беше станало, и то не нещо добро.

— Хубави новини! — извика глас от тъмното. Беше Мухради.

Барни се извърна:

— Бързо! Кажете ми!

— Всичко е наред! Имате чудесен хубав син.

Барни почти припадна от облекчение. Иранецът се приближи и дружелюбно го прегърна през рамото.

— Как ще го кръстите?

— Не помня — измънка Барни, но веднага се окопити. — Как е Лора?

— Ще спи още известно време в реанимацията. Д-р Бол трябваше да й даде доста силна упойка.

Знам, помисли Барни, чух го.

— Ще видя Лора и бебето. Къде са те?

— В реанимацията — каза Мухради. После неловко добави: — Тоест жена ви е там. Бебето е горе.

— Какво означава горе? Той трябва да е при майка си. Тя ще се уплаши, ако се събуди и не го види.

— Вижте — каза Мухради възможно най-успокоително, — имаше малък проблем с дишането му и решихме, че е най-добре да го сложим в изолационната до сутринта. Сигурен съм, че жена ви ще ни разбере.

След миг Барни бе до нея. Завеси отделяха жените в стаята и се чуваха гласовете на майките, съпрузите и техните бебета.

Лора, още сънлива, се опитваше да дойде на себе си, за да разбере какво е положението. Защото знаеше, че, ако бебето не е при нея, има нещо нередно.

— Барни, Барни — промърмори тя.

— Тук съм, мъничката ми — прошепна той. — Имаме си нашия Хари.

— Къде е бебето ми, Барни? Мъртво ли е?

— Не, Лора, повярвай ми, добре е! Имали са малък проблем с дишането, затова е горе.

— Звучи лошо, Барни. Какви са данните му?

— Не знам дали ще ми дадат да ги видя.

— Ти си лекар, по дяволите! — изпъшка Лора.

— Явно не и днес — горчиво отвърна той.

— Барни... на всички други децата са тук. Сигурен ли си, че не е умрял.

— Заклевам се!

— Иди горе и виж. Увери се, че наистина е жив. И моля те, открий данните му. Искам да знам колко време не е дишал.

Той кимна. И двамата знаеха, че, когато лекарите крият информацията, новините не са добри. И двамата се бояха да няма мозъчно увреждане.

Прекалено възбуден, за да чака асансьор, Барни хукна по стълбите и по дългия коридор на интензивното отделение.

— Съжалявам, сър, не сте стерилен — една досадна сестра пазеше вратата. — Трябва да се измиете и да облечете престилка.

— Добре, добре!

Докато Барни вървеше към мивката в преддверието, забеляза Мухради да си шепне с дежурния лекар.

— Заведете ме при него, докторе! — извика Барни. — Заведете ме веднага!

Мухради невъзмутимо се усмихна:

— Елате оттук.

Поведе го покрай редица от миниатюрни като кукли бебета, чийто живот зависеше изцяло от техниката. Накрая стигнаха до едно момченце, доста по-едро от останалите.

— Не е ли красив? — усмихна се иранецът.

Барни се вгледа в детето и усети, че ще се заплаче. Само успя да измънка:

— Здравсти, Хари! Аз съм татко ти — и смутено попита дежурния: — Мога ли да го пипна?

— Разбира се!

Барни погали коремчето на сина си. После взе ръчичката му, удивен от съвършенството на малките пръстчета. Но не пропусна да забележи, че има следи — едва видими, но все пак забележими, от синьо на върха на пръстите. Стана и попита дежурния:

— Къде са данните?

— Не знам, сър. Бях много зает да помагам на д-р Бол.

— Тогава, ако двамата сте помагали за бебето, Мухради трябва да е взел данните — Барни отново закова поглед върху иранеца. — Е, докторе, какви са данните за цвят, сърдечна дейност, дишане, рефлексии и глас?

Мухради сви рамене.

— Не си спомням точните цифри, но знам, че отначало бяха пониски.

— Това е доста неопределено — озъби се Барни и настоя: — А след пет минути? Какви бяха данните след пет минути?

Мухради се поколеба:

— Всъщност направихме втори тест малко по-късно.

— Колко по-късно?

— Шест-седем минути.

— Стига си увъртал, човече! Явно са били седем. Или казваш седем, защото са били осем? Хайде, прекрасно знаеш, че става дума за вероятно мозъчно увреждане.

Тогава се намеси дежурният неонатолог:

— Бебето ви е добре, сър. След четиридесет и осем часа ще бъде при жена ви.

Барни вече не подозираше, че нещо не е наред. Той го знаеше. Хрумна му ужасната мисъл, че и на Лора може да й има нещо.

— Има ли тук телефон?

— Разбира се, разбира се. В кабинета на старшата сестра. Можете да се обадите на семейството си и да им съобщите добрите новини.

Барни го изгледа ядосано.

— Нямам намерение да съобщавам каквито и да е добри новини, докато не съм убеден в тях. Ще се обадя на д-р Хейстингс да пристига веднага.

— О, няма нужда — доволно се ухили Мухради. — Аз вече се обадох. Ще вземе първия самолет.

„Злополучният пациент“, както наричат лекарите някой, с когото не са се справили, е най-самотният човек в болницата. Никой не посещаваше Барни и Лора. Дори жените, които носеха храната, се втурваха толкова бързо, сякаш смятаха, че ядът на Лора е заразен. Защото, откакто видя монитора, тя беше побесняла. Синът им явно бе имал проблеми в продължение на около час, а Мухради, признатият виртуоз на този чудесен нов апарат, не му бе обърнал достатъчно внимание, за да го забележи. Поради простата причина, че не си гледаше съвестно работата. Липсваше им най-важната информация — колко време бе изтекло наистина между снемането на данните? По това щяха да разберат колко време е стояло бебето без кислород. Ако е било повече от седем минути, шансовете да е нормално бяха малки. Можеше да има сериозно мозъчно увреждане.

Барни, разбира се, ѝ каза за обезпокояващото си откритие — сините следи по връхчетата на пръстите му. Дори това беше достатъчно, за да се усъмнят в положителните данни за цвят.

— Трябва да го видя — настоя Лора. — Трябва да проверя сама.

— Успокой се. Току-що си имала сериозна операция. Обещаха ми да те кача там следобед.

На вратата се почука и се чу весел глас:

— Добро утро. Падна ли ви сърце на място? — беше Сидни Хейстингс.

Лора отговори намусено:

— Влез и затвори вратата.

— Ходих да видя бебето — продължи Хейстингс като се опитваше да им замаже очите с думи. — Върхът е! И е взело на майка си...

Барни го прекъсна:

Не си хаби приказките, Сидни! Много добре знаеш, че рано или късно Лора ще се качи и ще разбере какво става. Защо не бъдеш така добър да ни кажеш истината?

— Не знам какво имаш предвид?

— Стига, Сидни! — прекъсна го Лора. — Колко време е минало, докато започне да диша?

— Не съм виждал данните...

— Лъжеш! — сопна се Барни. — Сигурно си ги проучвал цял час.

— Слушай, Ливингстън — отвърна Хейстингс тихо, но ядосано. — Не ти позволявам да ми говориш така! Не бях там и не съм отговорен за нечии издънки.

— Аха! — каза Лора. — Значи признаваш, че някой се е издънил?

— Извинявай, Лора! Знам, че си изкарала тежка нощ. И все пак не съм съгласен да се държат с мен като с престъпник на разпит.

Барни направи огромно усилие да изглежда спокоен.

— Сидни, моля те! Искаме само истината. Знам, че се случват такива неща. Бог е свидетел, че всеки от нас в, един или друг момент е бил... — щеше да каже „небрежен“, но се спря. — Всички сме имали неприятности. От опит знам, че пациентите приемат по-лесно, ако им се каже истината, дори и тя да е: Извинете, но ние сбъркахме!

И зачакаха. Топката беше у д-р Хейстингс. Смутен от мълчанието им, възрастният лекар заговори като наизуст:

— Д-р Мухради и д-р Бол са честни мъже. Ако са написали, че дишането е възстановено след седем минути, значи е така. И ако продължавате да се държите така, търсете си друг лекар! — и излезе.

— Кучи син — каза Барни. Лора докосна рамото му.

— Барни, веднага ми намери стол на колела!

Свалиха креватчето, за да може да прегледа детето, без да става. Тя провери пръстите на ръцете и краката за цвят, преслушва гърдите няколко минути, взе игла и одраска малките му стъпала. Барни, който гледаше, си каза: „Слава Богу, детето има рефлексии!“ Последната проверка беше решаваща — щеше ли да суче. Защото, ако беше

толкова зле, че да не може, нямаше никакви шансове да е нормално дете.

Лора го взе и го сложи на гърдите си. След миг погледна Барни и заплака от радост:

— Добре е. Ще се оправи.

Тръгнаха си от болницата възможно най-скоро. Тримата.

— Е, Кастелано — каза Барни, опитвайки се да вдигне настроението. — Лоши моменти изкарахме. Отнасяха се с нас по-зле, отколкото човек може да си представи. Но основното е в ръцете ни и тежи три кила и половина.

Но и двамата знаеха. Защото и двамата бяха лекари. Въпреки че сладкият им Хари ще расте, ще се усмихва, и ще играе в пясъка, възможно беше никога да не успее да напише името си. Единствено времето щеше да покаже. И лекарите нямат отговор за всичко.

А дотогава трябваше да живеят в ада.

55.

Кой би предположил, че изпадналият йезуитски свещеник, стеснителен, несигурен и непорочен, ще стане впоследствие един от най-уважаваните (и богати) хора на Хаваите. Но такава бе щастливата съдба на Ханк Дуайър, доктор по медицина. Освен това той не само беше добре, той правеше добро. Хората, които го благославяха и споменаваха в молитвите си, кръщаваха децата си на него, бяха легиони.

Той мъдро реши да не се жени за в бъдеще. Като, разбира се, си оставаше женен. Получаваше всичко лесно, като кокосов орех от палма — право в ръцете, разчупен и готов за консумация. Жена му Черил не остана сляпа за намалелите чувства на съпруга си. Щом Ханк се записа за още една обиколка из Виетнам, тя потърси съвета на изповедника. Всъщност, откакто редовно посещаваше службите в катедралата на Светия кръст, лично кардиналът в Бостън стана неин духовен съветник. Негово преосвещенство усети, че невинна душа, като Черил Дуайър, не трябва да живее в заточение и е по-добре да отгледа деца-католици, като се освободи от Ханк и се омъжи за някой достоен за добрината ѝ. И въпреки че Ватикана не одобрява развода, имаше друг начин да се справят със ситуацията, като евентуално църковно разтрогване на брака.

И така, Ханк дори не си мръдна пръста, не пропусна и един неделен плаж в Мауи. Просто получи документите за подпис и го стори бързо и равнодушно. Единственото, което изпитваше, беше благодарност за намесата на Негово преосвещенство.

На двайсет и шести юли 1978 година се случи чудо. В Англия се роди детето Луиз Браун. Раждането беше лесно, а тя — съвсем нормална, освен че бе зачената не в корема на майката, а в епруветка. Поради запушване на маточните тръби на майката лекарите експериментатори Патрик Стептоу и Робърт Едуардс оплодиха яйцеклетка на майката със сперма на бащата в малък стъклен съд. Чак

когато яйцеклетката порасна в здрав бластоцист, те я върнаха в нормалната ѝ среда — успешно я имплантираха в утробата на мисис Браун, и девет месеца по-късно се роди здраво бебе.

Създаването на потомство беше едно от малкото неща, в които Ханк можеше да претендира за компетентност над средната и му се стори логично, ако лекарите експериментатори позволят да отиде в Англия и да работи (безплатно) като техен асистент, за да добие необходимия опит. Те прегледаха документите му. Медалите за храброст в Югоизточна Азия компенсираха посредствения му успех в академията.

Та такъв лекар има шанса да усвои новата технология и да е един от първите, които практикуват външно-утробно оплождане в Америка.

Когато след една година Ханк се върна, бързо плъзна слух, че ще отваря клиника, подобна на тези в Англия. И журналистите го подгониха, въпреки че не търсеше популярност. Изведнъж се превърна в основна тема за щата. Всъщност, когато бе уведомен за плановете на Ханк да основе институт, какъвто нямаше дори в Калифорния, губернаторът на Хаваите уреди държавен заем с ниски лихви за проекта. Нещастните жени, които копнееха за деца, скоро научиха, че почти пред прага им ще има институт за външно-утробно оплождане. Те прииждаха на тълпи пред „Институт Хенри Дуайър“.

И все пак сред пищността на Хаваите Ханк запази нещо от аскетичния си живот като свещеник, имаше свой режим и принципи, които неотклонно спазваше. Например: не ядеше червено месо, защото като лекар знаеше, че наскоро са доказали, че е опасно за дебелото черво, и не правеше нищо, което да попречи на дълголетието му. Работеше само три дни седмично. Пиеше само след пет часа. Никога, без изключение, не се занимаваше с момичета над двайсет и пет години.

Когато въпросникът на Барни пристигна в кабинета на Ханк на Хаваите, той беше в Англия и се учеше да прави бебета. Секретарката реши, че е нещо несъществено, и не му го препрати.

Ханк донякъде остана доволен, защото прецени, че въпросите на Барни не отговарят на неговия собствен лекарски живот. Как да отговаря на такава глупост: „Напрежението в работата?“, „Трудностите

на себеотдаването“, „Съжаления?“. Тези думи не му говореха нищо. И вместо да попълни формуляра, просто писа:

„Мили Барни,

Радвам се, че получих новини от теб. Мисля, че не трябваше да губим връзка, докато бях във Виетнам. Но нали знаеш как стояха нещата там, а и накрая си беше доста страшно.

Първо лошите новини: Поради някакви си нейни причини Черил не одобри заниманията ми и по време на втората обиколка из Нам намери начин да сложи край на брака ни, така че все още да минава за мома и да се омъжи за някакъв друг (та да опропасти НЕГО).

Утешавам се с мисълта, че момичето на мечтите ми някъде съществува. Може би тези дни ще доплува на сърф в златен бански. Не мисли, че не се оглеждам.

Единственият съученик, когото съм срещал, е Ланс Мортимър. Прекара тук първия и втория си меден месец. Не знам защо реши да опита Мексико при третия си брак. Така или иначе, той е добре. Както знаеш, анестезиологията си е мързелива работа и Ланс работи горе-долу четири дни в месеца. През останалото време разработва проекти по телевизията. Надявам се, че се обажда. Смятам го за един от успешните от класа.

Нещо друго: Онзи ден попаднах на «Духът на шампиона». Останала е в местната книжарница, само за два долара. Да ти кажа — книгата е жестока! Трябва да се гордееш. Не съм бил тук, когато е излязла, и не знам отзивите, но трябва да е голям удар. Бъди сигурен, че, щом публикуват другата за лекарите, няма да чакам да намалят цената. Ще си я поръчам предварително. Надявам се, че в нея пишеш хубави работи за мен.

Отбий се, ако някой ден вятърът те доведе на Хаваите. Имам един-два малки хотела и, естествено, ще си ми гост.

Сърдечни поздрави!

Ханк

П.П. Прилагам копие от отзивите на цяла страница в «Хонолулу адвъртайзър», когато се роди хилядното бебе. Само снимката е достатъчна: аз в центъра държа четири близначета, заобиколен от тълпа щастливи майки, прегърнали отрочетата, за които винаги са мечтали. В известен смисъл се чувствам като баща на всички тях.“

56.

„Децата с асфиксия при раждането са застрашени от неизлечими увреждания от умствена недоразвитост, мозъчна парализа и епилепсия до минимални мозъчни увреждания, проблеми със сетивното и умственото възприемане...“

„Увреждания при новородените“
Наръчник на Мерк за диагностика и терапия,
стр. 1759, (четиринайсето издание)

Нито едно дете в историята не бе изучавано така, както малкият Хари Ливингстън. Освен това го изследваха, преглеждаха, анализираха, проверяваха и пак проверяваха.

Тъй като и двамата разбраха, че никога няма да узнаят колко дълго е стоял Хари без кислород, Барни и Лора трябваше да предполагат най-лошото. И радостта им от детето намаляваше от непрекъснатото очакване да се появят признаци на умствен недъг. Днес, утре, следващата седмица.

Единия месец Лора го водеше на преглед при главния педиатър в Колумбия, на другия Барни го водеше при главния педиатър в Белвю (без да казват, че и двамата са лекари). Докторите не откриваха манията им. Защото Ливингстън имаха сериозна причина за тревога.

— Естествено, няма да сме наясно, докато не стане на две години — беше мнението на професор Адам Пари от Пи Ес — най-уважавания педиатър в Ню Йорк.

Лора веднага оспори:

— Става дума за по-малките увреждания. Ако не...?

— Да — съгласи се Пари. — Ако е нещо като церебрален паралич, скоро ще разберем.

— Господи, Кастелано, не бъди толкова нервна! — каза Барни, докато се прибираха от п-тата консултация. — Детето ми изглежда добре. Аз си сдържам нервите. Защо се тревожиш толкова много?

— Можеш да отречеш всичко, Барни. Но знаеш за мозъчното развитие — една трета от междуклетъчните връзки се образуват след раждане. Гънките още се формират в сладката главичка на Хари и някои от тях може да са блокирани, докато този ирански идиот се е занасял със сестрите. Сега признай — това не те ли изнервя?

— Не — сухо отвърна той.

— Истината ли казваш?

— Не. Но реших, че ще съм по-полезен, ако излъжа.

Тя го погледна с обич и благодарност.

— И ти си напрегнат, нали, Барни?

— Да — кратко отговори той. И след като помисли добави: — Това си е убийство, нали? Тоя кучи син, Мухради, ни даде един вързоп с радост, но и бомба със закъснител. Само ако ни беше казал истината. Колкото и да беше лоша тя, поне щях да спя нощем. Ако знаех, че Хари ще трябва да отиде в някое специално училище или нещо подобно, нямаше да го обичам по-малко.

Нямаше нужда Лора да му казва, че е съгласна.

— Защо, по дяволите, не беше искрен?

— Може би се е боял да не го съдим.

— Заслужава го за такова ужасно невнимание. Ако излезе, че Хари не е добре, ще отида и ще го удуша.

Продължиха мълчаливо пътя си. Лора гледеше втренчено през прозореца на таксито и накрая измърмори:

— Той е от тия дето, се смятат за богопомазани.

— Какво?

— Нали ги знаеш ония лекари, които смятат, че не са отговорни пред никой освен пред Бога, а дори и пред него. Не е първият от тази пасмина, на когото попадам.

— Нито пък аз.

— Ще пишеш ли за тях в книгата си?

Той кимна.

— Вече съм кръстил една глава „Лекари-лъжци“. Проблемът е, че още не мога да я напиша.

— Защо?

— Защото съм прекалено ядосан.

И така, те продължиха да наблюдават, винаги нащрек и за най-малкото отклонение, най-незначителния знак — накратко, и най-лекия намек, че Хари не е ИДЕАЛЕН.

А потомъкът им, ако не друго, поне беше схватлив. Чрез някакво неоткрито още бебешко сетиво той сякаш знаеше за какво мислят родителите му, и се опита да уталожии страховете им при първа възможност. На шест седмици се усмихна. И двамата точно си спомняха обстоятелствата. Естел при едно от честите си пътувания от Маями, за да се порадва на внучето, му беше донесла шарена дрънкалка да я сложат на креватчето. Лора разтърси пластмасовите фигурки, за да покаже, че не са само с различен цвят, но и издават различен звук. Звукът от червената фигурка го накара да се засмее. Слава Богу, помислиха си, едно притеснение по-малко.

Следващото препятствие щеше да е, когато трябваше да започне, ако изобщо се научеше, да сяда. И Хари послушно седна в люлката, преди да е навършил седем месеца. И после, чудо на чудесата! — едва седмица след първия си рожден ден направи първите си несигурни крачки. От стола на Барни до ръцете на Лора. Момчето наистина беше шампион! Барни само повтаряше:

— Слава Богу, Лора, слава Богу! Детето е добре — и си мислеше: „Засега.“

Една вечер, докато го къпеха, Барни бе обзет от нов страх:

— Само се надявам да не му го внушим с нашите тревоги.

— Не знам, Барн — каза Лора, докато вадеше ангелчето им от водата и го слагаше на хавлията, която баща му държеше. — Трябва да изчакаме поне още година. Все още има време да се проявят всякакви дребни аномалии...

— Благодаря ти, Кастелано, много ти благодаря! — измърмори той.

— За какво?

Барни вдигна поглед от масата, върху която пудреше Хари, и отвърна:

— Току-що ми направи страхотен подарък. Още триста шейсет и пет неспокойни ноци.

Първият пациент на Барни идваше в седем часа, но той стана в пет и половина, за да прекара няколко спокойни мига със сина си. Да си позволи удоволствието да му смени пелените, да му даде шишето, да го оригне и всички останали обикновени неща, за които не бе и сънувал, че ще му носят такава неопишуема радост.

Докато Хари си смучеше закуската, Барни го осведомяваше за текущите събития, литература, философия и спорт. Не защото мислеше, че така синът му ще стане по-умен, а за да му говори и да го чува как гука в отговор. Мразеше момента, когато равнодушният часовник му напомняше, че пак трябва да остави Хари.

Лора и Барни имаха сериозна кавга. Тя твърдеше, че първите срички, които Хари каза (на осем месеца и половина), са: „Да — да!“, а той упорито настояваше, че са „Дак-та“, което показвало вече избраната професия. Като добре психоанализиран психоаналитик Барни знаеше, че не трябва да натоварва подрастващия си син. Ето защо, освен лекарски комплект за втория рожден ден той му купи и пожарникарски шлем.

През лятото се преместиха в Кънектикът. Макар че това означаваше дълги пътувания и за двамата (Лора намали дежурствата си на един ден седмично), безценното бебе щеше да диша свеж въздух и да има зеленината, дърветата, които им липсваха в детството.

За да компенсира отсъствията си през седмицата, Барни засипваше Хари с внимание през уикенда. Все пак момчето вече показваше такава общителност, че понякога предпочиташе компанията на двата фарфалака на съседите, които имаха пясъчна площадка. От поведението на Хари Барни и Лора заключиха, че има нужда от братче или сестричка, и решиха да опитат. Разбира се, опитите им доставяха удоволствие, но след седмия месец Лора отиде на гинеколог и разбра, че трябва да се оперира, след което е невъзможно да има деца. Така че всичко, което имаха и щяха да имат, беше малкият им Хари.

Вечерта, след като Лора разбра, тя и Барни се заклеха един на друг, че няма да невротизират Хари — без прекалени наставления, наблюдения, да не го натоварват с очакванията си.

Лора стана член на най-голямото тайно общество в света — на майките. Дните минаваха неусетно. И все пак спомените ѝ бяха ясни и

осезаеми: боядисаните ѝ от пластилина ръце, цветето, което Хари ѝ поднесе, поизмачкано от стискане в малкото юмруче.

Един ден вървяха (Хари щапукаше) край едно езеро и спряха да хранят патките.

— Мамо, защо патетата нямат обувки?

Лора, неподготвена за такава езотерика, само можа да каже:

— Ами, аз не бях забелязала. Сигурно татко знае. Ще го попитаме, като се прибере.

Когато Барни питаше на вечеря: „Какво правихте днес, сладури?“, тя обикновено казваше: „Нищо особено.“ А всъщност си мислеше: „Всичко беше особено, всичко беше магия!“ Някакъв егоизъм я караше да повтаря: „Недей пораства, Хари! Остани си такъв завинаги!“

Лора усети болезнено първия ден, когато остави детето си в детска градина (за три часа). Всъщност тя плака дълго, след като Хари вече щастливо си играеше с новите си приятели. („Толкова е малък, Барн — жално каза тя предната вечер. — Та той е още бебе.“)

Досега не бе осъзнала до каква степен се е отдала на обичта си към него и затова дори и за толкова кратко време той ѝ липсваше.

Въпреки че се заклеха да не го изследват и да не се суеят около него, забелязаха, че, когато беше почти на три години, Хари стана някак апатичен. И въпреки че пълнееше, не наддаваше на тегло.

Една вечер, докато го миеше, Лора повика Барни в банята.

— Пипни това — каза тя сериозно и докосна коремчето на Хари.

Той сложи ръка на мястото на нейната („Ох, тати, боли ме!“) и разбра какво имаше предвид тя — увеличен черен дроб и далак, което се нарича със страховитото име хепатоспленомегалия. Това беше кошмарът, който очакваха. Но не от това се бяха страхували. То нямаше нищо общо с мозъка. Беше съвсем различно.

В шест часа на другата сутрин след нощ на мъчителни самообвинения („Не трябваше да го оставяме да си играе на дъжда тогава!“ и „Аз съм виновна, завивах го прекалено много!“) Барни се обади на Адам Пари.

— Доведете го за изследвания да видим какво му е.

За двайсет и четири часа обкръжението на Хари се смени от детската площадка с болнична стая. Определено имаше признаци на патологично заболяване. Но какво? Взеха му безброй кръвни проби („Не искам вече да ме боцкат, моля ви!“ — писна Хари) и повториха онези, които не задоволиха Лора.

— Това е, за да ти помогнем, миличък — опита се да го успокои тя.

— Тук не ми харесва! Искам вкъщи! — При което Барни, досега мълчалив свидетел, намери сили да каже:

— Всички искаме да си отидем вкъщи.

Лекарите установиха, че поради увеличения далак Хари има тромбоцитопения — недостиг на тромбоцити в кръвта. Имаше опасност от спукване на далака.

Безкрайни редици от специалисти закрачиха край леглото на Хари: високи, ниски,дебели и слаби доктори. И все пак всички имаха едно общо нещо — свиваха рамене и си тръгваха. Лора и д-р Пари си блъскаха главата за възможни диагнози. Не бяха ли симптомите най-близки до болестта на Гошър? На което Пари отговори:

— Да, но може да е и случай на метакроматична левкодистрофия, а не е нито едното. Виж, Лора, ти си ми колежка, затова ще бъда искрен. Не знам какво, по дяволите, е това, не знам как да го лекувам. Знам само, че се развива...

Барни правеше всичко възможно да приема най-болните си пациенти, но прекарваше всяка свободна минута или с Хари, или в библиотеката на академията в проучване на детските болести.

Уорън се обаждаше всеки ден и питаше дали той, или Бъни могат да направят нещо, каквото и да е.

— Да — отговори Барни. — Не ме разбирай погрешно, Уор, но моля те, не ни безпокой! — и добави: — И моля те, не казвай на мама!

И двамата спяха в болницата, тоест болницата беше мястото, където не спяха. И как биха могли? Всеки час сякаш отмерваше влошаването на състоянието на детето им. Ако спяха, тъжно каза Лора, можеха да пропуснат цял час от живота на Хари. Седяха заровени в хартия и се опитваха да свържат различните констатации на различните специалисти.

— Трябва да има отговор — упорстваше Барни. — Някакъв общ знаменател.

Лора го погледна с безнадеждна тъга:

— Приеми го, Барни. Дори и да го открием, сигурно ще е прекалено късно.

— Не, Кастелано, не! — с тих гняв каза той. — Опитай се да поспиш. Аз ще използвам компютъра на болницата, за да видя какво ще ми даде връзката с националната библиотека по медицина. По това време едва ли ще го ползва някой друг.

Той тръгна, а тя се унесе в дрямка, която нито я ободряваше, нито притъпяваше болката. Следващият ѝ спомен беше от един брадясал Барни, стоящ до леглото с компютърна разпечатка в ръка.

— Знам какво е — каза мрачно.

— Сигурен ли си?

Той кимна.

— Три пъти „Ура!“ за компютърната наука. Сега знам точно от какво ще умре синът ни.

Тя стана, сложи си очилата и взе листа.

— Ще ти спестя труда, Лора. Казва се РСС — синдром на Рийв-Страсбургер.

— Никога не съм го чувала.

— Открит е в края на миналия век от някакви учени в Лондон. Свързан е с липидните запаси и засяга миелиновата обвивка на всички нерви. В едно норвежко списание намерих статия, която обяснява причината. Произвежда се абнормален миелин поради липсата на един ензим — арил — сулфатаза В.

— Нещо като мултинлена склероза?

— Не, свързани са, но е по-различно. Склерозата е в резултат от демиелинация. А абнормалният миелин покрива не само нервите, но и черния дроб и далака.

— Господи, Барни. Това ми изглежда възможно! Ще се обадя на Пари.

— Може да почака, Лора — отвърна Барни с крайно изтощен вид. — Няма нужда да бързаш.

— Защо? Как се лекува? Компютърът даде ли ти някакво решение?

— Ето, избери си: трансплантация на костен мозък, трансплантация на черен дроб, антилевкемична хемотерапия. Чудесни възможности!

Той млъкна, защото усети буца в гърлото си, и каза: Нито едно не става! Всъщност никой не е надживял четири години.

Изведнъж грабна листа от ръката ѝ.

— Какво беше пък това?

— Няма смисъл да го четеш. Това е най-гнусното заболяване, засяга всички сетива. Боже, на нас ли трябваше да се падне!

Лора се отпусна с плач в ръцете му.

Адам Пари пристигна малко преди седем, прегледа бележките на Барни и като съпостави с оценките на специалистите, потвърди, че Хари наистина страда от РСС.

— Макар че — призна той — не знам дали това изобщо ни води донякъде.

— Дотам — каза Лора — че на Хари му остават още няколко седмици.

— Не, по дяволите! — извика Барни. — Ще намерим изход! Ще преобърнем света за какви ли не доктори и шарлатани, ще отидем дори до Лурд. Не ме интересува какво ще правим! Докато Хари диша, ще се борим. Отивам в кабинета си да говоря по телефона. Лора, ти се обади на човека, с когото работеше в детската болница.

Преди тя да кимне, той беше излязъл.

Лора се прибра вкъщи и започна да телефонира. Първо на специалиста от Харвард.

— РСС? — смая се той.

— Да, професоре.

— Боже мой, не мисля, че съм попадал на такъв случай. Вижте какво, мога ли да дойда в Ню Йорк?

— Разбира се!

— Ще взема и хора от екипа си. Това е може би единствената им възможност да видят подобен случай.

Лора тресна слушалката. След това се обади на Дейн Оливър от здравната организация и го помоли да направи справка. Получи не само успокоения, но и разяснения. В края на краищата в института имаха непубликувана информация.

— Лора, поне теоретично има възможни лечения.

„Искам повече от теория Дейн“, помисли си тя, но се застави да го изслуша.

— Измененията в мелина са от един-единствен ензим.

— Знам, знам — каза тя. — Арил — сулфатаза В.

— Значи проблемът е ясен. Трябва да се набави липсващият ензим. Аз мисля, че има три възможности.

— Какви? — затаи дъх тя.

— Първо, можеш да опиташ трансплантация на съвместими кожни фибробласти. Разбира се, трябва да намериш подходящ донор, а това отнема време.

— Дава ли резултат?

— Никога не е било опитвано.

Добре, помисли Лора, да го оставим. Може да не успеем да намерим донор, а камо ли да успеем с опита.

— Какви са другите?

— Можеш да опиташ метода при деца с остеогенна саркома.

Искаш да кажеш, първо отровата, а после противоотровата, за да убие злокачествените клетки. Много е рисковано. Каква е третата?

— Ами — в гласа на бившия ѝ шеф се усети внезапно неудобство. — Някои хора в института работят върху лабораторно получаване на ензими.

— Докъде са, Дейн? — припряно попита тя.

— Как да ти кажа, Лора — отвърна извинително Дейн. — Още се експериментира. Става дума за години, може би две-три.

— Дейн, ти знаеш какво е положението във всички лаборатории. Някой няма ли напредък?

— Всъщност на западния бряг има екипи, които се опитват да получат всички видове ензими — най-вече частни фирми. Има един човек, който явно е напреднал най-много, но той е особняк и едва ли ще успееш дори да говориш с него.

— Само ми кажи кой е, Дейн, моля те! — Стига този човек да има отговор, ако трябва, ще пълзя до Калифорния, помисли тя.

— Той има много продуктивна малка фирма — „Необиотика“. Един професионално непризнат гений — Питър Уайман, който...

— Знам го — бързо го прекъсна Лора. — Дай ми телефона му, аз ще свърша останалото. Как беше името на фирмата?

— „Необиотика“. В Пало Алто.

— Благодаря ти, Дейн. Не можеш да си представиш какво правиш за мен.

Той ѝ издиктува телефона. После каза с безпомощност, която се усещаше в гласа му:

— Бих искал да можех да направя повече, Лора. Толкова съжалявам!

— Благодаря — едва чуто отвърна тя и остави слушалката да се изплъзне от ръцете ѝ върху телефона.

След миг вече набираше Калифорния.

— Съжалявам, д-р Уайман не позволява да го безпокоят, когато е в лабораторията си — твърдо отговори секретарката.

— Кажете му, че се обажда Лора Кастелано и е наистина въпрос на живот и смърт.

Измина време, после се чу шеговит глас:

— Е, как е харвардският вариант на Мерилин Монро?

Лора не искаше да губи ценно време в закачки.

— Трябва да те видя, Питър! Възможно най-скоро!

— Поласкан съм — засмя се той. — Но аз съм женен мъж. Трябваше по-рано да ми се обясниш.

— Моля те! — настоя Лора. — Ще вземем първия самолет за Сан Франциско.

— Мога ли да знам кои сте вие?

— Мъжът ми Барни, аз и малкото ни момче. То е много болно, Питър. Трябва да те видим веднага.

— Защо мен? Аз съм научен работник, Лора. Не практикувам.

— Има особена причина.

Той въздъхна уморено и неохотно се съгласи:

— Добре. Най-удобно ще ми е късно вечер. Повечето от хората си отиват дотогава — това ми е времето за творческо мислене. Ако можеш, намини утре вечер около десет.

— А тази вечер?

— Толкова ли е спешно?

— Да, Питър. Само кажи, все още можем да успеем за обедния полет.

— Трябва да призная — надуто отговори той — че това събужда любопитството ми. Така или иначе, ще се радвам да те видя отново, Лора.

- Благодаря ти, Питър. Ще...
- Не бих казал същото за мъжа ти, но ако той дойде с пакета...
- Довиждане, Питър. Трябва да бързаме за самолета.

Докато Лора намери необходимия апарат да поддържа Хари по време на пътуването, Барни се обади на летището. Три часа по-късно самолетът излетя за Сан Франциско. Казаха къде отиват, само на Адам Пари.

— Нали ви е ясно — предупреди ги той — че може да се върнете без никакъв отговор.

— Всичко ни е ясно — каза Барни.

Хари беше почти упоен от лекарствата и Барни и Лора се редуваха да го държат на коленете си. Не защото нямаше място между тях, а защото имаха нужда да го докосват — заради него и заради себе си. Ако се случеше най-лошото, поне щяха да имат осезателни спомени: как го притискат към себе си, как го прегръщат толкова здраво, че Барни се бои да не го задуши. И най-важното: Барни искаше да защити сина си от всичко лошо. Непрекъснато повтаряше, за да успокоява и тримата: „Мама и татко никога няма да те оставят. Никога, никога, никога! Тук сме, Хари, тук сме.“ В същото време Лора бе обзета от натрапчивата мисъл: „Ако само можех да те върна отново в мен, Хари! За да те пазя!“

— Какво сладко момченце! — забъбри стюардесата. — И толкова послушно. За първи път ли лети?

— Да — кимна Лора. И си помисли: „А може би и за последен.“

На летището наеха кола и тръгнаха веднага към студентския хотел в Пало Алто. И двамата бяха изтощени от пътуването, часовата разлика и най-вече напрежението. Опитваха се да поспят до срещата с високомерния Уайман (тя се падаше в един през нощта тяхно време). И непрекъснато обсъждаха стратегията: Трябваше ли Лора да отиде сама? Трябваше ли да вземе Хари? Или да отидат и тримата? Дали Питър ще се подразни при вида на двама свои колеги, за които знае, че

го ненавиждат? Или ще прояви съчувствие към страдащото семейство, на чието единствено дете оставаха дни, а може би часове живот.

Накрая Барни реши:

— Отиваме всички. Искам това копеле да ме гледа в очите. И в твоите. И на Хари. Да видя дали има поне една молекула човечност в този студен човек.

Минаха покрай Ел Камино Реал и стигнаха до изненадващо скромна правоъгълна тухлена сграда, на която светеше малък знак, „Необиотика“. Щом Барни спря на вратата, разбра къде са отишли парите на корпорацията. Двама въоръжени пазачи ги помолиха да излязат, за да ги претърсят. Дори накараха Лора да отбие одеялото, в което носеше Хари.

След като минаха през стъклената врата, охранявана от друга двойка мъже, стигнаха до рецепцията, където седеше още един пазач. Представиха се и им бе отговорено да чакат. Седнаха и сложиха спящото дете на коленете и на двамата. Спогледаха се невярващо. Не знаеха точно защо са тук. Може би щеше да се окаже просто една задънена улица на западния бряг. А и Хари избра точно този момент да се събуди и да заплаче, уплашен от непознатото обкръжение. Лора едва успя да го успокои, когато Питър Уайман се появи облечен в лабораторна престилка.

— Е, здравейте, стари приятели — саркастично ги поздрави той. — Тук сте доста далеч от цивилизацията. Какво води планината при Мохамед?

Лора тихо каза:

— Питър, това е Хари, момченцето ни.

— О! — каза бившият им състудент.

Настъпи неловко мълчание. Барни притеснено попита:

— Ъ-ъ, може ли да влезем някъде да поговорим?

Питър погледна часовника си.

— Надявам се, че няма да е дълго.

Барни пое Хари и стана.

— Не се безпокой, Питър, няма да загубим ценното ти време!

Имаха чувството, че иска да видят кабинета му: голямото бюро, свръхмодерния телефон, многобройните трофеи по стените. Искаше да

видят, че макар и отхвърлен от късогледите очи на Харвард, за света той беше гигант. И наистина растеше с всяка минута.

— Добре — разположи се той в масивния кожен стол. — Какъв е проблемът?

Барни беше репетирал думите си милион пъти по време на полета. Сега измънка само най-важното: единствената надежда за Хари е вкарването на чистия ензим.

— Съгласен съм — каза Питър, за пръв път заинтригуван. — Това може да свърши работа. Но както знаете, здравеопазването поставя строги изисквания при одобряването на лекарства за употреба от хора. Не искат друг подобен случай като с талидомида, нали? А моят синтетичен АС-В е едва на втория проверочен етап. Незаконно е да ви го дам — и добави: — Възможно е да го убие.

Лора не издържа:

— Моля те, Питър, не го оставяй да умре, без да му дадем шанс!

Барни стана и настоя:

— Слушай, Уаймън! Заедно сме казвали Хипократовата клетва. Забрави здравеопазването! Погледни умирация ми син! Ще ни оставиш ли да си тръгнем оттук и да го заведем направо на гробището?

Стреснат от резкостта на Барни, Питър нервно погледна часовника си. Никой не помръдна.

Тогава Барни отново заговори:

— Разбра ли какво ти казах, Питър?

— Не съм практикувал много отдавна. И то не педиатрия. Но синът ви ми се струва много зле. Защо не го заведете в детската болница и не го сложите на системи?

— И после? — попита Барни.

— После, ще ви се обадя утре в десет вечерта.

— Не може ли по-рано? — примоли се Лора.

— Имам нужда да помисля — сухо каза Уаймън. — Това е много сериозно нещо. Оставете на някоя от секретарките координатите си.

Излязоха като вцепенени от кабинета, минаха по дългите коридори, през стъклената врата, покрай охраната, стигнаха до колата.

Без да продумат. Хари отново спеше на рамото на баща си. Барни усещаше, топлата му бузка. Има температура, помисли си.

— Какво ще кажеш, Кастелано? — гласът му бе дрезгав от напрежение.

— Мисля, че е прав за едно, Барн. Трябва да заведем Хари в болница. Там ще е на по-сигурно място.

В детската болница в Сан Франциско попаднаха на хора. Грижовни хора, които пренебрегнаха формалностите, за да настанят Хари в легло и да го включат на система възможно най-бързо. Прекалено уморени, за да ходят където и да е, Барни и Лора спаха върху дюшеци в стаята на Хари. Събудиха се рано. Разликата в часовете още объркваше биологичния им часовник. След като видяха, че състоянието на Хари не се е променило, тръгнаха да търсят кафе. Тъкмо стигнаха до асансьора, когато една сестра ги повика от стаичката си:

— Д-р Ливингстън, търсят ви по телефона.

И двамата хукнаха обратно като луди.

— Кой е? — попита Барни сестрата.

— Д-р Голдстайн, завеждащ педиатрията. Тя каза, че познава и двама ви.

— Голдстайн? — Лора се учуди не по-малко от Барни. — Това говори ли ти нещо?

Барни сви рамене и взе слушалката:

— Д-р Ливингстън е на телефона.

— Добре дошъл в Сан Франциско — се чу женски глас с особен акцент, който той помнеше. Сузи Хзианг.

— Сузи! Ти ли си д-р Голдстайн?

— По силата на брака ми с д-р Майк Голдстайн — отговори тя. — Видях името ти в списъка на новопостъпилите и исках да разбера дали мога да ти помогна.

— Много си мила, но освен ако не си открила лекарство срещу РСС миналата вечер, едва ли ще можеш. Все пак, ако си свободна, ще се радваме да прием заедно кафе.

— Ще слеза веднага щом видя момченцето ти.

Барни и Лора човъркаха бърканите си яйца, когато Сузи влезе в почти празното кафе.

— Много е сладък — сърдечно каза тя и продължи сериозно: — Но е ужасно болен. Какво ви води чак тук?

— Дълга история — въздъхна Барни — но вече свикнах да я разказвам с малко думи.

— Уайман трябва да ви помогне! — натърти Сузи. — И той би трябвало да има човешки чувства.

— Не бих се обзаложила — подметна Лора. — Успешно създава впечатление на бездушен.

— Кога ще ви каже?

— Довечера в десет.

— Защо му трябва толкова време?

— Не знам — каза Барни. — Неговите разсъждения са извън границите на моя ум.

— Защо не дойдете у родителите ми, преди да отидете при него? Ще ядем истинска кантонезка вечеря, а и искам да ви запозная с баща ми.

Не знаеха какво да отговорят. От една страна, искаха да са при Хари. От друга страна, знаеха, че всяко откъсване от постоянния пъплец страх е за предпочитане.

— Ето адреса. Оттук се стига лесно. Съжалявам само, че Майк е на конгрес по неврология в Тексас. Както и да е, ако решите, всички сме си вкъщи след шест часа.

Благодариха ѝ и тя се извини, че я чака визитация.

Прекараха деня край леглото на Хари. Единствените им реплики бяха „Колко е часът?“ и все един и същ отговор: „Само две минути откакто ме пита за последен път.“

Щом наближи вечерта, увиха малкия си син, който беше спал през повечето време, и помолиха да го изпишат. Защото решиха, че, ако Уайман каже „не“, искат да са сами с Хари, извън болницата, когато умира.

Малко преди шест минаха по хълма от Юниън Скуеър през украсения като пагода в бяло и зелено портал, чиито дракони сякаш казваха: „Зарежи модните западни идеи и ела в един стар източен

свят.“ По главната улица бяха наредени сувенирни магазинчета, предлагащи Китай в пакетче, за да си го занесеш у дома в Южна Дакота. Отляво и отдясно се разклоняваха улички, украсени така, че китайските им обитатели да се чувстват уютно. Лампи като фенери осветяваха тротоара, имената на пресечките бяха написани на английски и кантонезки.

— Виж, Хари — каза Барни с пресилен ентузиазъм. — Не е ли страхотно? Представяш ли си как се е чувствал Марко Поло, когато за пръв път е видял нещо такова?

Лора си замълча. Просто остави на мира Барни, чийто здрав разум бе наясно, че Хари е прекалено трескав, за да разбере какво му казват.

Родителите на Сузи живееха в апартамент на приземния етаж. Китайски надпис на прозореца съобщаваше, предположиха те, че това е кабинетът на лекар от Ориента, чиято медицина предхождаше Хипократ с поне две хиляди години. Д-р Хзианг, жена му, Сузи и неомъжената ѝ по-малка сестра седяха, облечени в копринени халати, и пиеха чай. Щом влязоха, възрастният мъж стана и каза нещо на кантонезки. Сузи преведе:

— Татко ви казва, добре дошли вкъщи и че ви съчувства за детето. Пита дали ще му позволите да го прегледа.

Барни и Лора се спогледаха. Нищо лошо не може да му направи, помисли си Лора, той е истински лекар в крайна сметка. Просто не е нашият тип лекар.

Барни кимна и каза:

— Благодаря много.

Д-р Хзианг ги повика в една друга стая, задръстена от горе до долу с кутии с билки, всяка от тях надписана на китайски. Сложиха трескавото дете на масата за преглед и го хванаха за ръце, докато докторът бавно и прилежно прокарваше пръсти по различни части на ръката му.

Само ръката ли?

— Той измерва дванайсет различни пулса — обясни Сузи. — Това е обичайният ни начин за поставяне на диагноза.

Д-р Хзианг отвори устата на Хари и огледа езика му с увеличително стъкло. Бързо каза нещо на Сузи на китайски.

— Татко казва, че може да приготви лекарство за сина ви, и пита разрешавате ли да му направи акупунктура.

— Ще го боли ли? — попита Барни.

— Не, не когато я прави баща ми.

И отново Лора и Барни се попитаха само с поглед и се съгласиха.

Процедурата отне почти половин час. Д-р Хзианг поставяше иглите си предимно върху и около ухото. После се извини и отиде да приготви лекарството.

— Хари може ли да пие? — попита Сузи.

— Да, слава Богу! — каза Лора.

Хари беше буден, когато най-после седнаха да вечерят. Зяпаше ококорен това, което без съмнение приемаше за карнавалните костюми на семейството. Посочи брокатния рисунък по чеонгсама на мисис Хзианг и промълви:

— Мамо, виж птиченцата.

Мисис Хзианг може би го разбра или просто се досети и му се усмихна. Хари попита Лора:

— Защо са по пижама?

На което Барни отговори:

— Сигурно защото си лягат рано. Не като теб, шампионе, да стоят будни до късно вечерта.

За облекчение на Лора детето поемаше течности по-лесно. Не само че изпи лекарството, което д-р Хзианг грижливо бе забъркал (по изражението на Хари личеше, че има отвратителен вкус), но си и хапна от супата. Когато си тръгнаха, докторът им даде малко шише с лекарството, за да пие още два пъти същата вечер и отново на другия ден. Лора любезно благодари.

Беше едва девет и тридесет, когато пристигнаха в хотела, но вече ги чакаше съобщение: „Моля идете при д-р Уайман в десет часа довечера.“

Разбира се, отидоха по-рано, защото приеха поканата като положителен отговор на молбата им. И бяха прави. Макар че и в щедростта си Уайман си остана непоправим.

— Не искам никакво циврене или благодарности, още повече че не е ясно какъв ще е резултатът. Трябва да знаете, че реших да го направя, защото вярвам, че ще си затваряте устата.

Подаде им кафяв плик. Барни усети, че вътре има няколко стъклени ампули.

— Опитайте с един милилитър и ако го понася добре, удвоете дозата след два часа. После по три пъти на ден още четиридесет и осем часа. Дал съм ви спринцовки за еднократна употреба — от фирмата.

Лора кимна.

— Ще съм ви благодарен, ако не го инжектирате тук. И ме уведомете каквото и да стане, може да е решаващо за изследванията ми.

Как трябваше да благодарят на този коравосърдечен негодник? Уайман реши проблема им, като погледна часовника си и отсече:

— Трябва да тръгвам.

И все пак не помръдна. Усетиха, че се опитва да им каже нещо. Най-после измънка:

— Ъ-ъ, знам как бих се чувствал, ако беше някое от децата ми. Тоест... — без да може да довърши мисълта си, Питър само погали бузката на Хари. И преди посетителите му да успеят да кажат нещо, се изпари.

Върнаха се в хотела с главоломна скорост, втурнаха се в стаята, сложиха Хари нежно на леглото и дръпнаха пердетата. После се погледнаха безпомощно.

— Искаш ли аз да му бия инжекцията? — тихо попита Барни.

— Мога и аз — сковано отвърна Лора. Барни призна:

— Моля те, Кастелано. Мен не ме бива, а и не мога да забия игла в собствения си син.

Хари изплака, когато Лора инжектира една ампула от течността в крака му. После изведнъж притихна. Те се ужасиха. Дали не го убиха? Стояха вцепенени от двете страни на леглото, втренчени в детето. След няколко секунди, които им се сториха вечност, Лора се наведе и сложи пръсти върху китката му.

— Има пулс, Барни. Равен както преди.

— Мислиш ли, че лекарството го упои?

Тя поклати глава.

— Всички изкарахме два ужасни дни. Представи, си колко уморен е бил.

Взе Хари в ръце и го прегърна. Барни докосна челцето му.

— Още е горещо като Сахара. Колко време мина от инжекцията?

— Четири-пет минути. Успокой се, Барни. Дори и да е вълшебно хапче...

Думата „вълшебно“ заседна на гърлото ѝ. „Ако има бог, помисли си тя, той не ми е задължен.“

— Лора — тихо каза Барни — легни или поне седни.

— Прекалено съм нервна — тя положи Хари на леглото.

— Искаш ли да поръчаме нещо?

— Не съм гладна, а ти?

— Не, но убива времето. А и... ще имам какво да правя.

— В края на коридора има автомати — защо не си вземеш нещо оттам?

Той одобри предложението.

— Какво да ти донеса?

— Нищо. Каквото и да е. Стига да не е вкусно.

Той знаеше какво иска да каже тя: „Отричам се от всички земни удоволствия, дори от сладостта на шоколада, нека въздържанието ми да бъде последната част на жертвата, необходима да омилостиви гневното божество.“ Втурна се навън.

Дългият коридор беше постлан с нещо като сив торф. Тичайки по него, Барни усети физическо облекчение. Но не можеше да избяга от мислите си. За Бога, Хари, толкова си мечтаех как ще тичаме двамата по горски пътеки, покрити с листа. Как ще си говорим по мъжки. Как ще ти кажа за всички глупави грешки, които съм правил, за да се поучиш от тях. А сега какво мога да те науча? В този момент искам само да продължаваш да дишаш. Нещо, на което не мога да те науча. Или да направя вместо теб.

Той се върна бавно в стаята с две чаши. Лора седеше втренчена в лицето на Хари, без да смее да мигне, за да не изпусне и най-малката промяна.

— Не е помръдвал — каза тя автоматично.

— Може би просто спи дълбоко. Забеляза ли някакви бързи движения на очите?

— Не.

С други думи, ако спеше, той не сънуваше.

Лора сложи колата си на нощната масичка и лапна едно парче лед. Очите ѝ не изпускаха Хари. Може би огромната ѝ любов някак щеше да го излекува.

— Може ли да поговорим — колебливо попита Барни.

Лора кимна.

— За какво искаш да говорим?

— О, ами за разни неща. Например, дали да го запишем в държавно, или в частно училище. Или кажи нещо за себе си.

— Какво мога да ти кажа, което вече да не знаеш? — тъжно се усмихна тя.

— Можеш да си представиш какъв би бил животът ти, ако вашите не бяха се преместили в Бруклин.

Тя го погледна и отговори без думи. Очите ѝ казваха: „Без теб нямаше да имам за какво да живея.“

Той мислеше същото за себе си.

Но и двамата се чудеха как и дали щяха да преживеят загубата на Хари. Не, по дяволите, все още не е станало! Те не можеха да понесат дори мисълта.

— Може ли да го поддържа малко?

Някак си мина половин час. Барни докосна челото на спящото момче. Погледна Лора и каза може би с пресилен оптимизъм:

— Кастелано, мисля, че температурата е спаднала.

Лора пипна лицето на Хари, погледна Барни и си помисли: „Самозалъгване.“ Но отговори:

— Може би.

„Нека живее с илюзиите, ако му помогнат да не откачи“.

Болното дете продължи да спи, докато Барни и Лора дебнеха часовника, за да опитат с втора доза след сто и двайсет минути.

Този път инжекцията събуди Хари и Лора реши да използва момента и да му даде някаква течност. Но имаха само отварата на д-р Хзианг и кола. Тя се спря на отварата.

Макар полузаспал и с температура, Хари си имаше собствено мнение. Щом Лора поднесе лекарството към устните му, той разтърси

глава и запротестира:

— Искам бабалков сок!

— Виж какво, малкото ми — предума го Лора. — Пийни си от това и ти обещавам, че утре ще пиеш ябълков сок, колкото си искаш.

Тогава жаждата надделя над предпочитанията и Хари глътна, мръщейки се.

— Как се чувстваш? — попита го Барни.

— Спи ми се, тате.

— Ами тогава — каза Барни с фалшиво безгрижие — защо не нанкаш? — гласът му затихна. — Добре е да поспиш.

Докато го целунат, той вече се унасяше. Лора го остави на леглото и се върнаха на поста си от двете му страни. Сега бяха прекалено уплашени дори да разговарят, затова Барни включи радиото, намери някаква популярна станция в Сан Франциско и се заслуша в спор за ресторантите с жени по монокини. „Ако могат да ходят така по плажа, защо да не си показват бомбите, където си искат? Искам да кажа, мой човек, че законът трябва да е последователен.“) След като мълчаливо размишлява петнайсет минути, Барни прекъсна спора и измърмори:

— Как ти се струва това, Каstellано? Двама квалифицирани лекари стоят в един мотел в една откачена страна с умиращо дете и се опитват да повярват, че змийската отрова на някакъв егоцентрик ще го спаси. Смяташ ли, че сме с всички си?

Лора поклати глава.

— Не знам, честно казано, не знам — тя замълча за миг и после добави, поглеждайки Барни право в очите:

— Но ако Хари умре, не искам да живея повече...

— Лора...

— Така е, Барн. И ти няма да можеш да ме спреш.

Той не протестира, защото самият той не беше сигурен как би живял без сина си.

През това време чуваха как Хари диша, а водещият радиопрограмата разпитваше някакъв от така наречената Църква на Ерос. Положението ставаше прекалено сериозно. Барни стана и спря дърдоренето. Погледна Хари и докосна челото му. Този път беше сигурен.

— Каstellано, заклевам се, че няма температура. Пийни го, де!

Нямаше нужда, тя виждаше по променения цвят на лицето, че Барни е прав. Бързо опипа коремчето му.

— О, Господи! Далакът му!

— Какво! — уплаши се Барни.

— Не е толкова увеличен, Барн. Вече не е толкова увеличен. Май това проклето нещо ще му помогне.

Цяла нощ бдяха. Този път не за да гледат как синът им умира, а как се връща към живот.

В седем и половина сутринта Лора стресна Барни, като му каза:

— Искам да отида на църква!

Барни кимна.

— Знам какво ти е.

Лора обясни:

— Барн, трябва да кажа „Благодаря!“ на някого. А днес поне смятам, че има Бог, да ме чуе.

— Права си. Хайде да отидем всички!

Погледнаха сина си, който беше седнал в леглото.

— Мамо, искам вкъщи! — изхленчи малкият Хари. — На Мечо му е мъчно за мен.

Църквата на университета беше на десет минути път. Тръгнаха по алея с дървета. В този ранен час голямата като катедрала сграда (контрастираща със скромното си предназначение) беше толкова празна и тиха, че почти чуваха туптенето на сърцата си. За пръв път в земния си живот Лора коленичи да се моли и не знаеше как да започне. Наведе глава и се надяваше, че мислите ѝ ще стигнат, където трябва.

Барни стоеше, държеше Хари и го гледаше. Меката утринна светлина влизаше през високите изрисувани прозорци и си играеше по лицето на детето, като го озаряваше сякаш с вълшебна аура.

За момент той се замисли за черната нощ в душата. Дали беше нощ, или магия — която той, Лора и Хари бяха преживели. Какво беше това, запита се той. Ензимът на Уайман? Китайската отвара? Докосването на лекаря? Родителската любов? През по-голямата част от живота си бе изучавал медицината и сега разбра, че всъщност никога

няма да разкрие загадките ѝ. Защото медицината е вечно дирена на причините, които обясняват последствията. Науката не може да разбере чудото.

Лора се изправи.

— Сега искам аз да го подържа — прошепна тя.

Барни върна Хари в ръцете на майка му. Прегърна Лора и сина им. И заедно излязоха на утринното слънце.

Издание:

Ерик Сийгъл. Лекарите. Книга втора

Американска. Първо издание

Редактор: Владимир Трендафилов

Художествено оформление на корица „Megachrom“: Петър Христов

Коректор: Юлия Шопова

Компютърна обработка ИК „БАРД“ — ООД Линче Шопова

Формат 84/108/32 Печатни коли 23

ИК „БАРД“ — ООД, 1995

София ул. „Княз Борис I“ 60 А тел. 52 01 95

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.